

ฆราวาสธรรม

ชีวิตอันสมบูรณ์ของชาวพุทธ คือชีวิตแห่งการสร้างประโยชน์ เมื่อสร้างประโยชน์ตนแล้ว ต้องสร้างประโยชน์ผู้อื่นต่อ หลังจากหลวงพ่อดำได้ตั้งหลักแหล่งที่วัดหนองป่าพงแล้ว ท่านก็เริ่มสานต่อ งานบำเพ็ญประโยชน์ในหลาย ๆ ด้านอย่างเป็นล่ำเป็นสัน นอกจากการฝึกอบรมพระภิกษุสามเณรแล้ว ท่านก็ตั้งอกตั้งใจสั่งสอนชาวบ้านตรงกับหลักใน *สิงคาโลวาทสูตร* คือ

๑. ห้ามปรามจากความชั่ว
๒. ให้ตั้งอยู่ในความดี
๓. อนุเคราะห์ด้วยความปรารถนาดี
๔. ให้ได้ฟังสิ่งที่ยังไม่เคยฟัง
๕. ทำสิ่งที่เคยฟังแล้วให้แจ่มแจ้ง
๖. บอกทางสวรรค์ คือทางชีวิตที่มีความสุขความเจริญให้

ในการสอนชาวบ้านนั้น หลวงพ่อก็ใช้แนวทางของอริยสัจสี่เช่นเดียวกันกับการสอนพระสงฆ์ เพียงแต่เน้นย้ำในสิ่งที่เกี่ยวข้องกับความเป็นอยู่ของฆราวาส เมื่อหลวงพ่อก้าวมาอยู่วัดหนองป่าพงใหม่ ๆ ชาวบ้านยังมีความยึดถือผิด ๆ หลายอย่าง แม้ศีลห้าก็ยังไม่รู้จัก ในสมัยบุกเบิกวัด การสอนของ หลวงพ่อจึงมุ่งที่การกำจัดมิจฉาทิฐิของชาวบ้าน และปลูกฝังสัมมาทิฐิ ความเห็นชอบให้เกิดขึ้น และให้เข้าใจความหมายของไตรสรณคมน์และยึดเป็นที่พึ่งอย่างแท้จริง ให้เลิกละอบายมุข ประกอบ สัมมาชีพและตั้งอยู่ในศีลธรรม ชักชวนมาจำศีลทุกวันพระ เพื่อฟังเทศน์ นั่งสมาธิ เดินจงกรมและ ฝึกหัดเจริญสติในชีวิตประจำวัน ให้รู้จักใช้ปัญญา พิจารณาหาเหตุผลในทุกสิ่งทุกอย่างที่เกิดขึ้น เพื่อ ปฏิบัติต่อสิ่งรอบตัวอย่างถูกต้อง จนเป็นที่พึ่งของตนได้

สัมมาทิฐิ

“เราไม่เห็นธรรมอื่นแม้สักอย่าง ซึ่งจะเป็นเหตุให้กุศลธรรมที่ยังไม่เกิดได้เกิดขึ้น หรือ กุศลธรรมที่เกิดขึ้นแล้ว เป็นไปเพื่อความเพิ่มพูนไพบูลย์ เหมือนอย่างสัมมาทิฐินี้เลย”

พุทธพจน์นี้แสดงให้เห็นความสำคัญยิ่งของสัมมาทิฐิ หรือความเห็นชอบในการดำเนินชีวิต ที่ตั้งงาม และหลวงพ่อดำได้ให้เหตุผลเพิ่มเติมว่า

“ธรรมะนั้นไม่ได้อยู่ที่ไหน อยู่ที่กายที่ใจนี้ จะสุขก็อยู่ตรงนี้ จะทุกข์ก็อยู่ตรงนี้ ฉะนั้นถ้า ความเห็นถูกเป็นสัมมาทิฐิแล้ว มันก็ไม่มีเรื่องผิด คือมันคิดถูก มันก็ไม่ขัดข้อง มันก็สบายสงบระงับ เรื่องราวต่าง ๆ ก็สงบไป

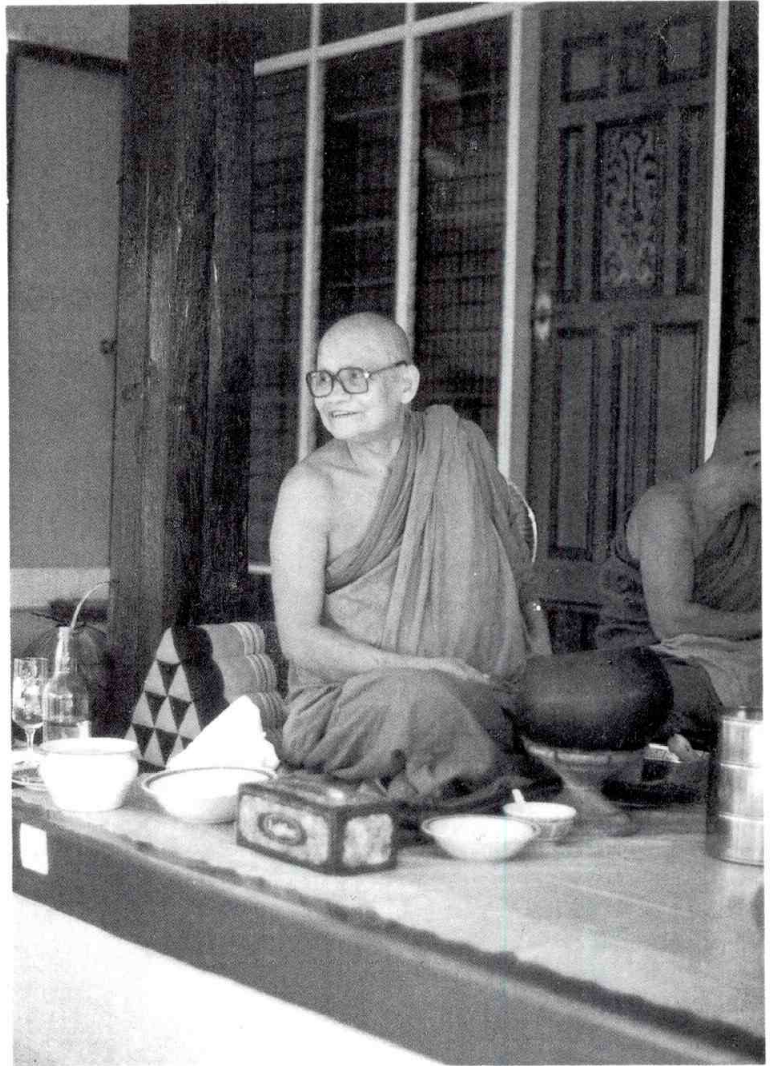
เมื่อฟังธรรมะเข้าใจ มันก็เปลี่ยน ถ้าคนเห็นโทษในการกระทำของตนแล้ว มันก็เปลี่ยน เหมือนกันกับคนกินเหล้า ถ้าหากว่าไม่เห็นโทษของการกินเหล้า มันก็เหมือนกันอย่างนั้น ไม่มีใคร

ไปห้ามได้ อันนี้คือเราเปลี่ยนความเห็นผิดมาเป็นความเห็นถูก เปลี่ยนความชั่วมาเป็นความดี เปลี่ยนปฏิกุณมาเป็นอริยชน เพราะความเห็นถูกนั้นแหละทำให้มันเปลี่ยน เปลี่ยนสูงขึ้นนี้เรียกว่าบุญ”

แต่ก่อนที่สัมมาทิฐิจะเกิดขึ้นได้ จำเป็นต้องขจัดมิจฉาทิฐิหรือความเห็นผิด พระพุทธองค์ตรัสว่ามิจฉาทิฐิเป็นบาปที่หนักที่สุด โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ความเห็นผิดในเรื่องของกรรม เพราะฉะนั้นคำสอนของหลวงพ่อกำหนึ่งที่ขึ้นหุญาภิเษมที่ไปวัดหนองป่าพงเป็นประจำก็คือ เรื่อง “ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว” อย่างไรก็ตามมีหลายคนที่ไม่เชื่อในกฎแห่งกรรม มักจะแบกความเห็นผิดของตนเองไปแย้งหลวงพ่อบอกว่า “ทำดีไม่ได้ดี” หลวงพ่อบอกจึงอบรมให้เข้าใจถูกต้องดังนี้

ทำดีได้ (ความ) ดี

“ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว เพียงเท่านั้นมันคุ้มโลกได้แล้ว แม้กระนั้นคนก็ยังแย้งว่าข้อนี้ไม่จริง เพราะทำดีมากแล้วไม่เห็นได้ดีสักที แต่คนทำชั่วมันได้ดีถมไป อาตมาว่าคนนั้นเขาคงอยากจะทำ ความชั่วแล้ว อันที่จริงนั้น บุญญะราหมันน้อยเกินไป อาตมาเองนั้นตลอดถึงในทุกวันนี้ที่ทำดีแล้ว ได้ชั่วนั้นไม่เคยมี ทำดีเมื่อใดก็ยังได้ดีอยู่เมื่อนั้น แต่ถ้าคนไม่รู้จักความดีแล้ว ทำดีมันก็ไม่ได้ดี เพราะไม่รู้จักดี จะยกตัวอย่างให้ฟังก็ได้ว่า เหมือนกับเรามีเพื่อนอยู่คนหนึ่ง เขาเป็นคนยากจน เราก็ก่อเขามาอุปการะเลี้ยงดู ให้เงินทองวิชาความรู้ จนเขานำไปใช้ประกอบอาชีพหาเลี้ยงชีวิตตัวเองได้ เรียกได้ว่า ได้ดิบได้ดีแล้ว ต่อมาเราเกิดตกระกำลำบากขาดแคลนลง เจ้าหมอนั้นไม่มาเยี่ยม ไม่มาอุปการะทดแทนคุณเราตอบ เราก็กโธร แล้วก็คิดว่า เราทำดีไม่ได้ดีเสียแล้ว ทำไมพระพุทธเจ้าจึงสอนว่า ทำดีได้ดีเล่า นี่เราทำดีกับเขาแล้วทำไมจึงไม่ได้ดี อย่างนี้เป็นต้น นี่เป็นคนโง่ต่างหาก อันที่จริงที่เราเลี้ยงดูเขา เราก็กดีแล้ว ถูกต้องแล้ว เป็นธรรมแล้ว ประเสริฐสุดแล้ว แต่ที่เขาไม่มาทดแทนบุญคุณเรานั้นมันเป็นเรื่องของเขา ไม่ใช่เรื่องของเราแล้ว เป็นเรื่องของเขาทำไมดีต่างหากละ เราโง่ไปจับเอาเรื่องไม่ดีมาใส่ใจเรา เราก็กได้ของไม่ดีเท่านั้น นี่เรื่องธรรมะเป็นอย่างนี้ ความจริงมันอยู่ในแง่นี้ ทำดีต้องได้ดีอยู่เสมอ ที่เราเห็นว่าทำดีแล้วไม่ได้ดีนั้น มันเป็นความเห็นผิดของเรา เพราะเราเห็นไม่ชัด คือหมายความว่า เอาของให้เขาแล้วก็อยากจะให้เขาให้เราตอบมาเดี๋ยวนั้นเลย จึงจะเรียกว่าได้ดี ถ้าเขาไม่ให้ตอบมาก็ว่าไม่ได้ดี ที่เป็นเช่นนี้ก็เพราะเราไม่ยอมเสียสละ เราให้เขาเพื่อผลประโยชน์ตอบแทน ไม่ใช่เพื่อการให้ จึงทำให้เราเข้าใจไขว้เขวในเรื่องความดีความชั่ว ทุกวันนี้คนเลยเห็นว่า ทำดีมันก็ไม่ได้ดี ถ้าทำชั่วมันดีกว่าเยอะ นี่มันเป็นความคิดของบุคคลที่ปัญญาน้อย ดังนั้นบุคคลไปทำงานในกลุ่มหนึ่ง ทำดีเหลือเกิน เช่นเป็นผู้จัดการเค้า เป็นผู้อำนวยการเค้า หรือเป็นครูใหญ่เป็นประธานอะไร ทำดีที่สุด แต่ว่าไม่ค่อยจะได้ดีอย่างนี้ มีคนนิทา มีคนตีเตียน มีคนเบียดเบียน ทำไปทำมาก็ไม่ค่อยจะได้ดีมีแต่คนตีฉุนนิทาทั้งนั้น อย่างนี้ท้อใจ ท้อทำไม่ใจ ท้อใจเพราะคิดว่า พระพุทธเจ้าว่าทำดีได้ดี เมื่อเรามาทำดีทำไมมันไม่ได้ดี บางทีก็ด่าพระพุทธเจ้าด้วยว่าพระพุทธเจ้าโกหกนะ นี่กว่าพระพุทธเจ้าสอนผิด ความจริงตัวเรานี้แหละมันผิด มันไม่คิดถึง ความดีมันจะเกิดขึ้นนั้น เรา

“คนไม่รู้จักความดีแล้ว
ทำดีมันก็ไม่ได้ดี
เพราะไม่รู้จักดี”

ลองดูซิว่ามันเป็นยังไงนะ ความดีมันจะเกิดขึ้น มันจะพร้อมกาล ทุเวลา ทุบุคคล ทุกลุ่มชน ทุหลายด้วยความดีจึงเกิดขึ้นมา ดูเช่นนาเราเป็นต้น ดินดีกล้าไม่ดี มันก็ไม่ได้ กล้ามันดีดินไม่ดี อย่างนี้ ที่นั่น ความดีก็เกิดขึ้นสมบูรณ์ไม่ได้ นาก็ไม่ดีกล้าก็ไม่ดีเป็นต้น ยิ่งเปล่าประโยชน์ไปเลย ไปทำดีตรงนั้นมันก็ไม่ได้ดี ถ้าหากว่านาดีกล้าดี มันก็ดี นาดีกล้าดี เจ้าของซีเกียจ มันก็ดีไปไม่ได้ ดังนั้นท่านจึงพูดอย่างถูกต้องว่า ความดีนั้นมันเกิดจากการกระทำดี ความดีจะเผลอขึ้นมา มันจะต้องปราศจากอันตรายทั้งหลายทั้งปวง มันจึงเกิดความดีขึ้นมาได้ในตรงนั้น

ดังนั้นพระพุทธเจ้าท่านจึงตรัสว่า ทำดีมันก็ได้ดี ใครทำชั่วมันก็ได้ชั่ว เมื่อเราตั้งใจทำดีไปทำงานในกลุ่มคนไม่มีศีลธรรม ไม่มีศีล ไม่มีอะไรที่สมบูรณ์ ดินนั้นมันก็เกิดขึ้นไม่ได้ ทำไม่มันเกิดขึ้นไม่ได้ถึงแม้เราทำดีซักเท่าไรก็ตาม ดีที่ตรงนั้นก็เกิดขึ้นไม่ได้ ทำไม? เพราะกาลมันไม่ให้ เวลาไม่ให้ กลุ่มชนไม่ให้ ทำดีก็เกิดขึ้นไม่ได้เป็นอย่างนี้เป็นต้น ความเป็นจริงนั้นความดีมันจะเกิดขึ้นมาได้ เพราะการกระทำดี สถานที่ก็ดี เวลาที่เหมาะสมด้วย กลุ่มชนบุคคลก็พร้อมบริบูรณ์ ความดีนั้นมันถึงจะเกิดขึ้นมาได้ คำว่า ความดีนะ ทำดีมันก็ได้ดี ทำชั่วมันก็ได้ชั่วยังคงที่อยู่ พระพุทธเจ้าท่านพูดถูกต้องดีแล้ว มันเป็นเพราะเราเอง คิดไม่ถูก”

ไล่ผีหายห่วง

ในสมัยบุกเบิกวัดหนองป่าพง ญาติโยมจากต่างจังหวัดยังไม่ได้มาวัดมากเช่นปัจจุบัน หลวงพ่อจึงสอนเฉพาะชาวบ้านจากหมู่บ้านในละแวกรอบ ๆ วัด ซึ่งในขณะนั้นมักมีความเชื่อในภูตผีปีศาจมาตั้งแต่ดึกดำบรรพ์ พ่อหนูแดง ผู้ได้รับคำสั่งสอนของหลวงพ่อไปประพฤติปฏิบัติจนตัวเองและครอบครัวรวมทั้งเพื่อนบ้านทั้งสามหมู่บ้าน เลิกละความเชื่อมลายในเรื่องเหล่านี้ หันมาเป็นผู้ประพฤติปฏิบัติรักษาศีลภาวนา มีพระไตรสรณคมน์เป็นที่พึ่งอันถาวร ได้เล่าถึงการสอนของหลวงพ่อกว่า

“หลวงพ่อก่อนสอนไม่ให้ถือเอาภูต ผี ปีศาจ มาเป็นที่พึ่ง ไม่ให้ถือมงคลตื่นข่าว ไม่ให้ถือฤกษ์ดียามดี ท่านสอนว่า วันไหนมีโอกาส มีเวลาสะดวกสบายไม่ขัดข้องนั้นแหละเป็นวันดี ญาติโยมเลื่อมใสศรัทธา เมื่อทดลองทำดูปรากฏว่าได้ผล ก็มีความมั่นใจ มีศรัทธาคือความเชื่อในเหตุผล จึงได้สนใจประพฤติปฏิบัติตามที่ท่านสั่งสอน

ที่ผมจะได้มาประพฤติปฏิบัติรักษาศีลห้านี้ สืบเนื่องมาจากภรรยาของผมเป็นผู้รับรองรักษา คือว่า ปู่ ย่า ตา ยาย ท่านพานับถือผีชนิดหนึ่งซึ่งเรียกว่า ผีไท้ - ผีแถน ท่านนับถือผีว่าเป็นที่พึ่งที่จะคุ้มครองป้องกันภัยอันตรายทั้งหลายทั้งปวง ทั้งที่ท่านก็เข้าวัดทำบุญตักบาตร แต่ก็ไม่เข้าใจในเรื่องพุทธศาสนาอย่างแท้จริง เพราะขาดครูบาอาจารย์ผู้ชี้ทางแนะนำสั่งสอนให้รู้ให้เข้าใจถึงไตรสรณคมน์ซึ่งเป็นที่พึ่งอันประเสริฐ เมื่อท่านนับถือสิ่งที่เป็นอธรรมเหล่านั้นก็กลายเป็นมรดกตกทอดมาสู่ลูกหลานต่อ ๆ กันมา ซึ่งเป็นเรื่องที่น่าสมเพชมาก เหมือนกับเราใจ ยอมตกเป็นทาส

ของเขา จะทิ้งก็ทิ้งไม่ได้ง่าย ๆ เป็นการลำบากจริง ๆ ผมหมดปัญญาก็เลยมาราบนมัสการหลวงพ่อบริกาหารีหรือกับท่านว่าจะทำอะไร จะรักษาอย่างไร ฝีมือจึงจะหายไปไม่มาอีก

ผมก็ได้สนทนารวมกับท่าน อยู่ทีหลังกุฏิหลังเก่าของท่านนั่นแหละครับ คุยกับท่านจนถึงตีสอง ท่านให้คำแนะนำว่า

ให้โยมทั้งสองสามี ภรรยา พากันรักษาศีลห้าเป็นประจำ ให้เจริญภาวนาแผ่เมตตาจิต ให้แก่สรรพสัตว์ทั้งหลายทั้งปวง ที่มีความลำบากลำเค็ญ ที่อาศัยอยู่ตามบ้านเรือน อาศัยอยู่ตามต้นไม้ ตามภูเขา และทั้งในสถานที่ต่าง ๆ ให้รักษาศีลให้บริสุทธิ์ ไม่ให้ขาด ให้ติดต่อกันประมาณ สามเดือนก่อน

ตอนนั้นผมก็ฐานะไม่ดีเท่าไร จะนิมนต์ท่านไปเพื่อทำบุญที่บ้าน แต่กลัวจะไม่สะดวก ท่านจึงถามว่า

เรือนหลังใหญ่ไหม ขนาดพระหารูปนั่งจะพอนั่งหมดหรือเปล่า ?

หมดครับ ผมตอบ

ก็ไปได้ซี ถ้ายากจนไม่มีอะไรจริง ๆ ก็เอาใบขี้เหล็กมาต้ม แล้วแกงถวายพระก็ได้ หลวงพ่อชี้แนะด้วยความเอ็นดู ท่านได้เมตตาแนะนำสั่งสอนครอบครัวของผม พร้อมด้วยเพื่อนบ้าน ที่ไปร่วมงานวันนั้นว่า

ให้เลิกจากการฆ่าสัตว์การเบียดเบียนสัตว์อื่น ชื่อปลาหุปลาแห้งมากินก็รักษาศีลได้

ผมกับภรรยารักษาศีลห้าได้บริสุทธิ์จริง ๆ ตลอดสามเดือนท่านให้สวดมนต์ สวดพระพุทธรุคุณ ธรรมคุณ สังฆคุณ ทุกคืนให้ภาวนาแผ่เมตตาจิตไปยังสรรพสัตว์ทั้งหลาย ที่เป็นเพื่อนทุกข์เกิดแก่เจ็บตายด้วยกัน อย่าได้มีเวรมีกรรมแก่กันและกันเลย เพราะผมมีความเคารพและเชื่อฟัง ได้ทำตามที่ท่านสอน ผมได้รักษาศีลห้ามาตั้งแต่อายุสามสิบหกปีมาจนกระทั่งทุกวันนี้ เรื่องญาติปีศาจ ฝีมือไหน ไม่เคยปรากฏอีกเลย หายไปหมดตั้งแต่วันทำบุญบ้านเป็นต้นมา ทำให้ญาติโยมที่ยังไม่เคยมาสนใจพากันมาราบนมัสการท่านมากขึ้นด้วย เพราะหลาย ๆ คนในสามหมู่บ้านนี้ มีความต้องการที่จะเอาผีให้ออกทิ้งไปเสียไม่นับถืออีก เพราะเริ่มจะเข้าใจว่าไม่เป็นที่พึ่งอันประเสริฐกันบ้างแล้ว จึงได้นิมนต์ท่านไปเพื่อทำบุญที่บ้านบ้างเหมือนกัน พอท่านเสร็จภารกิจท่านก็สอนให้นับถือพระพุทธรุ พระธรรม พระสงฆ์เป็นที่พึ่ง แล้วท่านก็ชักบังสุกุล ตอนท่านจะกลับวัดท่านให้โยมถือเอาหิ้งซึ่งเขาทำไว้สำหรับผีให้อยู่อาศัย หรือที่เรียกว่าหอ - โสง นั้นออกจากบ้านไปพร้อมกับท่านด้วย พอพ้นจากบ้านไปถึงกลางทาง ท่านก็ให้โยมจุดไฟเผา หอ - โสง นั้นทิ้งเสีย ก็เป็นอันหมดปัญหาเท่านั้น อยู่กันอย่างสบายไม่มีอะไรมารบกวนอีก”

หลวงพ่อดูต้องค่อย ๆ ดึงชาวบ้านออกจากความเชื่อมงายด้วยการชี้ให้เห็นความไร้แก่นสารสาระของความเชื่อเก่า ๆ นั้น และเห็นอานิสงส์ของการถึงพระพุทธรุ พระธรรม พระสงฆ์เป็นสรณะที่พึ่ง ท่านสอนว่า

“เมื่อโตขึ้นมาใหญ่ขึ้นมา พาลูกหลานเข้าไปกราบจอมปลวกอยู่ตามป่า เห็นที่ตรงนั้นมันแปลก

ดูแปลก ๆ เห็นเป็นของศักดิ์สิทธิ์ไปเสีย ไปกราบ แล้วกับอะไรต่ออะไร ก็อยากจะได้อะไรสักอย่างกับ ขี้ปลวกนะแหละ ความเป็นจริงมันบ้านของปลวก ก็ไปนับถือเช่นนั้นขึ้นมา

บางทีเห็นจอมปลวกมันขึ้นอยู่ใต้ถุนบ้าน เป็นจอมขึ้นมาสูง ๆ ก็ดีใจ จึงไปหาจิ๋วพระไปคลุม ให้เนาะ หาดอกไม้ไปบูชา ปลวกมันก็ยังทำบ้านมันใหญ่ขึ้น ๆ ทุกวัน ผลที่สุดเจ้าของเองไม่มีที่ จะอยู่ในบ้าน มีแต่ของศักดิ์สิทธิ์อยู่ในบ้านหมดทีเดียว เจ้าของไม่รู้ว่าจะไปอยู่ที่ไหนกัน ก็ไปกราบไหว้ อยู่อย่างนั้นแหละ อันนี้เรียกว่าหลง หลงที่สุดแล้วนี่ หลงจนที่สุดซะแล้ว

อันนี้แหละหาเหตุผลได้ยาก ไม่มีเหตุผล เพราะเราไม่รู้เรื่องราวอะไรเป็นอะไร มันเกิด มาจากอะไร ก็เหมือนกับคนที่ไม่รู้จักทุกข์ ไม่รู้จักทุกข์แล้วก็ไม่รู้จักเหตุของทุกข์ ไม่รู้จักทางดับทุกข์ ข้อปฏิบัติให้ถึงความดับทุกข์ก็ไม่รู้จัก ก็เลยเป็นคนหลง แต่ใครเข้าใจในหลักพระศาสนาแล้วไม่หลง เขาจะพูดว่าอันนี้มันเป็นบุญใหญ่ อันนี้มันเป็นบาปใหญ่ก็รู้จัก แต่พวกเรายังไม่ค่อยเข้าใจกัน ยังหลงมกมายเชื่อมงคลตื่นข่าว บางทีก็เอาหนังสือมาบอกให้ลงคาถาให้ ถามว่าหนังสือ อะไร หนังสือมาบอกเสีย ไปฆ่ามันมาจนตายจะไปลงคาถาอะไร เมตตามหานิยม เมตตาทำไม ไปฆ่ามันเอาหนังสือหน้าผากมา อย่างนี้ก็ยังคิดไม่ได้เลย คนเราจะไปเอาอะไรดีกว่านั้น หลัก พระพุทธศาสนาไม่สอนอย่างนั้น แต่เรามันหลงมกมาย อยากได้ อยากดีเพราะความหลงของเรา คิดดูให้ดี ๆ ”

เชื่อหมอดู

ความเห็นผิดถือผิดต่าง ๆ ไม่ใช่จะเป็นข้อบกพร่องเฉพาะชาวบ้านในชนบทเท่านั้น แม้ ผู้มีการศึกษา ผู้มีอำนาจวาสนา มีเงินตรา ยศฐานบรรดาศักดิ์ที่มีความเห็นผิดก็มีไม่น้อยเหมือนกัน สำหรับความเชื่อมกมายในการถือฤกษ์งามยามดี การดูหมอ แม้ประเทศชาติพัฒนามามากแล้ว ความเห็นผิดเหล่านี้ก็ไม่มีวันจะลดน้อยลงเลย ตรงกันข้ามดูจะเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ในกลุ่มคนเข้า วัดปฏิบัติธรรมก็เถอะ อดไปหาหมอดูไม่ได้เหมือนกัน หลวงพ่อสอนให้ทำใจให้เฉียบขาดในเรื่องนี้ มันคงอยู่ในคุณพระศรีรัตนตรัย จึงจะได้ชื่อว่าเป็นผู้มีปัญญาเป็นชาวพุทธแท้

“กรรมมันมีหลายอย่างในโลกนี้ มหัจจรรย์ น่าเลื่อมใสก็มี น่าอะไร ๆ ต่าง ๆ ก็มีสารพัด อย่าง อย่างไม่ก็ตามเถอะพระพุทธเจ้าของเราท่านตรัสว่า กรรมเป็นแดนเกิด กรรมเป็นเผ่าพันธุ์ กรรมเป็นที่พึ่งอาศัย คือการกระทำ เราทำทางกายก็เรียกว่า กายกรรม ทางวาจาก็เรียกว่า วาจากรรม ทำทางใจก็เรียกว่า มโนกรรม กรรมคือการกระทำ ดังนั้นท่านจึงให้เชื่อมั่นเจ้าของ คือการกระทำของเรา

เช่นท่านว่าไม่ให้เชื่อทางภายนอก เคยเห็นผู้ปฏิบัติธรรมเคยฟังธรรมะเคยเข้าวัดเข้าวา เมื่อใดใจไม่สบายบางทีก็ไปหาหมอดู ให้เขาดูว่ามันจะเป็นอะไรไหม? จะไปหาตัวจริงมันเป็น อย่างนี้เป็นต้น หมอดูก็ทายให้ ปีนีระวังนะไปรอไปเรือให้ระวังอุบัติเหตุนะ อย่างนี้ คือคนไม่ เชื่อมั่นในกรรม กลัว! กลัวจะเป็นอย่างโน้น กลัวจะเป็นอย่างนี้สารพัดอย่าง คือจิตยังไม่เชื่อมั่น

ในคุณพระพุทฺธ พระธรรม พระสงฆ์ของเรา เมื่อเราทำดีแล้ว พุติดีแล้วทำอะไรดีแล้ว มันจะเป็นอย่างไรก็เพราะกรรมเท่านั้นไม่เพราะอย่างอื่น หรือจะปลุกบ้าน จะเดินทางอะไรอย่างนี้ จะเดินทางวันไหนมันดี อย่างเรามากันนี้ได้ไปหาหมอดูใหม่ บางคนต้องไปดูหมอ จะออกเดินทางเวลาเท่าใด คือไม่เชื่อในคุณพระพุทฺธ พระธรรม พระสงฆ์ ไปเชื่อหมอดู

บางทีหมอดูบอกว่าอย่าไปเลยไม่ดีชะแล้ว กลับบ้านเลยนะ เรียกว่าไม่เชื่อมั่นในคุณพระรัตนตรัย ไม่มีอะไรจะทำให้เรานอกจากกรรมของเราเท่านั้นแหละ หรือจะปลุกบ้านจะไปไหน ๆ ก็ตามเถอะ อย่างพวกข้าราชการมาอยู่อบฯ เขาย้ายจากนี้ไปกรุงเทพฯ ไปอุดรฯ ไปไหนก็มาหา หลวงพ่อเดินทางวันไหนมันดี ถ้าเราเดินดีมันก็ดีทุกวันแหละ ถ้าเราดี มันก็ดีทุกวัน โดยมากข้าราชการจะโยกย้ายก็ต้องเลี้ยงกัน กินเหล้าเมายากัน มันก็ไม่ได้แล้วนั้น ระวังเถอะรถมันจะตกถนน นี่เราทำให้ดี ๆ แล้วมันจะเป็นอะไร เมื่อการกระทำของเราเช่นนี้เป็นกรรมอันอื่นจะมาให้เราเป็นอย่างโน้นอย่างนี้ไม่มีหรอก

อย่างนั้นท่านจึงให้เชื่อพระพุทฺธ พระธรรม พระสงฆ์ มันต้องเชื่อมั่นมีความเชื่ออย่างนี้เสียก่อน อย่างการกระทำของเราเนี่ย เราก็เชื่อในการกระทำของเราว่าเราต้องทำอย่างนี้ อย่างนั้นจึงไม่ให้มีการสงสัยในการกระทำของเรา ต่อพระรัตนตรัย อย่าถือนมกลตื่นข้าว มงกลตื่นข้าวนี้มันเป็นอมงคล เขาว่าเป็นอย่างนั้นเขาว่าเป็นอย่างนี้สารพัดอย่าง ก็ชวนกันไป บางทีก็พากันไปเอาน้ำสระนี้มาดื่มมากิน มันตื่นเต้นกันไปมันก็ไม่ดี พระพุทฺธองค์ท่านสอนว่าให้เป็นคนนิ่งอยู่ด้วยปัญญาของเรา อันนั้นมันเป็นอย่างนั้น อันนี้มันเป็นอย่างนี้ ก็ฟังไว้ก่อน

การทำความใจอย่างนี้ท่านเรียกว่า ทำให้มันเฉียบขาด ท่านจึงว่าให้เชื่อมั่นในคุณพระพุทฺธ ในคุณพระธรรม ในคุณพระสงฆ์ พระพุทฺธองค์ท่านสอนอย่างนั้น จึงไม่มีความลังเลสงสัย ถ้าไม่ยึดมั่นในคุณพระรัตนตรัยก็ลังเลสงสัยไม่รู้จักความจริง ไม่รู้ว่าจะเอาอะไร ดังนั้นการทำความฐานนี้ พระรัตนตรัยเป็นรากฐานเป็นที่พึ่งของเรา ทำให้ให้แน่วแน่ใครจะว่าเป็นอะไรก็ช่างใครเถอะ เราทำดีเท่านั้นแหละไม่ต้องสงสัย การที่ไม่สงสัยนี้แหละเรียกว่ามันเดินอยู่เรื่อย ๆ ไป ถ้าคนสงสัยแล้วก็กลับไปแล้วก็กลับมา วุ่นวายอยู่ตรงนั้น เรียกว่า สงสัย”

พิธีรีตอง

ทุกวันนี้มีชาวพุทธจำนวนไม่น้อยที่รู้จักศาสนาเฉพาะในรูปของพิธีรีตองเท่านั้น ซึ่งถ้ามองในมุมหนึ่งก็อาจเห็นว่า ดีกว่าปล่อยให้ความสัมพันธ์กับวัดขาดหายไปเลย แต่อย่างไรก็ตาม พิธีรีตองนี้เป็นแค่เปลือกของศาสนาเท่านั้น ถ้าขาดการสร้างสัมมาทิฐิด้วยการเจริญทาน ศีล ภาวนา ก็อาจเป็นที่มาของความยึดมั่นถือมั่นต่าง ๆ ได้ง่าย

“การพิธีรีตอง มีการสวดมนต์ถือศีลตาย หรือการแต่งงาน ขึ้นบ้านใหม่ ทุกอย่างนะแหละ อันนี้มันไม่จบไม่สิ้นกับผู้ใดหรอก เรื่องทั้งหลายเหล่านี้แล้วแต่คนจะคิดไป คิดให้หลายนั่นก็หลาย คิดให้ยากมันก็ยาก คิดไปหลายเรื่องประเพณีนี้ ผิดอย่างไรก็ทิ้งไม่ได้เพราะไม่เข้าใจกระจ่าง”

การสักยันต์

“ในกาลก่อนประเพณีของบ้านเรานั้น เกิดมาอายุสิบเก้า ยี่สิบปีนี้ การตกแต่งร่างกายของเจ้าของ ต่างกับเดี๋ยวนี้นะ แต่ก่อนสักขาลายกัน เจ็บขนาดไหนก็ยอม สักตั้งแต่เข้าสักอยู่ตึบ ๆ ๆ ๆ อยู่อย่างนั้น เลือดไหลต้องคอยไล่แมลงวัน แต่ก็สักอยู่อย่างนั้นทั้งเจ็บทั้งปวด นี่คือมันเชื่อ อดตั้งแต่เข้าไปหาเพียง จนบាយโน้นบางคนก็ยังไม่เสร็จ บางคนทั้งร้องไห้ไปด้วย ทั้งสักทั้งร้องไห้ แต่ให้เขาสักอยู่ไม่ยอมให้หยุด นี่มันเป็นอันตราย คือคนติดในพิธีต้อง ติดในประเพณี และก็ไม่เกิดประโยชน์อะไรขึ้นมา ให้พากันเข้าใจเรื่องของประเพณีมันเป็นเรื่องของอย่างนี้แหละ ถ้ามั่นถือรั้งกันทุกสิ่งสารพัด ถือเทวดาอารักษ์ ถือนฤตยี่ปีศาจเป็นพิธีต้อง เช่นการฟ้อน หรือการแต่งงานกันนี้ หรือการบวช งานบุญอะไรต่าง ๆ”

บุญบังไฟ

“บุญบังไฟนี้ อาตมาว่าไม่มีประโยชน์อะไร ลอง ๆ คิดดูมันจะตกใส่หัวกันตายด้วยเข้าไป เล่นให้สนุกไปเฉย ๆ สนุกมันไม่เป็นบุญอะไรเลยนี่ ไม่ใช่เรื่องจะเป็นบุญ เสียเวลาเสียงานเสียการ เสียวัตถุดิบของ ผู้เฒ่า ๆ แก่ ๆ ก็ไปเล่นไปทำกับเขาด้วย อาตมาว่าโง่ที่สุดในโลก อย่างนี้ นี่แหละที่เรียกว่าประเพณีและก็คิดว่ามันจะดี คนมันจะดีไม่ดีไม่เพราะไปตีกลองหอรกนะ มันไม่ดีเพราะเอาบุญอย่างนั้น ทำไปขนาดไหนก็ทำให้ดีไม่ได้ อันนี้ไม่ใช่เราจะแต่งเองได้ อย่างอื่นอีกหลาย ๆ อย่างที่พวกเราทำกันไปนะ ล้วนเป็นสิ่งที่ไม่เกิดประโยชน์ แต่ว่ามันแก้ไม่ได้เพราะเขาเห็นประโยชน์ในส่วนนั้นมีอยู่ อาตมาว่าควรตัดให้กระต๊อดเข้ามา

จิตใจเราทั้งหลายนี้เป็นกุศลธรรม ทำจิตเราให้ได้ให้เด่นได้ นี่คือการว่าผู้มีบุญ อันข้อสำคัญทั้งหลายนั้นเรื่องประเพณีนี้จึงคนมาก มันติดเรื่องประเพณี อาตมาเคยคิดหลายอย่างไม่ใช่เรื่องยาก เรื่องง่าย อย่างเรื่องวันดีนะ วันดีมันเป็นอย่างไร ? เรื่องวันดีมันก็ดีของมันอยู่อย่างนั้น ฤกษ์มันก็ดี วันมันก็ดี ปีเดือนมันก็ดีมันอยู่นะ แต่เป็นเพราะคนไปสำคัญมันหมายมัน ให้คิดดูให้ถี่ถ้วนนาให้ถี่จึงจะเห็น

จะต้องขึ้นเรือนใหม่วันนั้น จะต้องแต่งงานวันนี้ฤกษ์นั้น นาที่นั้นสวดชยันโต แต่อยู่ไปเจ็ดวันแตกกันก็ได้ทะเลาะกันก็ได้ ไม่ได้สนฤกษ์ดีวันดี ไม่ได้สนใจ เมื่อทะเลาะกันขึ้นมาแล้วฤกษ์มันเอาคนไว้ไม่ได้ วันมันเอาคนไว้ไม่ได้หรอก เอาฝ่ายผูกข้อมือไว้มันก็ไม่อยู่ ไม่มีอะไรผูกอยู่สักอย่าง มีแต่การสร้างควาดีมาสอนกันให้รู้จักความดีนั่นแหละมันถึงดี แต่ว่าแต่งงานเมื่อใด ? ขึ้นบ้านใหม่เมื่อใด ? มันพร้อมกันแล้วหรือยัง ได้เวลาแล้วหรือยัง ข้าวของเงินทอง กาลเวลามันพร้อมนั้นแหละดี ปีก็ดี เดือนก็ดี วันก็ดี ยามก็ดี แต่จะให้คนดียังไม่ได้ นอกจากเรามาทำความดี

ผู้นับถือพระพุทธศาสนา คือผู้ถึงคุณพระพุทธรูปเจ้าหนึ่ง คุณพระธรรมหนึ่ง คุณพระสงฆ์หนึ่ง จะไม่สนใจกับเรื่องเหล่านี้ ท่านไม่ถือวันนั้นวันนี้ วันก็ดี เดือนก็ดี ปีก็ดี เอาความชั่วความดีมาให้เราไม่ได้ นอกจากความชั่วความดีที่เราทำเองมันจึงเป็น

ให้เข้าใจว่าวันทุกวันนี้ละ มันจะมีคนทำดีทำชั่วกันอยู่ทุกวัน มันก็เป็นของมันอยู่ตลอดเวลา ท่านจึงว่าให้พากันดัดแปลง อย่าไปถือกันให้มันยุ่งยากในเรื่องประเพณีนี้ พระพุทธเจ้าท่านสอนธรรมะให้คนมีปัญญาสลัดตัดออก อันใดเกิดประโยชน์ให้สร้างไว้ อันใดไม่เกิดประโยชน์ให้ตัดออก อย่างนี้มันก็ง่าย”

ไกล้พระ

ตั้งแต่สมัยพุทธกาล กุลบุตรกุลธิดา ผู้มีศรัทธาในคำสั่งสอนของพระพุทธองค์ได้ประกาศตัวเป็นพุทธมามกะโดยคำปฏิญาณว่า

พุทธํ สรณํ คจฺจามิ

ธมฺมํ สรณํ คจฺจามิ

สงฺฆํ สรณํ คจฺจามิ

การถือเอาพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ เป็นสรณะที่พึ่งในการดำเนินชีวิต จึงเป็นตัวกำหนดแนวทางประพฤติปฏิบัติของชาวพุทธเพื่อบรรลุถึงความดีงามทีเดียว แต่น่าเสียดายว่าในสมัยปัจจุบัน มีน้อยคนที่เข้าใจความหมายอันลึกซึ้งของการเอาพระศรีรัตนตรัยเป็นที่พึ่ง ส่วนใหญ่ชาวบ้านก็สักแต่ว่า กล่าวคำปฏิญาณตามพระในการประกอบพิธีกรรมหรือการสวดมนต์อย่างปราศจากการพิจารณาใดๆ ความอบอุ่นและความมั่นคงจากการมีที่พึ่งอันประเสริฐจึงไม่ค่อยเกิดขึ้น

หลวงพ่อบอกว่าการสอนให้ญาติโยมเข้าใจและทราบซึ่งในความหมายของไตรสรณคมน์ เป็นสิ่งสำคัญ ท่านจึงพยายามชี้ให้เห็นว่า พระพุทธรูปนั้นไม่ได้หมายถึง พระพุทธเจ้าองค์ที่ปรินิพพานไปแล้ว พระธรรมก็ไม่ได้อยู่ในคัมภีร์ และพระสงฆ์ก็ไม่ใช่แต่พระอริยเจ้า แต่พระพุทธรูป พระธรรม พระสงฆ์ หมายถึงนามธรรมซึ่งมีอยู่ตลอดเวลา ฉะนั้นการปฏิบัติในชีวิตประจำวันของเรา ถ้ามีความเห็นถูกต้องอย่างนี้ และปฏิบัติให้เข้าถึง ก็จะพึงพระพุทธรูป พระธรรม พระสงฆ์ในใจของตนเองได้เสมอ

“บางคนออกปากบ่นว่า ถ้าเราเกิดทันพระพุทธเจ้า เราก็จะไปเหมือนกันแหละ ความโง่ มันหลุดออกมาอย่างนี้ พระพุทธเจ้ามีอยู่ทุกวันนี้ ใครว่าพระพุทธเจ้านิพพาน พระพุทธเจ้าคือสังขารมสังขารมันจะจริงอยู่อย่างนั้น ใครจะเกิดมามันก็มีอยู่อย่างนั้น ใครจะตายไปมันก็มีอยู่อย่างนั้น สังขารมันไม่สูญไปจากโลก มีอยู่ตลอดเวลาอย่างนั้น พระพุทธเจ้าจะเกิดมาก็ดี ไม่เกิดมาก็ดี ใครจะรู้ก็มีอยู่ ไม่รู้ก็มีอยู่ อันนั้นมันอยู่อย่างนั้น ฉะนั้นจึงว่าให้เราเข้าไปใกล้พระพุทธเจ้า เมื่อเห็นธรรมะก็เห็นพระพุทธเจ้า มันจะหายสงสัยทั้งหมด พระพุทธเจ้าคือธรรมะ ธรรมะก็คือพระพุทธเจ้า เป็นอย่างนี้ ตรัสรู้ที่ท่านไม่เอาไปหรอก ท่านก็ทิ้งไว้โน้นแหละ ถ้าพูดง่าย ๆ อย่างพวกครูเรานะ ครูในโรงเรียนไม่ได้เป็นครูมาแต่กำเนิดหรอก มาเรียนวิชาครูถึงได้เป็นครูกัน ได้สอนในโรงเรียน ได้เงินเดือนกับเขา อยู่ไปนาน ๆ ก็เลยตายซะ ตายจากครูไปซะ ถ้าหากพูดอย่างหนึ่งก็ว่า ครูนั้นยังไม่ตาย คือคุณธรรมที่ทำให้ครูนั้นยังอยู่ อย่างพระพุทธเจ้าของเราเนาะ สังขารที่ทำให้คน ๆ นั้นเป็นพระพุทธเจ้านี้ยังอยู่ ไม่หนีไปไหน ก็เลยเกิดเป็นพระพุทธเจ้าสององค์ องค์หนึ่งก็เลยเป็น

รูป องค์หนึ่งก็เลยเป็นนาม ธรรมะที่แท้จริงนั้นนะ พระพุทธเจ้าจึงตรัสว่า อานนทให้ท่านประพฤติไปเถอะ ให้ท่านปฏิบัติไปเถอะ ท่านจะออกงามในธรรมวินัยนี้ ผู้ใดเห็นธรรมผู้นั้นเห็นเรา ผู้ใดเห็นเราผู้นั้นเห็นธรรม ทำไมถึงเป็นอย่างนั้น ฟังอย่างหนึ่ง พระพุทธเจ้าก็เป็นธรรม พระธรรมก็เป็นพระพุทธเจ้า มันสับสนกัน ความเป็นจริงนั้น พระพุทธเจ้าแต่ก่อนก็ยังมี ไม่ได้เรียกชื่อนานานามชื่อท่านว่าเป็นพระพุทธเจ้า ก็ในเมื่อท่านเข้ามารู้ธรรมอันนี้ท่านนั้น แต่ก่อนก็เป็นสิทธิ์พระราชกุมารก็เหมือนกับเราเองนะแหละ เราก็เป็นตาสีตาสา ตามา ถ้าเรามาบรรลุถึงธรรมะที่แท้จริงแล้ว มันก็จะเป็นพระพุทธเจ้าอย่างเดียวกันนั้นแหละไม่แปลกกันหรอก อย่างนั้นให้ญาติโยมทั้งหลายเข้าใจเสียวันนี้ว่า พระพุทธเจ้ายังอยู่”

มีแต่ความดีความชั่วเป็นของเรา

ธรรมดาผู้ครองเรือนทั้งหลายมักจะหลงในโลกสมมติ แสวงหาความสุขด้วยการสะสมวัตถุ บางครั้งกว่าจะหาของที่ต้องการมาได้ ต้องทำลายอริยทรัพย์ของตนจนเกือบหมดเกลี้ยง หลวงพ่อจึงเตือนสติฆราวาสอยู่เสมอ ให้พิจารณาว่ามีอะไรบ้างที่เป็นของ ๆ เราจริง ๆ

“การคุ้มครองของเจ้าของภายในจิตของเจ้าของ คือ กาย วาจา ใจ นี่เป็นสิ่งที่สำคัญมาก อาตมาเคยได้ถามญาติโยมทั้งหลายว่า หาเงินทองหาข้าวของจนจะเฉาตายนี้ ถึงคราวจะเอาจริง ๆ จะเอาอะไร ? เอาที่ไหน ? ไม่รู้จักที่เอา ผลที่สุดถามคนตั้งหลายสิบก็ต้องว่า “จักเหลว(ไม่รู้)” สูญเท่านั้น คนพูดอย่างนี้ มันหมดที่ไปแล้ว นี่แหละให้เรารู้จักส่วนสำคัญของร่างกายชีวิตจิตใจของเรา สิ่งที่เราได้ไปนั้น คือ ความดี และความชั่วทั้งหลายที่ติดตามตัวเราไป จนว่าใจเราหรือจิตวิญญาณเข้าไปฝังอยู่ในสิ่งทั้งหลายเหล่านั้น วิญญาณเราก็ไปฝังในที่เรามาหมั่น ในส่วนที่เป็นกุศล และอกุศล และในส่วนที่เป็นบาปเป็นบุญนั้น ท่านจึงเรียกว่ามันได้ ได้บาปกับบุญไป ได้ดีกับชั่วไป สิ่งทั้งหลายที่เราสร้างมาในโลก มันก็เป็นสมบัติของโลก คล้าย ๆ ว่าติดไม้อยู่ในป่านั้น ก็เอาเครือไม้ในป่านั้นแหละมามัดอย่างนี้ เอาไม้ในป่ามาทำเรือน ก็เอามาปลูกอยู่ที่ดินอย่างนี้ มันเป็นส่วนสมบัติของโลกทั้งหมด ส่วนทั้งหลายเหล่านี้มันเป็นส่วนของโลก เอาไปด้วยไม่ได้ บางคนก็ไม่รู้จักส่วนได้ของเจ้าของ ท่านเรียกว่าบุญและบาป ดีกับชั่วทั้งหลาย มีความสงบ มีความสว่าง แล้วมีความใสสะอาด อันนี้คือมันได้สิ่งที่มีมนุษย์เราต้องการคืออันนี้เองที่ไปกับเราได้ ความดีเกิดขึ้นที่ใด ความอุดมสมบูรณ์ก็เกิดขึ้นที่นั่น ความสุขทั้งหลายก็เกิดขึ้นในที่นั่น เหมือนกับบุคคลที่มีปัญญา ไปอยู่ที่ไหนก็ทำที่นั่นให้เจริญถาวร แม้ทำไร่ ทำนา ทำสวน ดินที่นั่นมันไม่งาม ผู้มีปัญญาไปอยู่ เขาก็ทำที่นั่นให้มันงามขึ้นได้ทำให้ดีขึ้นก็ได้”

สำหรับชีวิตของฆราวาสทั่วไปที่เป็นชาวพุทธ ก็ในพระศาสนาที่เป็นเรื่องใหญ่ก็คือการทำบุญ แต่ความหมายที่แท้จริงของคำว่า “บุญ” ยังไม่สู้มีคนเข้าใจอย่างถ่องแท้ และนี่ก็เป็นอีกเรื่องหนึ่งที่ หลวงพ่อสอนย้ำและพยายามทำความเข้าใจกับฆราวาสญาติโยมอยู่เสมอ เพราะถ้าใครทำบุญโดยไม่รู้จักรับรู้บุญว่าคืออะไร เกิดอย่างไร เจริญอย่างไร เสื่อมอย่างไร ก็ยากที่ผู้แสวงจะได้พบบุญ

โอวาท – บาปบุญคุณโทษ

ทุกวันนี้มีแต่คนชอบทำบุญ เป็นนักแสวงบุญ แต่ไม่มีคนละบาป บุญก็ทำบาปก็ไม่ทิ้ง นั่นคือคนไม่รู้จักดี ไม่รู้จักชั่ว การที่เรามาทำทานทำบุญสุนทานกันวันนี้ ก็เรียกว่า บำรุงพระพุทธศาสนา แต่ว่าต้องให้รู้จักพุทธศาสนา ถ้าเราบำรุงพระพุทธศาสนาเพื่อเอาบุญกันอย่างเดียวนั้น บางทีมันจะไม่ถึงพุทธศาสนา เราชักชวนกันว่า ไปสร้างบุญสร้างกุศลกัน เราต้องฉีกมันออกซิ บุญมันเป็นยังงี้ กุศลมันเป็นยังงี้ บุญที่ทำเอาบุญนั้นก็เรียกว่า มันปราศจากปัญญา คนเราเมื่อไม่มีปัญญาทำอะไรก็ไม่ได้ มันไม่พ้นทุกข์ ท่านจึงเรียกว่าบุญกุศล บุญก็เรียกว่า หามารวมไว้ๆ แยกไว้มันหนัก ไม่รู้จักทิ้ง มันก็ทับเราตายเท่านั้นแหละ ถ้าเรามีปัญญาเราก็ทิ้งมันออกซะมันก็เบา นี่เรียกว่ากุศล อันหนึ่งเรียกว่าบุญ รวมกันเข้าเรียกว่าบุญกุศล ทำบุญกุศลเช่นนี้เรียกว่าบำรุงพุทธศาสนาขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าของเรา

คำว่าบาปนั้น ประชาชนชาวพุทธเราไม่เห็น ทำไมคนไม่เห็นบาป คือไม่เห็นความผิดนั่นเอง ความผิดนั้นแหละมันเป็นบาป ถ้าไปทำแล้วมันผิด ผิดแล้วมันก็เป็นทุกข์ เป็นเหตุให้เดือดร้อน ความเดือดร้อนนั้นแหละมันเป็นบาป อย่างนี้ เห็นง่าย ๆ ถ้าเราพิจารณา บาปนี้มันไม่เป็นตัวตน มันเป็นอาการ อย่างความผิดมันก็ไม่มีตัวตน แต่ว่าไปทำผิดที่ตรงนั้น มันก็เกิดผลขึ้นมาทันที อย่างไปขโมยของเขาเมื่อไรเป็นต้น ถูกจับทุกทีนะ ถูกเจ้าหน้าที่ลงโทษทุกที แต่ก็ยังไม่เห็นว่ามันเป็นบาป เห็นว่าเราไปขโมยของเขาเฉย ๆ ก็คือคนไม่เห็นบาปเปรียบประหนึ่งว่าเหมือนตาบอดนะแหละ วัตถุมันจะมีอยู่อย่างไร พระอาทิตย์ พระจันทร์จะส่องสว่างอยู่เต็มโลกเท่าไร คนตาบอดมันก็ไม่เห็น เหมือนกับคนไม่รู้จักบาปนั้นแหละ

เราทนทุกข์ทรมานเท่าไรก็ไม่รู้ว่าเป็นบาป รู้แต่ว่าเราทุกข์เท่านั้น ว่าเรามีความทรมานกาย ทรมานใจเท่านั้น ตัวนั้นแหละคือมันเป็นบาป ใครไปทำบาปที่ไหน ตรงนั้นแหละท่านเรียกว่านรก นรกอยู่ที่ไหน ที่ไหนที่ท่านห้ามว่า ที่นี่ยามาทำลายมันผิด นั่นแหละนรกอยู่ตรงนั้นแหละ ถ้าไปทำตรงนั้นมันก็ผิดตรงนั้น ถ้าผิดแล้วมันก็มีโทษ มีโทษแล้วก็ทุกข์ ใครทุกข์คนนั้นแหละตกนรก ที่ไหนทำให้คนเป็นทุกข์ก็ที่นั่นแหละเป็นนรก

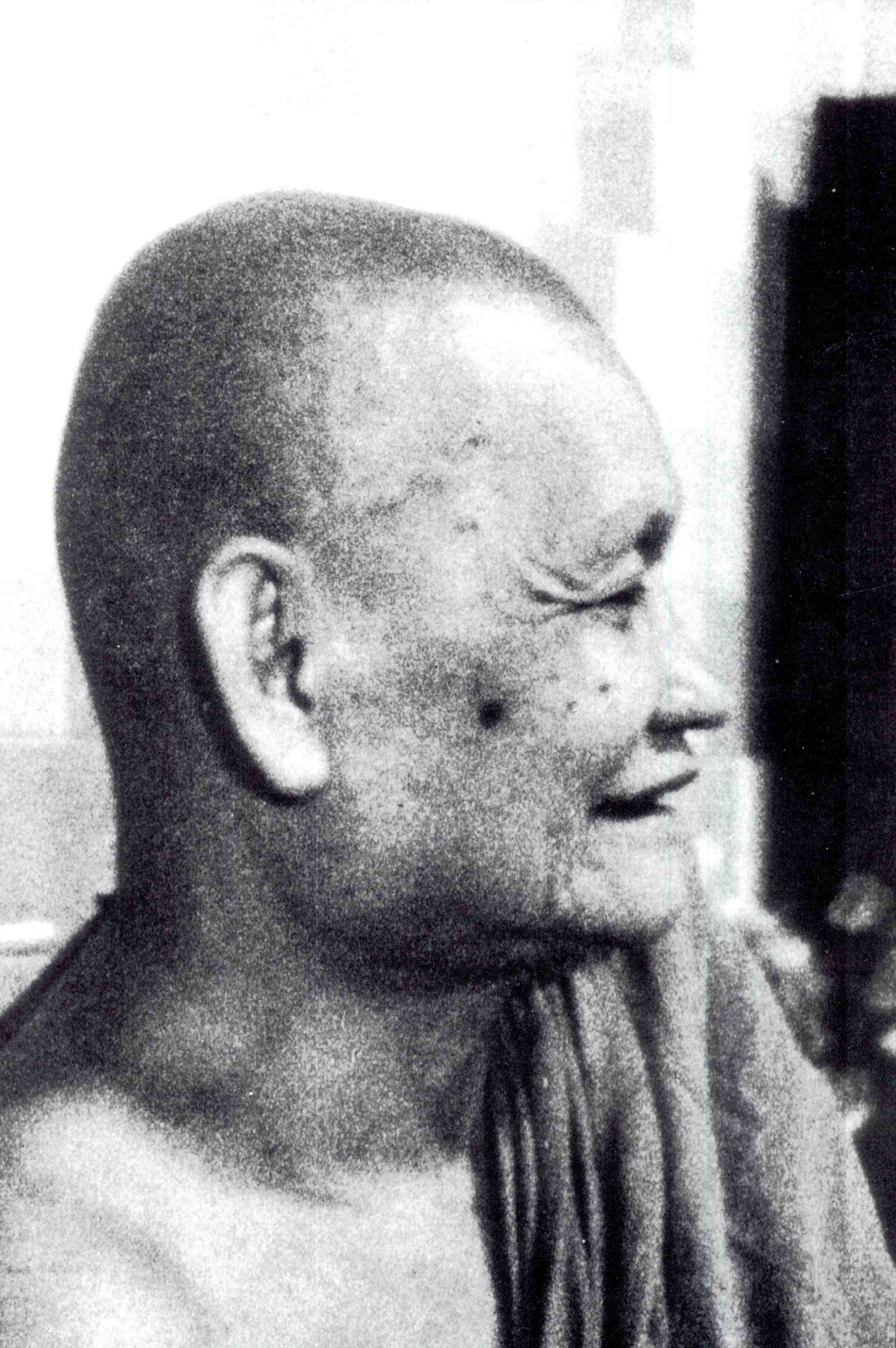
ถ้าเราคิดง่าย ๆ สบาย ๆ อย่างนี้เป็นต้น ก็ให้เห็นบาปในปัจจุบัน อันนี้เพราะความมืดที่เราอาศัยอยู่นี้มันมืด จึงไม่รู้จักรสว่าง คือใจมันมืด ไม่ใช่แสงตะวันมืด ความมืดมันเป็นอย่างนี้ไม่ใช่ว่าตานอกของเรานี้มันมืด แต่ตาใจเรามันไม่รู้เรื่องอะไร การกระทำชั่วก็รู้จักรับจักสิ้น

ถ้าทำความชั่วแล้วก็มีผลปรารถนาว่า ไม่อยากจะให้มันชั่ว ไม่อยากจะให้มันผิด คือชอบทำความผิด แต่ไม่อยากจะให้มันผิดอย่างนี้เป็นต้น เรียกว่าคนมืด ไม่รู้จัก ถ้าเรามีความละอาย มีหิริความละอาย โอดิตปละความกลัว ทั้งสองประการนี้ ท่านเรียกว่าเป็นโลกบาลคือเป็นธรรมที่คุ้มครองสัตว์โลกอยู่ สัตว์โลกจะต้องเป็นไปตามธรรมอันนั้น ทุกวันนี้คือคนไม่ละอาย เมื่อไม่ละอายก็ไม่เห็น ไม่จบ เรียกว่าคนมืด

ทุกวันนี้เรารู้แล้วว่ามิถุนกรก แล้วก็มิถุนอยู่ใตสวรรค์ แต่ไม่รู้จักเจ้าของ ผู้มีความสบายกาย สบายใจ ไม่ได้เบียดเบียนผู้ใด ไม่ได้เบียดเบียนตน ไม่ได้เบียดเบียนผู้อื่น แล้วก็มีความสบาย นั้น เรียกว่า เมืองสวรรค์ ให้พิจารณาดี ๆ นะ ท่านพูดถึงเทวบุตร เทวบุตรที่เคลื่อนจากที่อยู่นะ ผ่าผอน แพรพรรณก็เศร้าหมอง ปราสาทราชวังก็เศร้าหมอง คืออะไร ก็คือร่างกายของเราเนี่ยแหละ ผมงาม ๆ อยู่ ๆ มันก็หงอก พันแน่นหนาอยู่ มันก็โยกก็คลอน ร่างกายสวยงามตริ้งตาหนาแน่นมันก็แห้งก็เหี่ยว ตามองเห็นอยู่ก็ฝ้าฟาง หูเคยได้ยินอยู่เป็นต้นก็หนวกก็ตึง นี่แหละของทิพย์ทั้งนั้น ถ้ามันหมองลง ๆ เทวบุตร เทวดาก็เคลื่อนจากสถานที่อยู่ ไม่ใช่พวกไหนหรอก พวกเรานี้แหละ

ตกรก คือคนคิดผิดแล้วก็ไปทำความผิด ไปทำความชั่ว มันก็ตกรก ยมบาลที่จับสัตว์อยู่ ในนรกคือกรรมที่เราทำไว้แล้ว ทำความผิดไว้ ความผิดนั้นก็ส่งเราไปหาความผิด ไม่ส่งไปไหน ผู้ที่นั่นแหละเป็นยมบาล ยมบาลนั้นมีอยู่ทุกหนทุกแห่ง ช่างดาดีแท้ ๆ ไปทำผิดทำชอบอยู่ที่ไหนก็รู้จักหมด ทุกสิ่งทุกอย่าง อันนี้เรียกว่ากรรมคือการกระทำของเราเนี่ยแหละเป็นพยานเป็นหลักฐาน ไม่มีตก ไม่มีหล่น ถ้าทำชั่วก็ไปเสวยกรรมชั่วเป็นวิบาก เป็นสัตว์นรก สัตว์นรกนี้ก็ทุกข์หลาย ขึ้นไปต้นจ้าว หนามจ้าวมันก็เสียบตำเอา แต่ก็ไม่พากันตายสักที ถ้าขึ้นไปข้างบนนาก็เจาะหัวเอาอีก ต้องได้ ลงมา ลงมาข้างล่างหมาก็จะกัดเอาอีก ไม่มีที่อยู่ คือมันทุกข์นั้นเองแหละนี่มันเรื่องบุคคลาธิฐาน ทั้งสิ้น จริงไหม? จริง โดยบุคคลาธิฐาน เพื่อให้ทำความเข้าใจเรียกว่าธรรมาธิฐาน เช่นว่า ตัวนรก ตัวสวรรค์นั้น ตัวจริงมันไม่เป็นรูปเป็นร่าง มันไม่มีอย่างนั้น ยกตัวนั้นออกมาเปรียบเทียบกับ ฟัง อย่างเราอยู่ในสถานที่ที่ไม่มีเกลือ เราอยากจะอธิบายเรื่องความเค็มของเกลือให้ฟัง ไม่มีอะไรเราก็กำเอาดินทรายมาวาง สมมุติว่าเกลือ แล้วมันจะเค็มไหม ก็ไม่เค็มเพราะไม่ใช่เกลือ จริง ๆ ทำไมจึงเอาดินทรายมาสมมุติ เพราะสถานที่นี้ไม่มีเกลือ สมมุติให้คนรู้จักว่าเกลือมันเป็น อย่างนี้เท่านั้น เหมือนกันกับพระเจ้าพระสงฆ์เรา บวชมาก็เป็นพระโดยสมมุติ เป็นพระจริงหรือ เปล่า ถ้าเป็นพระจริงก็เป็นพระอริยเจ้าจึงเป็นพระจริง ๆ อันนี้พระสมมุติก็เป็นเหมือนเกลือสมมุติ หรือจะว่าคนเรานี้เป็นคนจริง ๆ หรือเปล่า เป็นโดยสมมุติ ไม่ใช่คนจริง ๆ ถ้าคนแท้ ๆ ต้องมีคุณสมบัติ มีเมตตา มีกรุณา มีมุทิตา มีศีลห้าประการประจำใจของเจ้าของ อันนี้เป็นมนุษย์ คุณสมบัติก็พร้อมที่จะเป็นมนุษย์โดยสมบูรณ์ มันมีอยู่อย่างนี้ เครื่องหมายข้างในมันมีอยู่

คนเราถ้าเป็นมนุษย์แล้ว และมีคุณสมบัติพร้อม ก็เรียกว่า เป็นมนุษย์โดยสมบูรณ์ การเป็น มนุษย์เป็นอยู่ตรงนี้ ไม่ใช่เกิดมามีหู มีตา มีเขี้ยว มีขา แล้วก็มนุษย์เลย เป็นเหมือนกันแต่ เป็นมนุษย์ที่ปลอม ไม่ใช่มนุษย์ที่แท้ ถ้าเป็นมนุษย์ที่แท้ จะต้องมีความสมบัติเป็นผู้มีศีลมีธรรม เป็นผู้ไม่ เบียดเบียนตน ไม่เบียดเบียนผู้อื่น มีคุณธรรมประจำตัว เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ไม่ได้เป็นมนุษย์ปฏิรูป มันก็เป็นในลักษณะอันนี้ ธรรมทั้งหลายก็เหมือนกันที่ครูบาอาจารย์เทศน์ให้ฟังบุญนั้นไม่มีตัวไม่มีตน บาบก็ไม่มีตัวมีตน แต่เป็นของมีอยู่ ถ้าเรามาภาวนาพิจารณาเข้าไปถึงใจของเจ้าของแล้ว เราจะ รู้จักว่า บาบก็คือสิ่งไม่ดีอยู่ในใจ บุญก็คือสิ่งดีงามนะแหละ บาปคือความเดือดร้อน ถ้าเรามากดู ตัวเราอย่างนี้ เราจะเห็นตัวบาปตัวบุญ มีความเดือดร้อน มีความสุข ไม่มีความเดือดร้อน อย่างนี้

อย่างนี้ก็ไม่ผิด มันมีเจตนาดี ทำอะไรให้ดูเจตนาของตัวเองไม่มีอะไร ไม่มีผิดในเวลานั้น

ให้เข้าใจว่าการสร้างคุณงามความดี อย่างว่าไปชาติหน้าโน้น สร้างชาตินี้เดี๋ยวนี้แหละ คำที่ว่าบุญนะ บางคนก็ยังไม่เข้าใจแจ่มแจ้ง ในหมู่ของพวกเราคิดว่าจะเอาเงินเอาทอง เอาข้าว เอาของมาให้ทาน อย่างนี้เกิดเป็นบุญ ไม่ได้เป็นอย่างนั้น การทำบุญนั้นไม่ใช่แต่เอาวัตถุสิ่งของ ให้ทานเท่านั้น จิตคิดเมตตา ละสิ่งที่ชั่ว มันก็เกิดบุญขึ้นมา เหมือนกันกับเราที่เลี้ยงชีวิตอยู่ในโลก การงานการอาชีพก็แตกต่างกันออกไปไม่เหมือนกัน ทำนาก็ได้ ทำสวนก็ได้ เป็นข้าราชการก็ได้ ค้าขายก็ได้ มีอาชีพไม่เหมือนกัน แต่สิ่งทั้งหลายเหล่านี้ มาเลี้ยงปากเลี้ยงท้องเลี้ยงชีวิตของเราไป การกระทำบุญก็เหมือนกัน ไม่ใช่แต่ว่าวัตถุทานอย่างเดียว การเสียสละสิ่งที่ชั่ว กล้าละมันออกจาก จิตใจของเราเป็นต้นก็เป็นการให้ทานทำบุญ ทำจิตใจให้มีเมตตา กรุณา มุติตา ขึ้น มันก็เป็นบุญ แขนงของการทำบุญมีหลายอย่าง ไม่ว่าจะเป็นการให้วัตถุทาน การรักษาศีล การเจริญเมตตาภาวนา เห็นแล้วก็ละความชั่วไป แต่ว่าเป็นฆราวาสจะอย่างไร จะต้องไม่ทำบาป ไม่ฆ่าสัตว์ พยายาม เห็นห่างจากธรรมที่เป็นอกุศลเหล่านั้น ก็เหมือนคนเราเห็นห่างกันไปเรื่อย ๆ อย่างเรานาน ๆ มาพบกันที ไม่ค่อยจะได้พูดกันหาความสนทนกันได้ยาก การทำความชั่วน้อย ๆ การทำความผิดน้อย ๆ เป็นต้น มันก็เป็นเหตุให้ไม่มีความผิดต่อไป มันเป็นอย่างนั้น

เรื่องการประพฤติปฏิบัติทุกแขนง เราจะอยู่ที่ไหนก็ตาม ทั้งอุบาสกอุบาสิกาอย่าพากันลืมนำให้ภาวนาพุทโธ ๆ แล้วพิจารณา เกสา โลมา นखा ทันตา ตระใจ ให้เห็นว่าสภณาร่างกายนี้ มันเป็นของไม่มันไม่เที่ยง คิดไปพิจารณาไปเรื่อย ๆ การคิดนี้แหละคือการภาวนาของเรา เมื่อคิดถูกต้อง มันก็สบายใจ โทษมันก็หาย ทุกข์มันก็ไม่มี ถ้าคิดไม่ถูก มันก็เพิ่มทุกข์ขึ้นมา การภาวนานี้ เรียกว่า การคิด นี่เอง คิดจนเห็นความทุกข์ จนจบเรื่องของมัน ต้องให้มีปัญญา ให้มันรู้เรื่อง มันจึงจะเป็นไป เรียกว่า การภาวนา กุศล คือความฉลาด คนจะทำอะไร ถ้าไม่ฉลาดแล้ว ไม่สวयงาม ทั้งนั้นแหละ ดูอย่างปั้นหม้อซิ ถ้าคนไม่ฉลาดมันก็ได้หม้อไม่สวย คนไม่ฉลาดทำบุญนั้น มันก็ไม่ได้บุญ ที่ถูกต้องตามคำสอนของพระพุทธเจ้า อันนี้พูดง่าย ๆ บุญ กุศล คือความฉลาดในการพูด ในการทำ อะไรทุกสิ่งทุกอย่างที่ผลิตผลขึ้นมานั้น ผลนั้นจึงเป็นผลที่บริสุทธิ์ ถูกต้อง บุญตามธรรมะของพระพุทธเจ้าท่านสอนนั้น ถ้าพูดไปอีกอย่างหนึ่งก็บุญคือความสุข มันก็กว้าง คือคนมันกินเหล้า มันก็มี ความสุขเหมือนกันนะ สุกัญธาก็มีความสุขเหมือนกันนะแหละ นี่มันกว้างไป บุญในทางพุทธศาสนา ที่พระพุทธองค์ตรัสนะ บุญคือความสุขที่ปราศจากโทษ ถ้าความสุขเกิดมาโดยปราศจากโทษแล้ว อันนั้นมันเกิดมาจากความฉลาด คือปัญญา คือกุศล

ฉะนั้นท่านจึงรวมเรียกว่า บุญกุศล บุญแท้มันเกิดจากกุศล ไม่ใช่เกิดจากอกุศล บุญที่ไม่แท้ที่เราเข้าใจผิดว่าเป็นบุญนั้น บุญนั้นเกิดจากอกุศล คือรู้ผิด คือคิดผิด คือทำผิด เช่นว่าเราจะทำบุญ แต่เราไปทำอย่างอื่นที่มันผิด มันเป็นบาปเป็นโทษ เบียดเบียนคนอื่นนั้น ได้มารวม ๆ กันมาก ๆ แล้ว เราก็เรียกว่าเป็นบุญ อันนั้นท่านเรียกว่าบุญบาปมันมีความสุขเหมือนกัน แต่ว่าบุญบาป ไม่ใช่บุญของบุญ ไม่ใช่บุญเกิดมาจากกุศล บุญนอกศาสนา บุญนอกคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า อันนี้ก็คงจะ

พอเข้าใจกัน มันเป็นภาษาคำพูด บางทีก็สับสน บางคนก็เรียกว่าบุญ บางคนก็เรียกว่ากุศล หลายๆ อย่าง อย่างไรก็ตามเถอะ ให้เรารู้จักดีรู้จักชั่ว อย่างเราทำบุญวันนี้ ก็เรียกว่าเป็นกุศล เกิดมาจากความฉลาด ความฉลาดนั้น การกระทำอันนั้น ไม่เบียดเบียนตน ไม่เบียดเบียนคนอื่น แต่สร้างประโยชน์ตนแล้ว ก็สร้างประโยชน์คนอื่น อย่างที่เราทำมานี้ ท่านจึงเรียกว่าเป็นบุญของกุศล หรือบุญของบุญ ไม่ใช่บุญบาปนะ เถานี้ก็คงจะพอเข้าใจแล้ว

อย่างเราทำบุญกันนี้ อยากจะได้บุญ แหม ฉันก็มาทำบุญ แต่ฉันก็เป็นโรคไม่หยุดไม่คอยสบายใจ บุญฉันก็ไปทำอยู่เรื่อย ๆ ไม่ใช่ว่าจะมาแก้บุญตรงนี้ ไม่ใช่ว่าจะไม่ให้มันเจ็บมันปวดมันคนละอย่างกัน เราจะทำบุญในบ้านให้แมวนี้เป็นสุนัข ให้สุนัขกลายเป็นแมวอย่างนั้นหรือมันคนละอย่างกัน ร่างกายนี้มันเป็นอย่างหนึ่ง แต่พระพุทธเจ้าท่านว่ามันเป็นไปอย่างนี้ มันเป็นไปตามเรื่องของมัน ไม่ใช่เราจะทำบุญไม่ให้มันเจ็บมันไข้ ไม่ให้มันเป็นอะไรต่ออะไรหลาย ๆ อย่างมันคนละเรื่องกัน ก็เพราะว่า มันเป็นอย่างนี้แหละ พระพุทธเจ้าจึงไม่ไว้วางใจมัน ให้เราผ่านมันหนีมันไปเสีย เราก็ยังเสียดายอยู่นั้นแหละ มันเสียดายอยู่ มันก็ยังไปไม่ได้ อันนี้มันเป็นเรื่องของอย่างนี้ อย่างเราก็ช่างมันเถอะ ให้เราเข้าใจว่า การกระทำบุญสุนทานทุกวันนี้ทำเพื่ออะไร ?

ทำให้มันไม่มีทุกข์ ให้มันบรรเทาทุกข์ให้มันค่อย ๆ หมดไป ถ้าทำบุญเพื่อบรรเทาทุกข์ มันต้องทำบุญด้วย ทำกุศลธรรมด้วย ถ้าไม่เอากุศลธรรมก็ไม่มีปัญญา บุญอย่างเดียวเหมือนกับบลาสด ๆ เอาทิ้งไว้เฉย ๆ มันก็เน่าเท่านั้นแหละ อาศัยเกลือกเป็นอยู่เนื้อหรือปลาจึงมีอายุได้นาน หรือเอาเข้าตู้เย็นเสียอย่างนี้

ดังนั้นก็สร้างบุญไปด้วย ก็พิจารณาไปด้วย คือกุศล คือปัญญาละ เพื่อจะทำลาย คล้าย ๆ กับวิธีเลขนะ มันมีคูณ มันมีบวก มันมีลบ มันมีหาร มันจึงจะได้จำนวนตามที่เรารอบใจ อันนี้เราไม่เอา ยังงั้นซี เอาแต่วิธีคูณอย่างเดียวไม่มีที่ใส่วิธีคูณกับวิธีบวกกันเข้าไปเรื่อย ๆ วิธีลบไม่มี วิธีแบ่งก็ไม่ค่อยจะมีชะด้วยนะ ถ้ามีวิธีแบ่ง มันก็เบา มีวิธีลบมันก็เบาซี มันมีวิธีบวกกับวิธีคูณมันก็ยิ่งไปกันใหญ่เท่านั้นแหละ

การทำบุญทุกชั้นทุกส่วน ก็เพื่อให้จิตเราเป็นบุญ เมื่อจิตเราเป็นบุญแล้ว จะนั่งอยู่มันก็เป็นบุญ จะเดินอยู่มันก็เป็นบุญ จะไปที่ไหนมันก็เป็นบุญ คนที่รู้จักบุญ ถึงแม้ว่าคนอื่นไม่เห็น มันก็เป็นบุญอยู่ นั่นเอง คือความเห็นชอบอยู่ตรงจิตใจของเรา การทำบุญทั้งหมดนั้น ต้องการให้จิตเราเป็นบุญ ถ้าจิตเราเป็นบุญแล้ว ทำบุญอยู่ที่ไหนมันจะเต็มเปี่ยมอยู่เสมอ ไม่ต้องฉลอง ไม่ต้องให้คนรู้ ไม่ต้องให้คนเห็น ไม่ต้องมีอะไร มีแต่กำลังจิตที่เชื่อมั่นในความดี แล้วเราก็ก้าวไปเท่านั้นแหละ

พระอริยเจ้าทั้งหลาย ท่านทำคุณงามความดีของท่านนะ อยู่ที่ไหน ท่านก็ทำของท่าน ใครจะว่าไม่ดีสักเท่าไร มันก็ดียอนั้นแหละ เมื่อทำสิ่งที่ไม่ดี เขาจะว่าดีอยู่แค่นั้น มันก็ไม่ดีอยู่แค่นั้น อันนี้เป็นเหตุอันหนึ่งที่จะให้พวกเราทั้งหลายทำความเข้าใจในธรรมะ ถ้าเราเข้าใจธรรมะอย่างนี้แล้ว เราก็ไม่ต้องส่งจิตใจของเราออกไปข้างนอก เราอยู่ข้างในของเรา ทำจิตให้มันเป็นบุญ

ตายแล้วเกิด

ปัญหาเรื่องชาติหน้าภพหน้าก็เป็นอีกปัญหาหนึ่ง ซึ่งเป็นที่ถกเถียงกันมากในวงการนักศาสนา และดูเหมือนว่าจะไม่มีที่ยุติ วันหนึ่งก็มีโยมกลุ่มหนึ่งไปกราบเรียนถามเรื่องนี้กับหลวงพ่อ

โยม : “ชาติหน้ามีจริงไหมครับ?”

หลวงพ่อ : “ถ้าบอกจะเชื่อไหมล่ะ?”

โยม : “เชื่อครับ”

หลวงพ่อ : “ถ้าเชื่อคุณก็โง่”

โยม : “อ้าว! คนตายแล้วเกิดไหมครับ?”

หลวงพ่อ : “จะเชื่อไหมล่ะ ถ้าเชื่อ คุณโง่หรือฉลาด” ทั้งกลุ่มเลยนั่งงง

หลายคนมาถามอาตมาเรื่องนี้ อาตมาก็ถามเขาอย่างนี้เหมือนกันว่า ถ้าบอกแล้วคุณจะเชื่อไหม ถ้าเชื่อคุณก็โง่ เพราะอะไร ก็เพราะมันไม่มีหลักฐานพยานอะไรที่จะหยิบมาให้ดูได้ ที่คุณเชื่อเพราะคุณเชื่อตามเขา คนเขาว่าอย่างไร คุณก็เชื่ออย่างนั้น คุณไม่รู้ชัดด้วยปัญญาของตนเอง คุณก็โง่อยู่รำไป ทีนี้ถ้าอาตมาตอบว่า คนตายแล้วเกิดหรือว่าชาติหน้ามี อันนี้คุณต้องถามต่อไปอีกว่า

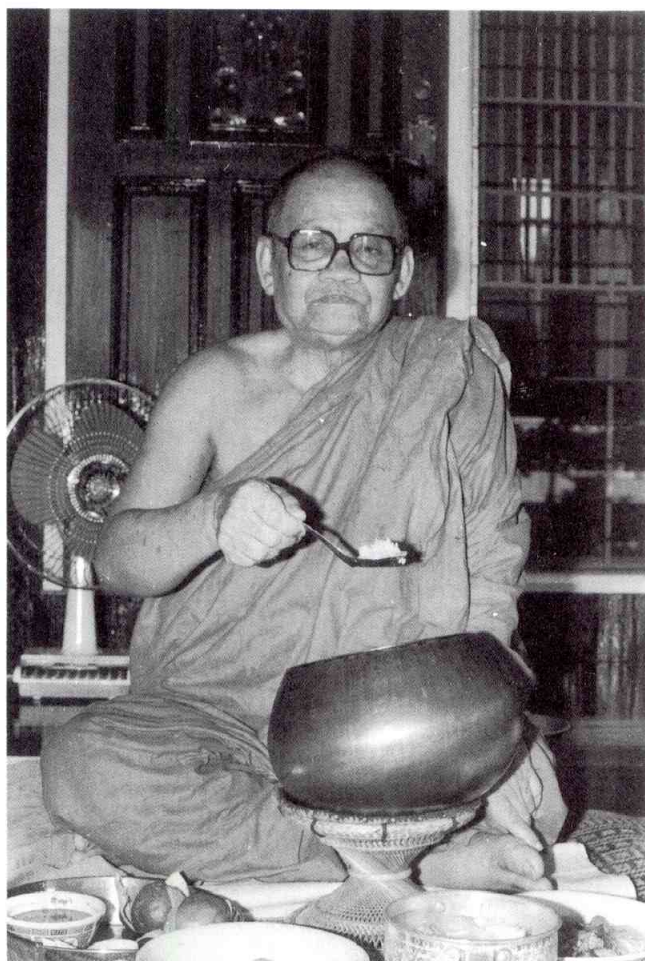
ถ้ามีพาลผมไปดูหน่อยได้ไหม เรื่องมันเป็นอย่างนี้ มันหาที่จบลงไม่ได้ เป็นเหตุให้ทะเลาะทุ่มเถียงกันไปไม่มีที่สิ้นสุด

ที่นี่ ถ้าคุณถามว่าชาติหน้ามีไหม อาตมาก็ถามว่า พรุ่งนี้มีไหม ถ้ามีพาลไปดูได้ไหม อย่างนี้ คุณก็พาลไปดูไม่ได้ ถึงแม้ว่าพรุ่งนี้จะมีอยู่ แต่ก็พาลไปดูไม่ได้ อย่างนี้เป็นต้น ถ้าวันนี้มี พรุ่งนี้ก็ต้องมี แต่สิ่งนี้มันเป็นของที่จะหยิบยกเอามาเป็นวัตถุตัวตนให้เห็นไม่ได้

ความจริงแล้ว พระพุทธองค์ท่านไม่ให้เราตามไปดูถึงขนาดนั้น ไม่ต้องสงสัยว่า ชาติหน้ามีหรือไม่มี ไม่ต้องถามว่า คนตายแล้วจะเกิดหรือไม่เกิด อันนั้นมันไม่ใช่ปัญหา มันไม่ใช่หน้าที่ของเรา หน้าที่ของเราคือ เราจะต้องรู้เรื่องราวของตนเองในปัจจุบัน เราต้องรู้ว่า เรามีทุกข์ไหม ถ้าทุกข์ มันทุกข์เพราะอะไร นี่คือสิ่งที่เราต้องรู้ และเป็นหน้าที่โดยตรงที่เราจะต้องรู้ด้วย พระพุทธเจ้าท่านสอนให้เราถือเอาปัจจุบันเป็นเหตุของทุกอย่าง เพราะว่าปัจจุบันเป็นเหตุของอนาคต คือถ้าวันนี้ผ่านไป วันพรุ่งนี้มันก็กลายมาเป็นวันนี้ นี่เรียกว่าอนาคตคือพรุ่งนี้ มันจะมีได้ก็เพราะวันนี้เป็นเหตุ ที่ในอดีตก็เป็นไปจากปัจจุบัน หมายความว่า ถ้าวันนี้ผ่านไป มันก็กลายเป็นเมื่อวานนี้เสียแล้ว นี่คือเหตุที่มันเกี่ยวเนื่องกันอยู่ ฉะนั้น พระพุทธเจ้าท่านจึงสอนให้เราพิจารณาเหตุทั้งหลายในปัจจุบัน เท่านั้นก็พอแล้ว ถ้าปัจจุบันเราสร้างเหตุไว้ดี อนาคตมันก็จะดีด้วย อดีตคือวันนี้ที่ผ่านไป มันย่อมดีด้วย และที่สำคัญที่สุดคือ ถ้าเราหมดทุกข์ได้ในปัจจุบันนี้แล้ว อนาคตคือชาติหน้าก็ไม่จำเป็นที่จะต้องพูดถึง”

“กลัวชาติหน้าจะไม่ได้เกิดครับ” อีกคนหนึ่งเสริมขึ้นมา

“นั่นแหละยังดี” หลวงพ่อว่า “กลัวมันจะเกิดเสียด้วยซ้ำ ในครั้งพุทธกาล สมัยที่พระพุทธเจ้ายังทรงมีชีวิตอยู่ มีพราหมณ์คนหนึ่งมีความสงสัยว่า คนตายแล้วไปไหน คนตายแล้วเกิดใหม่อีกหรือไม่ แกจึงมาหาพระพุทธเจ้า ถามว่า คนตายแล้วเกิดไหม ถ้าพระองค์ตอบได้ จะมาบวชด้วย แต่ถ้าตอบไม่ได้หรือไม่ตอบแกก็จะไม่บวช แกว่าของแกอย่างนั้น พระพุทธเจ้าจึงตอบว่า มันเป็นเรื่องอะไรของฉันเล่า พราหมณ์จะบวชหรือไม่บวช มันเป็นเรื่องของพราหมณ์ ไม่ใช่เรื่องของฉัน พระองค์ตรัสว่า ถ้าตราบใดที่พราหมณ์จะบวชหรือไม่บวช มีคนเกิดหรือมีคนตาย คนตายแล้วเกิดหรือคนตายแล้วไม่เกิด ถ้าพราหมณ์ยังมีความเห็นอยู่อย่างนี้ พราหมณ์ก็จะเป็นทุกข์ทรมานอยู่อีกหลายกัลป์ ทางที่ถูกนั้น พราหมณ์จะต้องถอนลูกศรออกเสียบัดนี้ พระพุทธเจ้าท่านว่า ความจริงแล้วไม่มีใครเกิด ไม่มีใครตาย พราหมณ์คนนั้นฟังไม่รู้เรื่อง จนกว่าแกจะได้เรียนรู้เรื่องอนิจจัง ทุกขัง อนัตตา ให้เข้าใจถ่องแท้แล้วนั่นแหละ จึงจะเข้าใจคำพูดของพระองค์ได้ นั่นจึงจะเรียกว่าการรู้เห็นตามเป็นจริงด้วยปัญญา เป็นการเชื่อด้วยปัญญา พระพุทธเจ้าสอนอย่างนี้ ไม่ได้สอนว่า ให้เชื่อว่าคนตายแล้วเกิดหรือไม่เกิด ชาติหน้ามีหรือไม่มี อย่างนั้นไม่ใช่เรื่องเชื่อหรือไม่เชื่อ จะถือเอาเป็นประมาณไม่ได้ จะถือเอาเป็นหลักเกณฑ์ไม่ได้ ดังนั้นที่ คุณถามว่า ชาติหน้ามีไหมนั้น อาตมาจึงถามคุณว่า ถ้าบอกแล้วคุณจะเชื่อไหม ถ้าเชื่อ โง่หรือฉลาด อย่างนี้เข้าใจไหม ให้เอาไปคิดดูเป็นการบ้านนะ”

พระพุทธเจ้าไม่ได้ฉันอะไรเลย

ในสมัยปัจจุบัน การรับประทานอาหารมังสวิวัตหรืออาหารเจนั้น เป็นเรื่องที่ก่อการวิพากษ์วิจารณ์ถกเถียงกันอยู่บ่อย ๆ ทั้งในแวดวงของนักบวชและฆราวาส เนื่องจากว่าบางสำนักสอนว่า การทานเนื้อสัตว์เป็นบาป เป็นการส่งเสริมการฆ่าสัตว์ ในขณะที่อีกฝ่ายหนึ่งถือว่า การตีความอย่างนั้นเกินเลยพระพุทธบัญญัติ

“เหมือนกับคางคกนั้นแหละ โยมว่ากบกับคางคกอย่างไหนดีกว่ากัน ความจริงแล้ว พระพุทธเจ้าท่านไม่ได้ฉันอะไร ไม่ได้เป็นอะไร ในจิตของท่านไม่มีอะไร ไม่เป็นอะไรอีกแล้ว การบริโภคอาหารเป็นสักแต่ว่าเป็นเครื่องหล่อเลี้ยงร่างกายพอให้คงอยู่ได้ ท่านไม่ให้ติดในรสชาติของอาหาร ไม่ให้ติดอยู่ในทุกสิ่งทุกอย่าง ให้รู้จักประมาณในการบริโภค ไม่ให้บริโภคด้วยตัณหา นี่เรียกว่าพระพุทธเจ้าท่านไม่ได้ฉันอะไร ไม่มีอะไร ไม่เป็นอะไรอีกแล้ว ถ้าคนกินเนื้อไปติดอยู่ในรสชาติของเนื้อนั้นก็ติดหนึบ ถ้าคนไม่กินเนื้อ พอเห็นคนอื่นกินเนื้อก็รังเกียจและโกรธเขา ไปด่าว่านินทาเขา เอาความชั่วของเขามาไว้ในใจตัวเอง นั่นก็เป็นคนโง่กว่าเขา ทำไปตามอำนาจของตัณหาเหมือนกัน การที่เราไปโกรธเกลียดเขานั้น ก็คือผีที่สิงอยู่ในใจเรา เขากินเนื้อเป็นบาป เราโกรธเขา เราก็กินเนื้อ บาปอีกเหมือนกัน มันยังเป็นสัตว์อยู่ทั้งสองฝ่าย ยังไม่ใช่วรรณ อาตมาจึงว่า เป็นเหมือนกับคางคก ทางที่ถูกนั้น ใครจะกินอะไรก็กินไป แต่ให้มีธรรมะ

คนกินเนื้อก็อย่าให้เห็นแก่ปากแก่ท้อง อย่าเห็นแก่ความเอร็ดอร่อยจนเกินไป อย่าถึงกับฆ่าเขากิน ส่วนคนกินเจ ก็อย่าหลงยึดมั่นในข้อวัตรของตนเอง เห็นคนอื่นกินเนื้อก็อย่าไปโกรธเขารักษาตัวเราไว้ อย่าให้ติดอยู่ในการกระทำภายนอก พระเณรในวัดของอาตมานี้ก็เหมือนกัน รูปไหนจะถือข้อวัตรฉันเจก็ถือไป รูปไหนจะฉันธรรมดาตามมีตามได้ก็ฉันไป แต่อย่าทะเลาะกัน อย่ามองกันในแง่ร้าย อาตมาสอนอย่างนี้ ท่านก็อยู่ไปด้วยกันได้ไม่เห็นมีอะไร ให้เข้าใจว่า ธรรมะที่แท้นั้นเราจะเข้าถึงได้ด้วยปัญญา ทางปฏิบัติที่ถูกต้องก็คือ ศีล สมาธิ ปัญญา ถ้าเราสำรวมอินทรีย์ คือตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ ไว้ดีแล้ว จิตก็จะสงบ และปัญญาความรู้เท่าทันสังขารทั้งหลายก็จะเกิดขึ้น จิตใจก็เบือนห่างจากสิ่งที่น่ารักน่าใคร่ทั้งหลาย วิมุตติก็เกิดขึ้นเท่านั้น”

แล้วหลวงพ่อก็เล่าเรื่องของพระรูปหนึ่งซึ่งจู้จี้จุกจิกเรื่องการขบฉันให้ฟังว่า

“ผลสุดท้ายทำอะไรก็ไม่สำเร็จ คิดว่าเป็นเณรจะดีกว่าเป็นพระ สบายกว่า มีผักหญ้าอะไรก็เก็บกินเองได้ เอ้า ลีกไปเป็นเณร ก็ทำได้จริงอย่างว่าแหละ แต่กิเลสมันยังไม่หมดนี้ คิดว่าเป็นเณรก็ยังอาศัยผู้อื่น เพราะยังต้องกินข้าวอยู่ ยังยากอยู่ เห็นควายมันกินใบไม้ เอ๊ะ ควายก็ยังอยู่ได้ ไม่รู้ว่าชาติควายเป็นอย่างไร ชาติคนเป็นอย่างไร เอ้า เลิกกินข้าวกินผักสารพัด ผักเพกยาว ๆ ๗ - ๘ ผักรักกินหมด ยังไม่เลิก คิดใหม่ เอ๊ะ เป็นเณรก็ยังทุกข์ เป็นปะขาวอาจจะดีกว่า ลีกเป็นปะขาว เตียนนี้หายเจ็บไปทั้งแห้วอวน เรียบร้อย”

เข้าวัดถูก

การเยี่ยมเยือนเข้าหาท่านผู้สงบบิเณส จัดเป็นมงคลชีวิตในทางพระพุทธศาสนา แต่บางคนถือเอาการไปเที่ยววัดว่าเป็นบุญ หลวงพ่อเคยบอกว่า ถ้าอันิสงส์ของการเข้าวัดเกิดเพราะกายอย่างเดียว พวกกระรอก กระแต นก หนู หรือสัตว์อื่น ๆ ซึ่งอาศัยอยู่ในวัด ก็น่าจะได้บุญมากกว่าคนซึ่งมักจะอยู่ไม่นานเลย

“วัดหนองป่าพงนี้เป็นเมืองผ่าน ผ่านไปชั่วคราว ผ่านไปผ่านมา บางคนที่มีธุระรีบร้อนก็ไม่ได้พบกัน ไม่ได้พูดกัน”

ท่านสอนว่ามันสำคัญที่ใจ ถ้าโยมมาถวายจังหันหรือจำศีล แต่มาคุยกันเรื่องทางโลก เอาเรื่องนั้นเรื่องนี้มาพูดคุยกัน ก็เท่ากับเอาโลกมาทับวัด มาวัดต้องเข้าใจความหมายและจุดมุ่งหมายของการเข้าวัดอย่างแท้จริง

หลวงพ่อสอนญาติโยมอย่างละเอียดอ่อน ทุกแง่ทุกมุมของการเป็นชาววัด ตั้งแต่กิริยาภายนอก ธรรมเนียมประเพณีอันงดงามของชาวพุทธ การสำรวมระวังกาย วาจา ใจ ตลอดจนการฝึกสมณะและวิปัสสนากรรมฐาน แต่สิ่งที่ท่านย้ำนักย้ำหนา ก็คือเรื่องศีล สอนจำจี้จำไช้อย่างนั้นเหมือนไม่รู้จักเหน็ดเหนื่อย จนคำสอนต่าง ๆ ซึมซาบเข้าไปในจิตใจของชาวบ้านอย่างสนิท

นอกจากนี้ ญาติโยมที่เข้าวัดเป็นประจำ ซึ่งช่วยประกอบอาหารและเครื่องต้มถวายพระ ได้รับการอบรมในเรื่องความสะอาดและระเบียบวินัยอย่างพิถีพิถัน เพื่อความถูกต้องตามพระวินัย

โยมคนหนึ่งเล่าว่า

“หลวงพ่อบ้านเคยสอนญาติโยมในเรื่องการจัดทำอาหารถวายพระ เช่นปลาร้านี้ ต้องให้ต้มเสียก่อนจึงใช้ใส่น้ำพริก ส้มตำ หรืออาหารบางอย่างที่เราจะไม่ได้ต้มให้สุกด้วยไฟ ท่านบอกว่า มันผิดศีลผิดวินัย อาหารทุกอย่างต้องทำให้สุกเสียก่อนจึงรับประทาน เนื้อดิบปลาร้าดิบมันเป็นอาหารเสีย เราเป็นมนุษย์เป็นผู้ฉลาดเราต้องกินอาหารสุกๆ ท่านได้ชี้แนะอย่างนี้ ญาติโยมก็ลองทำดู รู้สึกว่าดี มีประโยชน์ ไม่มีโทษ ไม่เกิดโรคพยาธิ ทั้งยังไม่ให้ลูกบุญหรือไม่ให้ดื่มเหล้าก็เป็นการดี มีประโยชน์ ไม่เป็นโรคไม่เป็นพิษเป็นภัย และเป็นการประหยัดไปในตัวด้วย”

ผลพลอยได้ที่เกิดขึ้นก็คือ ความเคยชินเหล่านี้ นานวันเข้าก็กลายเป็นนิสัย ซึ่งติดไปถึงการประพฤติปฏิบัติที่บ้านด้วย การอบรมที่ได้รับจากการเข้าวัด จึงมีผลดีในด้านสุขอนามัยของครอบครัว และหมู่บ้าน มีผู้ตั้งข้อสังเกตว่าหมู่บ้านซึ่งใกล้วัดป่า ดุสสะอาดสะอ้านเป็นระเบียบเรียบร้อยกว่าเมื่อเทียบกับหมู่บ้านใกล้เคียง

ฟังเทศน์ ฟังธรรม

กิจสำคัญในการกำจัดความคิดผิด และการสร้างสัมมาทิฐิ คือการฟังคำสอนของสมณะ ผู้สงบบรรพ การเข้าวัดฟังเทศน์เป็นประเพณีอันเก่าแก่ของชาวไทย แต่หลวงพ่อบ้านเล่าว่า ตอนมาอยู่วัดหนองป่าพงใหม่ ๆ ชาวบ้านยังฟังเทศน์แบบพระวัดป่าไม่ค่อยถนัด

“ก็มีแต่เทศน์มหาชาติหรือใจทศรียเท่านั้น เทศน์ฉลองสังฆทาน เทศน์ปัญญาบารมี ทำการสะเดาะเคราะห์เรียกขวัญ ทำกันไปอย่างนั้น การเทศน์เพื่อจะให้ลดละกิเลสตัณหา นี่ ภูมิฐานนี้ ไม่ค่อยมี ไม่รู้จัก”

ฉะนั้น หลวงพ่อบ้านจึงต้องอธิบายบ่อย ๆ ว่าควรฟังเทศน์อย่างไร ฟังเทศน์เพื่ออะไร แล้วท่านชี้ให้เห็นว่า สังคมเปลี่ยนไปแล้ว ชาวบ้านจะฟังเหมือนสมัยก่อนไม่ได้

“การฟังธรรม เป็นประเพณีของเราชาวพุทธทั้งหลายที่อยู่ในเมืองไทย และการฟังธรรม ก็คือมาทำเพื่อให้มีประโยชน์นั่นเอง การฟังธรรมในสมัยก่อนนี้ ญาติโยมเราทั้งหลายนั้น โดยมากก็ฟังธรรมเอาบุญกัน เมื่ออาตมายังเป็นเด็ก ๆ ถึงวันพระวันธรรมสวนะ พ่อ แม่ ปู่ ย่า ตา ยาย ก็ไปฟังธรรมกัน ไปฟังธรรมเอาบุญกัน ผู้เทศน์ก็เทศน์ให้ฟังเรื่องอะไรต่าง ๆ ก็ไม่ค่อยจะรู้เรื่อง ผู้นั่งฟังก็นั่งฟังจะเอาบุญเท่านั้นแหละ คือได้ยินเสียง ก็เรียกว่ามันเป็นบุญ นั่นเรียกว่า ฟังธรรมเอาบุญกัน

ในสมัยต่อมาปัจจุบันนี้การศึกษามันเจริญขึ้น ความรู้สึกนึกคิดของพวกญาติพี่น้องทั้งหลายเป็นต้น มันก็วิ่งขึ้นสู่ความเจริญ ความฉลาด ดังนั้น การฟังธรรมมันจึงเลื่อนขึ้นไปหาเหตุผล ในปัจจุบันนี้ ควรจะฟังธรรมเพื่อหาเหตุผล เพื่อให้เกิดปัญญาว่า อะไรมันเป็นอะไรกัน ฟังธรรมเพื่ออะไร ฟังแล้วมันเป็นอย่างไร มีอันสงสัยอย่างไร จิตใจเราเป็นผู้ศึกษามันถึงรู้อย่างนี้”

แล้วหลวงพ่อบ้านสอนวิธีฟังเทศน์อย่างสงบ

“ในเวลานี้ ปัจจุบันนี้ อาตมาจะได้ให้ธรรมะ ให้โยมตั้งใจเสมือนว่าพระพุทธเจ้าของเรา นั้นตั้งอยู่ในที่เฉพาะหน้าของโยม จงตั้งใจให้ดี กำหนดจิตให้เป็นหนึ่ง หลับตาให้สบาย น้อมเอา พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์มาไว้ที่ใจ เพื่อเป็นการแสดงความเคารพต่อองค์สมเด็จพระสัมมา สัมพุทธเจ้า

อย่าฟังธรรมเพื่อเอาบุญ ถ้าฟังธรรมะเพื่อเอาบุญแล้วจะวังง เกิดความสุขความสบาย กังวลงเท่านั้นเอง เมื่อฟังเทศน์ง่วงนอนก็ไม่รู้อะไร และเมื่อไม่รู้อะไรก็เผลออยู่ตามเคย ก็ไม่มีอะไร เปลี่ยนแปลงให้ดีขึ้นสักที เราฟังธรรมต้องให้เกิดความฉลาด ฉลาดคือกุศล เรื่องบุญและเรื่องกุศล นั้นต่างกัน ถ้าเป็นกุศลแล้วมันตื่นหูตื่นตาตื่นใจ รู้จักผิดรู้จักถูก รู้จักดีรู้จักชั่ว รู้จักสิ่งที่ดีควรละ รู้สิ่ง ที่ควรบำเพ็ญ ส่วนคำว่า บุญ นั้น มันคอยแต่จะเก็บใส่กระบุงอยู่เรื่อย สบายอยู่เรื่อย สนุกอยู่เรื่อย ไม่ตื่นตัวไม่ตื่นเต้น ไม่ชอบค้นหาธรรมะ”

อานิสงส์การฟังเทศน์

“หลังจากได้ฟังเทศน์แล้ว อาการของการได้ยินได้ฟัง คือธรรมะนั้นก็ยังค้างอยู่ในใจ ถึงแม้ว่าจะไปทำอะไรอยู่ก็ตาม ก็ยังนึกถึงธรรมะ มีธรรมะคุ้มครองอยู่ เช่น ท่านบอกว่าให้เป็น

ผู้อดทน ให้เป็นผู้เพียร ให้เป็นผู้อย่ามีใจเหี้ยมโหด ให้ทำใจให้ดี ถ้าโกรธขึ้นมาก็ให้อดกลั้น อย่างนี้เป็นต้น ถ้าเราตั้งใจฟังจริง ๆ จนมันติดอยู่ในใจของเราแล้ว มันก็จะเป็นปัจจัย ถึงแม้เดินไปตามทางก็มีอยู่ในใจ กลับไปถึงบ้านเห็นลูกเห็นหลานทำสิ่งที่ไม่พอใจ ความไม่พอใจเกิดขึ้นมาแล้ว ธรรมะที่ฟังมาก็เกิดมาด้วยกัน สอนเราไปให้อดกลั้น ให้ทำใจให้ดี ให้ปล่อยใจให้วาง ตัวนี้แหละเกิดมา เกิดมาพร้อมกับอารมณ์นั้น สั่งสอนเราไปเรื่อย ๆ ท่านจึงว่า พระธรรมย่อมรักษา ผู้ประพฤติไม่ให้ตกไปในทางชั่ว”

เข้าวัดผิด ขอบหยา

เจตนาในการเข้าวัดของญาติโยมแต่ละคนก็ไม่เหมือนกัน บางคนไปรับธรรมะเพื่อชำระจิต บางคนไปทำบุญให้ทาน บางคนไปเที่ยวเฉย ๆ ชมธรรมชาติ บางคนก็ไปเพราะอยากได้ บรรดาคนที่ไปวัดหนองป่าพง พวกที่ตั้งใจฟังธรรมก็มีมาก แต่พวกที่มาฟังเอาหยาบก็มีจำนวนหนึ่งเหมือนกัน เพราะชาวบ้านมักเชื่อกันว่า ตัวเลขจะออกมาในขณะที่หลวงพ่อบอกธรรม และหลายคนได้รวยจริง ซึ่งเป็นสิ่งที่เพิ่มศรัทธาของชาวบ้านให้ยิ่งขึ้น แต่ยังเป็นที่ยกเถียงกันอยู่ว่าท่านให้จริง หรือว่าเขาจับเอาตรงนี้บ้างตรงโน้นบ้าง แล้วถูกโดยบังเอิญหรือว่าถูกหนึ่งคน ผิดเก้าสิบเก้าคน แต่ที่แน่ ๆ ก็คือ คนฟังเทศน์เอาตัวเลขคงไม่อยู่ในอาการสงบ จิตย่อมถูกความโลภ และความหวังอาภิสครอบงำไว้แรก ๆ ใครมาขอบหยา หลวงพ่อก็ทำหน้าขมขื่นเหมือนโกรธ ให้เขากลับ ไม่กล้าต่อล้อต่อเถียงกับโยมโกล้งชิต ท่านก็อธิบายว่า

“อาตมาบอกไม่ได้ ถึงจะรู้ก็ไม่บอก มันเป็นอบายมุข เป็นทางแห่งความเสื่อม เสียหายในภายหลัง”

บางทีเวลาโยมเขามาขอของดี หลวงพ่อบอกว่า

“เอ้อ! ก็ดีอยู่แล้วละ ไม่เป็นหิด ไม่เป็นกลาก ไม่เป็นโรคกุฎฐัง ก็ดีแล้วนี่โยม”

พอเขาไปแล้ว ท่านบอกว่า

“เอ้อ! สงสาร มนุษย์เรานี้ แปลกเหลือเกิน มันอยากจะได้สิ่งที่บางคนพาทิ้ง”

พระเถระรูปหนึ่งเล่าว่า

“มีโยมคนหนึ่งมาอุปฐากหลวงพ่อบ้างเพราะหวังเอาหยา มาปวารณาจะทำทุกอย่างที่หลวงพ่อดต้องการ ของใช้ของฉันเอาใจใส่มาก หลวงพ่อก็ได้แต่บอกพระเถระว่า

“ระวัง! มันจะหลงแกงหม้อใหญ่ของท่านะ”

ต่อมาไม่นานนัก ประมาณเกือบหนึ่งเดือนเห็นจะได้ เขาก็มาบอกว่า ที่มาอุปฐากหลวงพ่อนั้นะ หหมดไปเยอะแล้ว ยังไม่ได้ทุนคืนเลย เมื่อไหร่จะให้เสียที หลวงพ่อก็เลยตอบไปว่า

“เห็นหลวงพ่อบ้างอะไร เป็นคนใช้หรือยังไง ถ้าเคารพหลวงพ่อบ้าง ทำไมพูดอย่างนั้น และถ้าตั้งใจมาอย่างนั้นจริง ๆ ก็คงเข้าผิดวัดแล้วแหละ”

เขาหายไป ๓ - ๔ วัน ก็กลับมา เอาดอกไม้ธูปเทียนมาคารวะ ขอขมาอธิษฐานกับหลวงพ่อบ้าง

เครื่องรางของขลัง

มีชาวพุทธจำนวนไม่น้อยในเมืองไทยที่นิยมเครื่องรางของขลัง และวัตถุมงคลต่างๆ แต่หลวงพ่อก็ไม่เคยส่งเสริม ท่านกลับเห็นว่าสิ่งเหล่านี้มีโทษมากกว่าคุณสำหรับผู้ไม่มีปัญญา เพราะการครอบครองเครื่องรางของขลัง มักทำให้เจ้าของประมาท ไม่เชื่อกรรม ไม่ระวังกาย วาจา ใจ โดยถือว่า อย่างไรเสียของศักดิ์สิทธิ์ของตนคงคุ้มครองป้องกันอันตรายได้ หลงเข้าใจผิดว่าความดีอยู่นอกตัวของเรา

หลวงพ่อก็ไม่ปฏิเสธเครื่องรางของขลัง หากปฏิเสธการเทิดทูนบูชาสิ่งเหล่านี้สูงกว่าพระศรีรัตนตรัย ซึ่งเป็นที่พึ่งอันแท้จริง และที่สำคัญการหลงใหลในสิ่งเหล่านี้ เป็นข้าศึกต่อการเจริญในธรรม ฉะนั้น ถ้าญาติโยมมาขอของดีจากหลวงพ่อก็จะตอบว่า

“อาตมาไม่มีของดีอะไร จะมีก็ของดีที่ยิ่งกว่าของดีทั้งหลาย นั่นคือธรรม ผู้ปฏิบัติตามธรรมแล้วสามารถคุ้มครองตัวเองได้”

แต่บางคน ถึงจะยอมรับเหตุผลของหลวงพ่อก็จริง แต่ยังมีศรัทธาในธรรมน้อย จึงไม่ยอมเลิกการรับร่ำ และในที่สุดด้วยความเมตตา ท่านอาจให้อะไรเล็กๆ น้อยๆ ไว้เหมือนพ่อให้ขนมแก่เด็กอย่างนั้น เช่นสมัยหนึ่ง พวกทหารขอขมาขอเส้นผมของท่านที่ปลงออกไป

แต่สิ่งหนึ่งที่หลวงพ่อก็ไม่เคยอนุญาตให้โยมทำคือเหรีญ ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ได้รับความนิยมในแวดวงชาวพุทธมานานแล้ว และในครั้งหนึ่งมีผู้จัดทำเหรีญหลวงพ่อก็โดยไม่ขออนุญาต พอทำเสร็จแล้วจึงเอามาถวายหลวงพ่อก็เมื่อไม่อาจยับยั้งได้ในครั้งนั้น ท่านก็รับไปแจกลูกศิษย์ใกล้ชิด แต่ต่อมาท่านคงพิจารณาเห็นโทษจึงห้ามอย่างเด็ดขาด เพราะท่านไม่ต้องการให้ญาติโยมยึดติดในสิ่งเหล่านี้ และท่านทราบด้วยว่าเหรีญมักจะกลายเป็นสินค้า มีการซื้อขายแลกเปลี่ยน หรือแม้กระทั่งการแย่งชิงหรือปล้นกันเพื่อจะได้เหรีญที่เขาถือกันว่ามีพลังศักดิ์สิทธิ์จริง ๆ ซึ่งแทนที่จะบรรเทาความทุกข์ความวุ่นวายของมวลวาสกลับทำให้เกิดความเดือดร้อนมากกว่า

ลูกศิษย์หลวงพ่อบุรุษหนึ่งอธิบายเหตุผลเพิ่มเติม

“เหตุผลอีกประการหนึ่งที่คณะสงฆ์เสนอไว้ก็คือ เมื่อเรากล่าวว่าอนุญาตให้ทำได้แล้วทางโรงพิมพ์โรงปั๊มเขาจะต้องกักตุนไว้ส่วนหนึ่งอย่างแน่นอน เพราะมันเป็นอาชีพของเขาโดยตรงที่เขาจะต้องทำอย่างนั้น อย่างเราไปสั่งหมิ่นเหรีญอย่างนี้ เขาจะต้องทำเพื่อไว้อย่างน้อยห้าร้อยเหรีญ หรือพันเหรีญ แล้วเขาจะเก็บเอาไว้ประมาณสักสิบปี ถ้าเหรีญนี้ดังออกมา เขาก็จะเอาชุดที่เขาเก็บเอาไว้ออกมาขาย ถ้าไม่ดังเขาละลายไปทำเหรีญใหม่ คือเขาไม่ขาดทุน เพราะฉะนั้นจึงไม่ให้มีการทำเหรีญ โดยหลวงพ่อก็พยายามหาทางปฏิบัติที่นุ่มนวลได้ทุกครั้งที่มีผู้มาขออนุญาตทำเหรีญของท่าน อย่างเช่นคราวหนึ่งมีคนกลุ่มหนึ่งมาขอสร้างเหรีญของท่าน โดยมีความเห็นและข้อเสนอว่าประชาชนทั้งหลายมีความเคารพเลื่อมใสท่านมาก ต่างคนต่างอยากได้ของที่ระลึกบูชาเอาไว้กราบไหว้อยู่กับเนื้อกับตัว ถ้าท่านอนุญาตให้ทำก็จะเป็นสิริมงคลอย่างยิ่งรวมความแล้วทุกคนมีเจตนาเป็นกุศล แม้ว่าการกระทำเช่นนั้นมิใช่เป็นแนวทางของท่าน อุดมคติ

ของท่านคือ การให้ข้อธรรมปฏิบัติ เพื่อความดับทุกข์แก่คนทั้งหลาย อันเป็นจุดหมายที่ถูกต้องของ พุทธบริษัทที่แท้จริง แต่บรรดาผู้ใหญ่คนสำคัญในกลุ่มนั้นก็มีเหตุผลและข้อเสนอมันเดียวกัน หลายคน คิดว่าครั้งนี้คงจะปฏิเสธไม่ได้ จะต้องอนุญาตให้เขาทำแน่ แต่หลวงพ่อบอกกับโยมคนนั้นว่า ต้อง ให้คณะสงฆ์ยินยอมอนุญาต ขอนำเอาเรื่องนี้เข้าประชุมสงฆ์ก่อน พอถึงวันอุโบสถจะเป็นวันวิสาขะ หรือวันมาฆะ หลวงพ่อก็นำเรื่องนี้เข้าปรึกษาในที่ประชุมสงฆ์ ท่านได้ชี้แจงเหตุผลว่าเมื่อทำไปแล้วมันจะเป็นอย่างนี้ ๆ มันจะเสียหาย มันจะไม่ดีอย่างนี้ ๆ ให้คณะสงฆ์พิจารณายกข้อดีข้อเสีย ที่นี้ก็มีแต่ผู้ยกข้อเสีย ไม่มีผู้ยกข้อดี ผลที่สุดลงมติไม่มีใครให้ทำ ท่านก็ไปแจ้งแก่โยมคนนั้นว่า คณะสงฆ์ไม่อนุญาตซึ่งวิธีการนี้ก็เส้นทางออกที่สวยงามที่สุดของท่าน

อย่างไรก็ตาม เจริญหลวงพ่อก็คืออดสู่มือออกมาจนได้ โดยที่ครั้งหนึ่งคณะข้าราชการที่ อำเภอดำชะอีกลุ่มหนึ่ง จัดทำเหรียญเพื่อหาทุนสร้างเจดีย์ที่คำชะอี ก็มาปรึกษาหลวงพ่อกับจะขอทำ เหรียญ หลวงพ่อก็บอกให้ทำเป็นรูปพระธาตุพนม พอทำจริง ๆ เขาเอารูปพระธาตุพนมไว้ด้านหลัง เอารูปหลวงพ่อกับด้านหน้า พอเอามาให้หลวงพ่อดู หลวงพ่อก็บอกว่า ท่านเลยยึดไว้เลย ตั้งหลายหมื่นเหรียญ ให้พระอาจารย์เลี่ยมเอาใส่ไว้ใต้โบสถ์ ท่านบอกว่าคณะสงฆ์ไม่เห็นชอบด้วย แต่เหรียญที่เขาทำมาก็นำมาแจกกันเองก่อนบ้าง โดยหลวงพ่อก็ไม่ได้ปลุกเสก แต่เพื่อเป็นการรักษาน้ำใจเขาหน่อยที่ อดสูทำเหรียญทอง เหรียญเงิน เหรียญทองแดงมากมาย ก็เลยให้แจกข้าราชการที่มาด้วยกัน บ้าง หนังสือพิมพ์จึงเอาไปลงข่าวว่า ไหนใครว่าหลวงพ่อกำลังไม่ทำเหรียญ นี่ไงรุ่นแรก เรื่องก็เลย อื้อฮือกันไปพักหนึ่ง แท้ที่จริงไม่ใช่หลวงพ่อกำลังไม่ทำเหรียญ แต่เป็นการแก้ปัญหาอย่างนิมนวลของท่าน ซึ่งทุกฝ่ายรับได้ นี่เป็นตัวอย่างที่ดี ที่แสดงให้เห็นปัญญาของหลวงพ่อกับสอดคล้องกับคำพังเพยที่ว่า บัวไม่ให้ช้ำ น้ำไม่ให้ขุ่น แต่เอาปลามากินได้”

แต่บางกรณีก็น่าเห็นใจญาติโยมเหมือนกัน เพราะพระสงฆ์องค์เจ้าบางท่านก็ส่งเสริม และ เป็นผู้นำญาติโยมในเรื่องเหล่านี้เสียเอง อย่างเช่นเรื่องการปลุกเสก

ครั้งหนึ่ง มีพระเถระที่มีชื่อเสียงรูปหนึ่งมาจากกรุงเทพฯ มีญาติโยมมาด้วยประมาณ ๑๐ คน พอมาถึงวัดหนองป่าพง ก็ถามหาหลวงพ่อก่อน เมื่อพบแล้วก็เรียนหลวงพ่อกับว่า ผมและญาติโยมจะนำ พระพุทธรูปองค์หนึ่งไปประดิษฐานไว้ที่วัด ขณะนี้ทำแท่นตั้งพระประธานเสร็จแล้ว คงเหลือแต่ จะนำแผ่นทองคำหุ้มรอยแผ่นไปเท่านั้น แผ่นทองคำเหล่านี้ ผ่านการลงยันต์ และการปลุกเสก จากเกจิอาจารย์ที่มีชื่อเสียงโด่งดังทั่วประเทศมาแล้วหลายรูป ก็ยังเหลือแต่หลวงพ่อกับอีกหนึ่งรูป เท่านั้นที่จะเสร็จเรียบร้อย จึงขอความเมตตาจากหลวงพ่อกับด้วย กรุณาลงยันต์ไว้บนแผ่นทองคำ และปลุกเสกให้ด้วยครับ หลวงพ่อกับฟังแล้วก็เบี่ยงตัวออกไปข้าง ๆ มองไปในแนวป่าไม้ข้างนอก ตอบว่า

“ผมไม่เคยทำอย่างนั้น ขอให้ท่านเจ้าคุณไปหาผู้ที่ชำนาญการด้านนี้โดยตรงเถิด”

เมื่อเจ้าคุณได้ฟังคำตอบนี้แล้วก็หันซ้ายหันขวา ด้วยความก้อเขิน แล้วก็ชวนญาติโยม กราบลาหลวงพ่อกับออกจากวัดไป

ครั้งเมื่อคณะเขากลับไปแล้ว หลวงพ่อก็พูดว่า

“ขนาดพระเถระ พระเจ้าคุณยังเป็นถึงขนาดนี้ แล้วพระใหม่ พระน้อย ญาติโยม ก็คงไม่ต้องพูดถึง ไม่รู้ว่าใครจะเป็นที่พึ่งให้แก่ใครได้บ้างนะ ไม่รู้จะพากันหลงไปถึงไหน”

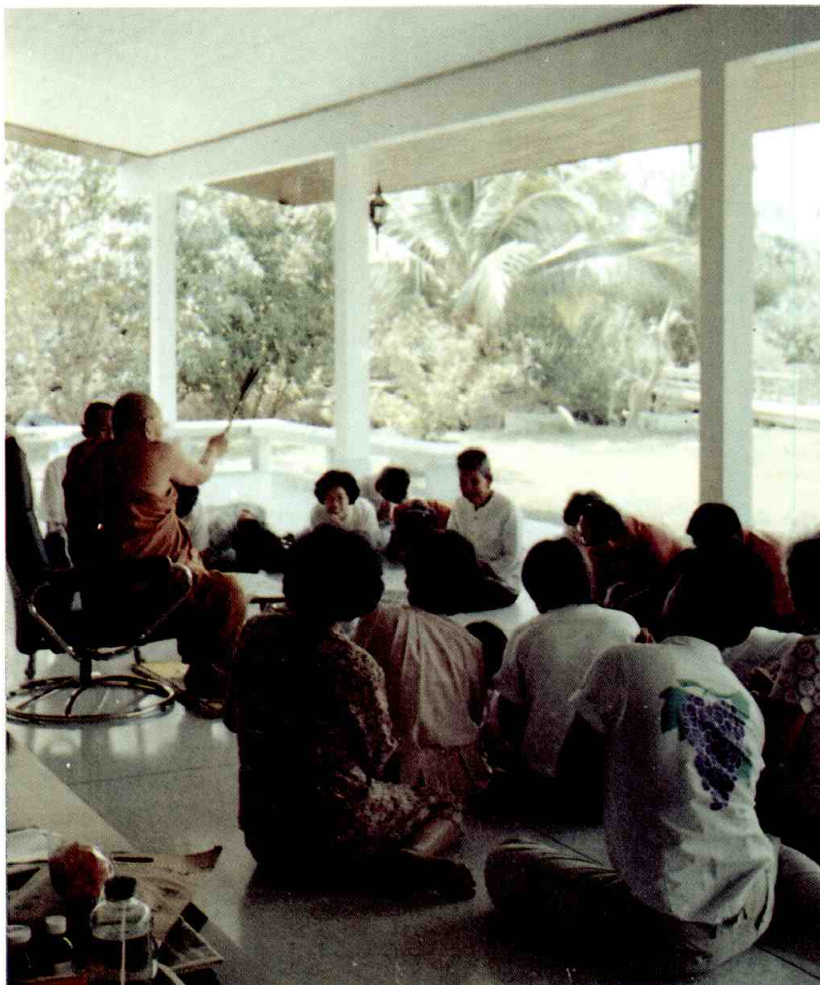
รตน้ำมันต์แห่ง

ครั้งหนึ่งหลวงพ่อบรรณเรื่องน้ำมันต์กับญาติโยมว่า

“เมื่อมีคนมาขอน้ำมันต์ อาตมาห้ามแล้วห้ามอีกห้ามมาหลายสิบปีแล้ว แต่เขาไม่ยอมเชื่อฟัง ห้ามไม่ได้ น้ำมันต์นั้นความจริงก็คือน้ำธรรมดาตัวเอง แต่คนเราติดกันเหลือเกิน พากันหลงมกมายไปหมด”

แต่เมื่อมีคนมาอ้อนวอนขอรตน้ำมันต์ บางครั้งหลวงพ่อขัดไม่ได้ แต่ท่านก็ไม่ทำพิธีตองอะไรพิเศษ เอน้ำธรรมดานั้นแหละรดให้เพื่อทำให้เขาสบายใจ เหมือนเป็นวิธีให้พรอีกแบบหนึ่ง กลายเป็นเรื่องประเพณีหรือวัฒนธรรมมากกว่าอย่างอื่น

วันหนึ่ง มีชายคนหนึ่งมากราบนมัสการหลวงพ่อบรรณจะลากลับเขาคดแลนเข้าไปหมอบอยู่แทบเท้าท่าน และขอให้ท่านรตน้ำมันต์ให้ ลักครู่หนึ่ง หลวงพ่อก็พูดออกมาว่า

“วันนี้ไม่ได้ต้มน้ำร้อน”

แล้วท่านสอนอีกว่า

“คนมาขอน้ำมนต์ เราคิดว่า ที่นี้ต้องเอาน้ำร้อนเดือด ๆ รดให้ คนกิเลสหนาทั้งนั้น ให้มัน
หนังพองไปเลย ต้องสอนกันเจ็บ ๆ บ้าง เราบอกให้ภาวนาก็ไม่เอา ชอบเอาแต่น้ำมนต์ ขอรด
น้ำมนต์ เพื่อจะได้ช่วยขจัดปัดเป่าผ่อนคลายเป็นอย่างนั้นอย่างนี้ ที่ให้ไปนั้น เราให้ไปตามประสีประสา
อย่างนั้นเอง ที่นี้มาใหม่จะเอาน้ำร้อนรดให้ คนมันยังเป็นเด็กก็เป็นอย่างนี้กันทั้งนั้น น้ำมนต์จะช่วย
อะไรใครได้ ถ้าได้ตั้งใจก็หัวเราะ ถ้าไม่ได้ตั้งใจก็ร้องไห้ มันเป็นแต่อย่างนั้นกันทุกคน ดังนั้น
คนส่วนมากในโลกจึงมีแต่คนโง่ ผู้มีปัญญาเขามักจะมามหาทางพ้นทุกข์ แสวงหาทางปฏิบัติให้เกิด
ปัญญาจริง ๆ วัตรธรรมมีธรรมะอยู่ในใจ เขาก็เป็นคนสงบ สอนตัวเองได้ทุกเวลา มันก็สบายเท่านั้น
ไม่ต้องหัวเราะ ไม่ต้องร้องไห้”

บางครั้งเมื่อมีคนรู้มากมาเยี่ยมหลวงพ่อ หลวงพ่อก็เป็นผู้ฟังไม่ต้องเทศน์

ครั้งหนึ่ง มีนายทหารคนหนึ่งไปตรวจราชการที่อุบลฯ กับลูกน้อง ๔ - ๕ คนได้แวะไปกราบ
หลวงพ่อ เมื่อไปถึงก็พูดธรรมะให้หลวงพ่อฟัง เรื่องนั้นเรื่องนี้มากมาย ล้วนแต่ที่มีอยู่ในตำราทั้งสิ้น
ตอนหนึ่งเขาพูดกับหลวงพ่อกว่า “หลวงพ่อครับ ตอนผมเป็นนายทหารหนุ่ม ผมออกไปล่ากระต๊องในป่า
ผมยิงโป้งไป กระต๊องตัวนั้นกระโดดมาขวิดผมเกือบถูก แหมมันร้ายเหลือเกิน”

หลวงพ่อ : “คนแหละยิ่งร้ายกว่ากระต๊อง”

นายทหาร : “อ้าว! ทำไมล่ะครับหลวงพ่อ”

หลวงพ่อ : “ก็กระต๊องมันอยู่ในป่า ยังไปตามล่ามันไปฆ่ามันจนตาย สัตว์มันต้องรักชีวิต
มันต้องต่อสู้เพื่อป้องกันชีวิต แต่มันสู้เราไม่ได้ นั่นคุณมันจึงร้ายกว่ากระต๊อง”

คุยกันนานกว่าสองชั่วโมง แต่หลวงพ่อก็ไม่ค่อยได้พูด โดยมากนายทหารจะพูดเองมากกว่า
ในที่สุดก่อนที่เขาและลูกน้องจะกลับ เขาก็พูดว่า

“หลวงพ่อครับ พวกผมจะลากลับแล้วละครับ ขอรदन้ำมนต์หน่อย”

หลวงพ่อ : “รดแล้ว”

นายทหาร : “รดที่ไหนครับหลวงพ่อ ผมเป็นคนรับ ผมต้องรู้สิ”

หลวงพ่อ : “รดมาตั้งสองชั่วโมงแล้ว คุณยังไม่รู้สึกหรือ?”

อุบาสิการัษฎจนแล้วว่า

“ดิฉันเคยสังเกตว่า มีบางครั้งเหมือนกันที่หลวงพ่อก็ไม่อยากจะขัดใจ เมื่อถูกอ้อนวอนรบเร้า
มาก ๆ เช่นวันหนึ่งมีเจ้านายระดับหัวหนามาประมาณสืบทว่าคน มาถึงก็พยายามจะยั่วยุให้
หลวงพ่อรदन้ำมนต์ให้ รदन้ำมนต์ให้หน่อยครับ หลวงพ่อ แม้ท่านจะปฏิเสธสักเท่าไรเขาก็ไม่ยอม

ผลสุดท้ายท่านก็เกียจจะปฏิเสธ ท่านก็บอกให้ไปเก็บกิ่งไม้มา เขาก็ไปเก็บ แล้วเอามา
ถวายท่าน หลวงพ่อก็บอกว่า เอ้า! ก้มหัวลง แล้วท่านก็เอากิ่งไม้แตะ ๆ ที่หัว โดยที่ไม่มีน้ำสักระคาย

เดียว และหลวงพ่อก็ยิ้ม ยิ้มในขณะที่เอากำลังไม่แตะหัวคนนั้น แต่หัวคนนี้ พอพวกเขาเหล่านั้นลุกขึ้นมาก็กราบหลวงพ่อ เอามือเสยหัวอย่างขึ้นอกขึ้นใจ ท่านก็ทำสั๊กแต่ว่าทำ เพราะว่าท่านเหนื่อยที่จะบอกว่าไม่ ๆ แต่เขาก็ไม่ยอมหยุด แล้วก็ดื้ออยู่นั่นแหละ นี่ก็แสดงให้เห็นว่าหลวงพ่อกำลังทำสั๊กแต่ว่าทำ ท่านไม่ฝันโลกเหมือนอย่างที่ท่านพูดไว้ว่า สมมุติกับวิมุติ อยู่ที่เดียวกัน”

วันคืนล่วงไป

การเตือนสติผู้หลงประมาทเลินเล่อ เป็นทานอันประเสริฐที่พระต้องให้แก่สังคม ญาติโยมมาเยี่ยมหลวงพ่อ ท่านต้องคอยชี้ให้เขาเห็นว่า เขากำลังยึดมั่นถือมั่นอะไรอยู่ กำลังคิดผิດอย่างไรอยู่

“วันคืนล่วงไป ๆ บัดนี้เราทำอะไรอยู่ ดูตัวเองแก่ขนาดไหน อายุมากน้อยขนาดไหน เราทำผิດอยู่หรือเปล่า ทำถูกหรือเปล่า เราคิดชอบแล้วหรือยัง คิดผิດอยู่หรือเปล่า ถ้าคิดผิດอยู่ก็ให้พยายามละ ให้รีบปฏิบัติเมื่อเรายังมีชีวิตอยู่นี้ พระพุทธเจ้าท่านสรรเสริญปัจจุบันธรรม ทุก ๆ คนให้พากันตั้งอกตั้งใจพยายาม ไม่ใช่ของเสียหาย ไม่ใช่ของยากลำบากอะไร สร้างจิตใจของเราให้ดี ให้สบาย คนเรานี้ถ้าทิ้งความดีแล้ว มันก็ไม่เป็นคนดี มันไม่เกิดประโยชน์ พระพุทธเจ้าสอนพวกเราทั้งหลายอย่าให้เบียดเบียนซึ่งกันและกัน ให้มีความเห็นอกเห็นใจกัน ต่างคนก็จะมีอายุไม่ค่อยจะถึง ๑๐๐ ปีหรอกทุกวันนี้ เดียวก็จากกันไป พากันตรวจดูจิตของตัวเอง ให้พิจารณาปฐมวัย มัชฌิมวัย ปัจฉิมวัย ปฐมวัยก็เบื้องต้น มัชฌิมวัยก็สร้างฐานะ ปัจฉิมวัยก็เบื้องปลายอายุ หกสิบกว่าไปหาเจ็ดสิบแล้ว มันเป็นเรื่องตาย ให้รู้จักอะไรควรทำ ควรละควรวาง ควรทำจิตของตัวเองให้มันสบาย ให้มันสงบระงับ อย่าให้มันทุกข์ นี่คือนคนผู้ฉลาดที่เกิดมาในโลกนี้ ฉะนั้นจงพากันตั้งอกตั้งใจปฏิบัติ ให้สมกับที่เราเกิดมาเป็นมนุษย์ อย่าให้มันเสียทีทุก ๆ คน”

กระเป๋าทาย

“เหมือนกับญาติโยมทั้งหลาย ออกไปจากบ้านเป็นต้น แล้วกระเป๋าสตางค์มันหล่นอยู่กลางทางโน้น ยังไม่ทันรู้จักพากันสบายอยู่ สบายเพราะยังไม่รู้จักสบายนี้เพื่ออะไร? สบายเพื่อจะไม่สบายอีกต่อไป เมื่อต่อไปเราได้เห็นว่า เงินเสียไปแล้วจริง ๆ ก็เกิดความไม่สบายขึ้น คือมันเกิดขึ้นมาเมื่อเรารู้จักต่อหน้า บาป บุญ คุณ โทษ นี่ก็เหมือนกัน พระพุทธเจ้าท่านจึงสอนให้รู้จัก ถ้ามันไม่รู้จัก มันก็ไม่รู้จักผิດ ไม่รู้จักถูก ไม่รู้จักดี ไม่รู้จักชั่ว”

สายเกินแก้

“คนโบราณบางคนเขาว่า เมื่อมันเจ็บไข้จวนลมหายใจจะขาด ให้ค่อย ๆ เข้าไปกระซิบใกล้หูคนไข้ว่า พุทโธ พุทโธ พุทโธ มันจะเอาอะไรพุทโธนั้นนะ คนที่ใกล้จะนอนในกองไฟจะรู้จักพุทโธอะไร ตั้งแต่ยังเป็นหนุ่มเป็นสาวอายุรุ่น ๆ ทำไม่ไม่เรียนพุทโธให้มันรู้ หายใจติดบ้าง ไม่ติดบ้าง แม่ ๆ พุทโธ พุทโธ ว่าให้มันเหนื่อยทำไม อย่าไปว่าเลยมันหลายเรื่อง เอาได้แค่นั้นก็สบายแล้ว”

แรกพบ

การพบหลวงพ่อบุญครั้งแรกมีผลอย่างมากต่อจิตใจของผู้ที่ได้พบ จนเป็นจุดหัวเลี้ยวหัวต่อในชีวิตของญาติโยมหลายคน ดังที่มีพุทธพจน์ว่า

สมณานนฺจ ทสฺส นํ เอตมฺมํ มจฺจ มตฺตมํ การพบเห็นหรือการเยี่ยมเยียนสมณะเป็นมงคลชีวิต

สำหรับบางคน การพบหลวงพ่อบุญเหมือนกับเป็นเหตุให้บางสิ่งบางอย่างที่อยู่ในใจสุกงอม หลังจากได้ฟังท่านเทศน์แล้ว สามารถเลิกความงมงายหรืออบายมุขได้เด็ดขาด และมอบตัวเป็นลูกศิษย์ บางคนฟังแล้วเกิดความรู้สึกชื่นชมขึ้นเบิกบาน มีกำลังใจที่จะเริ่มศึกษาและปฏิบัติธรรมอย่างจริงจังต่อไป แต่ความประทับใจของอีกหลายคนไม่ได้อยู่ที่คำพูดของหลวงพ่อบุญเท่าความเมตตาอันเยือกเย็นของท่านที่ตัวเองได้สัมผัส

แต่ก็มีบางคนเหมือนกัน กราบหลวงพ่อบุญแล้วก็กลับเฉย ๆ ไม่มีความรู้สึกอะไร บางคนถึงกับโกรธท่านก็เคย อย่างเช่น เจ้านายท่านหนึ่งซึ่งมากราบหลวงพ่อบุญแล้วไม่ได้พบการต้อนรับอย่างคาดคิด จึงโกรธหลวงพ่อบุญตั้งแต่นั้นจนกระทั่งทุกวันนี้ ซึ่งแสดงให้เห็นความสำคัญของความร่วมมือของจิตหรืออินทรีย์ ถ้าภาวนะคำว่าเสียแล้ว แม้แสงอาทิตย์ก็เข้าไม่ได้ แต่อย่างไรก็ตาม สำหรับหลาย ๆ คน การไปกราบหลวงพ่อบุญครั้งแรกเป็นประสบการณ์ที่เขาไม่มีวันลืม

ประทับใจคำสอน

หลวงตาเสีย เป็นลูกศิษย์รูปหนึ่งซึ่งจับอกจับใจในคำสอนของหลวงพ่อบุญตั้งแต่มากราบครั้งแรก จนกระทั่งรื้อบ้านช่องมาปลูกใกล้วัด เพื่อจะได้มาฟังเทศน์หลวงพ่อบุญบ่อย ๆ ถูกหลวงพ่อบุญกล่อมหนัก ๆ เข้าหลายปี ในที่สุดก็บวชจนได้ ท่านได้เล่าความประทับใจ เมื่อมากราบหลวงพ่อบุญครั้งแรกให้ฟังดังนี้

“ผมได้รู้จักหลวงพ่อบุญเพราะอาจารย์ทองเชื้อแนะนำ อาจารย์ทองเชื้อท่านสอนผมว่า พระมีหลายชนิด มีพระที่ปฏิบัติดี ปฏิบัติตรง ปฏิบัติชอบ กับพระที่ไม่ปฏิบัติดี ไม่ใช่เนื่อนานบุญ พระอย่างนี้เราไปคบหาก็คงไม่ได้บุญ ผมก็ถามท่านว่า พระที่มีบุญมากอย่างที่จะหาได้ที่ไหน ท่านบอกว่ามีอยู่ที่วัดหนองป่าพง สมัยก่อนผมไม่รู้จักหรอก ท่านก็เลยพาผมมาเป็นครั้งแรก มาถึงประมาณบ่ายสามโมงนั่งคุยกันไปจนถึงหนึ่งทุ่ม ลืมหิว ยุงก็เยอะก็ไม่สนใจ ท่านเทศน์ต่อไปอีกจนถึงสองยาม ท่านก็บอกให้ไปนอนเสีย แต่ก็ไม่มีที่นอน ศาลาก็ยังไม่มี เลยฟังท่านต่อไปอีกจนสว่าง ท่านจะไปบิณฑบาตก็สั่งผมไปเก็บผักเพราะไม่มีกับข้าว ท่านไปบิณฑบาตก็ได้แต่พริกกับปลาร้า เอามาคั่วแล้วก็ตำรวม ๆ กัน มีแม่ชี ๒ รูป พระ ๖ รูป คือ อาจารย์สีนวล อาจารย์สมปอง อีก ๓ รูปจำไม่ได้ รวมทั้งหลวงพ่อบุญด้วยเป็น ๖ รูป เอาช้อนตักพริกแจกคนละนิดหน่อยแค่ติดปลายช้อนเท่านั้น ฉันทันทีกับผักต้มบ้าง ผักสดบ้าง หอฉันก็ไม่มี มีแต่กระต๊อบเล็ก ๆ

ผมอยู่กับท่านอย่างนั้นสองวันก็กลับบ้าน แล้วก็ตั้งใจกลับมาอีก ไม่รู้ท่านเทศน์ยังงัยมันถึงเข้าใจแจ่มแจ้งนัก ผมละเหล้ายาปลาบั้ง เลิกฆ่าสัตว์ได้ตั้งแต่นั้นมา อาจารย์ทองเชื้อเลยให้ผม

ย้ายบ้านมาปลูกที่วารินฯ ผมก็รื้อบ้านมากองเอาไว้แล้วก็ไม่ได้ปลูก เพราะมัวแต่เที่ยวไปพึ่งเทศน์ หลวงพ่อที่วัดจนปลวกขึ้นหมด คนเขาเลยมาช่วยทำให้ มีตาสา จำหาร และช่างอีกคนหนึ่ง ตอนแรกที่ท่านเทศน์เรื่องทำบาปได้บาป ทำบุญได้บุญ ก็ยังไม่เชื่อ ไม่เข้าใจว่ามันเป็นยังไง ท่านบอกว่า การกระทำอะไรก็ตามต้องลงมือทำ ถ้ารู้ด้วยหู ดูแต่ตา หรือนึกคิด ก็เป็นทำด้วยใจ เพราะฉะนั้นให้เลิกละการทำชั่ว หันมาทำความดี”

ปราชญ์วิฤติ

ในสมัยแรกที่เริ่มสร้างวัดหนองป่าพง มีชาวบ้านก่อนคนหนึ่งชื่อ “พ่อหนูผี” เป็นคนที่มีนิสัยชอบใฝ่รู้ ใฝ่ศึกษา และเป็นที่รู้จักของคนในหมู่บ้านว่า มีอัธยาศัยดี และทิวฐิमानะสูง ไม่ยอมรับใครง่าย ๆ ถึงแม้ว่าเคยมาพึ่งธรรมจากหลวงพ่อบ้าง แต่ก็ยังคิดและพูดโต้แย้งอยู่เสมอ จนกระทั่งในที่สุดหลวงพ่อก็อนุญาตให้พ่อหนูผีว่า

“มีอะไรก็ให้พูดอย่างเปิดอก ไม่ต้องเกรงใจ จะได้รู้เรื่องกันสักที”

“ถ้าผมพูดอย่างเปิดอก เกรงว่าหลวงพ่อก็คงโกรธผม เพราะคำพูดของผมมันไม่เหมือนคนอื่นเขา” พ่อหนูผีออกตัว

“พูดมาตามสบายเถอะ อาตมาไม่โกรธหรอก”

เมื่อหลวงพ่อบริเวณเปิดทางให้ พ่อหนูผีซึ่งรอโอกาสนี้มานานแล้ว จึงนึกในใจว่า... เมื่อท่านรับรองเช่นนี้ หากเราพูดแรง ๆ ไป ถ้าท่านโกรธ เราจะต่อว่าให้สาสมเลยว่า พระกรรมฐาน

อะไร ช่างไม่มีความอดทนเสียเลย แล้วพ่อหนูก็เริ่มระบายความในใจออกมา

“หลวงพ่อกเคยพูดว่าผมเป็นคนหลงผิด แต่ผมว่าหลวงพ่อนั้นแหละหลงผิดมากกว่า เพราะศาสนาทุกศาสนาไม่มีจริง เป็นเรื่องที่คนแต่งขึ้น สมมุติขึ้น เพื่อให้คนอื่นหลงเชื่อตาม และของทุกอย่างในโลกนี้ ก็มีแต่ของสมมุติทั้งนั้น เช่นควาย นี่เราก็กสมมุติชื่อให้มัน ถ้าเราจะเรียกมันว่าหมูก็ได้ ควายก็ไม่ว่าอะไร... คน สัตว์ สิ่งของทุกอย่างก็สมมุติเอาทั้งนั้น แม้แต่ศาสนาก็เป็นเรื่องสมมุติเหมือนกัน ทำไมหลวงพ่อกจะต้องกลัวบาปกรรม จนต้องหนีเข้าป่าเข้าดง ไปทรมานร่างกายให้ลำบากเปล่าๆ ผมไม่เชื่อเลยว่า บาปบุญมีจริง ๆ เป็นเรื่องหลอเด็กมากกว่า กลับไปอยู่วัดตามบ้านตามเมืองเหมือนพระอื่น ๆ เสียเถอะ หรือทางที่ดีก็ควรสึกออกมาเสีย จะได้รับความสุขและรู้สัทธรรม ดีกว่าอยู่อย่างทรมานตัวเองอย่างนี้ ไม่เห็นมีประโยชน์อะไร”

พ่อหนูผีสรุปแนวความคิดของตน แล้วถามหลวงพ่อก “ผมคิดของผมอย่างนี้... หลวงพ่อกล่ะมีความเห็นอย่างไร?”

หลังจากปล่อยให้พ่อหนูผีพูดจนสะใจแล้ว หลวงพ่อกซึ่งนั่งนิ่งรับฟังอยู่นาน จึงกล่าวขึ้น

“คนที่คิดอย่างพ่อหนูผีนี้ พระพุทธเจ้าท่านทิ้ง โปรดไม่ได้หรอก เหมือนบัวได้ดม ถ้าพ่อหนูผีไม่เชื่อว่าบาปมีจริง ทำไมไม่ทดลองไปลักไปปล้น หรือไปฆ่าเขาดูเล่า จะได้รู้ว่าเป็นอย่างไร”

“อ้าว...จะให้ผมไปฆ่าเขาได้อย่างไร เดียวญาติพี่น้องเขาก็ตามล่าผม หรือไม่ก็ติดคุกนะที!”

“นั่นแหละผลของบาป รู้มั๊ย?”

พ่อหนูผีชักงัน เมื่อเจอเหตุผลอย่างนี้ แต่ก็ยังยอมรับอยู่ในที่ว่า

“บางที่บาปอาจจะจริงก็ได้ แต่บุญล่ะ... หลวงพ่อกมาอยู่ป่าทรมานตัวเองอย่างนี้ ไม่เห็นว่าจะเป็นบุญตรงไหนเลย?”

“พ่อหนูผีจะคิดอย่างนั้นก็ได้ แต่อาตมาจะเปรียบเทียบให้ฟัง ที่อาตมาประพฤติตามพระธรรมวินัยอยู่อย่างนี้ ถ้าบาปไม่มี... บุญไม่มี ก็เสมอกัน แต่ถ้าบาปมี บุญมี อาตมาจะได้กำไร... คนหนึ่งเสมอตัวหรืออาจได้กำไร กับคนที่มียแต่ทางขาดทุน ใครจะดีกว่ากัน”

พ่อหนูผีเริ่มคล้อยตามบ้าง แต่ก็ยังตอบแบบไว้เชิง

“โอ้เรื่องบาปเรื่องบุญนี้ ผมคิดจนปวดศีรษะมานานแล้ว จะเชื่อก็ยังไม่แน่ใจ ไปถามพระรูปไหน ก็พูดให้ผมเข้าใจไม่ได้ แต่ที่หลวงพ่อกอ้างเหตุผลมานี้ ผมก็พอจะรับได้บ้าง แต่ถ้าบาปบุญไม่มีจริง หลวงพ่อกจะให้ผมทำอย่างไร?”

“ทำยังไงก็ได้” หลวงพ่อกตอบ

“ถ้าบาปไม่มีจริง ผมตายไป ผมจะมาไล่เตะหลวงพ่อกนะ?”

“ได้! แต่ข้อสำคัญพ่อหนูผีต้องละบาปแล้วมาบำเพ็ญบุญจริง ๆ จึงจะรู้ได้ว่า บาปบุญมีจริงหรือไม่”

“ถ้าอย่างนั้น หลวงพ่อกเทศน์โปรดผมด้วย ผมจะได้รู้จักวิธีทำบุญ”

“คนเห็นผิดอย่างพ่อหนูนี่ โปรดไม่ได้หรอก เสียเวลาเปล่าๆ”

เมื่อถูกหลวงพ่อบีบเอาเช่นนี้ พ่อหนูผีผู้มากด้วยปัญญาและไหวพริบ จึงย้อนกลับไปว่า

“คนในโลกนี้ ใครมีปัญญาและวิชาความรู้เลิศกว่าเขาทั้งหมด พระพุทธเจ้าใช่ไหม ถ้าพระพุทธเจ้าเป็นผู้เลิศจริง หลวงพ่อก็เป็นศิษย์พระพุทธเจ้า ส่วนผมเป็นศิษย์พระยามาร เมื่อเทศน์โปรดผมไม่ได้ ก็โง่กว่าพระยามารซี”

“ถ้าพ่อหนูฝอยต้องการอย่างนี้จริง ๆ ก็ขอให้ตั้งใจฟัง จะให้ธรรมะไปคิดพิจารณา แล้วทดลองปฏิบัติตามดู จะเชื่อหรือไม่ก็ตาม แต่ให้ทำดูก่อน เรื่องศาสนาที่พระสงฆ์เคยสอนมา พ่อหนูผีไม่เชื่อใช่ไหม?”

“ใช่... ผมไม่อยากจะเชื่อใครเลย นอกจากตัวเอง”

“ถ้าไม่เชื่อคนอื่นแล้ว ก็ไม่ต้องเชื่อตนเองด้วย พ่อหนูผีเป็นช่างไม้ใช่ไหม เคยตัดไม้ผิดหรือเปล่า?”

“เคยครับ”

“เรื่องอื่น ๆ ก็เหมือนกัน พ่อหนูผีเคยมีแต่คิดถูก ทำถูกอย่างเดียวหรือว่าเคยคิดผิด ทำผิดมาบ้าง”

“ใช่...ทำถูกก็มี ทำผิดก็เคย” พ่อหนูผียอมรับ

“ถ้าอย่างนั้น ตัวเราเองก็ยังเชื่อไม่ได้ เพราะมันพาทำผิด พูดยึด คิดผิดได้เหมือนกัน”

พ่อหนูผีรู้สึกพอใจต่อเหตุผลของหลวงพ่อ จึงขอคำแนะนำว่า “ผมควรจะทำอะไรดีครับ?”

“อย่าเป็นคนคิดสงสัยมาก และอย่าพูดมากด้วย” หลวงพ่อตอบ

หลังจากวันนั้น พ่อหนูผีจะไปอยู่ที่ไหน คำพูดของหลวงพ่อดิตตามไปทุกหนทุกแห่ง ทั้งที่พยายามไม่ให้ใจคิด แต่ก็ต้องคิด เมื่อคิด ๆ ไปก็ยิ่งเห็นจริงตามคำสอนของหลวงพ่อ และของพระพุทธเจ้ามากขึ้นทุกที พระพุทธองค์ทรงตรัสไว้อย่างไร ก็เป็นอย่างนั้น ไม่มีทางคัดค้านได้เลย

ต่อมา พ่อหนูผีจึงคลายพยศ ลดมานะ ละทิฏฐิ ทั้งนิสัยหัวรั้นหัวแข็ง เข้ามาฝากตัวเป็นลูกศิษย์ของหลวงพ่อ แล้วรักษาศีลห้าอย่างเคร่งครัด พร้อมทั้งฝึกหัดปฏิบัติภาวนา จนกลายเป็นพ่อหนูผีคนใหม่ ที่มีอัธยาศัยดี ช่วยกิจการงานวัดอย่างแข็งขันด้วยความจริงใจตลอดมา...

อย่างนี้เองเมตตาธรรม

“ไปกราบท่านครั้งแรกก็โดนดุเลยคะ” อุบาสิกาคนหนึ่งเล่าถึงความประทับใจ

“ครั้งนั้น ดิฉันกับเพื่อนอีกสองคนพากันไปกราบหลวงพ่ที่วัดหนองป่าพง ไปถึงหลวงพ่อกำลังมีแขก พระรูปหนึ่งนำญาติโยมจากกรุงเทพฯ มากราบบนมัสการท่าน จำไม่ได้ว่าท่านเป็นใคร ได้ยินแต่หลวงพ่อบอกว่า ท่านมหา คนเต็มได้ถุณกุฎิเลย ดิฉันกับเพื่อนสองคนเลยนั่งอยู่รอบนอก แปลกจริง ๆ พอเข้าไปได้ถุณกุฎิ ทరుกลงนั่งกราบท่านนั้น ก็ได้สัมผัสกระแสความเย็นที่รู้สึกว่ามีมองเห็น

กระจายออกจากตัวหลวงพ่อก็ทำให้ชุ่มชื้นเย็นกายเย็นใจ เหมือนเราอยู่ข้างนอกร้อน ๆ แล้วเดินเข้าไปในห้องที่มีเครื่องปรับอากาศ ดิฉันจึงมองไปที่หลวงพ่อ ความรู้สึกในขณะนั้นบอกว่า อย่างนี้เองเมตตากรุณา

สักครู่นะของชาวกรุงเทพฯ ก็กราบลา หลวงพ่อจึงหยิบรูปถ่ายของท่านออกมาแจกเป็นรูปขาวดำเล็ก ๆ ขนาดหนึ่งนิ้วเท่านั้นเอง ท่านออกตัวว่า

ญาติโยมอุตส่าห์มาเยี่ยมจากกรุงเทพฯ ไม่มีอะไรฝากนอกจากธรรมะ รูปนี้ก็ไม่ใช่ของอาตมาทำเองหรอก โยมเขาทำแจกกัน แล้วเขาเอามาถวาย

พอเห็นหลวงพ่อบรรพภาพ ความโลภก็กำเริบขึ้นทันที ดิฉันกลัวว่ารูปจะหมดเสียก่อน ก็เลยรีบส่งเสียงไปจากวงนอก

หลวงพ่อก็ เอาด้วยค่ะ

หลวงพ่อบรรพตามามองดิฉันแวบหนึ่งขณะที่บรรพภาพ แวบเดียวเท่านั้น แต่ก็ทำให้หัวใจหล่นไปอยู่ปลายเท้า เพราะเพิ่งรู้สึกว่าตัวเองทำอะไรไม่เข้าท่า พอคณะกรุงเทพฯ กลับไปหมด ท่านก็เรียกหาดิฉันทันที

ไหนละ ไอ้ตัวที่อยากได้มาก ๆ นะ อยู่ไหน มาเอาสิ

ดิฉันคลานเข้าไปทั้ง ๆ ตัวสั่นด้วยความกลัว แต่ก็ยังแข็งใจเหลือบดูหน้าท่าน ขณะที่ยื่นมือ

ออกไปรับรู้รูป ก็ได้เห็นว่าสีหน้าของหลวงพ่อดำแสงจะอึมเิบเบิกบาน เป็นหน้าที่อึมอยู่ด้วยความเมตตากรุณาต่อสัตว์โลกโดยแท้ ไม่มีรีรอเลยว่าท่านจะหงุดหงิดขัดเคืองอย่างที่คิด ทำให้ความกลัวค่อย ๆ ละลายไป จากนั้นจนกระทั่งกราบลา หูของดิฉันก็อื้อไปหมด จำไม่ได้ว่าหลวงพ่อดำพูดอะไรอีกบ้าง จำได้แต่ความรู้สึกปลาบปลื้มประทับใจของตัวเอง”

อุบาสิการัญจน ก็เป็นอีกคนหนึ่งที่ได้สัมผัสเมตตาธรรมของหลวงพ่อดำตั้งแต่พบครั้งแรก “ดิฉันก็ตื่นตื่นไปหาหลวงพ่อดำทั้ง ๆ ที่ตัวเองก็ยังไม่รู้ว่าท่านอยู่ที่ไหน พอไปถึงหลวงพ่อดำท่านกำลังนั่งฉันอาหารอยู่รูปเดียว ที่ตรงยกพื้นที่เขาจัดให้ ดิฉันก็นึกว่าหลวงพ่อดำฉันเสร็จแล้ว พระรูปอื่นก็ถูกไปหมด ซึ่งที่แท้หลวงพ่อดำท่านอาพาธ เพราะฉะนั้นท่านจึงต้องฉันช้า ๆ ฉันทีละน้อย ดิฉันไปถึงตอนนั้นร่วมสิบโมงเช้าแล้วค่ะ ท่านก็ถามว่า กินข้าวกันมาแล้วหรือยัง ก็เรียนท่านว่า ยังไม่ได้รับประทาน ดิฉันก็นึกว่าท่านอึมแล้ว ท่านก็ให้หาจานมา แล้วท่านก็หยิบอาหารจากในบาตรของท่านแบ่งให้ มีข้าว มีไก่ มีอะไรต่าง ๆ จากในบาตรของท่าน แล้วก็ใส่จานให้รับประทาน ท่านก็ฉันต่อ ดิฉันถึงได้ทราบว่าท่านยังไม่อึม แต่ว่าท่านได้แบ่งอาหารจากในบาตรให้ ดิฉันก็นั่งรับประทานข้าวอย่างปลื้มปิติ”

ช่างซ่อม

ตราบใดที่ยังอยู่อย่างสุขสบาย อนาคตยังดูสดใส คนเราก็มักประมาท ไม่ค่อยสนใจวัดวา ศาสนา ต้องมีเรื่องเจ็บช้ำน้ำใจได้ทุกข์ จึงจะตื่นขึ้นมาเดินอย่างสะบักสะบอมเข้าวัดหาที่พึ่ง หลวงพ่อดำเคยปรารภเรื่องนี้ให้ญาติโยมฟัง

“อาตมาอยู่วัดหนองป่าพงเหมือนกับอยู่โรงซ่อม ใครเป็นอะไร ลูกใคร เมียใคร ผัวใคร เป็นอะไร เขาก็มาทิ้งไว้ให้ เหมือนรถเสียเขาเข็นเข้าโรงซ่อม เป็นช่างซ่อมให้เขา”

ธรรมทูตสำคัญที่ปลูกคนให้ตื่น หรือเข้าโรงซ่อมก็คือความพลัดพรากจากที่รัก พ่อบัวพา วงษ์สิงห์ เป็นลูกศิษย์เก่าของวัดหนองป่าพง ที่มาวัดเพราะโคกเศร้าไม่หาย

“ผมกลับมาจากสงครามแล้วก็ได้ภรรยาที่ตำบลนาชุม มีลูกด้วยกันสองคน ต่อมาลูกคนที่สองก็มาตายจากไป ทั้งผมและภรรยามีความทุกข์เศร้าโศกเสียใจมาก ไม่เป็นอันกินอันนอน เป็นทุกข์คิดถึงลูกที่เสียไป เสียใจมากก็อยู่ไปเรื่อย ๆ เหมือนคนไม่มีจุดหมายปลายทาง เพราะไม่รู้วิธีจะแก้ไขจิตใจให้หายจากทุกข์โศกได้ พอติระหว่งนั้นเป็นระยะที่หลวงพ่อดำตั้งวัดได้ประมาณ ๒ - ๓ ปี เพื่อนบ้านเห็นผมมีทุกข์โศกมาก จึงชี้แนะผมว่าให้มาหาหลวงพ่อดำ บางที่ท่านอาจจะช่วยแก้ไขให้พ้นจากความทุกข์ได้ ผมจึงได้เข้ามากราบท่าน และได้เล่าประวัติชีวิตความเป็นมา จนกระทั่งถึงความทุกข์ความเศร้าโศกเสียใจครอบงำ อันมีสาเหตุเนื่องจากลูกตายและไม่รู้จะแก้ไขอย่างไรให้ท่านฟัง หลวงพ่อดำท่านจึงพูดว่า

เออ! ที่ไหน ๆ มันก็ตายทั้งนั้นแหละโยม ต่างแต่ว่าจะช้าหรือเร็วเท่านั้น บ้านไหน เรือนไหน ที่จะไม่เคยมีคนตายนั่นไม่มีหรอก แม้แต่ที่วัดวาอารามก็ต้องมีพระเณรตายเหมือนกัน อย่าไป

เศร้าโศกพิโรธรำพันกับคนที่ตายไปแล้ว มันไม่มีประโยชน์อะไรเลย ให้คิดถึงตัวเราที่ยังมีชีวิตอยู่ ทุกวันนี้ให้มาก ให้ช่วยกันทำหน้าที่การทำงานบำเพ็ญประโยชน์ตนประโยชน์ท่าน ตั้งตนอยู่ในสัมมาชีพ สร้างคุณงามความดีต่อไปเรื่อย ๆ เพื่อเป็นปัจจัยเป็นเสบียงของเราต่อไปในอนาคต อีกไม่นาน เราก็จะตายไปเหมือนกัน

ผมได้ฟังเทศน์ท่านแล้ว ก็มีความเห็นจริงตามที่ท่านพูดทุกอย่าง ทำให้ผมชอบฟังธรรมะของท่าน ปลื้มใจไปหาท่านบ่อย ๆ ได้ความรู้ความเข้าใจหลายอย่าง ยิ่งเป็นเหตุทำให้ผมมีความเคารพ ศรัทธาในตัวท่านมาก ทั้งภูมิใจที่ได้เป็นผู้รับใช้ใกล้ชิดท่าน ท่านจะช่วยให้ทำการงานทุกอย่างที่ท่าน ต้องการ บางทีท่านก็ให้ช่วยถางป่า ดายหญ้า หรืออะไรต่าง ๆ ทำไปเรื่อย ๆ”

เถียงพระจนลมจับ

แต่บางคนแม้จะติดอกติดใจการเทศน์ของหลวงพ่อก็ยังยอมรับไม่ได้ง่าย ๆ อย่างเช่น พ่ออำ ลูกศิษย์หัวเห็ดซึ่งได้คารมกับหลวงพ่อ จนเห็นโทษของการทำบาปด้วยตนเอง จึงยอมรับพิจารณา คำสอนของท่านและเห็นตามในที่สุด

“ก่อนที่ผมจะมานับถือหลวงพ่อนั้น ผมได้โต้เถียงกับท่านอยู่สี่วันสี่คืน ตอนกลางวันผมก็ไปช่วย ท่านปลูกไม้ไผ่รอบ ๆ วัด ตอนกลางคืนก็มาได้ตามธรรมะกับท่านจนสว่าง

พ่ออำ : ข้าวกับข้าวของผม แบ่งก็แบ่งของผม เอามาทำเหล้ากินทำไมจะบาป

หลวงพ่อ : มีดก็มีดของโยม ทางคมก็ใช้สับทำลาย ทำอาหารได้ ส่วนทางสันก็ลองสับหัว ตัวเองดูซิ มันจะเป็นอย่างไร ?

โต้เถียงอยู่กับท่านสี่วันสี่คืน พอวันที่สี่ตอนเที่ยง ๆ ผมเกิดหน้ามืดเป็นลม หลวงพ่อท่านก็ มาหา พ่อวันซึ่งอยู่กับผมก็บอกหลวงพ่อว่า ผมเป็นอะไรไม่รู้ ท่านเลยถามผมว่า เป็นอะไร ผมก็ บอกว่าไม่รู้เป็นอะไร มันมืดมืดไปหมดมองอะไรไม่เห็น หลวงพ่อท่านก็จูงมือผมไปป่ามะม่วง แล้ว ท่านก็ตีระฆังเรียกพระซึ่งตอนนั้นมีประมาณ ๖ รูป แล้วท่านก็สั่งให้ไปเอาหมอนเอาเสื่อมาให้ผม นอน เสร็จแล้วท่านบอกพระให้หาโอ่งน้ำมาตั้งทางทิศเหนือ ๔ ใบ ทางทิศใต้ ๒ ใบ แล้วให้ตักน้ำ มาใส่ให้เต็มทุกโอ่ง ผมเองนอนไม่รู้ตัวว่า เป็นเวลานานสักเท่าไรจึงรู้สึกตัวขึ้น แล้วก็คิดทบทวน ว่า ตอนนั้นเราอยู่ที่ศาลา แล้วทำไมตอนนั้นเรามาอยู่ในป่ามะม่วง ขณะนั้นผมหันหน้าไปทางทิศ ตะวันตก กำลังคิดไปคิดมา มองไปมองมา ก็ได้ยินเสียงหลวงพ่อเรียกอยู่เหนือศีรษะผมว่า พ่ออำ พ่ออำ ผมเงยหน้าขึ้น เห็นท่านนั่งสมาธิอยู่บนเตียงผ้าผมอยู่ หลวงพ่อท่านว่า นั่นผลของการสู้พระ กลางคืนก็เถียงพระ กลางวันก็เถียงพระ สี่วันสี่คืน เห็นไหมมันสู้พระไม่ได้หรอกถึงได้เป็นลม

ไอน้ำจากโอ่งนี้เย็นจริง ๆ เป็นยาแก้คนเป็นลมได้ครับ มันเย็นสบาย ทำให้ชื่นอกชื่นใจมี เรี่ยวแรง ก็เพราะผมได้เถียงเหตุผลสู้หลวงพ่อท่านไม่ได้นี่แหละครับ ผมถึงมาพิจารณาย้อนหลัง ก็เห็นความคิดของตัวเองมันผิดหมด หลวงพ่อท่านว่า ผู้ที่อยู่สูงนั้น สามารถมองเห็นผู้ที่อยู่ต่ำกว่า ได้ แต่คนที่อยู่ต่ำจะมองไม่เห็นคนที่อยู่สูงกว่า และผมพิจารณาแล้ว ก็จริงของท่าน”

ศีล

ในการสอนฆราวาส คงไม่มีเรื่องใดที่หลวงพ่อดำสอนมากเท่าเรื่องศีลธรรม ตลอดเวลา ยี่สิบกว่าปีที่ท่านได้อบรมสั่งสอนญาติโยมที่วัดหนองป่าพง ท่านพยายามหนักหนาที่จะให้โยมเข้าใจและเห็นอานิสงส์ของศีล โดยแต่ละครั้งท่านอธิบายศีลของโยมอย่างพิถีพิถันและตั้งใจจริง ๆ ความสำคัญที่หลวงพ่อกำหนดให้แก่ศีล จะเห็นได้จากคำพูดของท่านดังต่อไปนี้

“ถ้าหากว่าคนปราศจากศีลวันหนึ่ง ก็เป็นคนไม่สมบูรณ์วันหนึ่ง ปราศจากศีลปีหนึ่ง ก็เป็นคนไม่สมบูรณ์ปีหนึ่ง ถ้าเป็นคนมีศีลบริสุทธิ์ดีแล้วเป็นคนสมบูรณ์พอคน มันพอคน ถ้าคนไม่พอคนมันก็ครึ่ง ๆ กลาง ๆ คนครึ่ง ๆ กลาง ๆ ก็คือคนไม่เต็มพื่นของคนนะแหละ ไม่เต็มคน เพราะว่าศีลนี้เป็นคุณสมบัติของมนุษย์ อย่างน้อยก็เรียกว่า ถ้าโยมพ่อบ้านแม่บ้านมีศีลกันแล้วนะ ก็เป็นคนสมบูรณ์ ไม่ต้องทะเลาะกัน ถ้าศีลไม่มีแล้วเอาเหอะ ไม่วันใดก็วันหนึ่งจะต้องทะเลาะกัน หรือมีเรื่องอย่างใดอย่างหนึ่งจนได้แหละ เกิดเหตุขึ้นมาเมื่อไหร่มันทะเลาะขาดศีลแล้ว คือคนไม่สมบูรณ์พูดไม่รู้เรื่องกันเลย ผู้หญิงก็พูดไม่รู้เรื่อง ผู้ชายก็พูดกันไม่รู้เรื่อง ทะเลาะเบาะแว้งกันไปนั่นคือคนขาดจากศีล

ดังนั้นศีลนี้จึงเรียกว่าเป็นคุณสมบัติของคน ถ้าคนไม่มีศีลเท่าไรเป็นต้น ก็เรียกว่าเป็นคนพร่องจากคน ไม่สมบูรณ์ ดังนั้นศีลจึงจัดเป็นพ่อแม่ของธรรมะ ธรรมะจะเกิดขึ้นมาได้ก็เพราะศีล เป็นพ่อเป็นแม่ ธรรมะเศร้าหมองศีลก็เศร้าหมอง ศีลเศร้าหมองธรรมะก็เศร้าหมอง มันเป็น

เสียอย่างนี้ ฉะนั้นจึงพูดอยู่เสมอว่าให้โยมพากันรักษาศิล”

มีคนจำนวนไม่น้อยที่อาราธนาและสมาทานศีลบ่อย ทั้งๆ ที่ไม่มีความคิดเลยที่จะเอาไปรักษาคือมองการขอศีลเป็นแค่พิธีกรรมทางศาสนาเท่านั้นเอง บางคนก็ถือว่าต้องรับศีลจากพระ จึงจะเป็นผู้มีศีลอย่างแท้จริง หลวงพ่อจึงต้องคอยอธิบายว่าศีลคืออะไร การสมาทานศีลคืออะไร และการรักษาศีลคืออะไรอยู่เป็นประจำ ให้ญาติโยมเกิดสัมมาทิฐิในเรื่องของศีล และรับานิสงส์ของศีลอย่างเต็มเม็ดเต็มหน่วย “จะไปไหนก็สมาทานศีลอยู่เรื่อย อาตมาไปที่ไหนๆ บางครั้งก็รำคาญ ถ้าโยมมาราบก็พูดว่า มะยังกันเดฯ เลยทีเดียว ไม่รู้เรื่องอะไร บางครั้งอาตมารู้สึกเพลียใจ โดยเฉพาะการทำบุญมหาชาติกันนั้น ชอบแห่แห่นกันมา แล้วก็มารับศีลกับพระ แต่ก็เมาเหล้าเซมาทีเดียว แล้วก็มารับศีล อาตมาขี้เกียจเล่นกับพวกนี้แล้วนะนี่ มันมองไม่เห็นทิศ เห็นทางกันเลย ไม่เห็นที่จะได้จะดี แล้วก็อยู่กันอย่างนั้นเอง อาตมาเคยหนีไปอยู่ป่าเลยสบาย ไม่มีใครไปอาราธนา มันก็เลยสบาย ไม่มีใครไปหยอกไปล้อเล่น หยอกล้อเล่นหัว ขอแต่ศีลแล้วเอาไปทิ้งทุกที พรุ่งนี้ก็มาขอ มะรืนก็มาขอ คิดไปคิดมาก็เหมือนว่า เราเป็นลิงให้เขามาหลอกล้อเล่นไม่หยุด ไม่จบสักที อาตมาเลยหนีไปเสีย”

ท่านอธิบายว่า ที่แท้ศีลไม่ได้อยู่นอกตัวเรา แต่อยู่ที่เจตนาที่จะงดเว้นจากความชั่ว

“ญาติโยมไม่รู้จักศีล ก็นึกว่าศีลอยู่ในพระ พระจะมีศีลอะไรให้เราละ ท่านก็อยู่ของท่านให้เข้าใจว่า ศีลมันอยู่ทุกทิศทุกทาง เมื่อเราตั้งใจรักษา มันก็เป็นศีลขึ้นเดี๋ยวนี เจตนาเป็นศีลขึ้นเดี๋ยวนี มันจะเป็นอยู่อย่างนี้ ให้เข้าใจเสียอย่างนั้น อย่างนี้เราจะมีปัญญากว้างขวาง ไม่จำเป็นที่เราจะไปสมาทานศีลกับพระ นี่รู้แล้วจะต้องง่าย การประพฤติก็ง่ายขึ้น การปฏิบัติก็ง่ายขึ้น ถ้าเรารู้จักแล้ว ถ้าเราไม่รู้จักก็ลำบากหลาย

ศีลเราจะเอาเมื่อไร เอาเมื่อเรายังไม่ตาย อาตมาสงสาร เคยเห็นคนหนึ่งพ่อตายเอาใส่หีบ แล้วนิมนต์พระให้มาดึกา คนเป็นก็อาราธนาศีลขึ้น ลูกชายก็ไปเคาะโลงกุกๆ พ่อรับศีลเนื้อ ก็ไปบอกคนตายนี่ ใครจะมารับศีล เราอย่าไปโง่ถึงขนาดนั้น อย่าโง่มาถึงขนาดนั้นที่เราทำบุญนั้น ก็เป็นการสนองคุณพ่อแม่ พ่อแม่เลี้ยงเรามา เป็นผู้อุปการะเรา เรามานึกถึงพระคุณของท่าน กตเวทิต่อท่าน จึงเกิดการกระทำบุญขึ้นมา แล้วอุทิศส่วนกุศลนั้นถึงพ่อแม่ผู้มีอุปการะเรา นี่ท่านเรียกว่า บุคคลหาได้ยาก ควรทำเมื่อท่านยังมีชีวิตอยู่”

แล้วท่านก็สอนญาติโยมที่เข้าวัดประจำ ให้เข้าใจความหมายของการรักษาศีลที่แท้จริง

“การที่เราจะรักษาศีลนั้นมี ๓ ประการ หนึ่งเราจะขอสมาทานกับพระภิกษุ เป็นสมาทานวิริติ สัมปัตตวิริติคือเรางดเว้นด้วยตนเอง ถ้าเรารู้ว่าปาณา อทินนา กาเม มุสา สุรา ตลอดจนไปถึงอุโบสถศีล เมื่อเรารู้แล้ว เราก็ละเอง ไม่ต้องไปสมาทานกับใคร อันนี้เป็นศีลประการที่สอง ประการที่สามเป็นสมุจเฉทวิริติ เป็นศีลของพระอริยเจ้า เป็นศีลที่เรียกว่ากำหนดละเลย ตั้งไว้ในใจเด็ดขาด ไม่ต้องสมาทานกับใคร อันนี้เป็นศีลของพระอริยเจ้า สมุจเฉทตัดขาดเลย เป็นผู้มีสติคุมครองอยู่เสมอ ดูแลอยู่ด้วยตนเองตลอดกาลตลอดเวลา ศีลมีทางที่จะเกิดขึ้นได้อย่างนี้ คือ

สัมปัตตวิริติ สมาทานวิริติ สมุจเฉทวิริติ สมาทานวิริติก็คือว่าตามพระไป สัมปัตตวิริติ คืองดเว้นด้วยตนเอง ไม่ต้องสมาทานกับใคร คือเรารู้แล้วว่าสัตว์นี้ไม่ควรฆ่า เราก็ไม่ยอมฆ่ามัน ไม่เบียดเบียนมัน ไม่ต้องไปถามใครละ รู้แล้วไม่ต้องทำ สมุจเฉทวิริติขึ้นชื่อว่าบาปแล้ว ฉ้นเล็ก เลิกตลอดชีวิตไปเลย ขึ้นชื่อว่ามันเป็นบาปเป็นกรรม ทางกาย ทางวาจา ทางใจแล้ว ฉ้นเล็กแต่วันนี้เรียกบ่อย นี่เรียกว่าสมุจเฉทวิริติ ตัดขาดไปเลย

ที่นี้ทั้ง ๓ ประการนี้ เป็นพื้นฐานของพระนิพพานทั้งนั้น สมาทานวิริติก็เป็นพื้นฐานของพระนิพพานได้ สัมปัตตวิริติก็เป็นพื้นฐานของพระนิพพานได้ สมุจเฉทวิริติก็เป็นพื้นฐานของพระนิพพานได้ อันนี้อุบาสกอุบาสิกาเราทั้งหลายบางทีก็ข้องใจ ศิลนี้ก็คิดว่าจะไปเรียนกับพระอยู่ทุกเวลา ใครอยากจะได้ศิลปก็ไปอาราธนา มะยังภันเต ติสสระณะนะสหะ ปัญจะสีลานิยาจามะ คิดว่าอย่างนี้จึงจะได้ศิลป ถึงจะเป็นศิลป นอกจากนั้นไป ไม่มีพระไม่รู้จะไปรับศิลปที่ไหน ถ้าอย่างนี้มันก็จนตาย จนเพราะความโง่ของเราเอง

เมื่อรู้จักว่ากินสุรานี้มันบาป เราก็เลิกเท่านั้นแหละ ไม่ต้องไปถามใคร เรารู้แล้วมันก็ไม่เมา เหมือนมันก็เป็นศิลปอันบริสุทธ์อยู่แล้ว ศิลเดิมมันเป็นอย่างนี้ จะไปสมาทานกับคนอื่นนั้นก็เรียกว่าเรายังไม่รู้จักศิลป ท่านก็บอกไป ท่านว่าไปก่อน เรียกว่าประกาศศิลป ขณะนั้นเรายังไม่รู้โดย

ศิลปนี้ถ้าพูดรวมแล้วมันเป็นพื้นฐานของธรรมะ ธรรมะเกิดขึ้นได้เพราะคนมีศิลป คนรักษาศิลป คือคนบริสุทธ์ผ่องใสสะอาด ฉะนั้นบรรดาเราท่านทั้งหลายนั้นจึงพากันสมาทานศิลป ความเป็นจริงสมาทานศิลปนั้นเมื่อไรก็ได้”

แล้วหลวงพ่อบรรยายเรื่องการรักษาศิลปอย่างช้า ๆ ว่า

“เมื่อเราเพ่งความหมายแล้ว ศิลนะ เห็นจะโง่กว่าเราเสียละกระมัง ถึงต้องไปรักษาศิลป คงจะไม่ดีขนาดเรา เราถึงไปรักษาศิลป ถ้าพูดตามความเป็นจริงแล้ว ศิลนะไม่ต้องไปรักษาท่านหรือ ท่านดีแล้ว มารักษาตัวเราเอง รักษากาย วาจา ใจของเราให้ได้ ศิลก็เกิดขึ้นมา เราไม่ต้องไปรักษาศิลป แต่รักษาตัวของเรา คำพูดอันนี้มันสูงเกินตัวไปแล้วกระมังว่า เราไปรักษาศิลป”

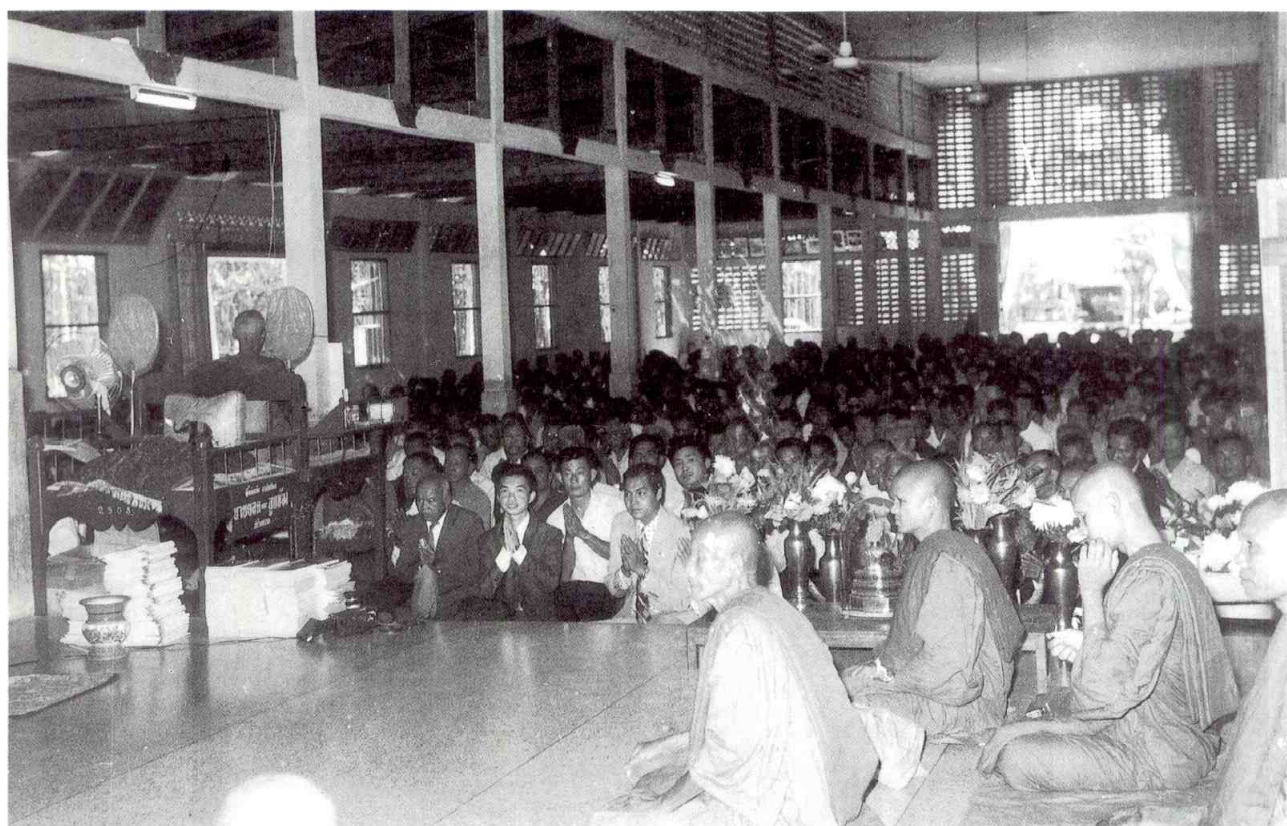
สำหรับรายละเอียดในวิธีการสอนศิลปธรรมแก่ชาวบ้าน และเหตุผลที่หลวงพ่อบรรยายแก่ญาติโยม ในการชักชวนให้เลิกละในสิ่งไม่ดีไม่งามทั้งหลายนั้น จะทราบได้จากคำบอกเล่าของพ่อออกแม่ออกที่เคยจำศิลปกับหลวงพ่อบรรยาย

“หลวงพ่อบรรยายสอนว่า การรับศิลปก็ไม่ต้องมารับเอาบ่อย ๆ ที่ให้ศิลปทุกวัน ๆ ก็ให้เฉพาะคนใหม่เท่านั้น คนเก่าเข้าใจอยู่แล้วก็รักษาเอาได้เลย ถึงวันพระ ก็ตั้งใจเอาเลยว่าจะรักษาของเก่าอย่าให้พระต้องลำบากมาให้ศิลปข้อเก่าอยู่บ่อย ๆ อย่างสามข้อหลังก็เป็นของใหม่ก็ต้องรักษาเพิ่มขึ้น แต่ห้าข้อของเก่าติดตัว ต้องให้ได้ทุกคน ใครยังรักษาไม่ได้ก็ต้องพยายามทำให้ได้ ใครผิดศิลปข้อไหนก็ให้หยิบลูกหินมาลูกหนึ่ง ทุกครั้งที่ผิดศิลปให้หยิบมารวม ๆ กันไว้อย่างนี้ จึงจะเรียกว่าภาวนากลับบ้าน ก็ดูตัวเอง ผิดศิลปข้อไหนก็หยิบหินทันที กว่าจะออกพรรษาดูซิจะได้กี่ลูก ผิดไปกี่ครั้ง แล้วจึงไปขอ

คารวะท่าน ท่านจะยกโทษให้ ในฐานะที่พวกเรายังอยู่ในฆราวาสวิสัย ก็พยายามรักษาศีล ๕ ให้บริสุทธิ์ เพราะถ้าเรามีศีลก็จะมีอารมณ์เป็นสุข ครอบครัวก็จะเป็นความสุข แต่เพื่อนบ้านจะมีความสามัคคีปรองดองกันฉันญาติมิตร ไม่ทะเลาะเบาะแว้งซึ่งกันและกัน ให้เป็นคนมีศีล มีศีล ถ้ารักษาศีล ๕ ให้บริสุทธิ์บริบูรณ์แล้ว เรามีศีลแล้วทรัพย์สินสมบัติก็จะเกิดมีตามมา ถ้าศีลเราขาดพร้อยไม่สมบูรณ์แล้ว ทรัพย์สินสมบัติก็จะร่อยหรอหมดไป เพราะถ้ามีศีลมีศีลแล้วก็มีทรัพย์สินมาด้วยกัน ท่านเปรียบเทียบให้ฟังว่า เรามีปัญญาไม่มาสัตว์ แต่เราก็ดูเหมือนกัน เช่น ปลาหนึ่งกิโลราคาก็ไม่กี่ปาท เราเป็นคนขยัน ทำนา ทำสวน ปลูกข้าว ปลูกพริก มะเขือขาย วันหนึ่ง ๆ ก็คงได้หลายบาท เราก็มองไปซื้อขายแลกเปลี่ยนสิ่งที่เราต้องการได้ ไม่จำเป็นที่จะต้องไปทอดแหหาปลา ทั้งเสียเวลาทำการงานอย่างอื่น ทั้งเป็นการสร้างบาปกรรมให้กับตัวเองอีกด้วย ตรงนี้แหละญาติโยมยอมรับเหตุผลของท่านว่าดี ควรที่จะนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในชีวิตประจำวัน แต่ก่อนญาติโยมไม่รู้จักทำอะไรทำสวนกันนักหรอก แต่พอหลวงพ่อบุญมาสร้างวัดนี้แหละ ท่านได้อบรมสั่งสอนให้รู้จักปลูกผักทำไร่ทำสวน ญาติโยมจึงตื่นตัวกัน เป็นคนขยันรู้จักพัฒนาภายนอก ทั้งพัฒนาภายในจิตใจกันทุกคน ก็ปรากฏว่าดีขึ้นมาก ไม่ลำบากยากแค้นจนเกินไป บางคนก็ยังรักษาศีล ๕ มาตลอด ซึ่งก็มีความสุขไม่เดือดร้อน รู้สึกว่ามีประโยชน์มากจริง ๆ”

อีกโอกาสหนึ่งหลวงพ่อบุญได้อธิบายเพิ่มเติมเกี่ยวกับอานิสงส์ของศีลว่า

“ศีลนี้คือสัตว์ จะว่าศีลก็ได้จะว่าสัตว์ก็ได้ ให้มันขาดออกจากความชั่วทั้งหลาย ศีลนี้แปลว่าหิน

มันเป็นของหนักไม่ใช่ของเบา ทั้งลงน้ำก็จมดิ่งลงไป เป็นของหนักแน่น ถ้าเรามีศีลคือเราไม่มีโทษทางกาย ไม่มีโทษทางวาจา ไม่มีโทษทางใจ เราก็พูดได้ถนัดเลย พูดตรงไปตรงมาเลยไม่กลัวเกรง เป็นผู้อาจหาญกล้าพูดกล้าทำในทางที่มันถูก ไม่เกรงไม่หวาดกลัวใครทั้งนั้นแหละ นี่เรียกว่าศีลเป็นผู้องอาจในที่ประชุมชน หรือเมื่อจะตายก็องอาจ เราไม่ทำความชั่ว เมื่อเราทำแล้วก็ละแล้ว ก็เลิกแล้วก็ไม่มีอะไร ใจเราก็สบาย ของเราจักอันตรายทั้งหลายแล้ว เพราะว่าโทษอะไรเราไม่มี มันข้ามอันตรายทั้งหลายนี้

เมื่อหากว่ากาย หรือวาจาของเราไม่มีโทษแล้วใจเราก็เย็น เย็นลง ทำสมาธิก็เกิดง่าย จิตจะเป็นบุญ จิตจะเป็นกุศล เพราะไม่มีเรื่องราวอะไรต่าง ๆ เป็นต้น นั่นเรียกว่ามันเป็นไฉพจน์ของสมาธิ สมาธิมันจะเกิดขึ้น สมาธิคือความตั้งใจมั่น เมื่อความตั้งใจมั่นมีขึ้น มันก็เป็นไฉพจน์ให้เกิดปัญญา ปัญญาคือความรู้แจ้งแทงตลอดอะไรทั้งหลายทั้งปวงนั้น รู้จักเหตุผล รู้จักถูกเป็นถูก รู้จักผิดเป็นผิด อันนี้ก็เหมือนกัน ที่คนไม่มีปัญญานะ คือว่าเทศน์หนังสือ ที่ไม่มีตำรายกขึ้นมาก็เรียกว่าผิดนี่คือหมดปัญญา มีแต่ว่าปัญญาทรม ไม่ใช่ว่าปัญญามันดี การประพฤติปฏิบัติของเราทั้งหมดนั้นก็เรียกว่าศีล เรียกว่าสมาธิ เรียกว่าปัญญา อยู่ตรงนี้

ฉะนั้น เมื่อเราทั้งหลายรู้แล้วเมื่อไร จะเป็นวันพระหรือไม่เป็นวันพระก็ตาม อยู่ในบ้านเราวันนี้หรือขณะนี้ ฉันเห็นอยู่เดี๋ยวนี้ เห็นของที่ควรขโมยฉันไม่เอา เลิก เท่านั้นก็เป็นศีลขึ้นมาแล้ว สัตว์ควรฆ่ามัน ฉันก็ไม่เอาละ เลิก เห็นเหล้าสิ่งที่มีมันเมาผิดศีล ผมจะไม่กินแล้ว เลิก นี่มันก็เป็นศีลขึ้นเดี๋ยวนี้ มันมีเหง้าอยู่อย่างนั้น ศีลในที่นี้เป็นสัมปัตตวิริติ”

ถึงแม่หลวงพ่อก็ได้พรรณานาอันสงฆ์ของศีลจนญาติโยมเห็นคล้อยตาม แต่บางคนก็อินทรีย์ยังอ่อน เมื่อลองรักษาศีลดูแล้ว พอมีอุปสรรคเกิดขึ้นก็หวั่นไหวอยากเลิกรักษา อย่างเรื่องที่หลวงพ่وله่าถึงตาแก่คนหนึ่ง เรียนหนังสือ ท่องเก่ง จำเก่ง สวดก็เก่ง แต่ไม่รู้จักรัตนตรัย ยังไม่ได้ศีลห้า ศีลแปด หลวงพ่อให้แกมาประกาศตัวเป็นอุบาสกรับศีลห้าแกก็มา กลับบ้านเอาศีลไปรักษาสาววันก็วิ่งแจ้นกลับมาหาหลวงพ่อบอกว่า หน้าตาไม่สบาย หลวงพ่อก็ถามว่า

“มาทำไมพ่อบอก?”

“โอย! ไม่สบายเลยครับได้สองสามวันแล้ว ตั้งแต่มาถึงพระรัตนตรัย มาถือศีลห้าไม่สบายเลย เมื่อก่อนว่าไม่รู้เอาจะทำอะไร ทำยังไงจะมีอยู่มีกินล่ะทีนี้ ช้าน้อยก็เลยจะเอามาคืน”

หลวงพ่อก็นึกว่า “โอ! ได้ยินแต่ครั้งพุทธกาล มีคนเอาศีลไปคืนพระพุทธรูป นี่กว่าท่านเล่าเป็นนิทานเฉย ๆ มาเจอกับตัวเองจริง ๆ เอามาส่งไม่ได้หรอก ศีลนี้ไม่ใช่ศีลของอาตมา ศีลของพระพุทธรูป เอาไปส่งกับเจ้าของท่านไป” แล้วหลวงพ่อก็ได้ปลอบใจตาแก่นั้นว่า

“ไม่รับคืนหรอก เอาอีกเสียก่อน รักษาศีลห้าไปอีกหน่อย ถึงพระรัตนตรัย อย่าไปถือภุมมิจี ปิตาจ ฤกษ์ดียามดี ให้เป็นคนซื้อสัตย์สุจริต”

แกก็กลับบ้านไปพิจารณาใหม่ หลวงพ่อบอกว่าคราวนี้หายไปนานไม่เห็นแกกลับมาหาอีก จนกระทั่ง ๓ ปีให้หลังไปเจอแกอีกที หลวงพ่อก็ถามว่า

“เป็นยังไงพ่อออก หายสงสัยหรือยัง?”

“หายแล้วครับ” ตาแกตอบยิ้ม ๆ “ไม่ได้สงสัยอะไรอีกแล้ว สบาย ใครจะพูดอะไร ใครจะว่าอะไร ไม่ได้สงสัยอีกเลย สบาย”

“เออ! เป็นคนแล้วละทีนี้” หลวงพ่อชม

ศีลห้า ศีลติดตัว

ญาติโยมรุ่นเก่าได้เล่าถึงการสอนศีลห้าของหลวงพ่

“ศีลทั้งห้าข้ออันเป็นศีลสำหรับชาวบ้าน หลวงพ่อให้พยายามรักษา ถึงจะมีการต่างพร้อยไปบ้างในตอนแรก ก็ให้ตั้งใจพยายามตั้งขึ้นใหม่ ข้อหนึ่ง ท่านห้ามไม่ให้ฆ่าสัตว์ ไม่ให้เบียดเบียนสัตว์อื่นให้ได้รับความทุกข์ทรมานเพราะเป็นบาปกรรมทำให้เราต้องได้รับผลกระทบนั้น ข้อสอง อทินนา ห้ามไม่ให้ลักขโมยหรือฉ้อโกง เพราะถ้ามีคนมาขโมยของเรา เราก็จะเสียใจเสียตายมาก ความรู้สึกนึกคิดของผู้อื่นก็เหมือนกันกับเรา จึงไม่ควรทำ ข้อสาม กาเม ห้ามไม่ให้ล่วงเกินสามีภรรยาของผู้อื่น ไม่ให้นอกใจคู่ครองของตน ถ้าล่วงเกินศีลข้อนี้ ก็จะทำให้มีการทะเลาะเบาะแว้งมีปากเสียงกัน ทำให้เกิดความหวาดระแวง ไม่เชื่อใจซึ่งกันและกัน ท่านจึงให้งดเว้น ข้อที่สี่ มุสา พูดเท็จหลอกลวงผู้อื่น ทำให้เราเสื่อมจากสง่าราศี ไม่มีใครคบค้าสมาคมด้วย จะพูดจาสิ่งใด ก็ไม่มีใครเคารพนับถือ ไม่มีใครเชื่อฟัง เราจึงไม่ควรพูดเท็จ ข้อห้า สุราเมรัย ห้ามไม่ให้ดื่มสุรายาเมา เพราะเป็นสิ่งที่ย้อมจิตใจให้อีกเหิมประมาทลื้มตัว เป็นเหตุให้ก่อกรรมทำชั่วทุกอย่างได้ ความมึนเมา เป็นลักษณะอาการของคนบ้าใบ้เสียสติ ไม่มีกิริยามารยาทสมบัติผู้ดีหลงเหลืออยู่เลย จึงควรที่จะรักษาไม่ควรประมาท ถ้าครอบครองใดมีความประมาท ไม่ระวังรักษาศีลซึ่งเป็นข้อห้ามไม่ให้ทำความชั่วนี้ ครอบครองนั้นจะไม่มี ความสงบร่มเย็น จะได้รับความเดือดร้อนวุ่นวาย ท่านจึงสอนให้มีการงดเว้นจากการกระทำอันเป็นที่ตั้งแห่งความประมาท อันเป็นทางนำมาซึ่งความเดือดร้อนเหล่านี้”

นอกจากนั้น หลวงพ่อยังกำชับให้ทุกคนตั้งอกตั้งใจรักษาศีลของตน คือ เมื่อสมาทานแล้ว ก็ต้องงดเว้นจริง ๆ จึงจะเรียกว่าการปฏิบัติให้ศีลเกิดขึ้น

“ฉะนั้น องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าของเราท่านจึงให้ปฏิบัติ ไม่ให้พูดเฉย ๆ ให้ปฏิบัติก็คือให้ทำตามความเป็นจริง เช่นว่า เราสมาทานซึ่งศีลอย่างนี้เป็นต้น ก็ว่าปาณา อทินนา กาเม มุสา สุรา นี่เรียกว่าศีล แต่เป็นเพียงคำพูดถึงศีล ไม่ใช่ตัวของศีล สภาวะของศีลนั้นไม่ใช่ว่าการพูดมันเป็นการกระทำจริง ๆ เช่นว่า ไม่ฆ่าสัตว์อย่างนี้ เราก็ไม่ฆ่าจริง ๆ ไม่กินสุราเราก็ไม่กินจริง ๆ ไม่พูดโกหกเราก็ไม่โกหกจริง ๆ เราไม่ขโมยของของคนอื่นเราก็ไม่ขโมยจริง ๆ ไม่ใช่ดีแต่พูดเฉย ๆ ศีลมันอยู่ที่ตรงนั้น อยู่ตรงที่กระทำ ไม่ใช่อยู่ที่ตรงที่พูด ที่พูดเพื่อชี้ให้เห็นว่า อันนั้นมันเป็นอย่างนั้น อย่างนี้ เมื่อเราตกลงใจว่ามันเป็นเช่นนั้นแล้ว ก็ลงมือประพฤติปฏิบัติเลย ก็จะเกิดเป็นผลขึ้นมา อันนั้นท่านเรียกว่าก่อนศีล

ศีล ไม่ใช่เป็นของยาก การละความชั่วเท่านั้นแหละ ความชั่วมันจะเกิดขึ้นทางไหน

เกิดขึ้นทางกายของเรา ทางวาจาของเรา ทางใจของเรา นี่มันจะเกิดผิดพลาดก็เกิดตรงนี้แหละ เราไปที่ไหนเราก็เอาไปด้วย กายเราก็เอามารวันนี่ ใจเราก็เอามารวันนี่ วาจาก็เอามารวันนี่โทษ มันจะเกิดก็เกิดขึ้นทางกาย ทางวาจา ทางใจนี่ นี่คือแหล่งที่จะปฏิบัติ ข้อปฏิบัติมีอยู่แล้ว มันจะดีขึ้นตรงนี้ พุทธก็ดีขึ้นตรงที่ปากเรานี้ พุทธไม่ดีก็ไม่ดีที่วาจານี้ ทั้งกายทั้งวาจານี้มันมีอยู่แล้ว ไม่ต้องอดที่จะต้องปฏิบัติ”

ในเบญจศีลของฆราวาสนั้น ข้อแรกและข้อสุดท้าย ไม่สู้จะเป็นที่ยอมรับของคนในสมัยปัจจุบัน การฆ่าสัตว์เพื่อเป็นอาหาร การดื่มสุราเพื่อสังคมกลายเป็นของธรรมดา แต่เพื่อให้เห็นการสอน ศีลธรรมของหลวงพ่อดีขึ้นขึ้น ขอยกศีลสองข้อนี้มาขยายความดังนี้

ปาณาติบาต

เคยมีใครคนหนึ่งพูดว่า เมืองไทยทุกวันนี้ อะไร ๆ ก็แพงไปเสียหมด เว้นแต่สิ่งเดียวคือชีวิต เป็นเรื่องน่าสลดใจทีเดียว เพราะพุทธศาสนาอยู่ในเมืองไทยมาหลายร้อยปีแล้ว แต่คนส่วนใหญ่ ยังเข้าไม่ถึงหลักธรรมของศาสนา การเบียดเบียนซึ่งกันและกันจึงยังเกิดขึ้นอย่างมากมาย รวมทั้ง การฆ่าสัตว์ก็มีมหาศาล แต่ละปีสัตว์เลื้อยคลานวัว ควาย เป็ด ไก่ ถูกฆ่าไปหลายล้านตัว เพื่อสนองความต้องการการกินเนื้อสัตว์ของมนุษย์ ชาวอิสลามมีภาคีในการบริโภคเนื้อสัตว์ว่า “ดินได้ ก็กินได้” อาหารของคนอิสลามจึงหลากหลาย มีตั้งแต่ชนิดที่ขูดรูอยู่ในดินจนถึงบินอยู่บนฟ้า เมื่อครั้งที่หลวงพ่ोजาริกไปประเทศอังกฤษ ดูเหมือนท่านประทับใจในความรักสัตว์ของชาวตะวันตกไม่น้อย เพราะที่วัดป่าจิตตวิเวก สาขาของวัดหนองป่าพงแห่งแรกในต่างประเทศนั้น หลวงพ่อบอกว่ามีสัตว์ป่าต่าง ๆ เช่น กระต่าย เป็นต้น พลุกพล่านไปหมด เมื่อกลับมาเมืองไทย ท่านยังปรารภให้ญาติโยม ที่วัดหนองป่าพงฟังว่า

“ถ้าแม่บ้านเฮาบ๊อ โอ้! ป่านนี้เหลือแต่ซี่โครงแหล่แหล่แล้ว” หมายถึงว่า ถ้าอยู่ในภาคอิสลาม กระต่ายพวกนั้นคงเหลือให้เห็นแต่ซี่โครงเล็ก ๆ เท่านั้นเอง

ดังนั้น เมื่อหลวงพ่อบอกสอนศีลห้าแก่ชาวบ้าน ศีลข้อที่หนึ่งนี่ จึงเป็นข้อที่ญาติโยมปฏิบัติตามได้ยากมาก มีปัญหามาร้องเรียนกับหลวงพ่อบ่อย ๆ บางคนก็ถึงกับต้องเอาศีลมาส่งคืนท่านอย่างทีเล่าแล้ว เป็นต้น

นอกจากทำปาณาติบาตในชีวิตประจำวันแล้ว การฆ่าสัตว์ทำบุญหรือเพื่อฉลองอะไรสักอย่าง ในโอกาสพิเศษ ก็เป็นประเพณีที่ชาวบ้านในชนบทเล็กๆ ได้ยากเหมือนกัน จะเป็นงานบวช งานแต่งงาน ขึ้นบ้านใหม่ หรือฉลองอะไรก็สุดแล้วแต่ แม้กระทั่งงานศพ ถ้าเป็นงานใหญ่มีผู้คนมาชุมนุมกันมาก แน่นอนสัตว์ที่เลี้ยงในหมู่บ้านไม่ตัวใดก็ตัวหนึ่งหรืออาจหลายตัว จะต้องมีคนถูกฆ่าเป็นอาหารในวันนั้น หลวงพ่อบอกเคยปรารภเตือนสติญาติโยมเกี่ยวกับการละเมิดศีลข้อที่หนึ่งนี้ว่า

“พวกเรามันเสียในการปฏิบัติ เพราะไม่ได้พิจารณาให้ละเอียด ทำไป ๆ อาตมาเคยเป็นหนุ่มมาหรืออก ไปเที่ยวงานวัดนั้นวัดนี้ ฮ่วย! มีแต่ข้าวว ข้าวควายแขวนอยู่นั่น กินกันครึ้มอยู่ ถ้าแม่

พระพุทธเจ้าท่านมาเห็นอย่างนั้น คงจะอ่อนแรงนะ ฉะนั้น อาตมาจึงไม่อยากไปที่นั่นที่นี้ บางทีเดียวก็สมเด็จนั่นไปนี่ สมเด็จนี้นั่น ตายแล้วสองตัวสามตัว ถ้าสมเด็จฯ ไม่ไปก็ไม่ตาย มันเป็นอย่างนั้น ให้คิดกันดู มหาญาติโยมทั้งหลายนี้ให้มาทำบุญ ไม่ได้ให้ญาติโยมมาทำบาป ถ้าอาตมามาแล้ว เปิดน้อยเปิดใหญ่ หมุนน้อยหมุนใหญ่ ทำไปถวายจังหันท่าน อาตมาไม่มีความมุ่งหมายอย่างนั้น มาคิด ๆ ดูแล้วไม่อยากไปหรอก ไปแล้วมันไปส่งเสริมเขาทำบาป มันเป็นเสียอย่างนั้นท่านองอันนี้

ศีลข้อนี้ถ้าทุกคนรักษาได้ บ้านเมืองก็จะไม่วุ่นวาย โลกจะไม่เดือดร้อน เพราะมันไม่รักษา ศีลข้อนี้เอง ปัญหาทุกอย่างจึงเกิดขึ้น ความเดือดร้อนจึงได้เกิดขึ้น สร้างความยุ่งยากให้ผู้ปกครอง บ้านเมือง เป็นทุกข์กันไปหมด ที่ท่านห้ามไม่ให้ฆ่าสัตว์นับตั้งแต่แมลงขึ้นไปนั้น เพราะว่าถ้าฆ่าแมลงได้ นกหนูมันก็ฆ่าได้ เปิดไกว้วควายหรือช้างม้ามันก็ฆ่าได้ และถ้าฆ่าช้างฆ่าม้าได้ มันก็ฆ่าคนได้ ในที่สุดมันจะฆ่าพระอรหันต์ก็ได้ เรื่องมันต่อไปอย่างนี้ ท่านจึงห้ามเสียให้หมดเลย ไม่ให้ฆ่าอะไรทั้งนั้น แม้แต่แมลงก็ไม่ให้ฆ่า แต่ถ้าฆ่าจะเป็นอย่างไร มันจะเป็นอย่างไร มันก็เป็นโลกเท่านั้น ในที่สุดแล้ว ผู้ที่มีปัญญาย่อมหาทางออก ให้มันน้อยที่สุดจนไม่มีอะไรเลยโน่นแหละ”

อุบายให้เลิกฆ่าสัตว์

พ่อหนูแดง เป็นชาวบ้านคนหนึ่งที่ยอมแพ้เหตุผลของหลวงพ่อ แล้วเลิกฆ่าสัตว์

“หลวงพ่от่านมีอุบายในการสอน เช่นท่านสอนให้โยมเลิกฆ่าสัตว์ตัดชีวิต ให้ทำมาหากินในทางสุจริต แต่โยมส่วนมากจะมาติดอยู่ตรงข้อนี้ ตัวผมเองก็เหมือนกัน ต่างก็คิดว่า ถ้าไม่ให้ฆ่าสัตว์แล้วจะเอาอะไรมากิน เพราะอยู่บ้านชนบทนอกเมืองอย่างนี้ นึกเถียงอยู่ในใจ ถ้าจะเอาแต่น้ำพริกไปถวายพระให้ท่านฉันทุกวัน ๆ จะไม่ร้างวัดไปหรือ แต่หลวงพ่от่านมีปัญญาที่จะเทศน์โปรดคนผู้หลงทาง ท่านเทศน์ว่า

ดูตัวอย่างพวกเขาทำงานข้าราชการ หรือพวกคนจีนที่เขาเป็นพ่อค้าพาณิชย์อย่างนี้ เขาไม่ได้ทำนาเลย แต่ทำไมเขาจึงได้กินข้าวกันเล่า รวมทั้งวัตถุของใช้ถ้วยจานต่าง ๆ เหล่านี้ โยมทำเองเป็นไหมละ กระโถนทำเป็นไหม ถ้าโยมทำไม่เป็น ทำไมโยมจึงมีของเหล่านี้ใช้ ได้มาอย่างไรละ โยมต้องหาทางออกด้วยปัญญาให้ได้ เราไม่ฆ่าสัตว์ เราก้ใช้ปัญญาหาวิธีอย่างอื่นได้ ไม่จำเป็นที่จะต้องฆ่าเสมอไปจึงจะได้กิน ผู้มีปัญญาจะต้องหาอุบายออกจากการสร้างบาปสร้างกรรมได้ ให้งดเว้นจากการกระทำบาปอกุศลต่าง ๆ ทั้งทางกาย ทางวาจา และทางใจ เพราะมันเป็นบาปกรรมที่จะติดตามเราไป

เมื่อผมพิจารณาดูก็เข้าใจตามเหตุผลอันเป็นจริงตามที่ท่านเทศน์ทุกอย่างครับ”

พ่ออ่ำ ก็เป็นศิษย์คนหนึ่งที่ดินตัวสำนึกบาปอย่างกระตั้นหัน

“ไปซื้อปลาที่หนองขาม คราวนี้ภรรยาผมนั่งทำอาหารอยู่ในครัว ผมก็นั่งเลือกปลาอยู่ทันใดนั้น ความคิดของผมไม่รู้ว่ามีผุดขึ้นมาจากไหนว่า โอ! สัตว์ที่เราได้มานี้ มันก็มากมายหลายชีวิต มันไม่ใช่เป็นหมื่นชีวิต แต่มันเป็นหลายแสนชีวิต ที่เราเที่ยวไปจับเอามานี้ ก็มาคิดว่า

ชีวิตของตัวเองก็ชีวิตเดียว คิดได้อย่างนี้ก็เลยถามภรรยาว่า แม่จะว่าอย่างไร สัตว์นี้มันหลายชีวิตนะที่มันต้องมาตายเพราะเรา แต่เรานี้ชีวิตเดียวเท่านั้นเอง

“ก็แล้วแต่พ่อ จะว่าอย่างไรก็เอาอย่างนั้น” ภรรยาตอบอย่างพร้อมที่จะคล้อยตาม ต่อมาสองสามวันเป็นวันพระ ผมก็ไปวัดเพื่อขอสมათานตัวเป็นอุบาสกกับหลวงพ่อกำนันชักใช้ไล่เลียงผมใหญ่เลยเรื่องจะเลิกฆ่าสัตว์

หลวงพ่ : “ตัดแล้วป่ ข้อปาณา?”

พ่อ้า : “โดย ชะน้อย”

หลวงพ่ : “สิตัดจักปี ตัดตลอดชีวิตป?”

พ่อ้า : “ป่แหลว ชะน้อย”

หลวงพ่ : “เป็นหยังจ้งว่าป่ สิเอาจักปี?”

พ่อ้า : “ชะน้อยสิขอจักสามปี”

หลวงพ่ : “เป็นหยังสมათานน้อยแท้?”

พ่อ้า : “ถ้าหากชะน้อยทุกซังลงไปกั๊วนี้ ชะน้อยกะสิขอลา หรือถ้าหากชะน้อยต้องอยู่ท่อก่า ชะน้อยกะต้องลา ถ้าหากชะน้อยบ่มีความสุขต่อไป ชะน้อยก็ต้งขอลา”

หลวงพ่ : “เอา! จังซันกะเอา รักษาดี ๆ เด้ รักษาป่ดีได้ลาเด้”

ต่อมาผมก็เลิกฆ่าสัตว์ตัดชีวิต ไปทำไร้อ้อยอยู่กลางป่ากลางดงโน้น ผมก็เลี้ยงหมาไว้ตัวหนึ่ง มันเป็นหมาพันธุ์ ขอบปากกัดสัตว์ป่าพวกกระเจิงๆ แล้วก็คาบมาให้ แลกครับผมก็ใช้ชีวิตอยู่อย่างนั้น จนครบสามปี

สมัยก่อนนั้นวันพระพวกโยมทานข้าวแล้วก็เข้าไปในศาลาเพื่อฟังเทศน์ หลวงพ่อท่านก็ถามผมว่า

“พ่ออ๋า ปกติอยากลาสิกขา”

“ศีลฮียัง ขะน่อย” ผมย้อนถามด้วยความสงสัย

“อ้าว! กะโยมขอสมาทานศีลสามปี อาตมานับมามันครบสามปีเมื่อนี้พอดี”

หลวงพ่อบทวนให้ฟัง

“โอ!” ผมฟังนี่ก็ออก แล้วก็นั่งคิดลึกๆ ก่อนที่จะตัดสินใจ

“ปลาดอก ขะน่อย” และผมก็ได้รักษาศีลมาจนตลอดทุกวันนี้”

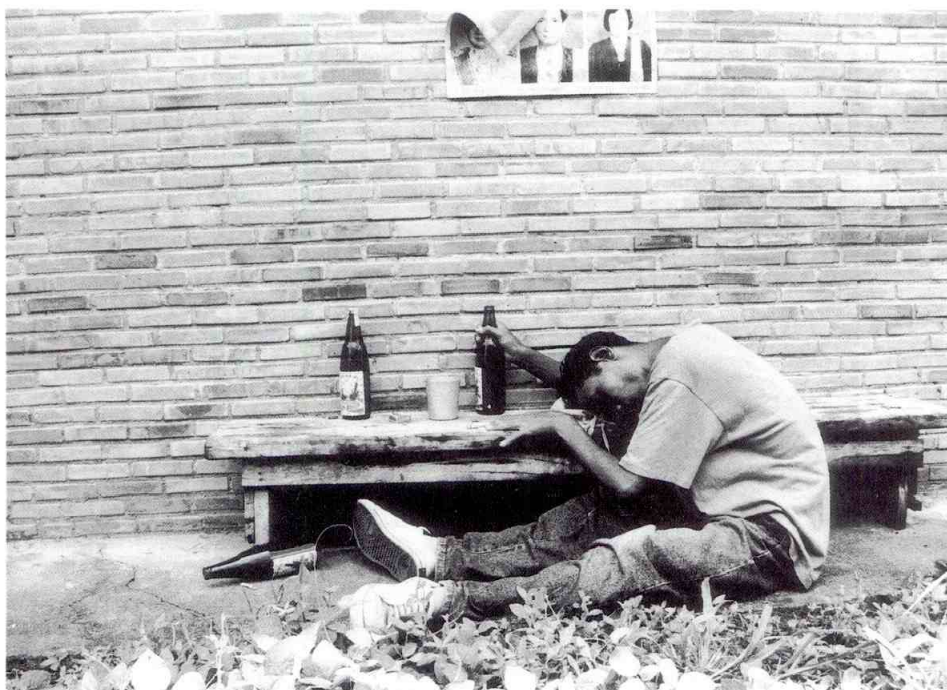
สุราอันว่าเหล้า

หลวงพ่อบอกว่า ครั้งหนึ่งเมื่อท่านพยายามเกลี้ยกล่อมให้ชายชู้เฒ่าคนหนึ่งเลิกดื่มเหล้า เขาไวยวายเป็นท่านว่า

“โอ้ย! เจ้าประคุณ ขอทานก่อน อีกซักปีก่อนเถอะ”

อย่างนี้หลวงพ่อก็ช่วยอะไรไม่ได้ นอกจากปรารภว่า

“หวังความชั่วไว้ไม่อยากให้ความชั่วหนีจากตัวเขา คนเขาไม่อยากสร้างกรรมดี แต่ก็อยากได้ความชั่ว หรือสร้างกรรมชั่ว แต่ไม่อยากให้มีชั่ว”

มีชีเมาอีกสองรายซึ่งหลวงพ่อได้พบและนำมาเล่าให้โยมฟังที่วัด

“เมื่อคืนนี้ นั่งในรถ มีคนสองคนเดินสะเงาะสะแงะเข้ามาหา

หลวงพ่อ ผมมาขอธรรมะ

อ้าว! นี่กว่ามาขอเอาขนมซะแล้วนะ อาตมาก็มอง ๆ ดู ตามันเฉะ ๆ นะ มันจะเมาอะไรมา
ก็ไม่รู้มาถามเอาธรรมะ อาตมาก็นั่งอยู่บอกว่า

อย่าเพิ่งไปปลุกบ้านมันเลยนะโยม ต้องปราบที่ให้มันดีก่อนจึงปลุก

ผมไม่รู้จักที่หลวงพ่อพูด

ถ้ามีโอกาสก็ไปวัดหนองป่าพงนะ จะได้ฟังธรรมะง่าย ๆ จะได้ฟังดี ๆ วันนี้โอกาสไม่อำนวย
สถานที่ไม่อำนวย บุคคลไม่อำนวยแล้วนะ ก็เหมือนกับเติมน้ำมันรถวิ่งเล่นเฉย ๆ เท่านั้นแหละ หหมด
น้ำมันเปล่า ๆ ไม่เกิดประโยชน์ สิ่งที่ไม่เกิดประโยชน์อย่าไปทำมันเลยมันเสียประโยชน์ เขาก็สะดุ้ง
ไปบ้างเล็ก ๆ น้อย ๆ คือมันซึม ๆ ไปบ้างนะ”

โยมที่บ้านก่อไถ่วัดหนองป่าพงนั่นเอง สามปีเป็นชีเหล่า ในที่สุดสามิตาย เมื่อเผาศพเสร็จ
ภรรยา ก็เอากระดูกใส่หม้อไปที่วัดหนองป่าพง

“เอามาเอ็ดหยัง” หลวงพ่อถาม

“เอามาถวายหลวงพ่อ” ภรรยาตอบ

หลวงพ่อ “โธ! เก่งนอ หวังหั่นกินเหล้าอยู่เหียง ๆ เต้นไปเต้นมากะเลย เต้นกับเข้าหม้อ
กระดูกจิ้งชีเมาเข้ามาวัดเอ็ดหยัง บได้ได้ออก มันสิต้องเอากระดูกเป็น ๆ เดินได้มาเข้าวัด มันจึงฟัง
ผู้เรื่อง นี่มันสิฮู้ฮยังกระดูกอยู่ในหม้อ มีแต่จัวถ่อนั้นแหละที่มันมักโตที่มันกินกระดูกนั้น” (โธ! เก่งนะ
ตะก็กินเหล้าอยู่เหียง ๆ เต้นไปเต้นมาก็เลยเต้นกับเข้าหม้อ กระดูกอย่างนี้จะเอาเข้ามาวัดทำไม
ไม่ได้หรอก มันต้องเอากระดูกเป็น ๆ ดิ้นได้มาเข้าวัดมันถึงจะฟังรู้เรื่อง นี่มันจะรู้อะไรกระดูกอยู่
ในหม้อ มีแต่จัวเท่านั้นแหละที่มันชอบ ตัวที่มันกินกระดูกนั้น)

อีกรายหนึ่ง เจ้าของเล่าให้ฟังเอง

“แต่ก่อนผมชอบดื่มสุรามาก เวลากินไม่ต้องใช้แก้วหรอก มันไม่ทันใจ ยกขวดดื่มอีก ๆ
กินหมดตั้งขวดสองขวดก็ยังเหมือนไม่ได้กิน ชอบสุรามากที่สุด ถ้าผมไม่ได้หลวงพ่อสั่งสอนอบรมให้
เลิกดื่มสุราก็คงจะเสียคนไปแล้ว เพราะตกไปสู่อบายมุข ตกไปในทางที่ชั่ว ถ้าหลวงพ่อไม่เมตตา
ช่วยเหลือ ผมคงแย่มากครับ เปรียบเหมือนคนที่ตกอยู่ในโคลนตมอย่างนั้นแหละ ตอนแรก ๆ ท่านชวน
ให้หยุด ให้เลิกกินเหล้า ถ้าเลิกไม่ได้เดี๋ยวนี้ก็พยายามค่อย ๆ ห่าง ห่างออกทีละเล็กทีละน้อยแล้วจะ
เลิกได้อย่างเด็ดขาด ท่านสอนว่าให้พยายามเลิกให้ได้ เพราะมันเป็นทางไปสู่อบายมุขคือความชั่ว
มีความทุกข์ เราร้อนแฉดเผาคิดใจ เพราะมันเป็นบาปเป็นทางแห่งความฉิบหายตกนรกทั้งเป็น

โยมเคยเห็นคนที่ดื่มเหล้าไหมล่ะ หลวงพ่อท่านถามผม ถ้าเมาแล้วจะมีลักษณะไม่น่าดู
พูดออกมาก็ไม่น่าฟัง เดินไปตุ่ตุ่เป่ เตะไปข้างหน้าซัดมาข้างหลัง พูดกันไม่รู้เรื่องเลย คล้าย ๆ

กับคนเสียสติเป็นบ้า

คนดื่มเหล้าบาปมาก หลวงพ่ออบรมผมต่อ ชาตินี้หน้าต่อไป เกิดมาจะเป็นผู้ที่มิกลิ้นปาก เป็นบ้าไปเสียจริตผิดมนุษย์ธรรมดาทั่วไป มีสติปัญญาทึบ ถ้าโยมไม่ต้องการให้เป็นอย่างนั้น ก็ควรพยายามเลิกให้ได้ ผมก็พิจารณาที่ท่านเทศน์สอน เกิดความกลัวขึ้นมา ระยะต่อมาผมก็เลิกเหล้าได้จริงๆ ครับ”

อีกท่านหนึ่งที่รอดพ้นจากอบายมุข เพราะการฝึกอบรมธรรมะจากหลวงพ่อ รำลึกพระคุณเมตตาของท่านอย่างสูงเช่นเดียวกัน

“แต่ก่อนผมดื่มเหล้าเมายาพูดจาต่ำทอ ถ้ามีใครมาพูดขัดใจเป็นได้มีเรื่องตีกัน ฆ่ากัน เพราะจิตใจมันถูกความโง่ความหลงเข้าครอบงำ พอได้มารับการฝึกหัดอบรมได้รับธรรมะจากหลวงพ่อ ท่านสอนให้รักษาศีลห้าให้ภาวนาบำเพ็ญบุญกุศล พยายามสร้างแต่คุณงามความดี ก็รู้สึกว่ามีประโยชน์มาก ไปที่ไหนก็สบายใจ เดินไปตามถนนหนทาง ก็มีคนทักทายปราศรัยว่าพ่อใหญ่ช่างไปไหนมาหรือมาอะไร มีคนเคารพนับถือ ไม่มีใครดูหมิ่นเหยียดหยามมองข้ามเหมือนแต่ก่อน ผมก็พยายามรักษาศีล เรื่องฆ่าสัตว์ผมก็เลิก เรื่องอบายมุขก็เลิกมาเกือบจะถึงสามสิบปีแล้วนะครับ ผมก็มีความสุขกายสบายใจ ทำหน้าที่การงานตามสติกำลัง มีความยินดีในสิ่งของที่มีอยู่ ไม่คิดทะเยอทะยานตนเกินไป ก็มีอันส่งผลให้เกิดความสุขกายสบายใจครับ”

สัมมาอาชีวะ

อีกแง่มุมหนึ่งของศีลธรรมคือสัมมาอาชีวะ การเลี้ยงชีพชอบ ซื่อสัตย์สุจริต ไม่เบียดเบียนตน ไม่เบียดเบียนเพื่อนมนุษย์ ไม่เบียดเบียนสัตว์เดรัจฉาน ไม่เบียดเบียนธรรมชาติแวดล้อม

หลวงพ่อบอกว่า

“ผู้รู้จักธรรมะไม่ใช่ผู้ที่เกียจคร้าน จะต้องเป็นคนฉลาดเป็นคนขยันหมั่นเพียร แต่ว่าขยันพูดขยันกระทำ ด้วยการปล่อยวาง ด้วยความสงบระงับ พระพุทธเจ้าสอนว่าอย่างนี้ก็สบาย นี่มันเป็นสัมมาอาชีวะ มันก็สบาย ถึงว่ามันหนักหน่อย มันก็สบายเพราะโทษตรงนั้นไม่มี”

โยมคนหนึ่งซึ่งเดิมเป็นพ่อค้าขายของทั่วไปหลายอย่าง รวมทั้งเหล้าด้วย แต่ก็ไม่แน่ใจในการประกอบอาชีพของตนเอง ได้มากราบขอคำแนะนำจากหลวงพ่อ

ท่านให้อิโรวาทเตือนสติทำให้เขาได้ประกอบสัมมาอาชีวะว่า

“จะค้าขายอะไรก็ได้ แต่อย่าขายเหล้าเลย เพราะจะต้องทำให้ได้รับความทุกข์ทรมานขึ้นกว่าเก่า คือหนึ่ง มันจะทำให้โยมกลายเป็นคนกินเหล้ามากขึ้น สอง คนที่เขาซื้อจะเอาขวดโยมไปไม่สงัดคืน สาม บางคนเขาจะไม่ยอมจ่ายเงินค่าเหล้าให้โยมเลย เมื่อเราไปทวงเขาเขาจะบอกว่าจ่ายให้แล้ว ในเมื่อความจริงเขายังไม่จ่าย เราก็จะพาลโกรธเขา ในที่สุดจะกลายเป็นเรื่องทะเลาะวิวาทกัน ทำให้เป็นทุกข์ไม่สบายใจ ให้ค้าขายอย่างอื่นถึงจะไม่ร่ำรวยก็ตาม

ให้ค้าขายในสิ่งที่ไม่ผิดศีลธรรมจะดีกว่า จำไว้ละ ให้ประกอบอาชีพในทางที่ชอบ จะมีความสุข
ร่มรื่นในชีวิต”

และอีกโอกาสหนึ่งท่านได้ให้ข้อคิดแก่ญาติโยมในเรื่องการรู้จักประมาณในการประกอบอาชีพ

“ให้เราทั้งหลายเข้าใจว่า หาเงินได้มาก ๆ หาของได้มาก ๆ แล้วจะสบายใจ อย่าไป
เข้าใจอย่างนั้น เข้าใจผิด มันจะมากหรือมันจะน้อยก็ให้เราหาไป แต่ให้รู้จักประมาณ มันจะ
พอเมื่อไหร่ ถ้ามันหยุดอยากเมื่อไหร่มันจึงพอ ถ้ามันยังอยากอยู่มันพอไม่เป็นหรอก อย่างสุนัขเรา
เป็นต้น เอาข้าวให้มันกินสองปิ่นสามปิ่นก็หมด ปิ่นที่สี่นี้ก็ไม่หมด แต่ถ้าไก่เข้าไปใกล้มันก็คำรามขู่
จะกัดไก่ ท้องมันก็เต็มอยู่แต่ยังหวงไว้ทั้งที่มันอิ่มแล้ว แต่ใจมันไม่อิ่ม กินไปขนาดไหนมันก็ไม่พอ”

สอนชาวโลก

ไม่รับนิมนต์ข้างนอก

หลวงพ่อบอญ์อยู่ประจำที่วัด ดังนั้นท่านจึงมักแสดงธรรมอบรมญาติโยมภายในวัดเป็นส่วนใหญ่
โดยปกติท่านเทศน์ทุกวันพระซึ่งมีชาวบ้านมาจำศีลเป็นจำนวนมาก ตอนเช้าหลังฉันเสร็จ หลวงพ่อบ
ขึ้นธรรมาสน์เทศน์หนึ่งกัณฑ์ และในตอนกลางคืน หลังประชุมทำวัตรเย็นและนั่งสมาธิแล้วท่านก็
เทศน์อีกหนึ่งกัณฑ์ซึ่งบางทีนานหลายชั่วโมง นอกจากนั้นในระยะหลัง มักมีญาติโยมมาจากต่างจังหวัด
มาเป็นคณะทอดผ้าป่า หรือมาจากวัดสาขา ท่านก็ให้อิโหว่ด้วยธรรมะเช่นกัน

หลวงพ่อบไม่ค่อยรับนิมนต์ไปเทศน์ต่างจังหวัด แม้แต่ในตัวเมืองอุบลฯ ท่านก็ไปน้อยครั้งมาก
ท่านมักไปเฉพาะงานที่จำเป็นจริง ๆ เท่านั้น เช่น กิจนิมนต์ของผู้มีอุปการะคุณต่อวัด หรือขณะไป
เยี่ยมวัดสาขาต่าง ๆ ในโอกาสที่ท่านว่างจากภารกิจที่วัดหนองป่าพง หรือในโอกาสทอดกฐินของ
วัดสาขา ซึ่งท่านถือเป็นกิจจำเป็นต้องไปให้กำลังใจแก่ลูกศิษย์ลูกหา และเป็นโอกาสให้ได้อบรม
ญาติโยมในท้องถิ่นนั้น ๆ ด้วย

เมตตาธรรมของหลวงพ่อบประกอบอยู่ด้วยปัญญาเสมอ การที่ท่านไม่รับนิมนต์ไปเทศน์ข้างนอก
นั้น ท่านก็มีเหตุผลที่น่าพิจารณาอยู่ว่า

“ในการฟังธรรมนั้น พื้นฐานเป็นสิ่งที่สำคัญมาก คือจำต้องประกอบไปด้วยสถานที่ ประกอบ
ด้วยเวลา ประกอบด้วยบุคคล และประกอบไปด้วยธรรม อย่างสถานที่ในวัดของเรานี้มันเป็นป่า
มีความสงบ เมื่อพูดออกไปก็ไม่มีอะไรเข้ามาแทรก เป็นสถานที่อันสมควร ส่วนสถานที่อันไม่สมควร
เช่นว่า คนร้องเพลงก็ร้องเพลง คนเล่นก็เล่นไป มันก็รบกวนวาย จะเอาพระไปพูดตรงนั้นก็ไม่ใช่สมควร

อาตมาเคยไปงานมงคล แต่ไม่ใช่งานมงคลสมรสเป็นงานอวมงคลเสียมากกว่า พอจะให้
รับศีลให้ฟังเทศน์ เขาก็ไม่สนใจในศีลในเทศน์ คนเล่นก็เล่น คนกินเหล้ากินสารพัดอย่าง มานิมนต์
พระไปเทศน์ตรงนั้นก็เรียกว่า สถานที่ไม่สมควร บุคคลนั้นก็ไม่ใช่สมควร ไม่ควรจะวางธรรมเทศนา

ในที่ตรงนั้น”

อีกครั้งหนึ่งท่านปรารภในทำนองเดียวกันว่า

“บางทีในสังคมใหญ่ ๆ นิมนต์อาตมาเทศน์ ไม่อยากเทศน์หรือ รำคาญในใจ ทำไมไม่อยากจะเทศน์ เพราะไม่เกิดประโยชน์ มอง ๆ ดูคนในที่นั้น ไม่ใช่คนที่จะเตรียมตัวมาฟังธรรม ต้มเหล้ามาบ้าง สูบบุหรี่บ้าง คุยกันบ้าง อะไรต่ออะไรบ้าง มันไม่เป็นลักษณะของคนที่มีศรัทธาที่จะมาฟังธรรม ก็คิดว่าไปเทศน์นั้น ก็เรียกว่า ประโยชน์มันน้อยหรือไม่มีประโยชน์เลย คนที่ยังมัวสุขุมอยู่ในความประมาท เขาก็คิดว่า แหม เทศน์นานเกินไป ทำนั้นก็ไม่ได้ทำ มันคิดอยู่อย่างนี้ เขาไม่ให้ฟังธรรมหรือ บางทีเขานิมนต์พระเทศน์เป็นพิธีเสียด้วย นิมนต์พระคุณท่านสักนิต เขาไม่ให้เทศน์มากหรือ รบกวนเขา นิมนต์พระคุณท่านสักนิต เราฟังแค่นี้เราก็เข้าใจแล้ว พวกนี้ไม่ชอบฟังธรรม เขารำคาญ พระเทศน์นิตเดียวก็ไม่เข้าใจกัน อย่างเอาของนิต ๆ หน่อย ๆ ให้เรามันพอไหม มันยังไม่พอ

บางทีพระอุทสาห์เทศน์ไปหนัก ๆ สักหน่อย ก็มีคนมาอยู่ข้าง ๆ นิมนต์ว่า เอ๊ย ให้ทางท่านบ้าง ท่านจะออกมาแล้ว ไล่พระอยู่นั่น ถ้าอาตมาเห็นชนิดนี้ไปพบชนิดนี้ก็ปัญญามาก ซึ่งในธรรมะในจิตใจของคนเรา อันนี้เรียกว่ามันไปดุดอยู่ตรงนี้ คล้าย ๆ กับว่าน้ำในขวดเขามันมีอยู่เต็ม เขาจะมาขอน้ำจากเรา ทั้ง ๆ ที่น้ำในขวดของเขาก็ยังเต็มอยู่ เราจะเอาน้ำของเรารินลงไป มันก็ไม่มีที่เก็บมันล้นออกมา ถ้าเห็นอาการมันเป็นอย่างนั้น ปัญหาที่เป็นไปอย่างนั้น ก็ไม่มีเวลาไม่มีโอกาส และไม่สมควรเพราะน้ำในขวดนั้นยังเต็มอยู่ เต็มอยู่แล้ว เราจะเอารินลงไปอีก นี่มันก็ล้นไปหมด ประโยชน์มันไม่มีแล้ว นี่ประโยชน์ไม่มี ถ้าหากว่าในขวดเขามันว่าง ๆ อยู่ มาขอน้ำกับเรา เราจับขวดน้ำเทลงไป คนที่เก็บน้ำก็สบาย คนให้ก็สบายใจมันมีที่เก็บน้ำ อย่างคนที่ฟังธรรมะก็ฟัง นั่งฟังเข้าใจธรรมะจริง ๆ เราก็มีกำลังใจ มีสมาธิ มีความมั่นใจ ในการเทศน์ให้ฟังก็เหมือนกันแหละ ไม่รู้จะทำไปทำไม ไม่รู้จะเทศน์ไปทำไมนะ พลังของจิตพลังของธรรมนี้ก็ไม่วิ่งขึ้นมาสู่ความรู้ันนี้ เพราะว่าผู้ให้ก็ไม่ตั้งใจให้ เพราะคนรับไม่ตั้งใจรับ มันเป็นเสียเช่นนี้”

เหตุผลสำคัญอีกประการหนึ่งก็คือ หลวงพ่อมีโรคเบาหวาน ต้องปัสสาวะบ่อย เมื่อไปนอกสถานที่โดยเฉพาะเป็นที่ชุมนุมชน นอกจากเป็นการไม่สะดวกแล้วยังทรมานมากด้วย หลวงพ่อจึงจำเป็นต้องปฏิเสธแม้กิจนิมนต์ที่สำคัญในบางโอกาส ประกอบกับนิสัยของท่านชอบสันโดษ ไม่ชอบสังคม นอกจากนี้การที่หลวงพ่อยู่ประจำที่วัดก็มีผลดีคือ ท่านได้อยู่ใกล้ชิดคณะสงฆ์เป็นกำลังใจให้เกิดความอบอุ่นแก่ลูกศิษย์ลูกหา สำหรับฝ่ายฆราวาสนั้น เมื่อญาติโยมมาฟังธรรมที่วัดเป็นเหตุให้ได้อยู่ในบรรยากาศแวดล้อมที่สงบวิเวก เป็นการเอื้อเพื่อการปฏิบัติแก่กันและกัน ระหว่างบรรพชิตและฆราวาส เฉพาะอย่างยิ่งในวันพระวันซึ่งมีประเพณีถือ *เนสัชชิก* คือปฏิบัติธรรมตลอดคืนโดยไม่นอน ญาติโยมที่ได้เห็นครูบาอาจารย์นั่งสมาธิเดินจงกรมตลอดคืน ก็มีกำลังใจพยายามทำตามอย่าง ทางฝ่ายพระสงฆ์องค์เจ้าเมื่อเห็นญาติโยมปฏิบัติแข็งขัน ก็ต้องพยายามอดทนสู้กับ *นิวรณ์* เพื่อปฏิบัติได้ไม่ให้อายโยม ต่างฝ่ายต่างเอื้อเฟื้อกันและกัน อย่างนี้ เป็นต้น

วันคนวันพระ

หลวงพ่อสอนญาติโยมให้รู้จักแบ่งเวลา จากการทำมาหาเลี้ยงชีพให้กับการประพฤติปฏิบัติ บ้าง โดยท่านเรียกวันที่ญาติโยมประกอบอาชีพทำงานในทางโลกว่า วันคน และเรียกวันที่ญาติโยม ควรหยุดงานทางโลกเพื่อทำงานทางธรรมว่า วันพระ ซึ่งในวันพระนี้ท่านก็ชักชวนให้ญาติโยม พยายามไปวัด เพื่อรับการอบรม ฟังเทศน์ รักษาศีลภาวนา แต่ถ้าไปวัดไม่ได้ อยู่กับบ้านก็ให้ พยายามรักษากาย วาจา ใจ ให้บริสุทธิ์ ก็ได้ชื่อว่ารักษาศีลในวันพระเหมือนกัน

“เดือนหนึ่งมีสามสิบวัน แบ่งให้โยมเสียยี่สิบหกวัน ให้พระสี่วัน คือข้างขึ้นข้างแรม วัน พระแปดค่ำ สิบสี่ค่ำ สิบห้าค่ำนี้ ยี่สิบหกวันเป็นวันของคนท่านแบ่งให้ พระท่านเอาสี่วัน ใน ระยะเวลาเดือนหนึ่งนั้นให้พยายามพากันเข้าวัดพัก ให้พากันมีศีลบริสุทธิ์ให้ดีในสี่วันนี้ สามสิบวันให้ ท่านสี่วัน เราเอายี่สิบหกวัน ขนาดนี้ก็ยังไมพอก ก็ยังมาขโมยเอาวันพระไปใช้อีก สี่วันนี้ให้หยุด ทำบาป ถ้าให้มากกว่านี้ก็จะไม่เอากัน แต่บรรดาชาวบ้านเราทั้งหลายก็คงทำบาปบ้างเป็นธรรมดา ก็เห็นใจเหมือนกันแหละ แต่ว่าท่านขอสี่วันให้หยุดทำบาปเสีย ในเดือนหนึ่งให้หาโอกาสพัก สอง เดือนก็จะได้แปดวัน ปีหนึ่งก็จะได้หลายวันอยู่ อันนี้เรามั่นเอาเป็นวันคนเสียหมด แล้วทำ อย่างไรเราจึงจะเจริญงอกงามไปได้ ทำอย่างไรจิตเราจึงจะผ่องใสรู้เรื่องอะไรต่าง ๆ ถ้าไม่ค่อยทำ เอาแบ่งเอา มันก็ไม่ได้

พยายามละมันออก พยายามตัดออก ๆ ไม่ถึงกับว่าทำให้ดีเหมือนพระหรอก ขอแต่ว่า อย่างดีให้มีศีล ทำกายเราให้มันดี ทำใจเราให้มันดี ของสำคัญ ส่วนสำคัญที่อยู่ในมนุษย์ก็มีอยู่ เท่านี้ ถ้าเราดีไม่ได้ ตัดมันออกไม่ได้ ก็อยู่ในบ้านนั้นแหละ อย่าให้มันหนักหนา อย่างที่ว่าให้ฟัง

นะวันพระสี่วัน วันคนยี่สิบหกวันอย่างนี้ ก็อุทิศหาให้มันได้พยายาม ถึงแม้ว่าไม่ได้ไปวัดก็ให้มันได้ เมื่อถึงวันนั้นพยายามรักษา ฝึกกาย วาจา และใจให้มันมีศีลมีธรรม บ้านเรามันจะไม่มีวันพระนะ เพราะมาเอาเป็นวันคนหมดทั้งสามสิบวัน มันก็มีติดอยู่นั้นแหละ ถ้าเป็นอย่างนั้นให้พากันรักษาเพื่อประโยชน์ของพวกเราทั้งหลาย ถ้าปัญญาไม่เกิดสมบัติก็เกิดไม่ได้ ทำสรวงก็ให้ฉลาด ทำนาก็ให้ฉลาด ทำทุกสิ่งทุกอย่างด้วยความฉลาด ความฉลาดท่านเรียกว่ากุศล คือกุศล กุศลนั้นแหละคือบุญ อกุศลก็คือความไม่ฉลาด คนไม่ฉลาดนั้นแหละเป็นบาป ดังนั้นจงทำจิตให้เป็นบุญ ทำจิตให้ฉลาด ถ้าจิตโง่แล้วมันก็เกิดบาป ถ้าจิตฉลาดแล้วก็เกิดบุญ”

ดังนั้น ทุกวันพระแปดคำ สิบห้าคำ ญาติโยมจากหมู่บ้านรอบวัดและในตำบลเมืองวารินชำราบ อุบลราชธานี จะพากันมาจำศีลที่วัดหนองป่าพงหนึ่งวัน และในตอนกลางคืนก็ร่วมฟังเทศน์ปฏิบัติธรรม ตลอดคืน พร้อมกับพระภิกษุสามเณร หลวงพ่อจะเทศน์อบรมตอนเช้ากัณฑ์หนึ่ง กลางคืนอีกกัณฑ์หนึ่ง อาจยาวหลาย ๆ ชั่วโมง

หลังจากเสร็จการอบรมในตอนเช้าแล้ว หลวงพ่อมักกำชับญาติโยมที่ไปจำศีลที่วัด ให้ระมัดระวังสองเรื่องคือการกินหมากสูบบุหรี่และการพูดคุยกดลูกคัลลิกัน

“พวกพ่อก่อนออกมาก่อนเรามาจำศีล อยากสูบบุหรี่ไปสูบบุหรี่นอกโน้น เคี้ยวหมากก็เคี้ยวอยู่นอกโน้น ตอนเช้ารับศีลแล้ว กินข้าวแล้ว ฟังเทศน์แล้ว ก็เดินจงกรม เสร็จจากเดินจงกรม ก็อาจจะพักผ่อนสักเล็กน้อย แต่อย่าให้นาน พอสมควรแล้วรีบลุกขึ้นนั่งสมาธิ อาบน้ำแล้วก็เข้ามาในศาลาอีก ยังไม่ทันค่านั่งอีกสัก ๓๐ นาทีก็เอา ออกจากนั้นก็ทำวัตรเลย เสร็จจากการทำวัตรก็พักผ่อนเสียหน่อย แต่อย่าคุยกันนะ”

เฉพาะเรื่องการพูดคุยนั่น หลวงพ่อก็ต้องกำชับอยู่เรื่อย เพราะธรรมดาคนในโลกพบกันก็อดคุยเรื่องโลกไม่ได้

“การพูดคุยกันในเรื่องไม่เป็นสาระประโยชน์ เช่นว่าเราไปทำปอ ขายปอ ตีปอ ก็ควรดเอาไว้บ้าง มาถึงวัดแล้วก็ควรทิ้งมัน อย่ามาลอกปอในวัด มาขายปอในวัด ก็กิจการบ้านทั้งหลายให้เลิกเสีย เพราะเราได้พากันมาเช่นนี้ การค้าขายทุกสิ่งทุกประการก็เหมือนกัน ไม่ควรเอามายุ่งในที่นี้ เพราะในที่นี้เราพยายามมาทำจิตให้เป็นอันเดียว ถ้าเรามาทำหลาย ๆ อย่าง จนยุ่งเหยิงไปหมด ไม่รู้จักว่าคนใหม่คนเก่า คนเก่าทำอย่างนี้ คนใหม่เข้ามาก็ไม่ได้อันสงสั เพราะคนเก่าพาทำอย่างนี้ ก็เลยทำตามกันไป เลยปิดหูปิดตากันไปเรื่อย ๆ ไม่รู้ว่าทำอะไรกัน”

บางทีหลวงพ่อก็อทวนกิเลสพวกที่ติดการเทศน์ของท่าน โดยให้ฟังเทศน์เจี๊ยบในคืนวันพระบ้าง

“บางวันท่านก็ไม่ได้เทศน์ตลอดคืนหรอก เทศน์พอสมควรท่านก็พูดว่า ต่อไปจงตั้งใจฟังเทศน์เจี๊ยบ แล้วก็นั่งสมาธิอยู่บนธรรมาสน์ โยมก็คอยตั้งใจฟังแต่ท่านก็เจี๊ยบไปเลย ง่วงนอนจะนอนก็กลัวท่าน เพราะท่านนั่งอยู่ที่นั่นด้วย จำเป็นเลยอยู่ได้ตลอดคืน สมัยก่อนหลวงพ่อบ้างเทศน์จริง ๆ ถ้าไม่ได้ฟังท่านแล้วเป็นเหมือนจะร้อนใน เพราะมีความรู้สึกที่การเทศน์ของท่าน ฟังแล้วไม่เบื่อที่ท่านเทศน์ แม้จะเป็นเรื่องเก่าก็ตาม แต่วิธีการสอนของท่านใหม่ และน่าฟังอยู่เสมอ”

โอวาท – การเป็นพุทธบริษัทที่ถูกต้อง (บรรยายธรรมวันพระ)

“ญาติโยมทั้งหลายที่เป็นพุทธบริษัท ทั้งคฤหัสถ์และบรรพชิต วันนี้เป็นวันธรรมสวนะ ถึงวันเช่นนี้พวกเราทั้งหลาย ซึ่งเป็นผู้นับถือพุทธศาสนากันมานานมาแล้ว จงตั้งใจฟังโอวาทคำสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ตามกำลังพอสมควรแก่เวลา พวกท่านทั้งหลายนั้นนับว่าเป็นผู้ที่สมควรที่จะรับโอวาท เราทุกคนที่มารวม ณ สถานที่นี้ ก็นับเนื่องเป็นพุทธบริษัทของพระพุทธรูปเจ้า

การเป็นพุทธบริษัทมีหลายอย่างเหมือนกัน บางคนก็สำคัญตนว่าเป็นพุทธบริษัทแล้วอย่างสมบูรณ์ เพราะว่าอาศัยการมากราบมาไหว้ มาไหว้พระสวดมนต์ มาฟังพระธรรมเทศนา ความเข้าใจเช่นนี้ ก็เป็นความเข้าใจที่ถูกต้องเสียครึ่งหนึ่งเท่านั้น

การที่มันถูกต้องครึ่งหนึ่งก็เรียกว่า มันยังไม่สมบูรณ์ พุทธบริษัทนี้มีกฎเกณฑ์ อย่างบริษัทอะไรต่าง ๆ ทุกประเภท จะต้องมียี่ห่อเครื่องหมาย บริษัทของพระพุทธรูปเจ้าก็เหมือนกัน จะต้องมียี่ห่อเครื่องหมายสำหรับบุคคลแต่ละคน ผู้จะเข้ารับธรรมะนับถือพุทธศาสนานั้นเป็นต้น จะต้องเป็นผู้มีกาย วาจา อันสะอาดเรียบร้อย สมกับที่ได้รับธรรมะ เปรียบเหมือนผ้าที่มันสกปรก ก็ไม่สามารถจะรับน้ำย้อมได้สวย เพราะผ้าไม่สะอาด

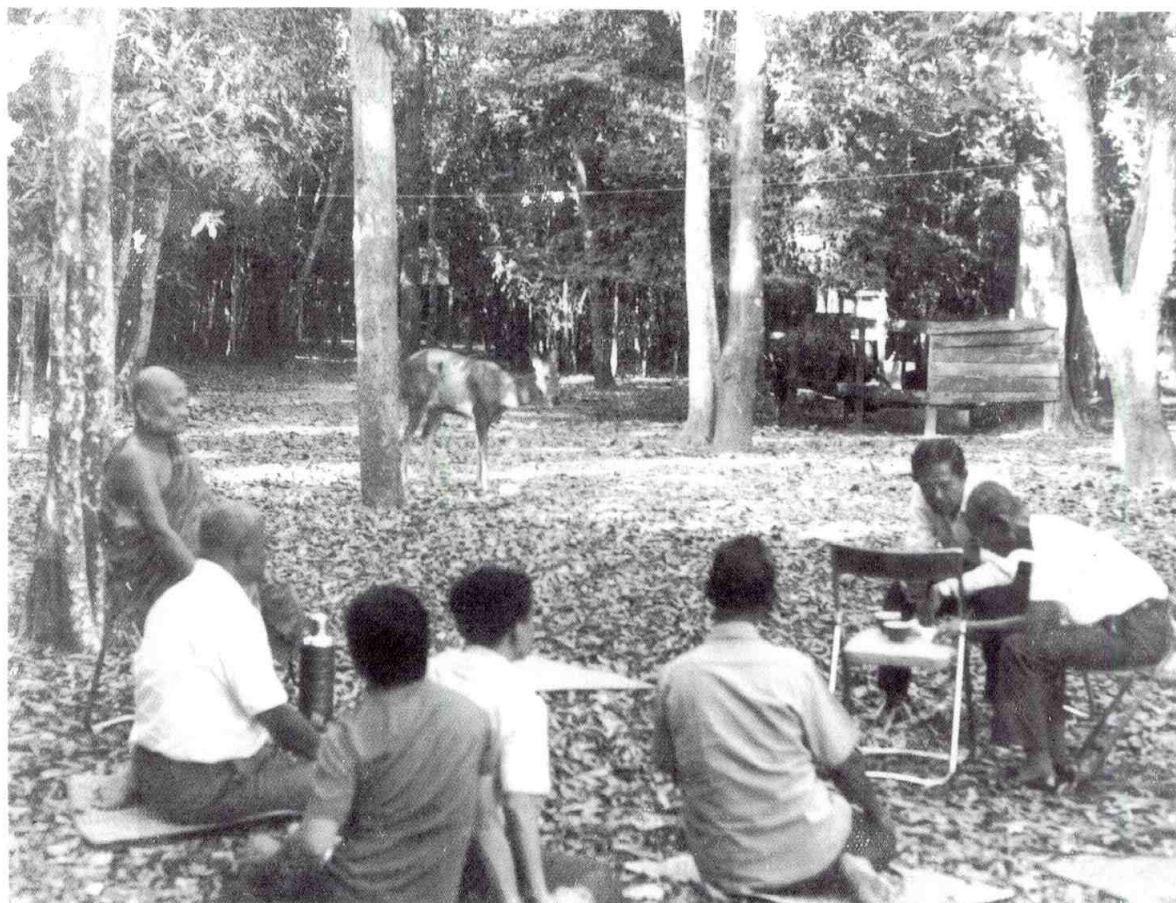
ดังนั้นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าท่านโปรดสัตว์ ในครั้งพุทธกาลนั้น ท่านก็ทำอย่างนั้นเหมือนกัน ทำให้เราเป็นผู้สะอาดเสียก่อน แม้การฟังธรรมในวันนี้ก็เหมือนกัน ให้เป็นผู้ที่สะอาด สมกับที่เราได้มาวัดเพื่อมารับธรรมะ ก็เสมือนว่าผ้าอันขาวสะอาดมารับน้ำย้อม ฉะนั้น

และการแต่งเนื้อแต่งตัวทางภายในภายนอกนั้น เมื่อจะเข้ามาในวัดวาอารามเป็นต้น ก็ทำให้มันสะอาด แสดงว่าภายนอกมันก็เข้าถึงภายใน เมื่อพูดถึงภายใน ก็ตั้งใจให้มันสะอาด วันนี้เป็นวันที่พวกเราทั้งหลายจะมารับน้ำย้อม คือธรรมะย้อมใจของเราเป็นต้น ทุกวันนี้พวกเราพุทธบริษัททั้งหลายนั้น บางคนก็เข้าใจบ้าง บางคนก็ไม่ค่อยเข้าใจเท่าไรนัก

ดังนั้นการฟังธรรมนี้จะต้องตั้งใจฟัง สมัยก่อนเมื่ออาตมายังเป็นเด็ก ได้ไปฟังธรรมกับยาย ยายอาตมาก็ชอบเข้าวัดฟังธรรม แต่ชอบฟังธรรมเอาบุญ ไม่ชอบฟังธรรมเพื่อจะให้มันปัญญา คือนั่งฟังอยู่เฉย ๆ ท่านพูดอะไรก็ได้ยิน ไม่ต้องจำ ไม่ต้องรู้ ถือว่าคำท่านพูดเข้ามา เราได้ยินเสียงเท่านั้น ก็เป็นการฟังธรรมแล้ว พวกท่านก็คิดว่าวันพระที่ล่วงมาแล้วนั้น เราได้ไปฟังธรรมกัน แต่ฟังธรรมด้วยเรื่องอะไรไม่รู้ สมัยโบราณเราชอบจะเป็นอย่างนั้น

แต่ถึงอย่างนั้น บ้านเมืองเราในสมัยก่อนนั้น ก็ไม่ค่อยกระสับกระส่ายนัก ถึงแม้ว่าเขาไม่เข้าใจธรรมะเท่าไร เขาฟังธรรมเอาบุญกัน เขาก็ยังได้บุญ และการเคารพคารวะของเด็กกับผู้ใหญ่ ของลูกกับพ่อแม่ ดูเหมือนจะดีกว่าทุกวันนี้ การศึกษาเล่าเรียนก็น้อย มีกระดานแผ่นเดียว กับดินสอสำหรับเขียนเท่านั้น

ทุกวันนี้ดูซิ เด็กนักเรียนชอบหนังสือไปเรียนกัน แบกแทบจะไม่ไหวอยู่แล้ว เปิดเทอมทีหนึ่ง

พ่อแม่หมดเงินไปตั้งหลายร้อยหลายพัน เรียนยังไม่จบก็เปลี่ยนหลักสูตรใหม่อีกแล้ว สูตรเก่าก็ทิ้งไป เปลี่ยนสูตรใหม่ก็ยังไม่จบอีก แล้วก็เพิ่มสูตรใหม่เข้าไปอีกเรื่อย ๆ เพราะอะไร เพราะการศึกษา มันมาก ความรู้มันก็มาก แต่ความฉลาดมันน้อย

ความรู้มันหนักมากก็จริง แต่ว่าเป็นความรู้ที่ไม่ให้มีความสงบ เป็นความรู้ในการก่อกรวนตัวเอง ความรู้ในการก่อกรวนพ่อแม่ ความรู้ในการก่อกรวนเจ้าหน้าที่ทั้งหลาย ความรู้ที่ออกจากหน้าที่ การงานของเจ้าของเป็นต้น สมัยนี้ก็ชอบจะเป็นอย่างนั้น เมื่อมีความรู้มาแล้วก็ตั้งอกตั้งใจว่าจะไปสอนคนอื่นเขาเท่านั้น ส่วนตัวเองไม่ต้อง สอนคนอื่นตะพิดไป ใคร ๆ ทุกคนก็ยอมเป็นอย่างนั้น

ดังนั้นความรู้มันจึงอยู่กับโบลาน อยู่กับตัวหนังสือ เรียกว่าศีลธรรมที่อยู่ในตัวหนังสือ ไม่เอา ตั้งไว้ในใจ ถ้าหากว่าความรู้ทั้งหลาย มันตั้งอยู่ในใจของเจ้าของนั้น ความสงบเรียบร้อยก็จะเกิดขึ้น แต่ทุกวันนี้มันมีแต่ความเดือดร้อนกระวนกระวาย หาสาเหตุต้นปลายมันไม่พบ

ธรรมที่เราศึกษาในด้านศาสนานี้เป็นของง่าย ๆ แต่ว่าเป็นของปฏิบัติยาก เฉพาะกับคนที่ยังไม่เชื่อ คนที่ยังงมงาย เช่นโลกของเราทุกวันนี้ ทำไมมันเดือดร้อน ทำไมมันวุ่นวาย มันขาดอะไรไหม เราอย่าไปดูอื่นไกลเลย ดูต้นไม้เถาะ ใบมันเหี่ยวแห้ง ต้นมันเหี่ยวแห้งลงไป กิ่งมันก็แห้งลงไป มันเพราะอะไร มันจะต้องมีเหตุ ไม่ใช่ว่ามันแห้งเฉย ๆ ไม่ใช่ว่ามันตายเฉย ๆ ไปดูโคนมันสิ มันมีตัวหนอน ถ้าไม่มีตัวหนอนก็ต้องมีอันใดอันหนึ่ง หรือมีปลวกไปทำลายมัน หรือมีเข็นั้นก็อาหารมันน้อย ลำต้นมันถึงไม่เจริญ ตลอดจน กิ่ง ใบ ดอก ผล ก็ไม่เจริญ ฉันทิดก็ฉันทัน

ความเดือดร้อนที่เกิดในประเทศชาติ เกิดในกลุ่มชนหมู่ใดหมู่หนึ่งเป็นต้น มันก็ต้องมีเหตุ เพราะเราไม่ค่อยเอาการเอางาน ไม่เคารพในหน้าที่การงาน ไม่ตรงไปตรงมานั่นเอง การงาน มันก็ดีขึ้นไปได้ คนดีจะทำดีขึ้นมามันก็ยาก ทำดีขึ้นก็ไม่ค่อยจะได้ดี จึงเกิดความอ่อนใจ ก็วางหน้าที่การงานของเจ้าของ หน้าที่จะทำการงานถึง ๑๐๐ เปอร์เซ็นต์ ทำมันเพียง ๒๐ เปอร์เซ็นต์ เท่านั้น เพราะเข้าใจผิดว่า ทำแล้วไม่เกิดผลอะไรขึ้นมา ทั้งหลายเหล่านี้เป็นเพราะอะไร

ถ้ามนุษย์ทั้งหลายขาดคุณธรรม โลกทั้งหลายเป็นต้น มันมีเรื่องจะคุ้มกันของมันอยู่ ให้เจริญงอกงามได้ แต่ธรรมนั้นไม่มี มีอยู่แต่คนไม่ประพฤติธรรมไม่ปฏิบัติธรรม ก็เหมือนกับที่วาของมันไม่มี สิ่งของมันเป็นประโยชน์อยู่ ถ้าคนทำมันก็เป็นประโยชน์ ถ้าคนไม่ทำมันก็ไม่เกิดประโยชน์

ยกตัวอย่างเช่น ผลไม้ที่มีเมล็ดดีพันธุ์ดี เอาไปปลูกในที่ดินไม่ดี ผลไม้นั้นก็ไม่งามหรืออาจจะไม่เกิดเลยก็ได้ เพราะอะไร ดินมันไม่เหมาะสม ถึงแม้ผลไม้จะมีพันธุ์ดีเท่าไรก็ตามที่เออะ ถ้าสถานที่ปลูกไม่ดี พื้นดินก็ไม่ได้ คนรักษาไม่ดี ปฏิบัติไม่ดี มันก็ไม่ได้ผล ฉะนั้น

อย่างโลกที่เราอยู่กันทุกวันนี้จะต้องคุ้มกันให้มันเจริญ ให้มันสงบ ให้มันระงับเป็นธรรมดา อย่างนั้น ธรรมะมีไม่มาก เพียงแต่ให้มีความละเอียดอยู่ในตัวของเรา จะเย็น เดิน นั่ง นอน ถ้าหากว่ามีความละเอียดแล้ว ความชั่วช้าทั้งหลายมันก็ไม่เกิดขึ้น เพราะอะไร มันไม่มีเหตุที่จะเกิด ไม่มีอะไรที่จะก่อขึ้น มันก็ไม่เกิด ฉะนั้นก็เหมือนกัน ความชั่วทั้งหลายนั้น มันจะชอบเกาะอยู่ในที่สกปรกที่มันผิदनั้นแหละ มันผิตรงไหน มันก็บาปอยู่ว่าตรงนั้น มันบาปอยู่ที่ตรงไหน มันก็ผิอยู่ที่ตรงนั้น

เช่นว่าวันนี้เป็นวันธรรมสวนะ เรามาฟังธรรมกันสมาทานศีลไปแล้วเช่นนี้ บางคนมีความรู้สึกนึกคิดว่า นี่มันคืออะไร ที่เรากำลังอยู่นี้มันทำอะไร เราทำเพื่ออะไร อย่างนี้ไม่ค่อยจะคิด ไม่รู้เหตุผลของมันเป็นอย่างไร ไม่รู้เรื่องเป็นต้น ถ้าใครมีความละเอียดมีความกลัวต่อความผิคนนั้นก็มีความระมัดระวัง ถ้าความอายหรือความกลัวนี้ ไปตั้งอยู่ในใจของคนทุกคน บ้านเมืองของเราจะมีความรุ่งเรืองน้อยลงทุกที จะมีความสงบระงับ การสงบระงับนั้นแหละ ท่านว่ามันเป็นผลเป็นบุญ

ฉะนั้น สมัยโบราณพ่อแม่เรานั้น พื้นเดิมเขาเป็นคนซื่อสัตย์ เขาฟังธรรมเพื่อเอาบุญ มันก็เลยได้บุญ คือมันตั้งอยู่ในใจเขาแล้ว เมื่อไปฟังพระท่านเทศน์ ท่านจะว่าอะไรก็ช่างเออะ ตั้งใจฟังสบายๆ ไม่ต้องรู้เรื่องอะไร บุญเก่านั้นมันยังอยู่ คือมันมีความซื่อสัตย์อยู่แล้ว เป็นต้น มันก็มีความสบายกัน ไม่ต้องพิจารณาอะไรมาก ต่างกับสมัยทุกวันนี้ ทุกวันนี้มันศึกษามาก การเรียนมันก็มาก การรู้มันก็มากขึ้น ความรู้ในสมัยนี้ ตามอาตมาสังเกตแล้วนะ มันรู้ดีอยู่ แต่ว่าคนกระทำมันน้อย การกระทำมันน้อย ตลอดจนพุทธบริษัท ทั้งคฤหัสถ์ทั้งบรรพชิตเราก็ดี พวกมันเสื่อมไปทุกทีๆ ทั้งท่านผู้อุปถัมภ์อยู่ข้างนอกก็เสื่อมไป ทางพระเจ้าพระสงฆ์ซึ่งเป็นเนืองนาบุญของญาติโยมนั้น มันก็เสื่อมไป ต่างคนต่างเสื่อมไปเรื่อย ๆ ต่างคนต่างไม่รู้เนื้อรู้ตัว

เช่นพระพุทธองค์ตรัสไว้ว่า เมื่อพระวินัยเศร้าหมอง ธรรมะก็เศร้าหมอง ธรรมะเศร้าหมอง พระวินัยก็เศร้าหมอง จิตใจเราเศร้าหมอง ร่างกายเราก็อ่อนแอ ทุกสิ่งสารพัดมันอับเฉา

ฉะนั้น การฟังธรรมจึงเป็นเหตุให้พวกเราทั้งหลายนั้นรับพิจารณา อย่างวันนี้สมาทานศีล คือทำกายให้หมดจด ทำวาจาให้หมดจดให้สะอาด เมื่อฟังธรรม ฟังแล้วให้เกิดความรู้เพื่อฟอกจิตของเรา ให้จิตของเราเห็นให้มันสะอาด แล้วก็ไปภาวนากัน

คำที่ว่าภาวนานั้น พวกเราทั้งหลายบางคนก็ยังไม่รู้จัก พูดถึงการภาวนาแล้วน่าจะกลัวไม่รู้เรื่อง ยิ่งสมัยใหม่นี้นั่งไม่ได้ นั่งไม่ติดนะ ประเดี๋ยวก็เดือดร้อนอันนั้นอันนี้ เมื่อจะนั่งให้สงบมันก็ไม่สงบ เพราะไม่รู้จักการภาวนากัน เมื่อไม่รู้จักก็ไม่มีใครที่จะคิดถึง เปรียบเหมือนคน ๆ หนึ่ง อยู่โน้น อยู่กรุงเทพฯ หรืออยู่โคราช เราอยู่อุบลไม่เคยรู้จักคน ๆ นั้น ตั้งแต่เราเกิดมา เราก็ไม่เคยคิดถึงคน ๆ นั้นเลย เพราะอะไร เพราะไม่เคยได้พูดกัน ไม่เคยได้เห็นกัน มันจึงไม่มีปัจจัยที่จะอยากรู้ ที่จะอยากเห็น ที่จะอยากพบ ถึงคน ๆ นั้นมีอยู่ก็เหมือนกับว่าไม่มี อันนี้ก็ฉันทัน

บุญกุศลในทางพุทธศาสนาที่ท่านสอนนั้น เราทั้งหลายไม่คิดถึง ไม่ปรารถนาถึง มันก็ไม่เกิดประโยชน์อะไร ไม่มีเวลาที่จะสดับตรับฟังพระธรรมเทศนา บางคนฟังธรรมมาตั้งแต่เด็กน้อย ๆ จนมาถึงแก่ ความเป็นจริงนั้นไม่ได้ฟังธรรมซักนิดเดียวก็ได้ เหมือนเราไปนั่งอยู่ใกล้ ๆ อาหาร มันจะเริ่ดอร่อยเท่าไรก็ตามเถอะ เราไปนั่งติด ๆ มันก็อยู่เท่านั้นแหละ ความอิมมันก็ไม่ปรากฏขึ้นมา รสมันก็ไม่ปรากฏขึ้นมา เพราะอะไร เพราะเราไม่ได้ปฏิบัติ คือไม่ได้ชิมดู บริโภคดู ไม่ลิ้มเสียดู ฉันทิกฉันทัน

อย่างประเพณีเมืองไทยเราเคยทำมา จะทำบุญสุนทานทุกครั้ง จะต้องไหว้พระจะต้องสมาทานศีล แต่ว่าจะมีใครสักคนหนึ่งหรือ ๒ คนตั้งใจว่า จะให้มีศีลประจำชีวิตของเรานี้หาได้ยากเลยทีเดียว

ฉะนั้นมนุษย์มันจึงเกิดมาในโลกนี้ได้ยาก ไม่ใช่ว่ามันเป็นของง่าย คำที่ว่ามนุษย์เกิดมาในโลกนี้มันเป็นของยากนะ ก็คือมนุษย์ที่สมบูรณ์บริบูรณ์ ที่เรามานั่งอยู่ในศาลาโรงธรรมนี้นะ ก็นึกว่าเราเป็นมนุษย์กันทุกคน ความเป็นจริงมันเป็นมนุษย์อย่างนี้ก็จริง แต่ความสมบูรณ์ที่จะเป็นมนุษย์ยังพร่องอยู่ คือคุณสมบัติที่จะให้เราเป็นมนุษย์นั้นมันไม่ค่อยจะมีหรือว่ามันมีน้อย พวกเราทั้งหลายนี้ก็เหมือนกันฉันทัน แต่เราเข้าใจว่าเราเกิดมารูปร่างเช่นนี้ก็เรียกว่ามนุษย์ทั้งนั้นแหละ แต่ว่ามันเป็นมนุษย์ที่ปลอม มนุษย์ไม่เต็มมนุษย์ มนุษย์ที่ครึ่ง ๆ กลาง ๆ ฉะนั้น พุทธบริษัทของเราเป็นต้น จึงเป็นพุทธบริษัทที่กลาง ๆ ไม่เต็มที่จะเป็นพุทธบริษัท และการอยู่ร่วมกันของคนที่ไม่สมบูรณ์ มันก็ไม่มีความสะดวก มันมีความบกพร่องบางสิ่งบางอย่าง

ดังนั้น พวกเราทั้งหลายทุกวันนี้ จึงมีความเดือดร้อน เดือดร้อนเพราะอะไร เพราะมันขาดธรรมะ มันขาดหิริความละอาย ขาดโอตตปปะความเกรงกลัว เท่านั้นแหละมันไม่มากหรอก ธรรม ๒ อย่างเท่านั้นแหละ เราทั้งหลายถ้าไม่มาประพฤติเมื่อไหร่ ถ้าไม่ปฏิบัติธรรมเมื่อไหร่ เป็นต้น พวกเราทั้งหลายนั้นก็เลยไม่สงบตลอดไป ฉะนั้น พวกเราซึ่งเป็นบรรพบุรุษของกุลบุตรลูกหลาน ควรตั้งอกตั้งใจเข้ามาสู่ธรรมะ เมื่อหมดเราก็เพื่อลูกเพื่อหลานต่อไป

การทำความดีเป็นต้น เด็ก ๆ มันก็มองดู ถ้าเราสร้างความสุข เด็ก ๆ มันก็ตามความสุข

ว่า โรคมันเกิดที่กาย แต่ใจเป็นคนทุกข์ พบว่าใจเป็นคนอุปาทาน มันก็ของสองอย่างเท่านั้นเอง ไม่ใช่อื่นไกล

ดังนั้น การทำบุญสุนทานทุกประการ ก็มีกายกับจิตเท่านั้น ไม่ต้องไปเรียนอะไรมันมาก ให้เรียนรู้กายของเรา ใจของเราเท่านั้นแหละ รู้ว่ามันผิดรู้ว่ามันถูก ถ้ารู้ผิดรู้ถูกแล้วก็ปฏิบัติ ความผิดก็จะออกเสีย ปฏิบัติความถูก เราค่อยๆ สะสมขึ้นบำเพ็ญขึ้น มันก็ค่อยเกิดขึ้น ที่สกปรก เราว่ามันสกปรกแล้ว เราก็ก้างมันออกเสีย เช็ดมันออกเสีย มันก็สะอาดเท่านั้นแหละ ไม่ยาก

ถ้าหากว่าเราทั้งหลายกำหนดรู้กาย รู้ว่าใจ รู้จิตของเจ้าของแล้วว่าบาปอยู่ตรงนี้ บุญอยู่ตรงนี้ ผิดอยู่ตรงนี้ ทุกข์อยู่ตรงนี้ สุขอยู่ตรงนี้ เราก็ปฏิบัติที่กาย ที่ใจของเรานี้ ไม่มากมายอะไร นักหนา การพิงธรรมก็ไม่ต้องมาก ถ้าเรารู้เช่นนี้แล้ว เราก็ปฏิบัติอยู่ที่นี้ เรามาที่นี้ เราก็เอากายกับใจเรามาด้วย เราจะกลับไปบ้าน เราก็เอากายกับใจของเราไป มีของ ๒ อย่างนี้ ต่างคนต่างรู้ธรรมะอยู่ในตัวของเจ้าของ ก็รู้จักความละเอียด รู้จักความกล้วเท่านั้น เมื่อมีความรู้จักความละเอียดความกล้วแล้ว ก็ได้ชื่อว่าปฏิบัติธรรมะทุก ๆ คน การปฏิบัติธรรมะก็เกิดผลประโยชน์คือความอยู่เย็นเป็นสุขนั่นเอง

ในวันพระเช่นนี้ ท่านจึงให้มารวมกัน มาอบรมกัน อบรมกายนี้แหละ อบรมใจนี้แหละ ไม่ใช่อบรมอย่างอื่น มันมีอยู่แล้ว ไม่ต้องไปคิดให้มันมาก ถ้าทุก ๆ คนเข้าใจอย่างนี้ พวกเราทั้งหลายจะมีความสามัคคีกัน อยู่ที่ไหนก็เหมือนกับลูกกัน หลานกัน พี่กันน้องกัน เป็นญาติกัน ญาติคืออะไร ญาติคือความเกิด ญาติคือความแก่ ญาติคือความเจ็บ ญาติคือความตาย มันเป็นญาติกัน

ทุกวันนี้ มันไม่ค่อยเห็นเป็นญาติกันเสียแล้ว สมัยโบราณเรานะ มองดูหน้าดูตากันแหม่มขึ้นดี ขึ้นอกขึ้นใจดีอกดีใจ ทุกวันนี้เรามองหน้ากันไม่ได้เสียแล้ว มองหน้าก็ว่ามองทำไม แหม่หรือ เพราะเดี๋ยวนี้มันศึกษาหลาย ระว่างมาก ไม่รู้ว่าเขามองร้ายหรือมองดี มันเกิดขึ้นจากใจของเรา มันระว่าง ใจมันระว่างก็เพราะมันมีประสบการณ์มาแล้ว มันอยู่กับพวกมีพิษมีภัยมาหลาย

อย่างทุกวันนี้ก็แปลกนะ อย่างชีวิตอาตมาเกิดมานี้ แต่ก่อนเดินไปตามดงตามป่า เห็นคนดีใจเหลือเกินนะ ถ้าหลงทางจะได้ให้เขานำทาง ถ้าหิวอาหารจะได้ขออาหารกิน ถ้าหิวน้ำจะได้ขอน้ำกิน ทุกวันนี้ลำบากไม่ว่าใครเป็นใคร ใครเป็นอย่างไร ไม่ไว้ใจเสียแล้ว มองไปแล้วเห็นเป็นปฏิปักษ์ทั้งนั้นแหละ ต้องระวังจะเป็นขโมยหรือเป็นโจร เพราะอะไร เพราะมันเคยถูกทุบมาแล้ว เคยถูกปล้นมาแล้ว ไม่ค่อยไว้ใจใครทั้งนั้น

ดังนั้นการเบียดเบียนกัน การฆ่าการแก่งกันนะมันเร็วที่สุดเลย เพราะการระแวงนั่นเอง เพราะอะไร เพราะการประพฤติปฏิบัติธรรมไม่มี มันจึงเกิดการระแวงเช่นนั้น ทุกสิ่งทุกอย่างก็เกิดความเดือดร้อนขึ้นมา หูได้ยินเสียงก็เดือดร้อน ตาเห็นรูปก็เดือดร้อน มันเดือดร้อนทั่วไปหมด อันนี้ก็เพราะมันขาดคุณธรรม ไม่เห็นเป็นพี่น้องกัน ถ้าเห็นตามธรรมะว่าเป็นพี่น้องกัน ญาติคือความเกิด ญาติคือความแก่ ญาติคือความเจ็บ ญาติคือความตาย มันก็สบายกันทั้งนั้นแหละ

ทุกวันนี้ดี ๆ ไปซิไปบ้านไหน ไปขอนแก่นบ้านคนซิ ไม่เปิดประตูหอรก ไม่กล้า ปิดเงียบเลย

พ่อผดุม ทุมมากรณ

คนก็ไม่ตื่นขึ้นมารอก เจียบเฉย ฟังมันจะเป็นคนร้ายหรือมันจะเป็นคนดี สารพัดอย่าง มันยิ่งแคบไปทุกที ๆ บ้านเมืองของเราทุกวันนี้ เพราะมันขาดธรรมะนั้นเอง

ฉะนั้นขอมนุษย์พุทธบริษัททั้งหลาย จงพากันตั้งอกตั้งใจ ถึงเวลาที่พวกเราจะรื้อศีลธรรมขึ้นมาปฏิบัติกันได้แล้ว มันทิ้งไปเสียมนาน ทั้งเด็กทั้งผู้ใหญ่ คนเฒ่า คนแก่ ให้สัมผัสว่าเป็นพุทธบริษัทขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าของเรา และจะไม่มีความเดือดร้อนกระวนกระวายใจ เพราะการประพฤติธรรมะปฏิบัติธรรมะ

ขอญาติโยมทั้งหลาย จงน้อมธรรมะอันนี้ กลับไปเป็นโอปนยิกธรรม ทำให้มันจริง ทำให้มันดี ให้มันเกิดอยู่ในสันดานของเจ้าของ อย่าให้มันอยู่ข้างนอก อย่าให้มันอยู่นอกใจ ให้มันอยู่ในใจของเราทุกคน ที่นี้เราก็จะมองเห็นหน้าพี่ของเรา มองเห็นหน้าน้องของเรา มองเห็นหน้าญาติของเรา จะพบคนผ่านไปมาที่ไหนก็สบายใจ เข้าไปฟังเข้าไปอาศัย เดียวนี้มองเห็นคนเดินทางไปก็กลัวเสียแล้ว มันเป็นปรตเป็นมารเสียจนจะหมดแล้ว อันนี้มันไกลจากพระสัทธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าของเรา

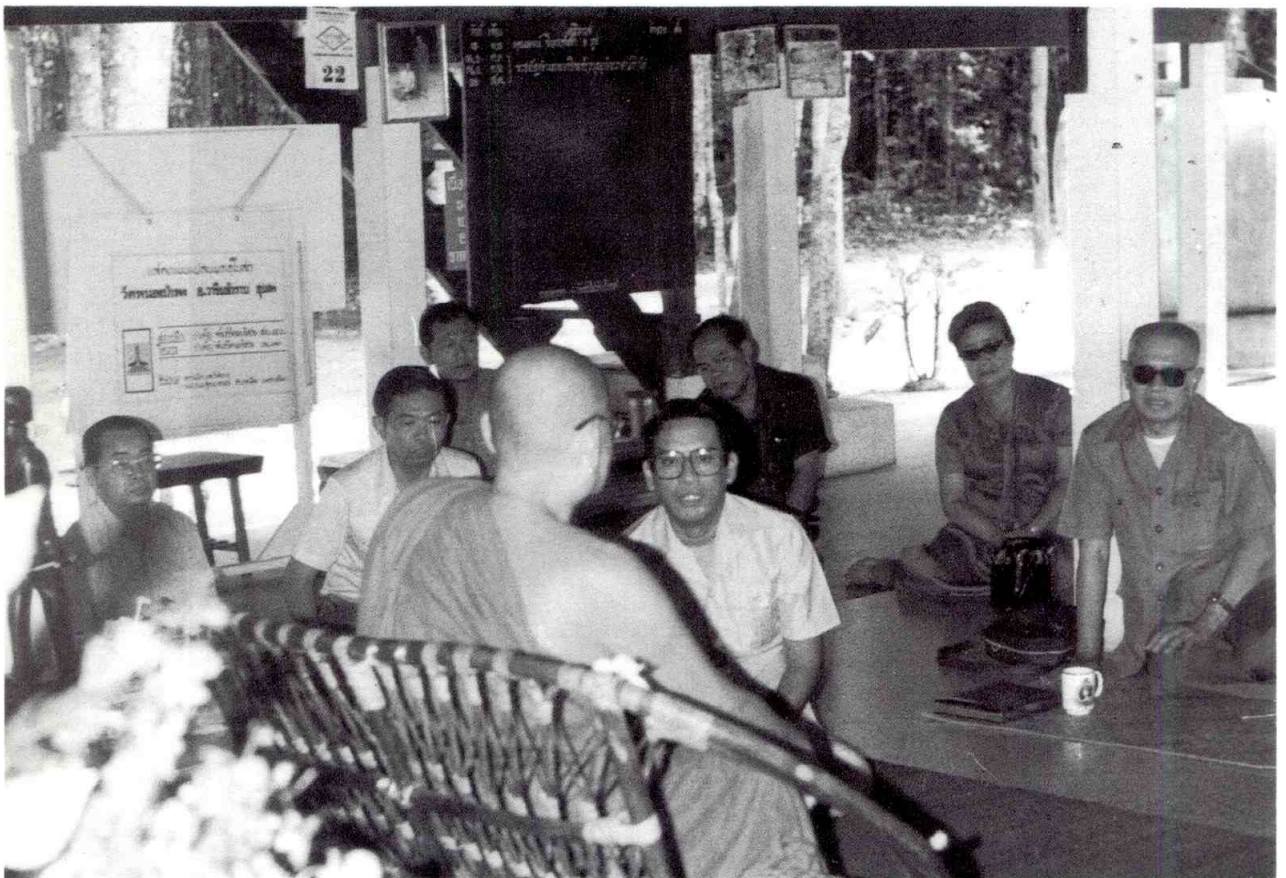
ดังนั้น วันนี้ขอญาติโยมทั้งหลายทุกคน ที่เดินทางมาจากที่อื่นก็ดี ที่อยู่ในถิ่นฐานนี้ก็ดี ให้เห็นว่าเป็นคน ๆ เดียวกัน คือคนมุ่งคุณงามความดีเหมือนกัน มุ่งความสุขเหมือนกัน ไม่มีใครอยากจะทุกข์ ชอบความสงบ ชอบความสบายเหมือนกัน

จงเป็นผู้มีเมตตา ความรักใคร่ซึ่งกันและกัน กรุณา ความสงสารซึ่งกันและกัน มุทิตา ความพลอยยินดี อุเบกขา ความวางใจเป็นกลาง ๆ จงมีธรรมะเป็นเครื่องอยู่อย่างนี้ เมื่ออยู่กันไป ก็มีความเยือกเย็น ไม่เดือดร้อนกระวนกระวาย จะอยู่ไหนครบครันก็เป็นสุข ไปที่ไหน ๆ ทุกสถานที่ ก็เป็นสุข ถ้าเรามีธรรมะ มันติดตามอย่างนั้น ฉะนั้น วันนี้ขอจบพระธรรมเทศนาขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ขออนุติโยมทั้งหลายฟังแล้วก็ตั้งอกตั้งใจ นำไปประพฤติปฏิบัติให้สมความมุ่งมาดปรารถนา จึงจะมีความสุขความเจริญ”

ไม่มีใครมา ไม่มีใครอยู่ (หลวงพ่อรับแขก)

“หลวงพ่อมิเมตตาในโยมทุกชนชั้น ไม่เลือกบุคคลเชื้อชาติไพร่ผู้ดี ท่านเมตตาทั้งนั้น” โยมรุ่นเก่ามักพูดถึงความประทับใจที่ตนรู้สึกต่อหลวงพ่อด้วยเสียงเดียวกันหมด ความซาบซึ้งในกระแสเมตตาของหลวงพ่อ และคำแนะนำพร่ำสอนที่เฉียบแหลมแต่เรียบง่าย ดึงดูดคนมาสู่วัดหนองป่าพงมากมาย ไม่ใช่เฉพาะในจังหวัดอุบลราชธานีแต่ทั่วประเทศ และชาวต่างประเทศก็มีคนเดินทางไปนมัสการท่าน

ในระยะหลัง ๆ หลวงพ่อจึงต้องใช้เวลาในการรับแขก สอนธรรมะ และสนทนากับญาติโยมวันละหลายชั่วโมง บางวันนั่งรับแขกอยู่กับที่ตั้งแต่ฉันเสร็จจนบ่ายถึงเย็น ญาติโยมเข้ามาแล้วก็ออกไปคนแล้วคนเล่า กลุ่มแล้วกลุ่มเล่า แต่หลวงพ่อก็ยังนั่งอยู่อย่างนั้น การที่ร่างกายไม่ได้รับ

การพักผ่อนเพียงพอมีผลกระทบต่อสุขภาพของท่านอย่างมาก โยมอุปัฏฐากคนหนึ่งอดรนทนไม่ไหว ได้กราบเรียนหลวงพ่ขอขลอมรวัฏฏีของท่านแต่หลวงพ่ไม่ยอม พระอาจารย์วีรพล เตชปญฺโญ พุดถึงความห่วงใยของพระอุปัฏฐาก

“ท่านรับแขกตั้งแต่ฉันข้าวเสร็จ ผมกำหนดว่าสักบ่ายโมงจะนิมนต์ท่านขึ้นพัก สักห้าโมงเย็นถึงให้รับแขกต่อ คนนั่งเยอะ ๆ ได้จังหวะแล้วผมก็พุดให้โยมทุกคนได้ยินว่า นิมนต์หลวงพ่ไปพักผ่อนครับ ได้เวลาแล้ว ท่านหันหน้าแล้วพุดเรื่องอื่น ไม่ยอมพัก ทีหลังท่านพุดว่า

“คนมาจากไกล ๆ นี่ เขาอยากจะมาหาเรา เวลาเขาก็ไม่ค่อยมี ทีนี้ถ้าผมขึ้นไปพักอย่างนี้สงสารเขา”

หลวงพ่ปรารภเรื่องการรับแขกว่า

“ถ้าผมยังคิดผิตอยู่ ผมคงเสียไปนานแล้ว เพราะคนมันมากทั้งวัน แต่ก็เหมือนไม่มีใครมาเลย ถ้าเรามีสัมมาทิฐิความเห็นชอบแล้วไม่มีอะไร ไม่มีใครมา ไม่มีใครไป จิตก็หยุดอยู่ในที่ของมัน”

แม้ในวัยชราของท่าน หลวงพ่ได้ให้เวลากับโยมมากขึ้น ท่านก็ระวังตัวเสมอไม่ยอมให้โยมคนใดเข้าใกล้ชิดมีความสนิทสนมเป็นพิเศษ ซึ่งจะเป็นเหตุให้หลวงพ่ต้องเกรงใจเขา จนเสียความเป็นอิสระของตัวเอง

หลวงพ่ให้การบ้าน

ญาติโยมที่มากราบนมัสการหลวงพ่ในแต่ละวันมีมาก มาจากทุกระดับของสังคม ทั้งชาวไร่ ชาวนา ข้าราชการ ทหาร ตำรวจ นักศึกษา และครู ฯลฯ ผู้นั่งฟังท่านรับแขกเป็นประจำต่างประทับใจวิธีการพุดของหลวงพ่ ไม่ว่าท่านจะพุดกับใคร กลุ่มไหน ทั้งคำพุดและสຸ້มเสียงดูช่างพอเหมาะพอดีกับเหตุการณ์และบุคคล ควรดูหน่อยท่านก็ดู ควรอ่อนโยนท่านก็อ่อนโยน แม้การเปรียบเทียบยกตัวอย่าง หรือข้ออุปมาอุปมัยในการอธิบายธรรมะ ท่านก็ยกสิ่งที่ผู้ฟังคุ้นเคย จึงทำให้เข้าใจง่าย

เคยมีโยมคนหนึ่งมากราบเรียนถามท่านว่า ที่หลวงพ่มีลูกศิษย์ลูกหาชาวต่างประเทศมากนั้นเป็นเพราะหลวงพ่ได้ *นิรุติปฏิสมุภิตา* (ปัญญาที่แตกฉานในภาษา) หรือเปล่า หลวงพ่ยิ้มแล้วตอบว่า

“อาจจะใช่เนโยม ภาษาชาวนาอาตมาก็พุดได้ ภาษาแม่ค้าก็พุดได้ ภาษาทหารก็พุดได้ ที่จริงมันแตกฉานหลายภาษาอยู่”

อย่างไรก็ตาม ไม่ว่าใครมาเยี่ยม หลวงพ่ก็ไม่ให้กลับมือเปล่า ท่านต้องฝากข้อคิดไว้กับโยมเสมอ พร้อมกับกำชับให้นำไปพิจารณา “เอาเป็นการบ้านน้อ”

ชีวิตครอบครัว

เป็นที่อัศจรรย์ใจของฆราวาสผู้ครองเรือนทั้งหลาย ที่ได้เข้าไปกราบนมัสการและฟังธรรม

จากหลวงพ่อบอกว่า ท่านสามารถให้คำแนะนำที่แม่นยำและเฉียบแหลมเกี่ยวกับปัญหาในชีวิตครอบครัว
ทั้ง ๆ ที่ท่านเองไม่เคยแต่งงาน และไม่มีประสบการณ์ในเรื่องนี้เลย

อันที่จริง ถึงแม้ว่าหลวงพ่อก็ไม่เคยมีครอบครัว แต่การที่ท่านรับภาระในฐานะเจ้าอาวาส
วัดหนองป่าพง ปกครองพระภิกษุสามเณรและแม่ชีจำนวนกว่าร้อยเป็นเวลานานหลายสิบปี ก็เป็น
เหตุให้ท่านต้องพบและแก้ไขปัญหาต่าง ๆ นานามากมายหลายรูปแบบเหมือนกัน ซึ่งลักษณะปัญหา
ในหมู่คนไม่ว่าจะเกิดในครอบครัว หรือในคณะสงฆ์ก็ย่อมคล้ายคลึงกัน เคยมีโยมผู้ไม่รู้เพียงสา
คนหนึ่ง เมื่อป็นถึงปัญหาครอบครัวให้หลวงพ่อฟังจบก็สรุปว่า “อย่างหลวงพ่อนี้ดีนะคะไม่มีปัญหา
ครอบครัว” หลวงพ่อหัวเราะ ตอบว่า

“ไปห่าง ๆ นะ เดี่ยวก็เจอไม้ค้อน (ท่อนไม้) เข้าหอก” แล้วท่านก็ปรารภให้โยมฟังว่า
“อาตมาก็มีครอบครัวเหมือนกัน เป็นครอบครัวในวัด คราวใหญ่มีลูกหลายสิบคน”

การที่หลวงพ่อเมตตาอบรมสั่งสอนญาติโยม และให้เวลาในการรับแขกวันละหลาย ๆ ชั่วโมง
เป็นเวลาหลายปี เป็นโอกาสให้ท่านได้เรียนรู้สิ่งสมประสบการณ์มากขึ้น ๆ โดยลำดับเหมือนอย่าง
ที่ท่านบอกว่า

“สอนเขาสอนเราไปด้วยในตัวคลอกันไป”

อนึ่ง ปัญญาที่เกิดจากการภาวนานั้น ไม่ใช่ความรู้เฉพาะด้าน แต่เป็นความรู้ในสังขาร
ของสิ่งทั้งหลายทั้งปวง ซึ่งง่ายที่จะเอาไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

ครั้งหนึ่งหลวงพ่อก็ได้ปรารภเรื่องนี้ว่า

“อยู่วัดหนองป่าพงเหมือนกับเป็นถึงขยะให้เขา นั่งอยู่นั้นเดียวเขาก็เอาเรื่องนั้นเรื่องนี้
มาทักใส่ เดี่ยวคนนั้นมาฟ้องอันนั้น คนนี้มาฟ้องอันนี้ อาตมาเห็นอย่างนี้เลยมีปัญญาหลาย”

สอนชาวไร่ชาวนา

วันหนึ่งหลวงพ่อสอนญาติโยมที่มาเยี่ยมที่วัดว่า

“พวกเรานับถือพุทธศาสนานี้ยังหลงมกมายหลาย ตามที่พิจารณาแล้ว ยังไม่ทันถูกหลัก
พุทธศาสนา จึงยังไม่สบาย ถ้าเป็นชาวนาก็ทำแต่นาตะพืดตะพืด ไม่รู้จักเลือกพันธุ์ข้าว ไม่รู้จักปลูก
พืชอื่นหมุนเวียน พวกเราก็เหมือนกัน ไม่รู้จักเลือกอะไรเป็นอะไร

สมัยอาตมาเป็นเด็กน้อยโรงเรียนกำลังตั้ง เขามาเกณฑ์ไปโรงเรียน พ่อแม่ผู้ใดก็เอา
ลูกของตัวเองไปสอน กลัวเขาจะเอาไปเข้าโรงเรียน สมัยนี้เป็นอย่างไร เข้าไปในเมืองไปตาม
หาอ่านป้ายอะไรก็ไม่รู้กับเขา เพราะไม่ได้เรียนหนังสือ นี่ความคิดของเราในเวลานั้นนะ ไม่รู้
จักผิดไม่รู้จักถูก ว่าแต่เจ้านาย ว่าแต่ครูท่านบังคับให้เรียนหนังสือ มันไม่เห็นประโยชน์ ถ้าลูก
สอบตกบ่อย ๆ แล้วถือว่าดีที่สุดจะได้ออกมาเลี้ยงควาย จะได้ให้เลี้ยงน้อง คิดตามความเห็นของ
เจ้าของ ทุกวันนี้ไปซื้อของในตลาดก็เลยไม่ทันเขา ไม่รู้ว่าอะไรดีอะไร ไม่รู้จักได้จักเสียเพราะ
ความหลงมกมายของพวกเรานั้นหลาย

เพราะฉะนั้น พวกเราทั้งหลายจึงยังไม่มีหลัก โบราณท่านว่า ถ้าไม่มีไม่มีเหลี่ยม แม้จะ
แสนเคี้ยวก็ไม่งาม ลองคิดดูซิถูกใหม่นั้นแล้วนะ เกลี้ยงขนาดไหนก็ไม่งาม ถ้ามันมีเหลี่ยมแม้
ไม่เกลี้ยงมันก็งาม ดูให้มันมีหลักเกณฑ์ของมัน อันนี้คือเรายังไม่มีหลักอยู่ในใจของเรา ถ้าเรียน
ผูกไปก็ติดผูก เรียนมัดไปก็ไปติดมัดซะ ผูกเจ้าของ แก่ไม่ออก เรียนแก่ไม่เป็น

ที่แรกคนเรามันก็สร้างความสะดวกความดีสลับกันมา เมื่อมาฟังเทศน์ก็ฟังไป ๆ ๆ ก็เห็นว่าดี
มันก็ดี ชั่วก็เป็นชั่ว ผิดก็เป็นผิด ถูกก็เป็นถูก ชั่วมันดีไหมล่ะ ผิดมันดีไหม มันไม่ดี ตัวดีเรารู้จัก
ตัวไม่ดีเราก็รู้จัก เมื่อออกเรายังรู้จักง่าย ถ้ารู้จักปลูกผักกาด ปลูกผักกาดก็เอาจอบมาทำแปลง
เอาเมล็ดผักกาดมาหว่าน เอาน้ำมารด เอาปุ๋ยมาใส่ ผักกาดมันก็งาม ก็ปุ๋ยเหมือนกันนี่ เมื่อผักกาด
มันเกิด หญ้ามันก็เกิด จะทำอย่างไรละปัญหามันเกิดแล้วทีนี้ เราจะถอนหมดทุกอย่างทั้งหญ้า
ทั้งผักกาดหรือ มันก็ไม่ได้อีกนั่นแหละ มันก็ต้องถอนหญ้าออกไปเอาผักกาดไว้ อย่างนั้นถึงจะได้กิน
หรือจะปล่อยมันหมดไปไม่ต้องถอนสักอย่าง ก็ไม่ได้กินสักอย่างนะแหละ มันยากอย่างนี้ จะสร้าง
ความดี ความชั่วมันก็ปนมา เราพยายามถอน พอจะไปทำ อ้อ! มันอยากได้แต่ชีคร้าน ๒ อย่างนี้
มันมาพร้อมกัน เราจะไปเชื่อความซี้เกียจชีคร้านหรือ มันก็ไม่ได้ทำความดีเท่านั้นแหละ ดังนั้น
จะต้องพยายามฝ่าฝืน อดทน เราปลูกผักกาดจะเอาแต่ผักกาดมันก็ได้ เราเอาน้ำไปรดผัก
หญ้ามันก็มากินน้ำ เอาปุ๋ยมาใส่ผัก หญ้ามันก็มากินปุ๋ย ผักกาดมันงาม หญ้ามันก็งามเหมือนกัน ขึ้นมา
ทั้งสอง ทั้งหญ้าทั้งผักกาดนั่นแหละ”

ครูของใคร

ในบรรดาข้าราชการทั้งหลายที่เข้าไปนมัสการหลวงพ่ที่วัดหนองป่าพง พวกครูค่อนข้างมี ภาวีกว่ากลุ่มอื่น หลวงพ่ให้เกียรติแก่เขาในฐานะเป็นผู้สอนคน และแต่ละครั้งที่ให้ข้อคิดหรือ ใอวาทแก่ครู ก็มีทั้งความเข้มข้นและร่าเริง คำถามที่หลวงพ่ถามพวกครูเป็นประจำก็คือ

“เป็นครูสอนตัวเองหรือสอนคนอื่น” แค่นี้ก็ทำให้ผู้ฟังสะดุดใจแล้ว

หลวงพ่เคยเล่าถึงพวกครูโรงเรียนเคยพานักเรียนมารับการอบรม

“เขาบอกว่าเด็กมันสอนยากและก็ชอบทะเลาะกัน อาตมาก็ถามว่า

แล้วพวกครูอาจารย์ในโรงเรียนล่ะ ยังสามัคคีกันดีอยู่หรือ อาตมาถามอย่างนี้เขาไม่ตอบ อาตมาจึงบอกพวกเขาว่า

ที่เด็ก ๆ มันทะเลาะกันนั้นเป็นสิ่งที่น่าอภัยให้ได้เพราะยังเป็นเด็ก แต่ครูอาจารย์ที่ทะเลาะ กันได้อยู่ นั่น ไม่ควรให้อภัยเลย”

แล้วท่านมักจะสรุปเตือนสติครูอยู่เสมอว่า

“อย่าเป็นครูสอนแต่ผู้อื่น ให้สอนตัวเองบ้าง”

ครั้งหนึ่งคณะครูจากอุบลราชธานีมานมัสการหลวงพ่ และขอฟังใอวาท ท่านแนะนำว่า

“เราควรจะทำอย่างไรอย่างพระพุทเจ้า มีอยู่คราวหนึ่ง พระองค์เทศน์ให้พระภิกษุทั้งหลาย ฟังในที่ประชุม พระสารีบุตรก็นั่งฟังอยู่ด้วย พอพระองค์เทศน์จบลง จึงตรัสถามพระสารีบุตรต่อหน้า ภิกษุทั้งหลายนั้นว่า สารีบุตร ที่เราแสดงธรรมให้เธอฟังนี้ เธอเชื่อไหม พระสารีบุตรเป็นผู้มี ปัญญาจึงประณมมือตอบว่า ยังไม่เชื่อพระเจ้าข้า

พระพุทเจ้าท่านได้ฟังดังนั้นพระองค์จึงตรัสว่า ดีละ สารีบุตร ผู้มีปัญญาไม่ควรเชื่ออะไร ง่าย ๆ เมื่อได้ฟังสิ่งใดแล้วจะต้องนำไปพิจารณาด้วยปัญญาของตนเองก่อน เมื่อเห็นว่าสิ่งนั้นถูกต้อง ดีแล้ว มีเหตุมีผลดีแล้วจึงเชื่อ อย่างนี้จึงจะเชื่อว่าเป็นคนมีปัญญา อย่างนี้เป็นต้น

เราสังเกตดูซิว่าพระพุทเจ้าของเราท่านเก่งขนาดไหน ถ้าเป็นพวกเราทุกวันนี้ ลูกศิษย์ ไม่เชื่อเป็นไหนหันทันทีเลย โกรธเขาเสียแล้ว ชอบจะเป็นอย่างนี้ ดังนั้นเราทั้งหลายต้องสอนตัวเอง ด้วย สอนผู้อื่นด้วย เราจึงจะไม่เป็นทุกข์ทรมานเพราะลูกศิษย์ เด็ก ๆ สมัยนี้ไม่เหมือนสมัยก่อน มัน คอยจะสู้อาจารย์อยู่เรื่อย ข้อนี้ต้องระวังให้ดี สอนเขาแล้วเราต้องปฏิบัติตัวเองด้วย เด็กเขาก็ ต้องการตัวอย่าง เราต้องทำให้เขาดู ไม่ใช่ดีแต่พูดอย่างเดียว และถ้าเขาไม่เชื่อ เราก็ต้องหัน มาสอนใจเราเอง อย่าไปโกรธเขา นี่จึงจะได้ชื่อว่า เป็นอาจารย์สอนคนอื่นได้ แต่ถ้าเราเองก็ สอนตัวเองไม่ได้แล้ว เราจะไปสอนใครที่ไหนได้”

แม่พิมพ์

“เราทุกคนเป็นหัวหน้าของคนหลายคน เป็นแบบพิมพ์แม่พิมพ์ของคน ควรจะหันมาหาธรรมะ มาปฏิบัติธรรมะ ประพฤติปฏิบัติตัวให้เป็นแบบอย่างของคนทั้งหลาย เปรียบเหมือนแม่พิมพ์สำหรับ

พิมพ์พระ ใครเคยเห็นไหม พิมพ์เดียวเท่านั้นแหละ เขาทำอย่างดีเลย เขาแกะหน้าตาคิวคางให้ดี ไม่ให้บิดเบี้ยวไม่ให้เว้าแหว่ง เพื่อจะอัดพระพิมพ์ให้เป็นรูปงาม เมื่ออัดออกมาถึงงามจริง ๆ เพราะพิมพ์ดีเพียงพิมพ์เดียว นี่ฉันใด

ครูซึ่งเป็นแม่พิมพ์ของศิษย์และผู้คนที่หลายคนนั้นก็เหมือนกันฉันนั้น จำเป็นจะต้องทำตนให้งาม อยู่ด้วยคุณธรรมของความเป็นครูเป็นอาจารย์ ควรจะประพฤติตนให้อยู่ในระเบียบวินัย และรุ่มรวย ของผู้นำทางอยู่เสมอ สิ่งชั่วช้าชั่วช้าควรจะละออกไปให้หมด จรรโลงศีลธรรมให้สูงกลับคืนมา ต้องเป็นตัวอย่างที่ดีแก่เด็ก ๆ เขา เด็กนั้นก็เหมือนกับเถาว์วัลย์นั้นแหละ เมื่อเถาว์วัลย์เกิดขึ้น ณ ที่ใด มันก็ต้องหาต้นไม้ที่จะเลื้อยขึ้นเสมอ ในเมื่อต้นไม้อันหนึ่งอยู่ใกล้สัก ๑๕ เซนติเมตร ถ้าอีกต้นหนึ่งอยู่ใกล้ตั้ง ๑๐ เมตร คุณว่ามันจะเลื้อยขึ้นต้นไหน มันก็จะเลื้อยขึ้นต้นที่อยู่ใกล้ที่สุดนั่นแหละ ต้นที่อยู่ห่าง ๑๐ เมตรโน้นมันคงไม่เลื้อยไปหรอก เพราะมันไกลเกินไป

ฉะนั้นครูเป็นผู้ที่ใกล้ชิดของเด็ก ๆ ทั้งหลายนั่นเองแหละ เป็นผู้ที่ดี ๆ ทั้งหลายจะถือเอา เป็นแบบอย่าง จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีการประพฤติจรรยา มารยาท เครื่องละเว้น เครื่อง บำเพ็ญให้เด็กดู อย่างสอนเขาแต่ปาก การยืนการเดินการนั่ง การเคลื่อนไหวพุดจาอะไรทุกอย่าง เราต้องทำให้เป็นการสอนเขาทั้งนั้น เด็ก ๆ เขาจะทำตาม เพราะเด็กนั้นไว เขาไวกว่าผู้ใหญ่

มีเรื่องเล่าอยู่เรื่องหนึ่ง เป็นเรื่องม้าอาชาไนยของพระราชา เป็นม้าปราดเปรียวว่องไว เฉลียวฉลาดฝึกง่าย วันหนึ่งเขาเปลี่ยนคนเลี้ยง เพราะเหตุบางอย่าง ที่นี้ได้คนเลี้ยงม้าชาพิการ ข้างหนึ่ง เวลาแกเดินแกจะเดินกะเผลกกะเผลก ม้ามันก็เห็นทุกวัน ม้ามันไวอยู่แล้ว ต่อมามันก็เดินกะเผลกกะเผลกเหมือนกัน เพราะมันคิดว่าคนเลี้ยงสอนมัน ม้าตัวนี้เลยกลายเป็นม้าไม่งาม เพราะเขาเสีย เขาก็ไปเชิญหมอมารักษา ให้อยากแล้ว ผ่าเท้าหาเสี้ยนหนามออกให้ก็ไม่หาย มันก็ยังเดินกะเผลกกะเผลกอยู่เหมือนเดิม ที่นี้พระโพธิสัตว์มาดู พิจารณาดูโรงม้ากับเครื่องแวดล้อมทุกอย่างแล้ว ก็ไม่มีอะไรที่จะเห็นว่าเป็นสาเหตุ ถามหาตัวคนเลี้ยง ก็จึงได้รู้ว่าต้นเหตุมันอยู่ที่นี้เอง จึงกราบบังคมทูลพระราชาว่าขอให้เปลี่ยนตัวคนเลี้ยงเสียใหม่ เอาคนที่ไม่เดินขาจะเผลกกะเผลก มาเลี้ยง ม้ามันก็ดูอีก ที่นี้มันเห็นคนเลี้ยงไม่เดินกะเผลกกะเผลก มันก็เลยไม่กะเผลก จึงกลับเป็นม้าที่ดีขึ้นมาอีกได้ เรื่องมันเป็นอย่างนี้

ดังนั้น ครูซึ่งเป็นผู้สอนคุณความดีแก่ศิษย์ คือเด็กทั้งหลาย จึงจะต้องประพฤติปฏิบัติตัวให้เป็น คนเลี้ยงม้าที่ดี สอนม้าให้งาม ฝึกม้าให้ปราดเปรียวแข็งแรง ซึ่งม้านั้นก็คือเด็กเล็กลูกหลานว่านเครือ ของเรานั้นเองแหละ ด้วยการหันหน้าเข้าหาศีลธรรมทั้งหลาย เอามาเป็นหลักยึดหลักบูชา จงอย่า เมาเมาบูชาอยู่แต่วัตถุ และความสนุกสนานเฮฮาอื่นใดอยู่เลย ขอจงเป็นผู้นำที่ในความ เป็นผู้นำ ทางสั่งสอนแก่ศิษย์ทั้งหลาย เช่นเดียวกับพระบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้าของเราทั้งหลาย ที่ได้ ทรงดำเนินมาแล้วนั้นเถิด”

พิสุจน์นักวิทยาศาสตร์

พระอุปัฏฐากหลวงพ่อรูปหนึ่งเล่าให้ฟังว่า

“มีอยู่ครั้งหนึ่งนักวิทยาศาสตร์เขามากราบหลวงพ่อ ตอนนั้นผมอยู่ที่กุฏิหลวงพ่อด้วย เขาบอก พุทธศาสนาไม่มีอะไรที่พิสุจน์ได้ คงจะไม่ได้ผลเท่าที่ควร วิทยาศาสตร์เขาดีกว่า ทำอะไรเขาก็พิสุจน์ได้เยอะ ทำอะไรออกมาก็ปรากฏให้เห็นได้ พุทธศาสนาพิสุจน์ไม่ได้ หลวงพ่อตอบว่า

เฮ้ย เรายังไม่ทันถึงพุทธศาสตร์ก็ได้เว้ย ก็เหมือนกับว่ามีเรามันสั้น แต่มันลึกลงไป เราล้วงมือลงไป มีมันสั้นมันสุดแค่นี้ แต่มันยังลึกเข้าไปอีก เราจะปฏิเสธว่า เอ๊ะ! มันหมดแค่นี้เอง มันจะถูกต้องตามความเป็นจริงหรือเปล่า ความจริงมีเรามันสั้น เราไม่ได้คิดว่ามันลึกลงไปกว่านั้น หรือบางทีสายตาของเรามันสั้น เหมือนกับว่า เครื่องบินมันบินไป เครื่องบินนั้นมีอยู่ แต่สายตาของเรามันหมดเสียก่อน ก็เลยไม่เห็นเครื่องบิน แต่เครื่องบินมันยังมีและยังบินไปเรื่อย ๆ อย่าเพิ่งปฏิเสธว่ามันไม่มี นี่เป็นกุศโลบาย

เขาก็พอใจ ไม่รู้ว่าหลวงพ่อตอบได้อย่างไร รู้สึกว่าเขาชอบมาก”

ฉลาดแต่ไม่เฉลียว

“บางคนเรียนจนใจ พุดไม่รู้เรื่องกัน ถ้ามันสูงก็เกินไป แต่ถ้ามันต่ำลงมา ใต้วงสายกลาง มันไม่เห็นสักทีเลย เรียนมาก ๆ จะเข้าใจว่าเราฉลาดหรือ ดูนิดฉลาดเกินไปนะ มันก็มีทิวภูมิมานะ เกิดขึ้นมาก เห็นมนุษย์ทั้งหลายไม่ใช่คนสักคน เรามีอำนาจกว่า ดีกว่า เก่งกว่า ดูถูกคนไปในตัวของมันแล้ว เห็นว่าเล็กลงว่าเรา ประเสริฐกว่าเรา มันก็เดือดร้อนเท่านั้นแหละ ถ้าเห็นว่า เอ้อ ตาสีตาสากก็เหมือนกับเรา เห็นคนแก่ ก็ต่อไปเราก็แก่อย่างนั้น เห็นเด็กมันร่วนวาย แต่ก่อนเราก็เป็นเด็กอย่างนั้นเหมือนกัน

ถ้าเราน้อมเข้ามาพิจารณาตัวเราอย่างนี้ มันก็เข้าใจง่าย ถ้าเราโง่ ไม่รู้จัก ก็ค่อย ๆ เรียนไป อันนั้นคนฉลาดก็ไม่ต้องฟังใครหรอก ครูบาอาจารย์สอน อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา เราารู้ เรารู้ แต่เราไม่ทำทั้งนั้นแหละ เรารู้จนตาย จนใจเท่านั้นแหละ อันนี้เรียกว่ามันเกิดพอดิ คือมันไม่สูงจนเกินไป และมันไม่ต่ำจนเกินไป ถ้าต่ำกว่าคน มันก็เป็นคนไม่พอคน ถ้าคนสูงกว่าคน มันก็เป็นคนเหลือคนเท่านั้นแหละ”

หลวงพ่อกเคยบ่นว่า คนมีการศึกษาในระดับสูงมักสอนยาก เพราะ

“รู้ปริยญาตรีกิเลสก็ปริยญาตรีกิเลสเหมือนกัน รู้ปริยญาโทกิเลสมันก็ปริยญาโท รู้ปริยญาเอกกิเลสก็ปริยญาเอกเหมือนกัน เพราะเราไม่ได้เรียนเอาออก แต่เรียนเก็บไว้”

อีกโอกาสหนึ่ง ท่านเปรียบเทียบคนมีการศึกษาสูงว่า “เหมือนอีแร้งบินสูง ๆ แต่เวลาหิว จะโฉบลงมากินซากหมาเน่า ก็เหมือนกับคนศึกษามากความคิดก็สูง แต่พอดันหาเกิด ทำอะไรต่ำ ๆ เหมือนกับคนไม่มีการศึกษาเลย”

เปื้อโลก

“บ้านรับรองที่เรือนซีปล้อยให้ว่าง มีคนถามว่าทำไม ก็เอาไว้ให้คนเปื้อโลกเขาพัก มันจะพังกี่ซ่อมมันไว้ เขาเปื้อโลกก็มา ผู้หญิงเปื้อก็มา บางคนเปื้อแรง ไปไม่นานหรือกโยม เปื้อแรง ๆ ไม่นานคืนเดียวก็ไปเลย

ระวางนะพวกเรา อย่าเพิ่งเปื้อปั๊บปั๊บก็นะเลย ระวางอายเขา ระวางนะ ค่อย ๆ ไป ฉันจะไปพักผ่อนก่อนสักเข้าหนึ่ง วังนั้นนะ หรือว่า เราจะไปตายข้างหน้าก็ข้างมัน โดยมากมันไม่ตายหรอก อย่าไปว่า ฉันไม่กลับ อย่าไปว่า ฉันไม่กลับเลย ให้ว่าฉันจะกลับหรือไม่กลับก็ข้างมันเถิด ให้มันไปคิดดูให้เสียก่อนให้สบายใจ ฉันไปไม่กลับ ตายแน่นอน อย่าไปว่านะ ไปปั๊บบตายแน่ (หัวเราะ) มันค่อยจะอดพุดไม่ได้ใช่ไหม พอมันถึงอย่างนั้นปั๊บบ มันอยากพุดให้เด็ดขาดไปเลย พอก้าวออกจากบ้านไปแล้วไม่เด็ดขาดเสียแล้ว ระวางนะจะบาป ฉันจะไปพักที่วัดหนองป่าพงกับหลวงพ่อดักสองวันหรือสามวันไม่รู้ วังนั้นนะ ฉันไม่ค่อยสบายใจ พุดแค่นี้ก่อนสิ อย่าไปเอาหมดทั้งเปลือกก่อนสิ พุดว่าฉันจะไม่กลับไปแน่นอนเลย เลิกกัน อย่าไปว่าสิ บาปหลายนิ เดียวก็กลับไปหรือ เอออย่าไปเชื่อนะ จิตของเรานะ”

กัณฐี

“ทุกคนไปวัดหนองป่าพง เข้าไปในศาลาก็ไปดูโครงกระดูก บางคนดูไม่ได้ วิ่งออกมาจากศาลาเลย กัณฐี กัณฐีเจ้าของ(ตัวเอง) อย่างนั้นเข้าใจว่าไม่เคยเห็นตัวเราเองสักที ไปกัณฐีกระดูก ไม่นึกถึงคุณค่าของกระดูก เราเดินมาจากบ้าน นั่งรถมาจากบ้าน ถ้าไม่มีโครงกระดูกจะทำอย่างไร จะเดินไปมาได้ไหม นั่งรถมาถึงวัดหนองป่าพง พอลงรถเข้าศาลาไปดูโครงกระดูก พอเห็นวิ่งออกมาจากศาลาเลย กัณฐีโครงกระดูก คนเราไม่เคยเห็น เกิดมาพร้อมกันไม่เคยเห็นกัน นอนเบาะอันเดียวกันไม่เคยเห็นกัน นี่แสดงว่าเราบุญมากที่มาเห็น แก่แล้วห้าสิบปี หกสิบปี เจ็ดสิบปี ไปนมัสการวัดหนองป่าพงเห็นโครงกระดูกแล้ว นี่อะไรไม่รู้ แสดงว่าเราไม่คุ้นเคยเลย ไม่รู้จักตัวของเราเลย กลับไปบ้านก็ยังนอนไม่หลับอยู่ ๓-๔ วัน แต่ก็นอนกับโครงกระดูกนั้นแหละ ไม่ใช่ นอนที่อื่นหรือ ห่มผ้าผืนเดียวกัน อะไร ๆ ด้วยกัน นั่งบริโภคข้าวด้วยกัน แต่เราก็กัณฐี นี่แสดงว่าเราห่างเหินจากตัวเรามากที่สุด”

สังขารเกษียณแล้ว

“คนเราเมื่อแก่ตัวลงมันก็หลงนะ อาตมาพอก้าวเข้าหกลีบกว่ามันจะชวนหลงแล้ว เดียวนี้มันชวนจะหลงแล้วละ บางทีเรียกเณร ก. โดดไปพูดกับเณร ข. อย่างนี้ บางทีจะเรียกพระ ก. โดดไปใส่พระ ค. ไน้ มันจะเป็นอะไร มันจะฝึกอาตมาแล้วละ มันเกษียณแล้วนะ ในราชการข้างนอกหกลีบปี เขาเกษียณแล้ว แต่ในด้านธรรมะก็เกษียณเหมือนกัน แต่เกษียณเงียบ ๆ กระซิบเงียบ ๆ มันเกษียณแล้ว เานี้ไปถึงไน้ เาไน้มาถึงนี้ จะไปก็ว่ามา เาไปเามาไม่ทันทำ ไม่พิจารณา

แก่มาก็เลยมีความฉลาดมาก ฉลาดในความโง่นั้นแหละ จะไปยุ่งอยู่กับบ้านกับช่อง ถกเถียงกับลูกหลานอยู่จนวายเป็นไม่รู้เรื่อง ถือมันถือร้อนถือขลังนั้นแหละ ความยุ่งมันก็เกิดขึ้นมา มันเป็นอย่างนี้

อาตมาเคยเห็นหลายแห่ง เพราะเรามันเป็นพ่อแม่เขาเกิดก่อนเขา เลี้ยงเขามา มีความฉลาดมาก ความฉลาดมากเลี้ยงมันไว้มาก ๆ ความฉลาดนะมันแก่แล้วมันโง่นะ ไม่ใช่มันฉลาดหรือมันโง่ เลี้ยงมันไปนาน ๆ มันโง่ ถ้างอแงไม่ยอมรับความผิด อะไรต่ออะไรมันวุ่นวาย ก็ถกเถียงกับลูกหลาน ลูกหลานที่มีปัญญาดีหัวเขามันใส เขาชี้แจงเขาก็หนีไป ยายกะตาก็ยิ่งชนะใหญ่เราเป็นพ่อเป็นแม่มันแล้ว เด็ก ๆ จะพูดอะไรไม่ได้ ความเป็นจริงมันถูกของเขา แต่ก็เถียงเขาเอาชนะเขา อันนี้ไม่ใช่ธรรมะ ชวนให้เราหลงแล้วนะ

ให้เรารู้จัก สังขารอันนี้มันเกษียณแล้ว ตาเรามันเหมือนเก่าไหม หูเรามันเหมือนเก่าไหม ร่างกายเหมือนเก่าไหม กำลังมันเหมือนเก่าไหม ความจำมันเหมือนเก่าไหม อะไรมันเหมือนเก่าไหม ทำไมเราไม่ดู จะให้ใครมาเกษียณเราละ

พระพุทธเจ้าท่านจึงสอนว่าอย่าประมาทนะ คนประมาทคือเหมือนกับคนตายแล้ว ฉะนั้นจงอย่าประมาท

บางแห่งจนเขาเรียกว่า มันไปไม่ไหวแล้วนี่ พ่อก็มีอำนาจ แม่ก็มีอำนาจ เียงไม่ได้ ลูกชาย

ลูกสะใภ้ ลูกเขย เขามีปัญญาอะไรเขาก็ค่อยๆ บอก แม่ไปอยู่วัดเสียเถอะนะ พ่อไปอยู่วัดเสียเถอะ เขาล่อให้ไปวัด เขาชี้เกี้ยวพังบ่นทุกวันๆ นะ จะไปปลุกกุฎิให้อยู่ในวัด เขาอุตส่าห์ส่งเสียให้อยู่สบาย ดึกกว่าจะบ่นจุกจิกจู้จี้ในบ้าน ให้พระท่านสอน ยิ่งนั่งสองตายายก็ยังไม่รู้เรื่อง ว่าเขาเออะอะไรมาให้ทำไม เข้าใจว่าเขาเอาไปวัดไปวาไปทำบุญทำทาน ก็ไปยุ่งกับเขา เขาก็เอาไปเท่านั้นแหละ เอาเข้าไปหาหลวงตาที่วัดนะ อย่างนี้ก็มิยะ ให้ระวังให้ดี

แก่แล้วมันไม่รู้เรื่องมันกลับเป็นเด็กอีกนะ เยียวมันก็เหม็นกว่าเก่า ชีมันก็เหม็นกว่าเก่า อะไรมันก็เหม็นกว่าเก่าทั้งนั้นแหละ เด็กแก่นี่ คนแก่มันเป็นเด็ก ไม่ใช่เด็กมันเป็นเด็ก เมื่อหากว่าเราภาวนาแล้ว มันจะแก้ปัญหาลำนี้ได้ เป็นคนเลี้ยงง่าย เป็นคนว่าง่าย เป็นคนไม่ลืมหืม เป็นคนมีสติ เป็นคนมีสัมปชัญญะ ไม่สร้างกรรมไม่สร้างเวรกับตน กับผู้อื่น กับลูก กับหลาน นี่เรียกว่าการภาวนา”

เมตตายายป่วยหนัก

“อันนี้แหละ ทั้งก่อนที่เราจะอยู่ที่นี่ ที่เราอนอยู่ที่นี่ ที่มันกำลังทรุดโทรมอยู่ที่นี่ นี่แหละมันคือสังขาร คือความจริง ความจริงอันนี้เป็นสังขาร เป็นคำสอนของพระพุทธเจ้าที่แน่นอน เพราะฉะนั้นท่านจึงให้มองมัน ให้พิจารณามัน ให้ยอมรับมันเสีย มันก็เป็นสิ่งที่ควรจะยอมรับ ถึงแม้ว่ามันจะเป็นอย่างไร อะไร ก็ตามที่เถอะ พระพุทธองค์ท่านสอนว่า เมื่อเราถูกคุมขังในตารางก็ดี ก็ให้ถูกคุมขังเฉพาะกายอันนี้เท่านั้น แต่ใจอย่าให้ถูกขัง อันนี้ก็เหมือนกันฉันนั้น เมื่อร่างกายมันทรุดโทรมไปตามวัย โยมก็ยอมรับเสีย ให้มันทรุดไป ให้มันโทรมไปเฉพาะร่างกายเท่านั้น เรื่องจิตใจนั้นเป็นคนละอย่างกัน ก็ทำจิตให้มีกำลัง ให้มีพลัง เพราะเราเข้าไปเห็นธรรมว่าสิ่งทั้งหลายเหล่านั้นมันก็เป็นอย่างนั้น มันต้องเป็นอย่างนั้น พระพุทธองค์ท่านก็สอนว่า ร่างกายจิตใจนี้มันก็เป็นอยู่อย่างนั้น มันจะเป็นของมันอยู่อย่างนั้น มันจะไม่เป็นไปอย่างอื่น คือเริ่มเกิดขึ้นมาแล้วก็แก่ แก่มาแล้วก็เจ็บ เจ็บมาแล้วก็ตาย อันนี้เป็นความจริงเหลือเกิน ซึ่งคุณยายก็พบอยู่ในปัจจุบันนี้ มันก็เป็นสังขารอยู่แล้ว ก็มองดูมันด้วยปัญญา ให้เห็นมันเสียเท่านั้น

ถึงแม้ว่าไฟมันจะมาไหม้บ้านของเราก็ตาม ถึงแม้ว่าน้ำมันจะท่วมบ้านของเราก็ตาม ถึงแม้ว่าภัยอะไรต่าง ๆ มันจะมาเป็นอันตรายต่อบ้านต่อเรือนของเราก็ตาม ก็ให้มันเป็นเฉพาะบ้านเฉพาะเรือน ถ้าไฟมันไหม้ก็อย่าให้มันไหม้หัวใจเรา ถ้าน้ำมันท่วมก็อย่าให้มันท่วมหัวใจเรา ให้มันท่วมแต่บ้าน ให้มันไหม้แต่บ้าน ซึ่งเป็นสิ่งที่อยู่นอกกายของเรา ส่วนจิตใจของเรานั้น ให้มันมีการปล่อยวาง เพราะในเวลานี้มันก็สมควรแล้ว มันสมควรที่จะปล่อยแล้ว

เพราะฉะนั้นโยมอย่างนี้ทำอะไรมากมาย ให้หนักว่ามันเป็นอย่างนั้น นี่คือภาระหน้าที่ของเราแล้ว บัดนี้ใครช่วยไม่ได้ ลูกก็ช่วยไม่ได้ หลานก็ช่วยไม่ได้ ทรัพย์สินเงินทองก็ช่วยไม่ได้ ช่วยได้แต่ความรู้สึกของโยม ที่คิดให้ถูกต้องเดี๋ยวนี้ละ ไม่ให้วันไหนไปมา ปล่อยมันทิ้งเสีย เราปล่อยมันทิ้งมัน ...”

พ่อฟ่วงสิ้นใจ

ตั้งแต่สมัยพุทธกาล ครูบาอาจารย์ได้เมตตาไปเยี่ยมโปรดฆราวาสผู้จวนจะสิ้นชีวิต เพื่อให้เขาละโลกอย่างสงบระงับ ในกรณีนี้หลวงพ่อก็ได้ฝากธรรมะไว้กับศิษย์รุ่นเก่าหลายคนเหมือนกัน ซึ่งในจำนวนนั้นมีคนหนึ่งชื่อพ่อฟ่วง

สองสามีภรรยาชื่อ พ่อฟ่วงและแม่แดง นามสกุลสมหมาย เป็นผู้มีส่วนในการอุปถัมภ์บำรุง พระภิกษุสามเณรวัดหนองป่าพง ร่วมกับทายาททายิกาทั้งหลายเป็นอย่างดี จนกระทั่งพ่อฟ่วงได้มา บวช ปฏิบัติธรรมอยู่กับหลวงพ่อ ๑ พรรษา แล้วก็สึกออกไป โดยให้เหตุผลว่า ทางวัดยังขาดสิ่งของเครื่องใช้อีกมาก ถ้าสึกออกไปเป็นโยมแล้วจะสามารถชักชวนผู้อื่นที่มีศรัทธาให้ร่วมกันจัดหา สิ่งของที่จำเป็นสำหรับวัดได้ เช่น ตอนนั้นระฆังสำหรับตีให้สัญญาณก็ไม่มี ไข่แผ่นเหล็กตีแทน พ่อฟ่วงจึงชักชวนอุบาสกอุบาสิกาสร้างระฆังมาถวาย ต่อมาก็ให้นาฬิกาถวาย นอกจากพ่อฟ่วง แม่แดงแล้วยังมีนางสาวเจียมใจ สมหมาย ซึ่งเป็นลูกสาวกับนางสาววงสินี จับฉาย สร้างพระพุทธรูป ทองขัด ขนาดหน้าตัก ๒๓ นิ้ว ถวายไว้เป็นพระประธาน ในศาลาโรงอุโบสถปัจจุบันนี้ ด้วย

เมื่อสึกออกมาแล้วพ่อฟ่วงก็ยังไปรักษาศีลฟังเทศน์อยู่เป็นประจำ เมื่อมีการก่อสร้างภายใน วัดก็ให้การสนับสนุน พ่อฟ่วงเคยกราบเรียนหลวงพ่อว่า “ถ้าผมตายขอถวายร่างกระดูกแก่ท่าน อาจารย์และขอให้รับศพผมมาจัดการที่วัดนี้” หลวงพ่อก็รับคำ ต่อมาพ่อฟ่วงก็เริ่มป่วย และเคย เข้ารักษาตัวที่โรงพยาบาลหลายครั้ง จนกระทั่งเดือนมกราคม พ.ศ. ๒๕๐๖ อาการป่วยก็ทรุดลง มาก ลูกหลานจึงรับกลับมาอยู่บ้าน หลวงพ่อก็ได้ไปเยี่ยมบ้างเป็นบางครั้ง

ครั้นถึงวันที่ ๑๒ มกราคม ๒๕๐๘ อาการของพ่อฟ่วงทรุดหนักอย่างน่าวิตก ขากรรไกร แข็งพูดไม่ได้ ตาก็ลืมไม่ขึ้น มีแต่นอนครางอื้อ ๆ ลูกเมียก็เฝ้าดูอาการอยู่ แต่สุดปัญญาที่จะช่วยได้

วันที่ ๑๓ มกราคม ๒๕๐๘ หลวงพ่อและพระอาจารย์จันทร์พร้อมด้วยพระอีกหลายรูปปรับ นิมนต์ไปฉันในกรมทหาร พอฉันเสร็จแล้ว หลวงพ่อก็จึงพูดกับผู้กองสมบุญว่าอยากไปเยี่ยมพ่อฟ่วง ให้หารถคันใหญ่ให้ ผู้กองเรียนว่าไปเยี่ยมพ่อฟ่วงไม่กี่คนเอารถคันเล็กไปก็ได้ แต่หลวงพ่อบอก ว่าให้เอารถคันใหญ่ ผู้กองจึงได้จัดหาตามประสงค์ของท่าน นายหนูถามว่าจะไปเยี่ยมหรือไป รับพ่อฟ่วงกันแน่ หลวงพ่อบอกว่า “ไปรับ” นายหนูจึงพูดว่า “จะไปรับอะไรแกยังไม่ตาย ลูกเขาจะให้มาหรือ แกสั่งไว้ว่าตายแล้วจึงไปรับมิใช่หรือ” หลวงพ่อนิ่งอยู่ครู่หนึ่ง จึงพูดว่า “ตายไม่ตายก็รับเอาไปวันนี้” แล้วหันมาพูดกับพระอาจารย์จันทร์ว่า “ไปเถอะ...พ่อฟ่วงกำลัง คอย”

ไปถึงบ้านพ่อฟ่วงเวลา ๑๒.๔๕ น. ขณะนั้นพวกลูก ๆ กำลังอยู่ดูเฝ้าอาการพ่อของตนอยู่ หลวงพ่อนั่งบนเตียงมองดูพ่อฟ่วงอยู่ครู่หนึ่ง จึงลงมาเอามือลูบหน้าพ่อฟ่วงเบา ๆ และเรียกว่า

“พ่อฟ่วง พ่อฟ่วง”

เป็นเวลาพอสมควรพ่อฟ่วงจึงลืมตาขึ้นเพราะได้ยินเสียงหลวงพ่อ ทั้งหันหน้ามอง หลวงพ่อ จึงถามว่า

“พ่อพ่วงจำอาตมาได้ไหม?”

พ่อพ่วงผงกศีรษะรับ มองดูหน้าหลวงพ่อดำน้ำตาไหล แต่ยังมีเสียงครางอยู่
หลวงพ่อก็เอามือจับหน้าผากพ่อพ่วงไว้ แล้วให้อิวาทว่า

“พ่อพ่วง เราเป็นนักปฏิบัตินะ เราเคยต่อสู้มานาน ถึงเวลาเขามาเขาก็ให้เขาไป
มันของเขาจะหวังไว้ทำไม เอาของเขามาก็ส่งคืนเขาไป เก็บเสียงไว้ข้างในสิ ปล่อยออกมา
ข้างนอกทำไม?”

พอหลวงพ่อบุญจบ เสียงครางของพ่อพ่วงก็เงียบลงทันที หลวงพ่อก็ให้อิวาทต่อไปว่า

“สังขารนี้มันไม่เที่ยงแท้แน่นอน รูปนี้ไม่งามมันเก่าแล้วเพราะใช้มานาน ไปหาเอารูป
ร่างกายใหม่ไปยังสถานที่ที่เราเคยเห็นโน้น” (หมายถึงนิมิตที่เกิดขึ้นเมื่อคราวพ่อพ่วงบำเพ็ญกรรม
อยู่ที่วัดดอนบวร)

หลวงพ่อก็เอามือลูบหน้าพ่อพ่วงเรื่อย ๆ พลังหันมาถามผู้กองสมบุญว่า

“เวลาเท่าไรแล้ว”

ผู้กองสมบุญยกนาฬิกาข้อมือขึ้นดู แล้วกราบเรียนว่า

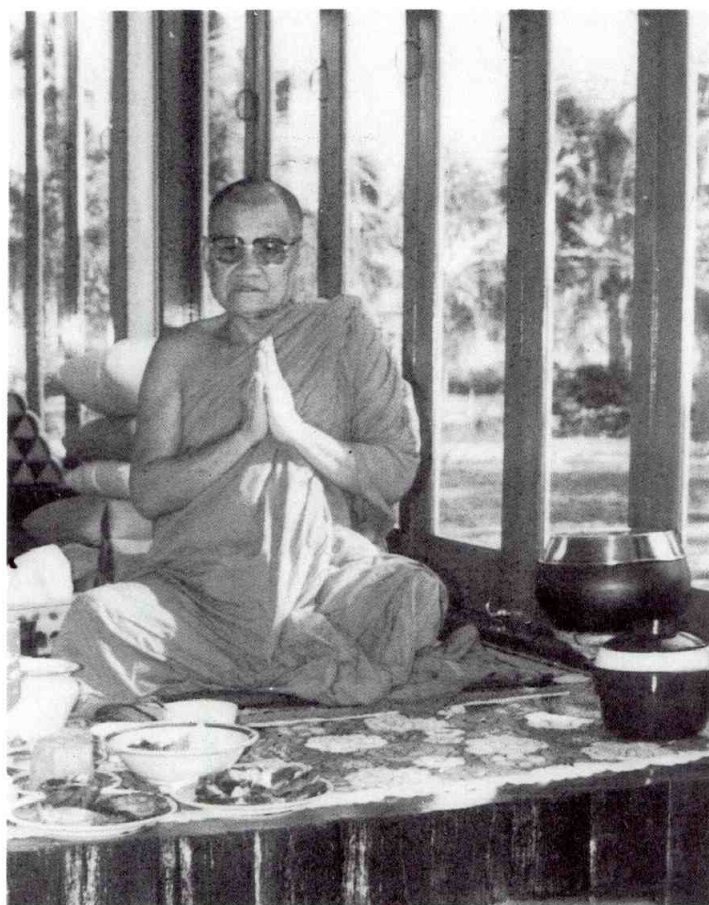
“เวลา ๑๒.๕๕ น. ครับ”

“อีกห้านาทีพ่อพ่วงก็จะไปแล้ว” หลวงพ่อบอกพร้อมกับลูบหน้าลูบตาพ่อพ่วงไปมา ตาของ
พ่อพ่วงค่อย ๆ หริ่ง ๆ พอเปลือกตาปิดกันก็เป็นเวลา ๑๓.๐๐ น. พอดี พ่อพ่วงก็สิ้นใจจากไป
ด้วยอาการสงบ

พ่อพ่วงได้จากไปโดยที่ได้ฟังอิวาทของหลวงพ่อบ้างครั้งสุดท้าย และมีมือของหลวงพ่อบิด
เปลือกตาทั้งสองให้ พ่อพ่วงคงจะตายด้วยความภูมิใจและดีใจ หลวงพ่อก็สั่งให้นำศพของพ่อพ่วง
มาวัดทันที และเป็นเจ้าภาพจัดการทำศพให้โดยตลอด

สอนเจ้าบ่าวเจ้าสาว

“ในเวลาแต่งงานมันไม่สำคัญหรอก มันสำคัญเมื่อแต่งงานแล้วเราจะหากินอย่างไร ทำ
อย่างไรเราจะได้เงินมาเป็นทุนรอนจะได้เลี้ยงลูกเลี้ยงหลานสืบตระกูลต่อไป นี่เป็นเรื่องที่สำคัญ
ที่สุด ไม่ใช่เรื่องที่เราแต่งงานจะไปหามงคลอะไร ไม่ควรจะไปจับหมามาฆ่า ไปจับวัวควายมาฆ่า
มันไม่เป็นมงคลหรอกอันนี้ เราควรจะทำให้เป็นมงคล มงคลคือคุณงามความดี เมื่อเราจะสร้าง
บุญกุศลอันใดเป็นต้น อย่าเบียดเบียนสัตว์อื่น อย่าเบียดเบียนตัวเรา เราหางานที่เป็นมงคล
อาวามงคล วิวามงคลให้ลูกเราดี ให้หลานเราดี ให้ตระกูลเราดีต่างหาก ไม่ใช่คิดว่าเรา
จะเอาของอันนั้นมาให้เป็นมงคล ในสมัยโบราณเรา ถ้างานมงคลอย่างนี้ก็ให้มีพันธุ์กล้วยดี ๆ
มีพันธุ์มะพร้าวดี ๆ อะไรดี ๆ มาปลูกให้เป็นอนุสรณ์ไว้ ปลูกให้ลูกให้หลาน อันนี้เป็นอนุสรณ์ แต่ถ้า
เราจะรับสัตว์ทั้งหลายมาฆ่ากัน มากินกันไป อาตมาว่ามันไม่ได้เกิดประโยชน์ในงานชนิดนี้
ทำกันไปจนเหลือ บางทีก็เกิดอุปมงคล เกิดทะเลาะเบาะแว้งกัน เกิดฆ่ากัน ตีกัน แทะกัน

นางวิสาขามหาอุบาสิกาแต่งงาน แต่งงานด้วยความราบรื่น แต่งงานด้วยความถูกต้อง และนิมนต์พระเจ้าพระสงฆ์มาอธิบายเรื่องการแต่งงานให้ฟัง ในทางที่ดีที่สุด หาพระมาสอนว่า การแต่งงานคืออะไร เรายังไม่ทันรู้จักคำว่าครอบครัวนะ “ครอบครัว” นะฟังดูสิ งุ่มกิมบาย หายใจก็สบาย เดินไปเดินมาก็ได้ ถ้าลองเอาอะไรมาครอบหิ จะอยู่ได้หรือ นี่หมายถึงการครอบหิ “ครัว” ครัวนะหมายถึงว่า มีผู้หนึ่งเอาของมาครอบ แล้วก็เอาไม้ไปแหะไปแทง จะไปทางไหนก็ไม่ได้ นี่ศัพท์ที่เรียกว่า ครอบครัว คือมันยุ่งด้วยปัญหาทั้งหลาย เราก็จะมาแก้ความยุ่ง อันนี้แหละ ให้ตัดปัญหาความยุ่งยาก บัดนี้เรามีครอบครัวแล้ว เป็นต้น คืออยู่ในวงจำกัด และการแสวงหาเงินหาทองเพื่อจะเลี้ยงลูก เลี้ยงตระกูลของเราให้เป็นไปนี้ อันนี้เป็นของสำคัญมากที่สุดกว่าทุกสิ่งทุกอย่าง ประเพณีที่เราทำกันตบแต่งนี้มีสุขวิญกัน ทำอะไรกัน อันนี้เป็นของนอกที่สุด สิ่งที่มีนดีคือมาทำความเข้าใจกัน

ฉะนั้นทำอะไรเราจะอยู่กันได้ดี ก็มาทำความเข้าใจกันให้มันถูกต้องกันเสียในครอบครัว ทำความเข้าใจกันได้ ให้ดี อย่าให้เกิดความทะเลาะเบาะแว้งกัน ให้เข้าใจในครอบครัวของเราให้ได้ เช่นพระพุทธเจ้าสอนนางวิสาขามีครอบครัวแล้ว แบ่งวัว วัวตั้งหลายร้อยหลายพัน แบ่งให้นางวิสาข เวลแบ่งกันจบลงแล้ว วัวเดินเข้าไปในคอกของนางวิสาขาเดินเข้าๆ จนอัดเต็ม นี่อานิสงส์นางวิสาขานะ สมัยเป็นเด็กน้อยเคยได้ไปฟังเทศน์ฟังธรรมกับพ่ออยู่เรื่อย ๆ มีศีล

มีธรรมมาตั้งแต่เป็นเด็กน้อย ไปสร้างวัด ไปฟังธรรม เห็นท่านทำอุโบสถก็ทำกับท่านแต่เป็นเด็กน้อย ไม่กินข้าวเย็นก็ไม่กินกับท่าน หัด ผีก็มาตามประสาเด็กน้อยด้วยศรัทธา อาณิสสรุดงควัตรที่นางวิสาขาได้บำเพ็ญ เป็นเหตุให้วัววิ่งเข้าไปสู่คอกจนเต็ม แล้วท่านสอนนางวิสาขาว่า อย่างนำไฟในบ้านออกไปนอกบ้าน อย่างนำไฟนอกบ้านเข้ามาในบ้าน ให้รู้จักบ้านของเจ้าของ เรื่องในเรือนในชาน ในครอบครัวอย่าเอาไปพูดข้างนอก ไปประจานข้างนอก ของข้างนอกอย่าเอาเข้ามาข้างใน พ่อแม่ ลูก เมีย ในครอบครัวอยู่ในปกครองของเรา เราพูดกันได้ง่าย ๆ อย่าให้มันยาก

บางแห่งอาตมาไปเห็น ไม่เข้าใจกัน ผัวกับเมีย พ่อตากับลูกเขย แม่ผัวกับลูกสะใภ้ อย่างนี้ทะเลาะกันแล้วจึงมือกันไปบ้านกำนันให้ช่วยตัดสิน ตัวตาคแดดร้อนเข้าร่วมเองก็ไม่ใช่ ตัวหิวน้ำกินน้ำเองก็ไม่ใช่ ต้องให้กำนันผู้ใหญ่บ้านเอาให้กิน อาตมาว่ามันเต็มที่ เคยเห็นบ้านหนึ่ง ผู้ใหญ่บ้านจะเบื่อตาย ไปพูดแต่เรื่องเก่ามันแหละไม่จบไม่สิ้น เรื่องของเจ้าของมันน่าจะควรแก้กันเอง เรื่องครอบครัวเรา เรื่องกับพ่อกับแม่กับลูกกับหลาน ควรตัดสินกันเอาเองระงับกันเอาเอง ค่อย ๆ พูดกันให้มันเรียบร้อย ไม่จำเป็นจะเอาขึ้นบ้านผู้ใหญ่บ้าน ไม่จำเป็นจะเอาขึ้นบ้านกำนัน ขึ้นที่หนึ่งเสียคนทีหนึ่ง ขึ้นที่สองก็เสียคน ขึ้นที่สามไม่มีคน เสียคนหมด เช่นว่าเราทุกคนเคยเป็นลูกคนมาก็เข้าใจ พ่อแม่ยากเหมือนกัน อาตมาก็ยังเคยเป็นเลย ไร่เราเหนื่อยมันร้อนเรง มันอยากเล่นอยากไป เข้าขึ้นมาพ่อแม่ใช้ไปทำงานแล้ว มันจิตใจเราจริง ๆ อยากไปเล่นมันไม่ได้ไปนี่ ตอนเช้ามาก็บอก เย็นมาก็บอก บอกไปบอกมาก็ไม่ค่อยจะพอใจหาว่ารุ่นวายรำไป ส่วนผู้เป็นพ่อเป็นแม่ก็ยิ่งกลัวลูกจะไม่ดี ก็ยิ่งเรียกมาสอนมาว่าตอนเช้าตอนเย็น ลูกก็ยิ่งว่าพ่อแม่จู้จี้จุกจิกยิ่งหนีไปไม่รู้เรื่องกัน

เราสอนเด็กแต่เด็กมันคิดว่าเราว่ามันบ่นมัน ก็ไปคนละแนวไม่ถูกกันอีกแล้ว จึงเป็นเรื่องเข้าใจยาก ทำอย่างไรมันจึงจะเข้าใจ ถ้าไม่เคยเป็นพ่อเป็นแม่คนมันก็ยังไม่รู้ไม่เข้าใจ พ่อแม่นี้พอเข้าใจลูกเพราะเคยเป็นลูกคนมา ลูกเรานั้นไม่เคยเป็นพ่อคนแม่คน ผู้ใหญ่ก็พอเข้าใจเด็กน้อยได้ เพราะเราเคยเป็นเด็กน้อยมา แต่เด็กน้อยจะเข้าใจผู้ใหญ่ขึ้นเข้าใจได้ยาก เพราะไม่เคยเป็นผู้ใหญ่มา มันเป็นเรื่องอย่างนั้นจึงพูดกันยาก

แต่ถึงจะยากอย่างไรก็ตามเราก็อยู่ด้วยกันไปได้ มีรักมีชังก็อยู่กันไปได้ เพราะอะไร เพราะธรรมชาติคือความเคารพ ถึงท่านจะบ่นจู้จี้จุกจิกอะไรก็ตามที่เถอะ แต่ท่านก็เป็นพ่อเราแม่เรา เราจึงเคารพ ถึงจะโกรธไม่พอใจขนาดไหนก็ฆ่าพ่อไม่ได้ฆ่าแม่ไม่ได้ ถ้าไม่เห็นว่าเป็นพ่อเป็นแม่ก็อาจจะฆ่าไปแล้วก็ได้ นี่คือการเคยเป็นพ่อคนแม่คนมา แต่มันไม่ทันกัน เมื่อเราใหญ่มา ลูกไม่ฟังคำเรา จึงคิดเห็นใจพ่อแม่ของเราที่ตายไป เลยเป็นกรรมเป็นเวรกันต่อ ๆ กันมา คนเรามันอยู่ได้เพราะการเคารพเคารพ ให้มีความอดกลั้นต่ออารมณ์ เมื่อพ่อแม่บอกลูกไม่ฟังก็คิดเห็นว่า เราแต่ก่อนก็เคยเป็นเด็กน้อยมา ใหญ่มามันก็ค่อยรู้จักหอก เนาะต่างคนต่างวาง ลูกเข้าใจว่า พ่อแม่เลี้ยงเรามา มันก็อ่อนลง สบาย ก็เลยระบายออก

การระไว จะ นิวาโต จะ การเคารพซึ่งกันและกันทั้งพ่อแม่ทั้งลูกและหลานนี้ แม้จะไม่เข้าใจกันก็อยู่กันไปได้ เพราะความเคารพคือธรรม ฉะนั้นหลักธรรมนี้แหละเป็นข้อสังเกต เป็น

ความผูกมัดของเราทั้งหลายไม่ให้แตกแยกกันได้

การที่เราแต่งงาน กราบเรียนครูบาอาจารย์มา อันนี้มันเป็นเบื้องต้นแรกที่เราจะตั้งชีวิต แต่ก่อนเคยเป็นลูกคน บัดนี้จะมาตั้งตัวเป็นพ่อคนแม่คน เราเป็นลูกคนมันไม่ยากหรอก เรือนรั้วมันไม่ใช่ลูก แต่มันรั้วใส่พ่อกับแม่ นี่เงินไม่มี ขาดเกินมันก็ไม่ถึงลูกแต่มันก็ถึงพ่อกับแม่ มันเป็นอย่างนี้ ฉะนั้นการแต่งงานนี้เป็นต้น ทำให้มันเป็นมงคล ทำให้มันดีจึงจะจัดว่าเป็นวิวาหมงคล”

ตีหม้อไม่ให้แตก

“ลูกเกิดมาพ่อแม่ก็รับผิดชอบ ตัวเองไม่รู้อะไรเป็นภาระของพ่อแม่ทั้งนั้น มันอยากจะถ่ายก็ถ่ายเลย มันอยากจะวิ่งตามเรื่อง เราก็ต้องตามเก็บตามรักษาทุกอย่าง นี่เรียกว่าครัว จนกว่ามันจะโตขึ้นมา เราก็ยังรักมัน มันยิ่งรำเริงบันเทิง มันยังไม่ฟังคำพ่อคำแม่ ไปตามเรื่องตามราว สองตายายอยู่กับบ้านกับน้าให้กันฟัง เออ ลำบากไปหมดเสียทุกอย่าง มันยุ่งตลอดเวลา โยมก็คงมีกันบ้างแล้วนะที่มานั่งอยู่ตรงนี้ คงจะมีครอบครัวมาบ้างแล้ว

วันแต่งงานมีคนนิมนต์อาตมาไปเทศน์ ไม่รู้จะเทศน์อะไรมีแต่เรื่องยุ่ง ๆ ทั้งนั้น จะเทศน์ “ระวัง”นะ ระวังอะไร ไม่รู้ละ ให้ระวังก็แล้วกัน ระวังครอบครัว ระวังครัว ระวังให้ดี รักกันแสนรัก มันก็เกลียดแสนเกลียด ใหม่ ๆ ค่อยยังชั่วหน่อย อายุ ๕๐ ปี ๖๐ ปี สองตายายพูดไม่ค่อยเข้าหูกัน ยายพูดทางนี้ ตานั่งฟังอยู่ทางโน้น อยากจะโยงม่านกันเสียแล้ว เพราะอะไร เพราะครอบครัวนี้พูดไม่ค่อยเข้าใจกัน

เมื่อมีครอบครัวมีลูกมา บางคนรักมันดุมัน บางคนรักมันดุมันไม่ได้ กลัว เกรงใจ อันนี้ก็เป็นคนละเรื่องคนละอย่างกัน ลูกหลานเกิดมา พระพุทธองค์สอนว่าอย่าให้รักมัน อย่าให้เกลียดมัน จะทำอะไร เรามีปัญญาไหม บางคนสอนนิด ๆ มันก็ดี บางคนสอนดีมันไม่เอา ต้องว่าต้องแข็ง แต่พระพุทธองค์ท่านสอนว่า ถ้าเราจะทำอันใดสักอย่างหนึ่ง ให้เราทำความเข้าใจในใจของเราว่า เหมือนกับช่างหม้อที่ตีหม้อ ตีหม้อทั้งวัน แต่ในใจของช่างหม้อเขาว่าไม่ให้หม้อแตก เขาจะตีหม้อให้เป็นหม้อเข้าใจใหม่ เราดูลูกหลานก็เหมือนกัน ดูเพื่อความหวังดี อย่าให้เขาเป็นทุกข์ เราก็อย่าเป็นทุกข์ ถ้าเราทำให้เขาเป็นทุกข์เราก็เป็นทุกข์ เราทุกวันนี้มันจะโศกจะโกรธจะโมโห ก็เพราะความเห็นอย่างนี้ ให้รู้ ไม่ใช่ว่าไม่ให้รักให้รู้จักความรัก ไม่ใช่ว่าไม่ให้เกลียดให้รู้จักความเกลียด อย่าให้เราเป็นทุกข์ บัวไม่ให้ช้ำ น้ำไม่ให้ขุ่น ปลาในหนองก็กินได้ แต่ไม่ใช่อย่างนั้นสิ บัวก็ช้ำ น้ำก็ขุ่น ปลาในหนองก็ตาย เรียกว่าทุกข์ตลอดเวลา ท่านจึงให้รู้จักอย่างนั้น จะเป็นอย่างไรก็เป็นอย่างนั้น นี่เรียกว่าครอบครัว เคยอ่านไหม ครอบครัวมันเป็นอย่างนี้ แต่มันก็จำเป็นต้องครอบครัว จำเป็นต้องครัว

อย่างอาตมานี้ก็มีครอบครัวเหมือนกัน ไม่มีอยู่ในบ้าน มันมีอยู่ในวัด ลูกเยอะ เราลองดูสิ นี่ก็ครัวใหญ่เหมือนกัน นี่ก็ระวังให้ดี อาตมาก็ดีมันด้วย ดีให้มันแปลก พยายามดีไม่ให้หม้อแตก ดีให้เป็นหม้อ นี่สอนคนไม่ให้เขามีทุกข์ เราก็ไม่ให้มีทุกข์ สอนเขาด้วยสอนเราด้วย คลอกันไป

บางคนก็สอนแต่คนอื่น เหมือนแม่ครัวไปล้างจาน เห็นจานสกปรกก็เอาไปล้างให้มันสะอาด แต่ใจก็ขุนมัว หน้าบูดหน้าเบี้ยว บ่นปาดๆ แกก็ดูเช็ดจานให้มันสะอาด แต่ใจสกปรก แกไม่มองดูใจ นำสงสารทำให้ใจสกปรกแต่จานสะอาด เอาอย่างนั้นไหม ระวังเน้อ บางทีก็จับไม้กวาดกวาดบ้าน เด็กมันทำเปื้อนมันไม่รู้จัก ก็บ่นไปเถอะ คนแก่เนาะ บ่นไป บ่นไป แต่ก็กวาดในบ้านสะอาด แต่ใจเจ้าของไม่ได้กวาด เป็นทุกข์ตลอดเวลา

โยมผู้หนึ่งถามแทรกขึ้น อันนี้ ถ้าทำไปเรื่อย ๆ ประเดี๋ยวเด็กก็ไม่ทำสิดะ

อ้าว ไม่ใช่อย่างนั้น อันนี้ต้องให้โยมมีปัญญา จะทำอะไรเด็กถึงจะกวาด เมื่อเด็กไม่กวาด ทำอย่างไร เราจะไม่เป็นทุกข์ สอนให้ไปด้วยกันทั้งสองคน เด็กก็ว่า อย่าให้เป็นทุกข์ เราก็อย่าให้เป็นทุกข์ เราต้องมีอุบาย ก็ว่าไปอย่างนั้น อันนี้พระท่านสั่งสอนให้รู้จัก ท่านสอนให้รู้จักครอบครั้ว เข้าใจไหม ถ้าอ่านครอบครั้วไม่ออกอย่าเพิ่งไปแต่งงาน จะวุ่นเอา จำไว้ก็ได้ จำไว้

ลูกหนูไม่สู้

เคยมีโยมมาร้องเรียนกับหลวงพ่อกว่า “ลูกหลานมันไม่กระตือรือร้น ไม่รู้จักอยากได้อะไรดี กลัวมันจะเอาตัวไม่รอด หลวงพ่อช่วยสอนให้ดิฉันด้วย”

หลวงพ่อบอกว่า “อาตมาว่า นั่นก็คิดผิดเหมือนกัน เหมือนหนูมันอยู่ในรู ตอนลูกยังเล็ก ๆ พ่อแม่ก็หาเหยื่อมาเลี้ยง แต่พอลูกโตแล้วมันหาเลี้ยงลูกมันอยู่หรือเปล่า มันไปเที่ยวขุดรูให้ลูกมันอยู่หรือเปล่า ไม่ใช่อย่างนั้น ลูกหนูมันไปขุดรูอยู่เองทั้งนั้น ลูกหลานเขาก็เป็นของเขาอยู่อย่างนั้นเท่าที่เห็น ๆ บางทีพ่อแม่ตายแล้ว ลูกหลานเขาร่ำรวยกว่าพ่อแม่เสียอีก อย่างนี้ก็มี อาตมาจึงว่าเราควรคิดผ่อนสั้นผ่อนยาวเอาไว้มาก ๆ จิตใจจะได้สบาย”

ปลอบใจแม่

วันหนึ่งโยมผู้หญิงไปกราบหลวงพ่อ เขาเศร้าโศกเสียใจมาก เพราะลูกชายอายุเพียง ๑๘ ปี เสียชีวิตอย่างกะทันหันในต่างประเทศ หลวงพ่อปลอบใจว่า

“การเสียลูกไปมันเป็นเรื่องใหญ่ของคน เป็นเรื่องใหญ่ที่สุด อันนี้เป็นเพราะอะไร มันก็คล้ายกับโยมนั่งหลับตาอยู่เฉย ๆ ภูเลื้อยเข้ามาตรงนี้โยมก็ไม่เห็น ถ้าโยมไม่เห็น โยมก็ยังไม่ว้าว ถ้ามันมาถึงนี้แล้วโยมเห็น โยมก็กลัวอย่างเต็มที่ โดดหนีเลยทีเดียวนะ นี่คือจิตของโยมที่รักลูกนี่นะ แหม เอมมาไว้เมืองนอกก็รัก อยู่ที่บ้านก็รัก อยู่ที่ไหนก็รัก มีแต่รักอย่างเดียวเลยนะ ความรู้เท่าไม่มี เมื่อหากว่ามาสูญเสียไปด้วยที่ที่เรารักมันมากอย่างเดียว ไม่มีปัญญาพิจารณามัน ความสูญเสียเพราะความรักนั้น มันเหมือนกับเราตายไปแล้วแก้สิบเปอร์เซ็นต์ เสียหายหมด จับอะไรก็ไม่ถูก ทีนี้ถ้าหากว่าเราได้ทำกรรมฐาน ได้ฟังธรรมะ คล้าย ๆ กับเรานั่งอยู่เห็นงูเห่ามันเลื้อยมาเท่านั้น มันเป็นอสรพิษก็จริง เราได้เตรียมตัวเราไม่กลัวมันก็ได้ บางทีเราไล่มันกลับไปได้ เราไม่ไล่เราลี้กไปเสียก็ได้ ถึงมันมีพิษอยู่มันก็กัดเราไม่ได้ เมื่อมันไม่กัดเรา เราก็ไม่ได้รับพิษ ถ้าเรารู้ว่า เออ! นี่ลูกเราก็คงจริงนะ จริงโดยสมมุตินะ นี่มันอาศัยภพชาติเกิดกับเรา ความดีความชั่วเป็นของเขาเองต่างหาก จะมีอายุยืนก็ของเขา จะมีอายุสั้นก็ของเขา เราอาศัยภพชาติให้เขามาเกิดเท่านั้น ถ้าเราเห็นอย่างนี้เราไปนั่งที่ไหนเราก็คงได้สบาย ที่เราจะเข้าไปละอย่างมากก็เห็นว่า อ้อ! นี่มันเป็นของไม่แน่นอนหรอก สมมุติว่าลูก เมื่อคิดถึงลูกเมื่อไร ความคิดถึงลูกเกิดขึ้นมาเมื่อไร เรียกว่าเป็นอนิจจัง มันไม่แน่ เมื่อรักมันวันนี้ พรุ่งนี้มันเกลียดก็ได้ มันเกลียดแล้วมันรักก็ได้ มันอยู่กับเราเดี๋ยวนี้ ปีหน้ามันจากเราไปก็ได้ ถ้าเราคิดอยู่อย่างนี้เรียกว่า เราภาวนาอยู่ นี่เป็นการภาวนาแล้ว ไม่ใช่ที่เราจะไปนั่งหลับตาอย่างเดียวเป็นภาวนา เรามีความรู้ อย่างนี้มันเป็นปัญญาแล้ว”

คำแนะนำในการแบ่งมรดก

อุบาสิกามีอันจะกินคนหนึ่งเล่าว่า

“สมัยก่อนดิฉันคิดว่าจะแบ่งมรดกสมบัติให้ลูก ๆ คือไร่นาที่มีอยู่ ดิฉันก็ไม่ได้คิดกว้างไกลไปอย่างอื่น เพียงแต่คิดว่าจะมอบสมบัติทุกอย่างให้ลูกหมด ในเมื่อเราแก่เฒ่าซาลงจะได้อาศัยพึ่งพาลูกหลาน ดิฉันคิดในใจอยู่คนเดียว แต่หลวงพ่ot่านคงจะรู้ ท่านได้เตือนว่า

“จะแบ่งสมบัติให้ลูกหลาน ก็ให้พิจารณาดูให้ดี ๆ ถ้าจะมอบให้เขาหมดทุกอย่างก็อาจจะไม่ดีนะ บางทีลูกผู้ที่ไม่รู้จักอุปการคุณของบิดามารดา เขาก็จะทอดทิ้งเราไม่เลี้ยงดูเราก็ได้ ในเมื่อเราแก่ชราไปก็จะมีที่พึ่ง ฉะนั้นจึงควรแบ่งไว้อีกส่วนหนึ่งเป็นของเรา ลูกหลานเขาจึงจะเลี้ยงดู ในเมื่อเขาเห็นว่าเรายังมีสมบัติอยู่บ้าง โดยเขามีความหวังว่าจะได้สมบัติเหล่านั้น เขาจึงจะอุปการะเลี้ยงดูเราด้วยดี เปรียบเหมือนท่อนไม้ผู้ที่มันไม่มีเห็ดขึ้น จะไม่มีใครสนใจที่จะมาเห็ดียวแลเลย อันนี้ก็เหมือนกัน”

ดิฉันได้พิจารณาตามที่ท่านพูด จึงได้คิดข้อคิดขึ้นมา ต่อมาเมื่อแบ่งมรดก ดิฉันก็เหลือไว้ส่วนหนึ่ง และก็เห็นเป็นความจริงตามที่ท่านพูดไว้ทุกอย่างเลยคะ ท่านคงจะรู้ล่วงหน้า ท่านจึงได้บอกเตือนดิฉันอย่างนี้ ทำให้ดิฉันมีความเคารพและศรัทธาท่านยิ่งขึ้น จึงได้พยายามมารักษาศีลภาวนา เพื่อสะสมความดีให้มากตามที่ท่านสอน”

ธรรมปฏิบัติ

หลวงพ่อสอนญาติโยมว่า หน้าที่ของฆราวาสไม่ได้อยู่ที่การทำบุญสุนทานอย่างเดียว แต่ควรจะมีการฝึกอบรมทางจิตด้วย เพราะธรรมะไม่ใช่สิ่งที่อยู่อื่นไกล ไม่ได้อยู่กับพระไม่ได้อยู่ในวัด ไม่ได้อยู่ในคัมภีร์ ธรรมะเป็นความจริงสำหรับทุกสิ่งที่มีชีวิต และการพ้นจากทุกข์นั้นเกิดจากการเข้าถึงธรรมะนั้นเอง

“การปฏิบัติธรรมเป็นการปฏิบัติที่จิตที่ใจ ถ้าหากคนเรายังมีอาการเคลื่อนไหวและหายใจอยู่ ยังรู้จักเย็น รู้จักร้อน รู้จักชอบ รู้จักชังก็ยังพอปฏิบัติธรรมได้ เพราะธรรมะนั้นเกิดอยู่ที่กายที่ใจเรานั้นเอง อย่าเข้าใจว่าธรรมะมันห่างจากเรา มันอยู่กับเรานี้แหละ เป็นเรื่องของเราทั้งหมด ธรรมะนี้ลองดูสิได้ยวดีใจเดียวกันเสียใจ เดียวก็พอใจ เดียวไม่พอใจบ้าง เดียวโกรธคนนั้นบ้าง เดียวเกลียดคนนั้นบ้าง ธรรมะทั้งนั้นแหละโยม”

การสอนอย่างนี้ทำให้ฆราวาสหลายคนได้สำนึกในการเป็นชาวพุทธของตนเป็นครั้งแรก

อุบาสิการัษฎจวน เล่าถึงตัวท่านเองว่า

“เมื่อก่อนนี้ดิฉันเป็นพุทธบริษัทคนหนึ่งนะคะ เป็นมานานแล้ว ก็เหมือนพุทธบริษัททั้งหลาย คือว่า ทำบุญ ฟังเทศน์ ใส่บาตร รับศีล อะไรทำนองนี้ แล้วก็คิดว่านั้นแหละพอแล้ว ไม่เคยคิดว่าการเป็นพุทธบริษัทที่แท้จริงมันต้องเป็นมากกว่านี้ จนกระทั่งได้มาฟังธรรมะที่หลวงพ่อเทศน์เป็นครั้งแรก ก็รู้สึกว่าส่งที่พุทธบริษัทควรทำที่สุดนี้ก็คือ การปฏิบัติที่จิต และสิ่งนี้เป็นสิ่งที่พระพุทเจ้าท่านปรารถนามากที่สุด”

หลวงพ่อก็ให้ความหมายของธรรมะไว้ว่า

“เราทั้งหลายที่เป็นพุทธบริษัท ซึ่งมาจากทิศใด ๆ ก็ตาม เมื่อเรียกว่าปฏิบัติธรรมนั้นจะหมายถึงอะไรก็ควรจะรู้ ธรรมะคืออะไรทุกสิ่งทุกอย่าง ที่จะไม่เป็นธรรมะนั้นไม่มี มันเป็นธรรมะหมดทุกชิ้นทุกส่วน ไม่มีสิ่งที่ไม่เป็นธรรมะ

เพราะฉะนั้นหมายความว่า พระพุทธเจ้าท่านให้ปฏิบัติเพื่อรู้เท่าทุกสิ่งทุกอย่าง ซึ่งมีอยู่ในตัวและนอกตัวของเรานี้เอง นี่เรียกว่าธรรมะ และธรรมะก็คือสภาวะธรรมที่ทรงตัวไว้มทั้งในกายของเรา ทั้งในใจของเรา นี่คือธรรมะ แล้วธรรมะทั้งหลายเหล่านี้เราจะปฏิบัติอย่างไร มันจึงจะถูกทาง การที่รู้เรื่องของธรรมะทั้งหลายก็คือต้องรู้เรื่องของตัวเอง ถ้ารู้เรื่องของตัวเองเราก็คือรู้เรื่องของธรรมะ เพราะธรรมะอยู่กับตัวเรา ธรรมะคือ สิ่งที่เราทั้งหลายจะต้องปฏิบัติให้ถูกต้อง เรื่องของธรรมะนั้นเมื่อเกิดขึ้นแล้วก็ตั้งอยู่ เมื่อตั้งอยู่แล้วก็ดับไป เมื่อดับไปแล้วก็เกิดขึ้นมาอีก ถึงพระพุทธเจ้าจะตรัสรู้มันก็เป็นอย่างนี้ ถึงจะไม่ตรัสรู้ธรรมะมันก็เป็นอย่างนี้ ธรรมอันนี้มันไม่สูญไปจากโลก มันตั้งอยู่ในโลกนี้เอง

ฉะนั้นธรรมะจึงไม่ใช่เรื่องที่จะสูญหาย เครื่องตรัสรู้ยังตั้งอยู่ ผู้ปฏิบัติธรรมก็ยังอยู่ ที่เราทั้งหลายจะไม่ได้บรรลุธรรม ก็เพราะเรานั้นยังย่อหย่อนกันมาก ย่อหย่อนในการประพฤติปฏิบัติ”

ชาวบ้านบางคนมาบ่นกับหลวงพ่อกว่า ตัวเองไม่รู้หนังสือ ภาวนาก็ไม่เป็น หลวงพ่อสอนว่า “จะต้องไปรู้หนังสือทำไม เอามือไปจับไฟมันร้อน จับน้ำเข้ามันเย็น แค่นี้จะรู้ไหม ถ้ารู้แค่นี้แล้วก็ภาวนาได้แล้ว คำว่าภาวนาคือเป็นภาษาพระ ภาษาคนเราก็คือพิจารณา ให้เรารู้จักอารมณ์ทั้งหลายที่มันเกิดขึ้นมาเท่านั้นแหละ ความโกรธเกิดขึ้นมารู้ไหม ความโลภเกิดขึ้นมารู้ไหม โกรธแล้วมันเป็นอย่างไร โลภแล้วมันเป็นอย่างไร ก็พิจารณาดูเท่านั้นเอง จะไปทำอย่างไ้อีกละภาวนา”

สตินี้แหละภารกิจ

ในเบื้องต้นของการประพฤติปฏิบัติ คุณธรรมที่หลวงพ่อย้ำมากที่สุดคือสตินั่นเอง ซึ่งตรงกับพุทธพจน์ว่า ความไม่ประมาทเป็นทางอมตะ ความประมาทเป็นทางแห่งความตาย

วันหนึ่งมีสุภาพสตรีคนหนึ่งไปกราบหลวงพ่อบ

(สุภาพสตรี)ถาม : “หลวงพ่อดี ขอลให้หลวงพ่อบให้ข้อปฏิบัติเริ่มต้นสำหรับใช้ในชีวิตประจำวัน”

หลวงพ่อบ : “เริ่มต้นให้มีสติ มีสติเป็นเจ้าของอยู่เรื่อย”

ถาม : “แล้วการปฏิบัติเล่าคะ”

หลวงพ่อบ : “นี่แหละปฏิบัติ ให้กำหนดสติอย่าให้มันผิด ไม่ให้ทำชั่ว ให้เห็นเจ้าของอย่าเรียนหลายเลย หลายมัตหลายผูกหลายเล่ม หลายเล่มชี้เกียจผูก อยู่ตรงนี่แหละ ดูจิตของเราภาวนาตรงนี่ ออกไปแล้วก็จับตรงนี่ รู้สติรู้จิตของเรา”

ถาม : “ทำได้ทั้งวันหรือเปล่าคะ”

หลวงพ่อบ : “จนวันตายเลยโยม ทั้งวันนี้่น้อยไปหน่อย บางคนก็ว่า โอ้ย! ฉันทำนีกว่าทำขนาดไหน ตอนเช้าฉันก็ทำ ตอนเย็นฉันก็ทำ ตอนเช้าฉันก็ทำวัตร ตอนเย็นฉันก็ทำวัตร ไม่ได้พัก หลวงพ่อบก็ถามกลางวันทำอะไรหรือโยม ไม่ได้ทำ มันอย่างนั้นแหละโยม ก็หายใจตอนเช้าตอนเย็นไม่ได้หายใจหรือ? ตอนกลางวันหายใจหรือเปล่าก็ไม่รู้ เอาอย่างนั้นไหม?”

ถาม : “ชีวิตประจำวันของเราก็ด้องมีภารกิจ”

หลวงพ่อบ : “นั่นแหละภารกิจ ถ้ามันมีสติมันก็เป็นภารกิจแหละโยม คนที่มีสตินั้นแหละคนทำภารกิจเรียบร้อย ถ้าขาดสติสองนาทีกก็เป้นบ้าสองนาทีก นาทีกเดียวก็เป้นบ้า อย่าไปว่ากันและกันนี่คือสติ ให้เรารู้จักว่ามันเป็นอะไร อย่างไร สตินั้นแหละ

ตลอดเวลา ความคิดของเราไปคิดเบียดเบียนคนอื่นหรือเปล่า มันผิดหรือเปล่า ให้มันเห็นคนอื่นไม่เห็นเราก็กเห็นของเรา นี่มีสติไว้ครอบ ครอบงำ นี่แหละจะมีทั้งศีล จะมีทั้งสมาธิ จะมีทั้งปัญญา ให้โยมตรวจไปเถอะ ถึงแม้โยมจะพูดขึ้น มันก็มีคนบอกก่อนว่าจะให้พูดอะไร พูดอย่างนี้มันหมายถึงอะไรไหม จะพูดวไปนั่นหรือเปล่า หรือจะทำอย่างไรไม่รู้แหละโยม คือมีสติอย่างเดียว มันรู้แหละ รู้ อุตตนา ใจทยตฺตาน จงเตือนตนด้วยตนเอง นั่นแหละจะเป็นที่พึ่งของตัว ถ้าหากเราหรือว่าจะเป้นลูกศิษย์ หรือลูกหลานเรา คิดอยากจะทำอะไรอย่างหนึ่งขึ้นมา นี่ต้องมองข้างหน้าข้างหลัง แม้เราไม่อยู่พ่อเราไม่อยู่ ครูอาจารย์เราไม่มี ไม่มีใครเห็นเรา เอ้อ! เลยทำไปทันทีนี่คือคนที่ไม่ดีแล้ว ไม่มีใครเห็นเราก็กทำ คือตัวเราไม่ใช่คนหรือ

ถ้าเรามีสติอยู่จะเป็นอย่างไร มันก็เป็นธรรมทั้งนั้นแหละ ครูไม่อยู่ก็แอบทำ พ่อแม่ไม่อยู่ก็แอบทำ นีกว่าเราปลอดภัยเสียแล้ว ที่จริงโง่ที่สุดในโลก ไปคิด กลัวคนจะเห็นเรา หรือเราต้องทำไม่ให้คนอื่นเห็น เราก็กข้ามคนไปคนหนึ่งแล้ว นี่ไม่เห็นได้หรือ ถ้ารู้ธรรมะแล้วไม่มีโกหกได้หรอก”

โอวาท – คิดเป็นคือภาวนา

การภาวนานี้มีความหมายว่า การกระทำให้เกิดขึ้นทำให้ดีขึ้น ท่านให้มีการภาวนาถึงการให้ ให้มันมีความเชื่อในการให้ การให้มันมีบุญอย่างไร ท่านจึงจัดเป็นทานบารมี การให้นี้มีบุญ บุญคืออะไร บุญก็คือความดีนั่นเองแหละ เช่นว่าเราเดินไปตามทาง หิว ๆ มีใครเอาข้าวให้ทานสัก ห่อหนึ่งซี จิตใจเราจะเป็นอย่างไร ใจเรามันก็ดีขึ้นสบายขึ้น นั่นแหละบุญแล้วนั่นละ บุญคือความดี บุญคือความถูกต้อง ท่านจึงจัดเป็นทานบารมี การให้นี้เรียกว่า เป็นบุญอันหนึ่ง ให้นึกถึงเป็นอนุสติ

ทุกศาสนาจะต้องมีการให้เป็นเบื้องต้นแรก เป็นคนใจบุญอ่อนน้อม บุญมันเกิดขึ้นกับคนถึงสองคน คนรับก็สบายได้อาหารการอยู่การกิน ได้ผ่าน่งผ่าน่หมไปรักษาไปใช้ มันก็ดี คนที่ให้นี้ก็สบายใจ ไม่เหมือนกับไปขโมยของคนอื่นเขามา จะให้ข้าวไปสักก้อนหนึ่ง จะให้กางเกงไปสักตัวหนึ่ง จะให้อะไรไปสักชิ้นหนึ่ง เป็นต้น ก็ดีใจเพราะของของเราได้ให้ไปแล้ว ไม่ได้ซื้อไม่ได้ขาย ให้ไปแล้วก็สบายใจทั้งผู้ให้และผู้รับ ความสบายทั้งสองอย่างนี้แต่ก่อนมันไม่มี ถ้าเราทำขึ้นก็เรียกว่า การภาวนา การภาวนามันก็เกิดขึ้น

การภาวนาให้มันถูกต้องอย่างนี้ บุญมันเกิดขึ้นมากก็เพราะเหตุผลอย่างนี้ ท่านจึงเรียกว่า เป็นบุญคือการพิจารณาการภาวนา ไม่ใช่ว่าบุญที่เราทำสนุกสนานกันแล้วมันเป็นบุญ อย่างงานบุญ ในทุกวันนี้ บุญฆ่ากันบุญแก่งกัน บุญยิงกัน บุญทุบตีกัน บุญอะไรต่ออะไรกันวุ่นวาย ที่ไหนมันจะต้อง ที่ไหนมันจะเป็นบุญ อะไรมันไม่ดี มันจะเกิดขึ้นได้อย่างไร อะไรไม่ถูกต้อง มันจะเกิดความถูกต้อง ได้อย่างไร นี่เรียกว่าไม่เป็นบุญ แต่การกระทำของคนทุกวันนี้ เขาเห็นว่ามันเป็นบุญ แต่ว่ามันไม่เป็นบุญ มันไม่มีความหมาย ในการกระทำบุญ ทำบุญทุกวันนี้มันถึงเป็นอย่างนั้น

ฉะนั้นท่านจึงบอกว่าให้ภาวนา จะทำงานจะทำกุศล จะทำอะไรต่าง ๆ ก็ดี ให้เราทั้งหลาย ภาวนา ก็คือให้พิจารณานั้นเอง เรียกว่าการภาวนา การภาวนานั้นมิใช่การนั่งอย่างเดียว การยืน มันก็เป็นภาวนาได้ การเดินก็เป็นภาวนาได้ การนั่งการนอนก็เป็นภาวนาได้ ทุก อิริยาบถเราจะพยายามทำความคิดของเราให้มันถูกต้อง

ฉะนั้นการลืมตาการหลับตาก็คือการภาวนา การยืน เดิน นั่ง นอนก็ภาวนา ไม่เบียดเบียน ตน ไม่เบียดเบียนผู้อื่น ทำอะไรก็ให้เกิดประโยชน์ กระทำแต่สิ่งที่จะต้อง พุดถูกต้อง คิดถูกต้อง ความถูกต้องทั้งหมดนั้นแหละคือบุญแล้ว เป็นบุญที่เกิดจากการภาวนา ท่านก็ดี ศีลก็ดี จะต้องภาวนา ทุกสารพัดอย่าง

มนุษย์ทั้งหลายหากินอยู่ในโลกนี้ ถ้าขาดการพิจารณาแล้วเป็นเสียหาย จะซื้อจะขาย จะแลกจะเปลี่ยน จะทำอะไรทุกประการก็ต้องภาวนา ต้องพิจารณา เราได้มาเท่านี้ เราใช้ไปเท่านี้ เราทำอย่างนี้ ต่อไปเราทำอย่างนี้ จะต้องมีการพิจารณา เรียกว่าการภาวนาทั้งนั้น ใครภาวนาถูก ก็สบายก็สงบ เรื่องการภาวนาทุก ๆ คน ถึงแม้จะอยู่ในบ้าน อยู่ในวัดหรือนอกวัดอยู่ที่ไหนก็ตามเถอะ ถ้าเรามีความเห็นอันถูกต้องในการพิจารณา มันก็เป็นภาวนา

ถ้าเราสงสัยไม่รู้เรื่อง เราก็มาวัด อย่างวันนี้มาฟังธรรม ฟังธรรมกับครูบาอาจารย์ อย่างน้อยวันนี้คงรู้จักการภาวนา เพราะรู้จักตามเหตุหรือผลว่า การให้มันเป็นอย่างไร มันเป็นประโยชน์อย่างไร การภาวนาเป็นอย่างไร การปฏิบัติทำอย่างไร อย่างน้อยก็รู้จักกราบ รู้จักไหว้ พระพุทธรูปอยู่ที่ไหน พระสงฆ์อยู่ที่ไหน

เพราะฉะนั้นเมื่อเรารู้จักแล้ว เราก็ยึดเอาหลักของพระพุทธเจ้า พระธรรมเจ้า พระสงฆ์เจ้า เป็นสิ่งที่รำลึกของเราทั้งหลาย ถ้ามีเช่นนั้นเราจะเป็นมนุษย์ที่ไม่สมบูรณ์ จะเป็นมนุษย์ที่ผิด ๆ เป็นมนุษย์ที่บ้า ๆ เป๋อ ๆ ไม่สม่ำเสมอโดยสมบูรณ์ เมื่อเราไม่ได้พิจารณาก็ไม่รู้ บางทีก็ไปพบอย่างอาตมาว่ามานะ คือเห็นจอมปลวกก็เข้าไปไหว้ เห็นต้นไม้ใหญ่ ๆ ก็เข้าไปไหว้ ตรงไหนที่มันดูน่ากลัวก็เข้าไปไหว้ อะไรที่เห็น ๆ ก็เข้าไปไหว้ทั้งนั้น นี่กว่ามันแปลก ใจพวกเราทั้งหลายนี้ มันกลัวเพราะความไม่รู้เรื่องของมัน

อาตมาได้ยินเสียงท่านพุทธทาส ท่านเทศน์ให้ฟังทางอากาศ ท่านว่าสมัยก่อนท่านเป็นเด็ก ท่านกลัวผีเหลือเกิน ตอนเช้าก็นำโคออกไปเลี้ยง ตอนเย็นก็กลับมา ที่กลับมาจะมันผ่านป่าช้า ท่านก็กลัว แต่ก็ขึ้นไปบนหลังควายนะแหละ ควายมันกินหญ้าเฉย อยู่บนหลังควายท่านก็คิดไปคิดมา เออ! ควายนี้มันจะดีกว่าเราละกระมัง มันไม่กลัวผีนี้ กินหญ้าสบายอยู่ เราอยู่บนหลังควายที่ไม่รู้เรื่อง เรายิ่งกลัวโน่นกลัวนี่ มีความหวาดมีความสะดุ้งอยู่ตลอดเวลา ท่านก็คิดไปคิดมา ความกลัวนี้มันเกิดจากความคิด ถ้าตรงนั้นมันจะเป็นอย่างนั้น ตรงนี้มันจะเป็นอย่างนี้

ถ้ามาพูดถึงเรื่องควายแล้ว ท่านก็ว่า ควายมันจะดีกว่าเราเว้ย มันกินหญ้าสบาย มันไม่มีอะไร จะเป็นอะไร แต่เราเป็นมนุษย์ขึ้นอยู่บนหลังควาย กลัว สั่น อันนี้เราจะเป็นมนุษย์ได้อย่างไรนี้ มันจะดีไปกว่าควายได้อย่างไร มันโง่กว่าควายเสียแล้วนะ คิดไปคิดมาแล้วก็ละอายตัวเอง ท่านคิดไปอย่างนี้ คิดไปคิดมาเปรียบเทียบเข้าไป เอ้อ! ขึ้นบนหลังควาย หักไม้ได้มา เขียนควาย ก็ได้อะไร ก็ได้แต่กลัวผี แต่ควายนะมันเฉย มันสบาย มันไม่มีผีนี้ ท่านก็เห็นว่าผีนั้นมันเกิดที่ไหน ผีมันเกิดที่ความมืด ในที่ ๆ คนกลัวเท่านั้นแหละ บัดนี้ท่านมีความคิดว่า เออ มันเป็นอย่างนี้เอง นี่คือการพิจารณา พอเห็นเช่นนั้นท่านก็นึกได้ทันที เอาเป็นรูปเปรียบเทียบ เอาเป็นภาวนาเลย อันนั้นคือคนที่ปัญญา

คนมีปัญญามันก็เห็นง่าย เช่นว่า คนนั้นมันทุกข์ บางคนก็เข้าใจว่า ถ้าฉันสบายร่ำรวยแล้วจะเข้าวัด เป็นสุข ๆ แล้วก็เข้าวัด หมดภาระหมดหนี้หมดสินก็จะเข้าวัด คนตายเอาเข้าวัดก็เอาไปเผาเท่านั้นแหละ พระพุทธเจ้าท่านหมดกิเลสแล้วท่านจึงมาเข้าวัดรี ท่านหมดห่วงหรือท่านเป็นอย่างไร

อาตมาว่าโยมถ้าไม่มีห่วงแล้วจะมาวัดทำไม ถ้าไม่มีทุกข์จะเข้าวัดทำไม จบภาระแล้วจะเข้าวัดทำไม ไม่มีติดหนี้แล้วจะเข้าวัดทำไม ไม่ต้องเข้ามาหรอก ตู้ใบที่เขาใช้อยู่ที่ตลาดวารินชำราบ ตลาดอุบลราชธานีนะ เขาทำเสร็จแล้วเขาก็ทาสะแล็กเอาตั้งไขว้ไว้ขายนะ เขาจะเอาขวานไปตากอีกทำไม จะเอาไปไสอีกทำไม จะเอาไปเลื่อยไปตัดมันอีกไหม ก็ไม่มี

เพราะตุนั้นมันเสร็จแล้ว ไม่มีที่ทำแล้ว ก็โชวีไว้เฉยๆ เท่านั้นแหละ

ถ้าโยมไม่มีหนี้ไม่มีสิน ถ้าโยมไม่มีอะไรที่จะพัวพัน ไม่มีความยุ่งยาก มีความสุขสบายทุกประการแล้ว โยมจะเข้ามาวัดทำไม เข้ามาเพื่ออะไร โยมก็ไม่ต้องเข้ามาเท่านั้นแหละ จะมาทำไม ไม่มีเรื่องที่จะต้องทำ เหมือนกับบุคคลที่ทานอาหารอิ่มแล้ว จะกลับเข้ามาทานอีกทำไม งานนี้ทำเสร็จแล้ว จะมาทำอีกทำไม ที่นี้มันสะอาดแล้ว จะมาทำสะอาดอีกยังงี้ได้ โยมไม่คิดอย่างนั้นนี่ คิดไปแต่ว่าฉันไม่มีภาระ ฉันไม่มีธุระ ฉันไม่มีต้นหา ฉันจึงจะเข้ามาบวชในวัด

เมื่อไรเรามีปัญหา เราต้องรีบแก้ปัญหาไปเรื่อย ๆ พรุ่งนี้มีปัญหาก็กพยายามแก้ปัญหา มะรืนนี้มีปัญหาก็กพยายามแก้ปัญหาเรื่อย ๆ ไป อาตมาเคยสังเกต ถ้าคนรวยคนสบายแล้วก็วางใจ เช่น เคยไปบิณฑบาตในที่หนึ่ง ตักบาตรก็ไม่รู้จัก ต่อมาก็พอดีทำบุญบ้าน คนนี้เลื่อมใสมากก็เข้ามา เขาเอาจานข้าวใส่บาตร ใส่ผลไม้ ถามว่าใส่ลงตรงนี้หรือ อาตมาก็นั่งดู โอ้! มันสำคัญเหลือเกินนะ นี่ขนาดนายพลนะไม่รู้จักตักบาตร แล้วก็โยมที่เข้าวัดธรรมดานะก็ว่า จะ ใส่ไปที่นั่นแหละ ใส่ตรงนั้นไปเรื่อย ๆ เหมือนคนตาบอดเลย อาตมาก็นั่งพิจารณาว่า เออ! อันนี้มันติดอะไรบ้างนะ อันนั้นมันมีอะไรบ้าง ยศมันขวางอยู่ ความสุขมันขวางอยู่ อะไรมันขวางมันติดอยู่ทั้งนั้นแหละ ไม่ใช่ว่าความจนมันขวาง

ทุกคนจะรวยจะจนอะไรก็ช่างมันเถอะ ถ้าคนมีปัญญาแล้วไม่เคยเห็นว่า วันนี้กับเมื่อวานนี้ มันเหมือนกันหรือเปล่า หรือมันคนละคนไหม อีกวันนี้ถึงพรุ่งนี้อีก แล้วมันจะเป็นคน ๆ เดียวกันหรือเปล่า ไม่คิดเลย คิดว่ามันไม่เปลี่ยน จะเป็นนายพลจะเป็นนายพัน จะเป็นคนร่ำคนรวย เป็นคนอะไรก็ช่างเถอะ มันจะต้องเปลี่ยนไป ๆ อย่างนี้ ไม่ได้เว้นหรอก ชีวิตสัตว์ทั้งหลายมนุษย์ทั้งหลายก็เหมือนกันอย่างนั้น มันจะแก่ มันจะเจ็บ มันจะตายเรื่อยไปทั้งนั้นแหละ

พระพุทธเจ้าท่านจึงสอนว่า อย่าประมาทเลย มียศอย่าหลงยศ มีลาภอย่าหลงในลาภ มีสรรเสริญอย่าหลงในสรรเสริญ มันจะมีอะไรก็ให้มันมีเถอะในโลกนี้ แต่อย่าเมามันนะ อย่าเมาท่านไม่ให้เมา มันจะรวยก็ให้มันรวยถ้ามันจะรวยได้ มันจะจนเอาไว้มันไม่ได้ มันจะจนก็ให้มันจนไปอย่าไปเมามัน จนก็อย่าเมาจน รวยก็อย่าเมารวย มีทุกข์ก็อย่าเมาทุกข์ มีสุขก็อย่าเมาสุข มีหนุ่มก็อย่าเมาหนุ่ม มีแก่ก็อย่าเมาแก่ เรื่องทั้งหลายเหล่านี้มันเปลี่ยนไป ๆ อยู่อย่างนี้ ไม่ว่าใคร ๆ ก็เป็นอยู่อย่างนี้

ฉะนั้นธรรมะอันนี้ท่านตรัสอย่างตรงไปตรงมา เมื่อเรามาพิจารณาสิ่งทั้งหลายเหล่านี้ ความยึดมั่นหรือถือมั่น ที่มันเป็นปัญหาอยู่นั้น มันจะค่อย ๆ คลี่คลายออก ๆ เราจะได้เห็นว่าคนธรรมดาที่ตั้งแต่พระพุทธเจ้าลงมา ท่านไม่ให้ถือเนื้อถือตัว เพราะว่ามันเหมือนกันทุกคน อย่างส่วนรวมนี่นั่งอยู่ในศาลานี้แหละ ตั้งแต่ตัวอาตมาลงไปหาญาติโยมนี่ ไม่ใช่ว่ามันคนละอย่าง มันคือคน ๆ เดียวกันเหมือนกันอย่างไร มันเกิดขึ้นมาก็เหมือนกัน เกิดขึ้นมาแล้วมันก็แปรไป ความแปรไปเปลี่ยนไปมันก็เหมือนกัน ผลที่สุดมันก็ดับไปมันเหมือนกัน ที่ไหนมันเหลืออะไรไหม มันเหลืออะไรไว้ไหมในโลกนี้นะ

“ถ้าเราคิดถึงธรรมะ
เราจะคลี่คลายความกังวล
ความยึดมั่นถือมั่นออกไปได้”

ทำไมพระพุทธเจ้าท่านสอนว่า อันนี้ไม่ใช่ตัวเรา อันนั้นก็ไม่ใช่ของเราละ โกรธด้วยนะ อ้อ! เทศน์อย่างนี้ไม่น่าฟังหรอก คนที่ไม่รู้เนื้อรู้ตัวนะ มีความรำมีความรวย มีความอะไรต่ออะไร นอกนั้นก็ไปบอกว่า เกิดมาให้พิจารณานะโยมนะ ว่าคนนี้นะเกิดมตายนะ ไม่แน่นอน คนยิ่งลูกไปใหญ่เลย ทนฟังไม่ได้หรอก เอาความอัปรีชัญไรมาพูดกันเสียแล้ว มันเกิดมันตาย ยิ่งว่าไปถึงกลัว ไม่อยากจะได้ฟัง ไปกันเสียอย่างนั้น คือคนมันโกลธธรรมะเหมือนกับคนแก่ แก่ไปเท่าไร มันก็วิ่งโกลความหนุ่มไปเท่านั้นแหละ มันจากหนุ่มไปหาแก่ มันโกลความตายไปเรื่อย ๆ ไม่ใช่ที่ท่านจะไปที่ไหน ตัวเราก็เหมือนกันทุก ๆ คนนะแหละ

ถ้าเรามาคิดถึงธรรมะของพระพุทธเจ้าของเราแล้วนะ เราจะคลี่คลายความกังวลความยึดมั่นถือมั่นออกไปได้ อย่างคนในวัดนี้ในศาลานี้ ถ้าเห็นว่าฉันนะดีกว่าเธอ เธอนะโง่กว่าฉัน ฉันฉลาดกว่าเธอ เธอไม่เหมือนฉัน อะไรต่ออะไรอย่างนี้นะ มันก็ลุ่ม ๆ ดอน ๆ จะพูดอะไรก็มองกัน

จะหยิบอะไรก็มองเห็น มองกันไปทั้งนั้นแหละ เพราะอะไร เพราะมันข้ามฉลาดกัน มันข้ามใจกัน มันข้ามความรำรวยกัน ข้ามความจนกัน ข้ามความสุขกัน ข้ามความทุกข์กัน เพราะความเห็นผิดของเราเอง

ฉะนั้นพระพุทธเจ้าท่านจึงให้ภาวนา คนเรามันเหมือนกันทั้งนั้น จะยากดีมีจน มันก็มีความเกิดความแก่ ความเจ็บ ความตาย สม่่าเสมอกันทั้งนั้น เมื่อคนเรามีจิตใจอยู่ในธรรมะเช่นนี้ มันจะไปไหนละมันมีความสม่่าเสมอกันแล้ว ในเวลานั้นพระพุทธเจ้าเมตไตรยก็เกิดเท่านั้นแหละ ถ้าเราคิดถึงธรรมะ พระพุทธเจ้าเมตไตรย ท่านก็เกิดเดี๋ยวนี้แหละ มีแล้ว แต่มนุษย์ทั้งหลายไม่คิดอย่างนั้น ไปยึดมั่นถือมั่นในบางสิ่งบางอย่าง จนชนทุกข์ให้ตัวเจ้าของไม่รู้เรื่อง

ฉะนั้นเหตุผลในวันนี้ มาฟังธรรมในวันอุโบสถวันนี้ มันยังเกิดประโยชน์มากทีเดียว ไม่ต้องฟังมาก ไม่ต้องอะไรมาก เมื่อคนมีปัญญาฟังเท่านี้ก็พอแล้ว อะไรก็ไม่ใช่เรา ไม่ใช่ของเรา เราจะทำอะไรมันไปทำไม จะยึดมั่นถือมั่นมันไปถึงไหน เราแก่อายุพอสมควรแล้ว ก็ผ่อนพักไปเถอะอย่าตะกุกตะกายไปจนถึงวันตายไม่รู้เรื่องอะไร

ภาวนาไม่ใช่จะไปนั่งหลับตาภาวนา บางคนก็มาวัดทุกวัน วันพระก็มานั่งหลับตาภาวนา พอกลับไปบ้านทั้งเลย ทะเลาะกับลูกกับผัว ทะเลาะกับใครต่อใคร เขาเข้าใจว่าเวลานั้น เขาออกจากการภาวนาแล้ว เมื่อจะภาวนาก็มานั่งหลับตาเอาบุญนะ พอออกไปแล้วบุญไม่ไปด้วย เอาแต่บาปไปเท่านั้น ไม่อดไม่กลั้น ไม่ประพฤติธรรมไม่ปฏิบัติธรรม อะไรต่ออะไรหลาย ๆ อย่าง

ความเป็นจริงการประพฤติการปฏิบัติภาวนานี้ละ เมื่อไรก็ตามมันเถอะ จะอยู่ในวัดก็ตาม นอกวัดก็ตาม เหมือนกับเราได้เรียนหนังสือในโรงเรียนที่ดี ๆ เมื่อเราเรียนหนังสือในโรงเรียนที่ดี ๆ แล้ว เราเรียนหนังสืออ่านหนังสือได้ในโรงเรียนแล้ว เราจะไปอ่านอยู่ที่บ้านก็ได้ จะอ่านอยู่ในทุ่งในป่าก็ได้ จะอ่านในที่ชุมชนก็ได้ อ่านคนเดียวก็ได้ อ่านที่ไหนก็ได้ถ้าเราเข้าใจดีแล้ว ไม่ใช่ที่เราจะอ่านหนังสือ จะต้องวิ่งมาโรงเรียนถึงจะอ่านหนังสือได้ ไม่ใช่อย่างนั้น การภาวนานี้ก็เหมือนกัน ฉะนั้น

เมื่อเรามีปัญญาแล้ว มันจะไปในทุ่งก็ดี จะเข้าไปในป่าก็ดี อยู่ในคนจำนวนมากก็ดี อยู่ในคนจำนวนน้อยก็ดี จะถูกนินทาที่ดี จะถูกสรรเสริญที่ดีเป็นต้น ก็มีความรอบรู้อยู่อย่างสม่่าเสมอเรียกว่าคนที่ภาวนา ให้มันรู้เท่าอารมณ์ทั้งหลายทั้งปวงเหล่านั้น เช่นนี้ก็เรียกว่าเราสบายแล้ว นี่เรียกว่าคนภาวนาเป็น มีอารมณ์เป็นอันเดียว

อารมณ์อันเดียวคืออะไร ไม่เอาเรื่องกับใคร เรียกว่าอารมณ์อันเดียว ภาวนาพุทโธ ๆ อันเดียวให้มันน้อยไป ๆ ถ้ามันพลาดออกจากพุทโธไปแล้ว มันไปที่ไหนก็ได้ อารมณ์อันเดียวคืออารมณ์วิปัสสนานั่นเอง ไม่มีดีไม่มีชั่ว มีดีมีชั่วอยู่ แต่จิตของเราอยู่เหนือดีเหนือชั่วนั้น เป็นอารมณ์อันเดียวอย่างนี้ ปล่อยทิ้งไป เรื่องอนิจจัง ทุกขัง อนัตตา หมดย่างนี้ การปล่อยวางทั้งหมดนี้เรียกว่าการภาวนาที่ถูกต้อง

จะยืนก็เป็นคนภาวนา จะเดินก็เป็นคนภาวนา จะนั่งก็เป็นคนภาวนา จะนอนก็เป็นภาวนา

เราจะรู้หรือที่เราจะตายเวลาไหน มันจะตายเมื่อเรานั่งหลับตาหรือเปล่าก็ไม่รู้ กิเลสมันจะเข้ามาเมื่อเรานั่งหลับหรือเดินอยู่ เคยโกรธไหม นอนอยู่เคยโกรธไหม หรือเราจะโกรธเมื่อมันนั่งหลับตารึ ถ้าเราอาศัยแต่นั่งหลับตา เราจะภาวนาได้อย่างไร

ภาวนาก็คือรู้ให้ทั่วถึง รู้รอบคอบนั่นเอง ท่านจึงให้เป็นผู้มีสติ ความระลึกได้ เป็นคนมีสัมปชัญญะความรู้ตัว เป็นผู้ที่มีปัญญาความรอบคอบในการยืน การเดิน การนั่ง การนอน สามารถจะมองเห็นความบกพร่อง ความสมบูรณ์บริบูรณ์ด้านจิตใจอยู่ทุกเวลา นั่นเรียกว่าคนภาวนา ถ้าเรารู้เสมอเช่นนั้น ก็ไม่มีอะไรจะมากกระทบกระทั่งเราได้ จิตใจก็สบายราบรื่นอยู่เสมอ นั่นเรียกว่าจิตเป็นปกติ อันนี้เป็นคำสอนในวันนี้ ให้ญาติโยมทั้งหลายนำไปพิจารณา ไปภาวนา ให้มันถูกต้องตามความหมาย ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าของเราให้ดี

ใจกับกายของเรานี้ เป็นสิ่งที่สำคัญมากที่สุด บางคนก็บ่นว่าใจมันยุ่งใจไม่สบาย ความ เป็นจริงไม่ใช่อย่างนั้นโยมเข้าใจผิด ใจไม่เป็นอะไร กิเลสมันเป็น สิ่งที่สลายที่สุดคือใจ ที่ๆ ไม่สลาย ไม่ใช่ใจ สิ่งที่สลายไม่ใช่ใจ สิ่งที่มันยุ่งยากไม่ใช่ใจ มันกิเลสตัณหา ให้เราเข้าใจอย่างนี้ แยกมันออกเสีย ทุกคนไปโทษที่ใจ ใจมันจะมีอะไร ใจมันสลายอยู่แล้ว

เหมือนกับใบไม้ในป่านะ ธรรมชาติใบไม้มันอยู่หนึ่งๆ ไม่มีอะไร ที่มันกวัดแกว่งไปมา เพราะอะไร เพราะลมมันโกรก ถ้าไม่มีลมโกรกใบไม้มันก็อยู่หนึ่งๆ เป็นปกติ ใจเราก็เหมือนกัน เป็นของสงบ สะอาดอยู่แล้ว ใจเดิมของเรามันเป็นอย่างนั้น ที่มันกวัดแกว่งไปมานี้ คือมันใจใหม่ ใจปลอม มันถูกตัณหาชักจูงไปมาตลอดเวลา เดี่ยวก็มีสุขบ้าง ทุกข์บ้าง ตลอดเวลา อันนี้ไม่ใช่ใจ จำไว้ ถ้ามันวุ่นขึ้นมาก็จำที่หลวงพ่อบอก อันนี้ไม่ใช่ใจ ถ้าใจแล้วไม่มีอะไร เป็นของบริสุทธิ์ เป็นของสะอาดเป็นปกติ อันนี้ใจปลอม ใจไม่ได้ฝึก ให้เอาไปคิด เราจึงจะรู้จักสัดส่วนของการปฏิบัติ อย่าไปคุมอย่างอื่น ให้อุบัติใจของเรา

ถ้าเราปฏิบัติแล้ว เราก็ค้นหาเรื่องปกติ คือใจเดิมของเรานี้แหละ ถ้าเห็นจิตเดิมใจเดิม แล้วเป็นต้น ไม่มีอะไรจะมาวุ่นวาย กิเลสอย่างอื่นมันเปลี่ยนหน้ากันเข้ามา โยมก็วิ่งตามมันอยู่ อย่างนั้นแหละ บางคนก็น่าสงสาร ไปคิดว่าไม่มีโอกาสที่จะปฏิบัติ เพราะใจมันยุ่ง ไปเข้าใจเสีย อย่างนั้น ความเป็นจริงใจเราไม่ได้ยุ่ง มันยุ่งก็เพราะกิเลสทั้งหลายเท่านั้น

ฉะนั้นขอสาธุชนทั้งหลาย จงนำคำนี้ไปพิจารณา การประพฤติปฏิบัตินี้ ให้ตั้งต้นออกจากใจของเราออกไป ไม่ตั้งต้นจากภายนอกเข้ามา อันนี้ถ้ามันถึงที่มันปกติแล้ว มันจะไม่มีอะไร เหมือน ใบไม้ที่ไม่มีลมมาโกรก ให้ญาติโยมทั้งหลายเอาไปเป็นกรบ้าน จึงไม่ขออธิบายนาน มันจะง่วงนอน เพราะศาลาหลังนี้มันเย็น มานี้ก็ให้ถือว่ามาถูกต้องปีละครั้งก็ได้ มาพักอยู่ที่นี้ ภาวนากันแล้วก็กลับบ้าน ถ้ายทอดบรยากาศดีมาก เปลี่ยนเสนาสนะความรู้สึกนึกคิดมาเป็นที่น่าพิศมัยทางใจ เหมือนองค์ สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าของเราท่านสอนไว้

ทุกคนให้เริ่มต้นจากใจ การประพฤติปฏิบัติ การบัญญัติก็เรียกว่า ให้ตั้งศีล ๕ ไว้ในใจ ให้มีศีล ๕ ถ้าศีล ๕ ยังไม่สมบูรณ์ ยังเป็นคนไม่ครบนะ เป็นคนไม่เต็มคน คือคนไม่พอ แต่เราก็

ไม่เข้าใจ ถ้าเราเดินไปเห็นคนมาถามว่าคนไม่พอนะ เราก็โกรธนะ ความเป็นจริงมันคนไม่พอนะ ถ้าคนมันพอนคน มันจะสบายมากที่สุด อันนี้ให้เริ่มจากศีล ๕ เป็นที่พึ่งของเรา คือคุณพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์

ศาลาหลังนี้ไม่ใช่เป็นที่พึ่ง เป็นที่อาศัยชั่วคราว ที่พึ่งของเราคือใจที่เห็นชอบ เห็นดังเข้าไปให้มันชอบ ให้มันตรง มิจฉาทิฏฐิจะเข้ามาปนไม่ได้ นั่นเรียกว่าที่พึ่ง มันจะเป็นอะไรก็ช่างมันเถอะ มันก็ยังเป็นตัวของมันอยู่ ถึงแม้จะเป็นจะตาย มันก็ยังเป็นที่พึ่งของมันอยู่ ศาลาหลังนี้เป็นที่อาศัยชั่วคราว ไม่ใช่เป็นที่พึ่งของเราโดยตรง มันเป็นของข้างนอก ดุขิ นกมันอยู่ก็ให้เห็นไหม จิ้งจกมันมาอยู่ก็ได้ ตั๊กแกมันมาอยู่ก็ได้ มันที่อาศัยทุกคน ใจเราเมื่อบริสุทธิ์แล้วอะไรมาอาศัยไม่ได้ ของปลอมมาอาศัยไม่ได้ มิจฉาทิฏฐิมาอาศัยไม่ได้ อันนั้นเป็นที่พึ่งของเราอย่างแน่นอน

ฉะนั้นจึงตั้งต้นออกจากใจ ให้มีศีล ๕ ประจำใจทุกคน จึงจะเป็นคนพอนคน ถ้าขาดจากศีล ๕ แล้วก็จะไม่พอนคน อันนี้ให้ไปดูเอาเองในใจของเจ้าของ อะไรมันไม่ค่อยดีค่อยๆ เชื้อออก กลัวคนจะเห็นก็เชื้อคนเดียวก็ได้ เชื้อออกให้มันหมด ให้มันถึงไปไม้ที่ลมไม้โกรก ให้มันถึงจิตที่บริสุทธิ์ ตรงนั้นแหละพระพุทธเจ้าของเราว่าเป็นทางที่จะพ้นทุกข์ วันนี้ขอให้โอกาสให้โอวาทแก่นี้ ขอญาติโยมทุก ๆ คนจงตั้งอยู่ในศีลธรรมทุก ๆ ท่าน

วันคืนล่วงไป ๆ บัดนี้เราทำอะไรอยู่ ท่านกระแทกมาอย่างนี้เราก็ตะเฉยนะ ไม่รู้สึกเจ้าของ วันคืนล่วงไป ๆ มันไม่รอช้า ทำอะไรกันอยู่นี้ จะไปยังไง จะมายังไง จะอยู่ยังงี้ นี่ท่านถามนะ แต่คนธรรมดาฟังก็เฉยไม่รู้เรื่อง ถ้าคนมีนิสัยก็คิดเลย อ้อ! เราทำอะไรอยู่ เรามีอะไรไหม เรามีทุกข์ไหม เรามีสุขไหม มันมีเพราะอะไรอยู่ในตัวเรามีอะไรจะเพิ่มมันไหม มีอะไรจะต่อเติมมันไหม ต้องคิดอย่างนี้ จะต้องประพฤติปฏิบัติให้เข้าถึงจิตใจของเจ้าของ ขอให้ญาติโยมทั้งหลายอยู่ดีมีสุข สงบระงับด้วยธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตลอดกาลนาน เทอญ.

จงเป็นมวญฉลาด

ในโอกาสหนึ่งหลวงพ่อสอนศิษย์ให้รู้จักคิด รู้จักพิจารณาชีวิตของตนให้เกิดปัญญา

“ได้ยินแต่ข่าวคนนั้นคนนี้ตาย ต่อก็ถึงตาเรา ข่าวมาถึงเราบางทีก็ยังไม่รู้จัก ให้ระวังอายุ เราอยู่ไม่นานมันครึ่งมันค่อนข้างแล้ว สร้างใจมันผ่องใสให้ได้ อันนี้เป็นของสำคัญที่สุด มันตายหนีจากไม่ได้บุญ - บาปนี้ สมบัติไรณาเรือนชานมันหนีจากเราได้ เราสร้างในใจนี้มันไปด้วยกัน สมบัติภายนอกมันไม่ได้ไปด้วย ทางใจนี้ถ้ามีความซื่อสัตย์ไปทางซัว มีความดีก็พาไปทางดีได้ อันเรือนชานไรณาสาโทมันนำไปทางดีทางซัวไม่ได้ นอกจากจิตของเราเท่านั้น ให้เข้าใจ

ฉะนั้นให้รู้จักที่อยู่ของเรา ให้เป็นมวญฉลาดซุ่มไว้ เห็นไหมนักมวญเขาพิศซุ่ม หากระสอบมา หาทรายมาเตะมาตีมัน เล่นอยู่อย่างนี้ ถึงเวลาขึ้นเวที อย่างหนึ่งก็เสมอเขา อย่างหนึ่งก็ชนะเขา ถ้าบุญไม่หักล้างที่ ไม่เตะกระสอบทรายแตกสักใบนะ ขึ้นเวทีก็ถูกเขาต่อยพันหลุดเท่านั้นแหละ นี่ก็เหมือนกัน

เมื่อถึงคราวเจ็บไข้ถูกหายตายเสีย เมื่อสมบัติมันพลัดพรากไปก็มีแต่ร้องไห้ เพราะไม่ได้ตั้งใจ คนไม่เป็นมวญไม่ได้ซุ่มสักทีนี่ จะต้องซุ่มอนิจจัง ทุกขัง อนัตตา พิจารณาธรรมะให้สม่ำเสมอ เมื่อถึงคราวขึ้นมาแล้วก็ เอ้อ! มันเป็นเรื่องของอนิจจัง ทุกขัง อนัตตา มันก็สบายไม่ทุกข์หลายเพราะเห็นตามเป็นจริง ให้ซุ่มเข้าใจ ปานนี้แล้วเราจะอยู่เฉยๆ ไม่ได้หรอก ไปขึ้นเวทีก็ตกเวทีเท่านั้นแหละ อันนี้ต้องฝึกไว้ ธรรมะก็เหมือนกันฉันนั้น

เมื่อความจริงมันปรากฏ ไม่ต้องไปร้องไห้โศกเศร้า ให้พากันหาของที่ดีๆ ของที่มันดีกว่าในเรือนในชานของเรา นี่คือทำใจของเราให้มันถูกต้อง นี่เป็นของดี ถ้าเราทำใจเราให้ดีได้ เมื่อของเสียมันก็เสียแต่ของ แม้ไฟจะมาไหม้ น้ำจะมาท่วม ก็ปล่อยให้มันไหม้ มันท่วมทั้งใจ ผู้อื่นตายเราก็ตายด้วย มันก็ไม่มีที่อยู่เท่านั้นแหละ”

เกิดมาทำไม

วันหนึ่งหลวงพ่อสอนญาติโยมว่า

“เราทุกคนให้นึกเสมอว่า เราคืออะไร เราเกิดมาทำไม นี่ถามปัญหาเจ้าของอยู่เสมอ เราเกิดมาทำไมให้ถามเสมอ บางคนไม่รู้นะ แต่อยากได้ความสุข ใจมันทุกข์ไม่หาย รวยก็ทุกข์ จนก็ทุกข์ เป็นเด็กเป็นคนโตก็ทุกข์ ทุกข์หมดทุกอย่าง เพราะอะไร เพราะว่ามันขาดปัญญา”

มันก็แค่นั้นแหละ

หลวงพ่อสอนว่า

“เรื่องสำหรับที่จะใช้ในชีวิตประจำวันของฆราวาสเรานั้น อาตมาจะให้บทภาวนาสั้นๆ ย่อๆ ให้ทุกคนภาวนาว่า มันก็แค่นั้นแหละ เท่านั้นก็ใช้ได้แล้ว บทภาวนาบทนี้จะทำให้ความทุกข์ลดลงได้ คืออะไรๆ มันก็เป็นของตายจากไปทั้งนั้น จะดีจะงาม จะสวยไม่สวยอย่างไร มันก็ล้วน

แต่เป็นของอยู่ในโลกทั้งนั้น เราต้องตายจากมันไปทั้งนั้น อย่าไปยึดมั่นถือมั่นกันอยู่เลย เรามีหน้าที่ทำสิ่งใดก็ทำมันไป มีหน้าที่ที่จะหาเลี้ยงปากเลี้ยงท้องครอบครัวก็หาไป เอาพอให้ได้กินพอดีอยู่พอดีก็พอแล้ว ได้มากก็พอใจได้น้อยก็พอใจ หรือจะหาไม่ได้ ก็ให้พอใจสบายใจ แล้วพยายามหาอีก บทภาวนาว่า มันก็แค่นั้นแหละ นี่จึงเหมาะสมกับทุกคนและทุกคณะ ความทุกข์มันจะค่อยลดลงไปเอง นี่แหละคือผู้มีปัญญา จะหยิบอะไรมาพิจารณามันก็จะเป็นธรรมะหมด ใช้เป็นเครื่องมือหาธรรมะให้เห็นจนได้”

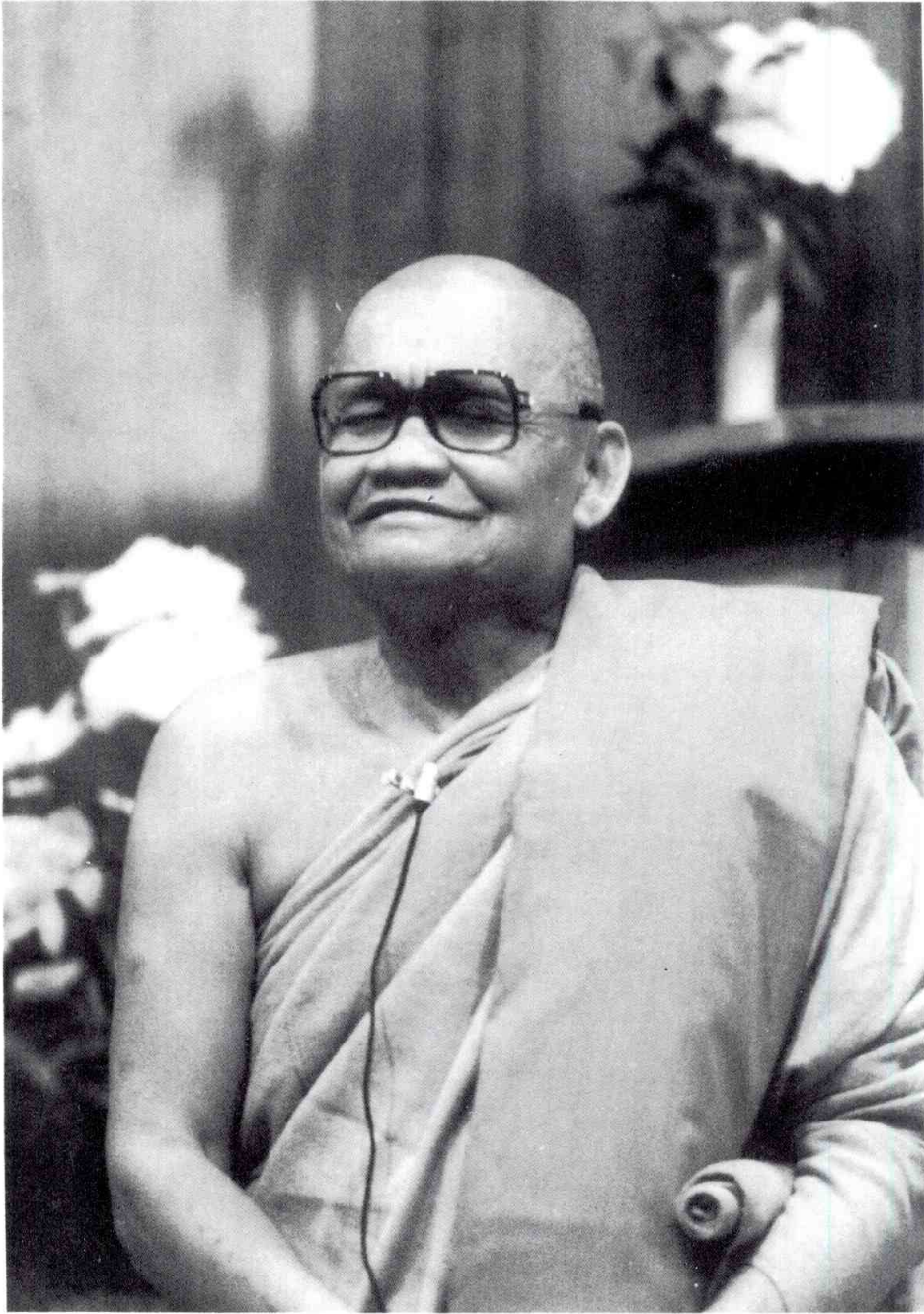
ไตรลักษณ์

“สิ่งทุกสิ่งนั้นมีไช้ของเรา ตัวเราเองก็ไม่ใช่ของเรา ผลที่สุดแล้วก็จะสลายไปตามกฎของอนิจจัง เช่นโยมพากันขุดดินปากบ่อ น้ำ ปั้นเป็นรูปสัตว์ต่าง ๆ ตั้งเรียงไว้ พอเวลาฝนตกลงมาก็ละลายลงเป็นกองดินปากบ่อตามเดิม เราต้องรู้เท่าทันความเป็นจริง รู้ตัวของเราให้ละเอียดได้ของมาก็ไม่ดีใจจนเกินไป เสียไปก็ไม่เสียใจจนเกินไป เพราะรู้แล้วว่าของไม่ใช่ของเราอย่างแน่นอน พระพุทธองค์ให้เจริญมรณสติ แต่คนเราไม่ยอมฟังเพราะกลัวตาย พระพุทธองค์ตรัสว่าร่างกายไม่ใช่ของเรา แต่เราเข้าใจว่าเป็นของเรา เช่น ผม ขน เล็บ ฟัน หนัง ถ้าเราพิจารณาให้ดีจะเห็นตามความเป็นจริง สิ่งเหล่านี้มีไช้ของเราเพราะมันไม่ได้อยู่ในอำนาจบังคับเรา สังขารนี้ก็เช่นกัน มันอยากเจ็บมันก็เจ็บ อยากแก่มันก็แก่ อยากตายมันก็ตาย มันไม่ฟังเสียงเราทั้งนั้นแหละ จะปวดหัวปวดท้อง มันเคยขออนุญาตเราหรือเปล่า ดังนั้นให้เรารู้จักสงบระงับ เราอยากได้สิ่งของที่พอ แต่เพราะมันไม่พอจึงเกิดทุกข์ มีลูกรักลูก ลูกได้ดีก็อยู่กับความดีของลูก ลูกทำชั่วก็วนอยู่กับความชั่วของลูก แกะไม่ได้คลายไม่ออก เลยนไปไหนไม่ได้”

ไม่แน

“ให้ดูเจ้าของนี้ว่าอะไรมันพยายามจะให้ทุกข์เกิดนั่นแหละ ทำแล้วมันทุกข์นั่นแหละแก้ไขใหม่ แก้ไขใหม่มันยังไม่เห็นชัด ถ้ามันเห็นชัดแล้วมันไม่มีทุกข์ เหตุมันดับอยู่แล้ว ฆ่าตัวสมุทัยแล้วเหตุแห่งทุกข์ก็ไม่มี ถ้าทุกข์ยังเกิดอยู่ถ้ายังไม่รู้มันยังทนทุกข์อยู่ อันนั้นไม่ถูกหรอก ดูเองง่าย ๆ มันจะติดตรงไหน เมื่อไหร่มันทุกข์เกินไป นั่นแหละมันผิดแล้ว เมื่อไหร่มันสุขจนเหิมใจเกินไป นั่นแหละมันผิดแล้ว มันจะมาจากไหนก็ช่างมันเถอะ รวมมันเลยที่เดียวนั่นแหละค้นหา ถ้าเป็นเช่นนั้นโยมจะมีสติอยู่ การยืน การเดิน การนั่ง การนอน ไปมาสารพัดอย่าง ถ้าโยมมีสติสัมปชัญญะอยู่เสมอ ถ้าโยมรู้อยู่ โยมจะต้องรู้ผิดรู้ถูก โยมจะต้องรู้จักดีใจเสียใจทุกอย่าง เมื่อโยมรู้จักก็จะมีวิธีแก้ไข แก้ไขมันโดยที่ว่ามันไม่มีทุกข์ ไม่ให้มันมีทุกข์

นี่การเรียนสมาธิอาตมาให้เรียนแบบนี้ ถึงเวลานั่งก็นั่งไปพอสมควร ไม่ผิดเหมือนกันให้รู้เรื่อง แต่การทำสมาธิไม่ใช่หนึ่งอย่างเดียว ต้องปล่อยมันประสพอะไรต่าง ๆ แล้วถ้ายทอดขึ้นมาพิจารณา พิจารณาให้มันรู้อะไรละ พิจารณา เออ อันนั้นมันอนิจจัง ทุกขัง อนัตตาไม่แน

เป็นของไม่แน่ทั้งนั้นแหละโยม อันนี้มันสวดยฉันทชอบเหลือเกิน เออไม่แน่ อันนี้ฉันไม่ชอบมันเลย บอกมัน มันก็ไม่แน่เหมือนกันใช่ไหม ถูกเปี้ยะเลยไม่มีผิดหรอก แต่เอากะมันซิ ฉันจะเอาอย่างนั้น มันแน่เหลือเกิน ไปเสียแล้ว อย่า มันจะชอบขนาดไหนก็ช่างมันเถอะ เราต้องคิดว่า มันไม่แน่ อาหารบางสิ่งบางอย่างทานไป แหม อร่อยเหลือเกิน ฉันทชอบมันเหลือเกิน อย่างนี้ มันมีความรู้สึกในใจอย่างนี้ เราต้องพิจารณาว่า อันนี้มันไม่แน่ อยากรู้จักว่ามันไม่แน่ไหม โยมชอบอาหารอะไรแน่เหลือเกิน เอ้าให้มันกินทุกวัน ๆ ทุกวันนะ เดี่ยวโยมจะบ่นว่า อันนี้มันไม่อร่อยเสียแล้ว ลองดูซิ ต่อไปอีก ฉันทชอบอันนั้นอีก ไม่แน่อีก นี่มันต้องการถ่ายทอด โยม เหมือนลมหายใจเข้าออก มันต้องหายใจเข้าหายใจออก มันอยู่ด้วยการเปลี่ยนแปลง ทุกอย่างอยู่ด้วยเปลี่ยนแปลงอย่างนี้”

ธรรมะสุดยอด

“ธรรมะเป็นสิ่งที่อยู่เหนือคำพูด คำสอนธรรมะทั้งหลายนั้นมันเป็นคำสมมุติกันขึ้นมาพูดตัวธรรมะแท้ ๆ นั้นอยู่เหนือคำพูด

ผู้มีปัญญาเห็นธรรมะ ท่านไม่ต้องการอะไรไม่เอาอะไรอีกแล้ว เพราะถ้าจะเอาความสุข ความสุขมันก็ดับ ถ้าจะเอาความทุกข์ ความทุกข์มันก็ดับ จะเอาวัตถุสมบัติข้าวของอะไรต่าง ๆ สิ่งทั้งหลายเหล่านั้นมันก็จะดับเหมือนกัน แม้แต่ร่างกายที่คนหวงแหนกันนี้ เกิดขึ้นแล้วที่สุดแล้วมันก็ดับ ท่านจึงไม่ต้องการอะไร ไม่ต้องการเกิดหรือไม่เกิด หหมดความต้องการ ความอยากมันดับไปไม่มีเชื้อเหลือ

เพราะฉะนั้นนักปฏิบัติต้องตั้งใจเอาไว้ว่า เราจะไม่ต้องการอะไร เราปฏิบัติไปเรื่อย ๆ ทำความดีเรื่อยไป แต่เราไม่อย่างได้อะไร ความดีก็ไม่เอา เวลาทำเราทำเหมือนกับว่าเราจะเอา แต่เราไม่เอา การปฏิบัติต้องทำอย่างนี้ ทีนี้ถ้าจะถามว่า ความดีนี้แน่นอนไหม ก็ตอบว่า มันไม่แน่น ความดีมันก็เป็นของไม่เที่ยง

เมื่อเราจะพูดว่า ทำความดีหรือจะเอาความดี หรือต้องการความดีอะไรเหล่านี้ก็พูดได้ปากเราพูดแต่จิตใจอย่าไปหมายมันมัน อย่าไปยึดว่าจะต้องได้จะต้องเป็นอย่างนั้นจริง ๆ เพราะถ้าหากว่าวันหนึ่งความดีมันพลิกกลับหน้ามือเป็นหลังมือ เราก็จะเสียใจ มันจะทำให้เราเป็นทุกข์

เราต้องเข้าใจว่า ถ้าดีจริงมันต้องพ้นจากดี ความดีที่แท้นั้นต้องเป็นความดีที่พ้นจากความดีอีกทีหนึ่ง ซึ่งอย่างนี้คนคิดกันไม่ค่อยได้ คนส่วนใหญ่เขาเป็นอย่างนี้กันเป็นส่วนมาก ถ้าพูดเรื่องหลุดพ้นเขาไม่เข้าใจ แต่ถ้าพูดว่าให้ร่ำรวย ให้มีเงินมีทองมากมาย อย่างนี้เขาสาธุ นักปฏิบัติเราต้องรู้เรื่องเหล่านี้ และต้องมุ่งไปสู่ที่ที่ไม่มีภพ เพื่อความหลุดพ้นของเราในที่สุด”

ฆ่ากิเลสตาเสีย

วิธีสอนฆราวาสอีกวิธีหนึ่งของหลวงพ่อก็คือการพาไปรุดงค์ สมัยที่หลวงพ่อยังแข็งแรง ท่านเคยพาโยมใกล้ชิดออกรุดงค์ด้วยบ้าง ตาเสียเป็นคนหนึ่งในจำนวนนั้น ก่อนบวชพระ ท่านเป็นลูกศิษย์วัดหนองป่าพงอยู่หลายปี เมื่อเป็นโยมนิสัยของท่านค่อนข้างหนักไปทางโลกจรีต หลวงพ่อก็จึงมักหาวิธีทรมานกิเลสของท่านอยู่เรื่อย วิธีหนึ่งที่หลวงพ่อก็คือ พาตาเสียออกรุดงค์ให้ลูกศิษย์ได้เห็นทุกข์

ท่านได้เล่าประสบการณ์จากการไปรุดงค์กับหลวงพ่อกับให้ฟังหลายตอน ดังนี้

...ท่านพาไปรุดงค์ทางกิ่งกุนทริก ตอนแรกไปด้วยกัน ๖-๗ คน คืบแรกหนีไป ๒ คน คืบต่อมาก็ค่อย ๆ หนีไปเรื่อยจนลงท้ายเหลือผมคนเดียว ผมก็คิดถึงบ้าน ท่านบอกว่าจะพาไปสักปี ยิ่งอยากกลับท่านยิ่งไม่พา กลับ ผมจึงปล่อยเลยตามเลย ไปถึงไหนก็มองหาแต่ลูกสมอ มีอยู่คืบหนึ่ง ท่านให้พักนอนข้างกอไผ่ทั้ง ๆ ที่ตรงนั้น همینจะตาย همینซี! ยิ่งน้ำค้างลงยิ่ง همینใหญ่ พอผมบ่นท่านก็ดูว่า อย่าพูดมาก ซี้ในท้องยิ่งเยอะกว่านี้

ไปถึงตำบลคูเมือง เจตน์สมอดันหนึ่งงามมาก ท่านสั่งให้ขึ้นไปเขย่า ลูกสมอร่วงมา ตังเยอะ ก็เก็บใส่ห่อผ้าขาวม้า ที่นี้ผมต้องสะพายทั้งบาตรทั้งห่อสมอ ยามก็หนัก หลวงพ่อท่าน ไม่ถืออะไรเลย เดินไปผมก็อยากควักทิ้งไปเสียบ้าง แต่ก็ไปเจออีกตัน งามกว่าตันเดิม ท่านก็ สั่งให้เก็บได้อีกกองใหญ่ ผมก็นึกว่าท่านจะช่วยถือบ้าง แต่ท่านก็ไม่ยอมถือ

ชิมสมอดันนั้นที่ ดันนี้ที่ ผมเลยถายเป็นการใหญ่ จะวางของก็ไม่ได้ หนักเหลือเกิน หลวงพ่อ ต้องสอนวิธีการถายแบบลูกทุ่งให้ผม

“ไม่ต้องนั่งหอรอก ยืนจับดันไม้ไว้ เหมือนควายขึ้นะทำไมเป็นหรือ?”

ผมก็เลยต้องยืนถายจนหมดท้อง

สีทุ้มแล้วท่านก็ยังพาเดินอยู่นั้นแหละ ไม่ยอมนอน ไปถึงห้วยแห่งหนึ่ง ท่านได้ไม้ข้ามไป ผมได้ไม้ไผ่ก็เลยต้องลงเดินลุย น้ำก็ลึก ของก็หนัก ผมเลยขึ้นไม่ได้ หลวงพ่อต้องลงมาจุดผมขึ้น สองยามท่านจึงพานอนพักทั้งเปียก ๆ อย่างนั้นแหละ

“ทุกข์เหลือเกิน” ผมคร่ำครวญ

“ก็มาให้เห็นทุกข์นะซีจึงจะพ้นทุกข์” หลวงพ่อทำเสียงเหมือนปลอบผม “เพราะเห็นทุกข์ แล้วจึงจะมีปัญญา”

ผมเหนื่อยเต็มที่ พังไปก็เคลิ้มหลับไปบ้าง ท่านก็ดูเอาเสียอีก

“เอ๊ะ! พุดให้ฟังยังหลับเสียอีก”

แต่ท่านก็เอาผ้าขาวม้ามาปัดไถ่ให้ ผมหลับไปนาน ลืมตาขึ้นมาที่ไรก็ไม่เห็นท่านนอนสักที่ นิ่งอยู่อย่างนั้นแหละ

“หลวงพ่อก็ไม่เห็นเหนื่อยหรือครับ ผมไม่เห็นนอนสักที” ผมอดรอนทนไม่ได้ ทักขึ้นมา

“ยิ่งเหนื่อยนั้นแหละยิ่งภาวนาดี” ท่านกลับตอบไปเสียอย่างนั้น แถมยังว่าผมต่อเสียอีก

“คนไม่มีอะไร ไม่คิดอะไรนะ เอาแต่นอน ทำอะไรเป็นตัวอย่างให้ดู ก็ไม่ทำตาม”

“โธ่ ก็มันง่วงนี่นา” ผมอดเถียงท่านไม่ได้ ในที่สุดผมก็ชวนท่านกลับ

“เออ! กลับก็กลับ” ท่านคงเห็นผมจวนตายเต็มที่แล้ว

มีรถผ่านมาคันหนึ่ง สมัยนั้นยังไม่มีทางรถยนต์ รถต้องวิ่งตามทางเกวียน พอเห็นเรา เขาก็จอดรถ วิ่งมานิมนต์ ท่านก็ “เออ” ผมก็เตรียมตัวนึกว่าท่านจะมาขึ้นรถ เปล่า เขาวิ่งมา นิมนต์อีก ท่านก็ “เออ” อีก แต่ไม่ไปขึ้นรถ เขาก็เลยไป พอผมต่อว่า ท่านก็ย้อนเอา

“มาขึ้นรถหรือมาจุดงค์”

“เอาถุงสมอฝากเขาไปได้ไหมครับ” ผมต่อรอง

“เอื้อ แล้วเราจะรู้ได้ไงว่ารถเขาจะไปไหน” หลวงพ่อเอะอะ

ถึงตอนนี้ผมชักโกรธแล้ว รถก็วิ่งห่างออกไปทุกที ๆ

“หลวงพ่อก็ฆ่าผมหรือยังงี้” ผมตัดพ้อ

“ใช่ซี” ท่านตอบทันที “พามาฆ่ากิเลส กิเลสทั้งนั้นล่ะที่พุดออกมาหมดนั้นนะ ไม่มาอย่างนี้

จะพ้นทุกข์ได้ยังไง ลองนอนอยู่เฉย ๆ ซิจะพ้นไหม มีแต่ทุกข์มันจะวิ่งเข้าใส่ล่ะซี ให้รู้จักทุกข์แล้วจึงจะพ้นทุกข์ ได้พบความสุข เคยทำหรือเปล่าล่ะอย่างนี้ พามาทำบุญนะนี่ มาหาบุญเห็นหรือเปล่าล่ะ ตัวบุญตัวกิเลสเนี่ยมันอยู่ที่ตัวทั้งนั้น ความอยากไม่หมดสักที หาเงินได้สิบบาทก็อยากได้ร้อยบาท หาได้ร้อยบาทก็อยากได้พันบาท ที่นี้ให้มันหยุดอยาก ให้มีแต่เหนื่อย ไม่อยากได้อะไรสักอย่าง ได้แล้วจะเอาไปไหน ไม่คิดว่าจะตายหรือยังไง วันหนึ่งๆ ให้คิดถึงความตายบ้างซี มันจะตายอยู่นา” หลวงพ่อว่าไปยืดยาว ก่อนที่จะหันมาถาม

“คนรวยตายหรือเปล่า คนจนตายหรือเปล่า”

“ตายทั้งนั้นแหละ” ผมตอบอย่างหงุดหงิด

“ก็มันล่ะซี” หลวงพ่อได้โอกาสย้อน “ตัวเองจะไม่ตายบ้างหรือ หาความทุกข์ให้มันพ้นทุกข์ได้มาแล้วจะพ้นความตายหรือ จนก็ตายรวยก็ตาย พ้นจากมันจึงจะพบสุข แล้วจะทำยังไงล่ะ” ท่านลงท้ายด้วยการย้อนถามผมตามเคย

“ก็บวชล่ะซี” ผมตอบอย่างนึกว่าฉลาดเต็มทีแล้ว แต่ท่านก็บอกว่า

“บวชแล้วจะพ้นทุกข์หรือ ถ้าไม่ปฏิบัติไม่ทำเอา กรรมคือการกระทำ ความชั่วเราก็กทำเอา ความดีเราก็กทำเอา เราทำดีก็ได้ดี ทำชั่วก็ได้ชั่ว จะไปทำยังไงล่ะทำดี ก็นี่ยังไง พามาทำดี มาตราครุฑรำ เราก็กพ้นทุกข์เท่านั้นเอง”

ต่อมาอีกสองคืน พอมองเห็นต้นยาง ท่านก็บอก

“นั่นไงวัด ถึงแล้ว”

“ผมทิ้งของไว้เนี่ยะครับ พรุ่งนี้ค่อยกลับมาเอา” ผมตอรองอีก แต่ท่านก็ไม่ยอมตามเคย ต้องเอาไปด้วย จะลูกที่ท่านต้องจุดธูปผม อีกมือก็ช่วยดันกันด้วย เพราะผมลุกไม่ขึ้นจริง ๆ หนักเหลือเกิน สะพายทั้งสองไหล่ เอายามคล้องคอ มือก็ถือกาน้ำ ตัวท่านไม่ถืออะไรเลย นอกจากไม้เท้า แล้วเดินช้า ๆ เดินไปก็เทศน์ไป ไม่รู้เทศน์อะไรบ้าง

“พักค้างคืนก่อนไหมครับหลวงพ่อ” ผมพยายามอีก

“นอนยังงัย มันจะถึงอยู่แล้ว” ตามเคยของท่าน ผมลากสังขารจนกระทั่งถึงวัด ท่านก็เดินไปเคาะระฆัง พระเณรวิ่งมา มีพระห้อยสร้อยทั้งหลวงพ่อ ท่านทักทายลูกวัดเสียงดูว่า “นอนกันยังงัย นอนได้นอนดี ไปรับตาเสียเร็ว ๆ มันจะตายอยู่แล้ว” เมื่อผมมาถึง หลวงพ่อแกลังทำเสียงตื่นตื่น พูดยว่า “โอโฮ! ตาเสียเอามาได้ยังงัยนี้ น่าสงสารจริง ๆ ช่างไม่มีใครไปรับเลย” จากนั้นท่านก็สั่งให้ไปดองสมอ

ท่านสั่งให้ไปหาโสมมาใส่สมอ เต็มทั้งสองไหพอดีเลย สมอสองถุงนั้น

สมอดองสองไหนั้นฉันได้ตั้งสองพรรษา ไม่มีเสียเลยแม้แต่ลูกเดียว

...มีอยู่ครั้งหนึ่งเดินธุดงค์ไปถึงโรงเลื่อย ก็เข้าพักอยู่ที่กองไม้ เจ้าของโรงเลื่อยมานิมนต์ให้เข้าไปพักในบ้าน จะได้มีน้ำอาบสะดวกสบาย ผมก็เตรียมของตั้งท่าจะไปกับเขา ท่านก็เอ็ดผม

“อุ๊วะ! เป็นหมาหรือไง ใครเขามาเรียก ก็ตามกันไปเลย”

เขาเอาน้ำอัดลมมาถวาย ท่านก็รับ จันแล้วก็ส่งมาให้ผม เขานิมนต์อีก ท่านก็ “เออๆ” พอเขากลับไปจัดที่พัก ผมก็ถามว่า

“ไปไหนครับ” เลยโดนท่านดุเอาอีกว่า

“เขาเอาข้าวมาล่อปั้นเดียวก็จะไปแล้วเหอ”

“พักที่นี่ไม่สะดวก” ผมพยายามหวานล่อม “จะนั่งจะนอนเข้าไปได้ยังไงบนกองไม้เนี่ย”

“อยู่มันอย่างนี้แหละ” หลวงพ่อตัดบท

แต่เจ้าของบ้านเขามีปัญญา เขามาถามว่า นอกจากนี้จะไปไหนต่อ หลวงพ่อบอกว่า

“จะไปโคราช”

“ถ้าเดินเอาต้องค้างสองคืน ในดงมีเสือด้วย” เจ้าของบ้านพูดหน้าเฉย ก่อนที่จะบอกว่า รถของเขากำลังจะออกไปโคราชเหมือนกัน

“อยากไปไหมเสย” หลวงพ่อถามผม

“อยากครับ” ผมรีบรับคำ แล้วเอาบาตรขึ้นรถเลย

เขาจัดที่นั่งในรถให้อย่างสบาย แต่ไม่ยอมออกรถ บอกว่ายังไม่ไป เพราะเจ้าของบ้าน ยังไม่ได้กินข้าว นิมนต์หลวงพ่อบรรจกขึ้นข้างบนก่อน เขาจัดที่พักให้บนชั้นสาม อาบน้ำอาบท่าเสร็จ ตากผ้า ก็แห้งเร็ว แล้วเขาจัดสำรับชุดใหญ่มาเลย อาหารมากมายเต็มไปหมด เศรษฐีโรงเลื่อยนี้

หลวงพ่อกะเข้าผม “เออ ถูกใจตาเสยละซี คราวนี้”

ผมก็หิวเต็มที แต่พอดั่งท่าจะกิน ท่านก็ร้องขัดคอขึ้นมาทีเดียว

“อย่ามาหากำไรจากพระนา บาปนะจะบอกให้”

แล้วเขาก็จัดของมาถวาย มีไม้ขีด ไฟแช็ค ยาสิฟั่น ผ้าบังสุกุลสามวา เงินอีกหลายสตางค์ หลวงพ่อก็ถามผมว่า

“จะเอาของเขาไหม”

“เอาซีครับ” ผมรีบตอบทันที “ของเขามาถวายเนี่ยะ ไม่ได้ขโมยสักหน่อย”

“เจ้าคนนี่ไปไหนก็รวยเงินเรื่อย” หลวงพ่อบ่นอุบอิบ

จนกระทั่งสองทุ่มเจ้าของบ้านเขาถึงได้มาถึง คุณนายก็มานิมนต์ให้สรงน้ำอีกสักครั้งค่อย ออกเดินทาง ถวายผ้าสรงน้ำใหม่ด้วย แถมเอากะละมังรองเอาน้ำสรงของท่านไปไว้อาบเอง แทนน้ำมนต์ หลวงพ่อก็เลยบอกว่า

“เวทมนตร์คาถาอะไรไม่มีหรอก” แล้วท่านก็จับเทียนเคาะเปาะๆ ให้ พร้อมกับพูดว่า

“ถ้าอยากอยู่เย็นเป็นสุขแต่ไม่กินข้าวกินน้ำ แล้วจะให้อยู่ดีเหมือนปรารธนา ก็ตั้งความปรารธนาเอาเองก็แล้วกัน”

คุณนายก็จ่ายเงินให้คนขับรถอีก ๔๐๐ บาท สั่งว่า ระหว่างทางแวะพักที่ไหน ก็ให้ซื้อของ ถวายท่านทุกครั้ง คงหมดไปหลายอยู่หรอก เพราะจอดพักตั้งหลายครั้ง มีอยู่ครั้งหนึ่ง จอดตรงที่ เขากำลังปิ้งข้าวโพดขาย อีตาคนขับรถก็ซื้อข้าวโพดถุงเบ้อเร่อ ผมก็ไม่กล้าเอา กลัวท่านว่าหา

กำไร เลยกินแต่น้ำ ท่านก็บ่นว่าฉันน้ำเรื้อยๆ ชี้เกียจเยี้ยว เขาถวายบ๋อย กินไม่หมดก็กรอกใส่ กระตักไว้ เอาไปถวายใหม่ ท่านก็ฉันนิดๆ หน่อยๆ จนตีห้าจึงถึงโคราช คนขับรถก็ให้เงินที่เหลือ มาอีก ๑๐๐ บาทตามที่คุณนายสั่ง

...ไปๆ มาๆ ก็มาถึงบ้าน หยุดพักที่กลางทุ่งน้านอนงตาโพน พวกเลี้ยงควายอยู่แถว นั้นก็พากันมา ท่านก็สั่งผม

“เอาเงินไปซื้อน้ำอ้อดลมไป หาบมาสสามสี่ถังเลยนะ”

ผมนึกโมโหเพราะอยากเก็บเงินไว้ ท่านก็สั่งซื้อๆ มาให้พวกเลี้ยงควายกิน กินไม่หมดให้ เขาเอากลับไปกินที่บ้านด้วย กลับถึงวัดยังมาถามอีก

“เงินเหลือเท่าไร เอาไปซื้ออิฐซื้อปูนนะ”

“ถ้าเก็บเงินไว้ซื้ออิฐซื้อปูนยังจะดีกว่าซื้อน้ำอ้อดลม” ผมต่อว่าท่าน

“ไม่ดีหรอก” หลวงพ่อตอบ “เพราะจะไม่ได้ทำทาน พวกเลี้ยงควายอยู่ตามป่าจะไม่ได้กิน ของทานของเรา เขาเหน็ดเหนื่อยก็ต้องอยากกินเหมือนกันนี่ เรากินแล้วก็สดชื่นใช้ไหมล่ะ”

“ครับ” ผมรับคำเสียงอ่อย

“นั่นแหละ” หลวงพ่อส่ายทักทันที ก่อนที่จะเทศน์ผมอีกยี่ดยาว “ความสุขที่เราให้เขา เรา ก็ต้องมีความสุข ความสุขนั้นมันก็เข้าถึงเราอย่างนี้ จะไปหาความสุขอย่างไหนอีก ไปแบกหาม

ชุดหอย หาปู้ มาสัตว์ตัดชีวิตอย่างนั้นหรือ ไม่ได้ บาปทั้งนั้น เราต้องทำให้จิตใจสูงกว่ามนุษย์ มนุษย์ทั้งหลายให้อยู่ได้อำนาจเรา ไม่เห็นหรือจิตใจสูงเป็นยังงี้ น้ำหลากมาตอนนั้นท่วมหมด ไม่ท่วมเฉพาะที่บ้านเนิน นั่นแหละของสูงเป็นอย่างนั้น จิตใจพระที่สูงก็เป็นอย่างนั้น เกลือกกลิ้ง มัวเมาไปกับของต่ำจิตใจก็ต่ำลง ปฏิบัติยังงี้ก็ไม่เห็นธรรมะไม่เห็นศาสนา คำสอนของพระพุทธเจ้า เป็นของเก่าก็จริง แต่พูดถึงที่ไรก็น่าฟังทุกที ของเก่าของต่ำพวกนั้นพูดถึงที่ไรก็มีแต่เศร้าหมอง การพูดต้องให้เบิกบานขึ้นเรื่อย ๆ ”

...ครั้งหนึ่งหลวงพ่อดาเจ็บ ผมเห็นแล้วทนไม่ได้ พยายามหายามาถวาย แต่ท่านไม่ยอม ใส่ยา แถมบอกว่า

“เออวางไว้นั้นแหละ ถ้ายาดีจริงไม่ใส่มันก็หาย”

ผมจนปัญญาไม่รู้จะทำยังงี้ เลยร้องไห้ ก็โดนท่านดุไปด้วย สอนไปด้วยว่า

“แกจะตายแล้วยังร้องไห้อีก หัวเราะซี มันเจ็บก็ตาตางหากที่เจ็บ เราต้องหัวเราะ เหมือนไม่เจ็บ ต้องสู้ตาย เอาให้มันเลยตายไปโน่น”

อีกสองวันต่อมาหลวงพ่อดาเจ็บได้ ให้ผมไปหาใบกุ่มช่ายมาชยี้แล้วป้ายตาให้ท่าน จึงหาย

“นี่แหละกรรม” ท่านเล่าให้ฟัง “รู้อยู่หรือกว่านี่เป็นผลกรรมที่สร้างไว้ สมัยเด็ก ๆ เห็น ตึกแกเป็นไม่ได้ ต้องทิ่มตาไปน ๆ ของมันทุกที แล้วก็จับเอาไปสับกับหัวหอม ปิ้งไฟอร่อยดีแท้ ๆ ที่นี้ มันตามทันซี ใครสร้างกรรมดีก็ได้ดี ใครสร้างกรรมชั่ว ก็ได้ชั่ว มันเป็นอย่างนี้แหละกรรมมันตามทัน ทุกคนเลย อย่างนี้แล้วก็แล้วไปนะ ใครไปฉ้อโกงเขาไว้ที่ไหน เขาก็ตามมาทวงคืนทั้งนั้นแหละ”

“กรรมชั่วอย่างที่เคยทำสมัยเป็นนักแสดงได้นั้นเลิกจะได้หมดหรือยัง” หลวงพ่อดาถาม

“ถ้าอยู่กับหลวงพ่อดาได้” ผมตอบอ่อย ๆ “แต่ถ้าไปอยู่กับเพื่อนฝูง เห็นเขากินเหล้ากัน ได้ยินเสียงปี่เสียงกลอง จิตใจมันก็เตลิดไปแล้ว คงเลิกไม่ได้”

ต่อมาเมื่อผมเลิกจะได้ ก็ให้นิกรังเกี่ยเรื่องเหล่านั้น พอไปเล่าความรู้สึกให้หลวงพ่อดาฟัง ท่านบอกว่า

“นั่นแหละ มันข้ามพ้นหัวเล็ก ๆ มาได้แล้ว นั่นแหละพ้นทุกข์ มันพ้นกันอย่างนั้นแหละ เหล้า เราก็เลิกได้ ยาเราก็เลิกได้ การเล่นต่าง ๆ การเป็นนักแสดงหัวไม้เราก็เลิกได้ เรามาทางนี้ก็ เรียกว่าบรรลุได้บ้าง ถ้าจะให้บรรลุมากขึ้นต้องโดนหัวบวช เรียกว่าบรรลุในระดับหนึ่ง สมมุติว่า บรรลุ ถ้าบรรลุจริง ๆ ต้องเห็นธรรม ธรรมคืออะไร ธรรมคือพระพุทธเจ้า เห็นพระพุทธเจ้าก็ เห็นธรรม มันก็สว่างขึ้นเรื่อย ๆ อย่างนั้นแหละ ไม่ใช่มันจะมีดอยู่เสมอไป ถ้าออกมาอยู่ที่สว่างมัน ก็สว่าง กลับเข้าไปหาที่มีดมันก็มีด”

บิณฑบาตในกรุงลอนดอน
พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๒๐